

A Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárának inventáriumai

A Magyar Nemzeti Levéltár e-segédlet sorozata

Budapest, 2022

4.

A Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltára
hungarika anyagainak inventáriuma

Negyedik periódus:
XI. Piusz pápasága
1922. február–1939. február 10.

**Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárának
inventáriumai 4.**

A Magyar Nemzeti Levéltár e-segédlet sorozata

A Vatikáni Államtitkárság Történeli Levéltára hungarika anyagainak inventárium

Negyedik periódus:
XI. Piusz pápasága
1922. február–1939. február 10.

Válogatás

Szerkesztette
Somorjai Ádám OSB

Budapest, 2022

Kiadja
a Magyar Nemzeti Levéltár

© Vatikáni Államtitkárság
Államközi Kapcsolatok Szekciója

Felelős kiadó:
dr. habil. Szabó Csaba főigazgató

Olasz eredetiből válogatta és fordította:
Korompai Eszter és Somorjai Ádám OSB

A mutatókat készítette:
Somorjai Ádám OSB

A borítón a vatikáni Belvedere-udvar felől a Borgia-torony,
melynek legalsó szintjén van a levéltár bejárata
(Szerkesztő felvétele)

ISBN 978-963-631-313-5

Borítóterv:
Nagy Attila

Nyomdai előkészítés:
Máté István

TARTALOM

Rövidítések	7
Bevezetés	9
Történeti Levéltár	10
A válogatás szempontjai	11
Korábban megjelent magyar nyelvű inventáriumok a vatikáni levéltárak hungarika anyagára	12
Az egyes államok szerint	
Ausztria-Magyarország	15
Csehszlovákia	31
Jugoszlávia	105
Lengyelország	155
Magyarország	157
Románia	205
Táblázatok	
Az Apostoli Szentszék egyes kongregációi	263
Kongregációs szessziók az egyes sorozatokban	269
Diplomáciai kapcsolatfelvétel az Apostoli Szentszékkal (Vatikánnal)	273
Szentszéki követek periódusunkban a tárgyalt államok szerint	275
Apostoli nunciusok periódusunkban a tárgyalt államok szerint	279
Szerzetesrendi generálisok	281
Egyházi terminus technicusok	285
Irodalom	295
Névmutató	299
Helynévmutató	315

RÖVIDÍTÉSEK

- A. C. - Actio Catholica
- ASRS - Archivio, Segreteria di Stato, Rapporti con gli Stati.
- c. - címzetes [érsek, püspök]
- AA.EE.SS. - Affari Ecclesiastici Straordinarii, teljes nevén: S. Congregazione degli AA.EE.SS., a S.RR.SS. neve 1814–1967 között (a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja).¹
- CIVCSVA - Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica” - Szerzetesi Kongregáció
- Fasc. - Faszcikulusz
- MEV - Magyar Egyháztörténeti Vázlatok
- O.S.M. - Szerviták - Ordo Servorum Beatae Mariae Virginis
- P. - Szerzetes Páter, „Reverendo”
- P. O. - Posizione originaria - Csak a IV. periódus (1922–1939) esetében alkalmazott levéltári jelzet-kiegészítés.
- Pos. - Positio, olaszul Posizione
- Rev. - „Reverendo”, Főtisztelendő, Pap
- SCRIS - Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus - Szerzetesi Kongregáció
- S.RR.SS. - Segreteria di Stato (Vatikáni Államtitkárság), Sezione Rapporti con gli Stati (Államok közti Kapcsolatok Szekciója). A rövidített betűk kettőzése az olasz nyelvi szabályokat követve a többes számot jelöli. Az ASRS rövidítés 2020. március 2-től fölváltja az S.RR.SS. rövidítést.

---

¹A rövidítés 2011 előtt AE, ill. AES. Vö. Somorjai Ádám OSB: Magyar vonatkozású kutatások a Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárában, in: Levéltári Szemle 66 (2016), 3. sz., 45–57.

Szerzetesrendek

- C.Ss.R. – Congregatio Sanctissimi Redemptoris – Redemptorista
O. Cist. – Ordo Cisterciensis – Ciszterci²
O. T. – Ordo Teutonicus – Ordo domus Sanctae Mariae Theutonicorum Hierosolymitanorum – Német Lovagrend
OFM – Ordo Fratrum Minorum – Obszerváns Ferences – olaszul: „minori”
OFMConv – Ordo Fratrum Minorum Conventualium – Konventuális Ferences, Minorita
OFMCap – Ordo Fratrum Minorum Cappucinatorum – Kapucinus
O. P. – Ordo Praedicatorum – Domonkos
O. Praem – Ordo Praemonstratensis – Premontrei
OSB – Ordo Sancti Benedicti – Bencés
OSBM – Ordo Sancti Basilii Magni – Bazilita rend
OSM – Ordo Servarum Mariae
PSS – Societas Presbyterorum a Sancto Sulpitio – szulpiciánus
SJ – Societas Jesu – Jézus Társasága, jezsuita

---

²Német hatásra elterjedt a „cisztercita”, becézve a „ciszter”. Helyesen: „ciszterci”.

Bevezetés

A Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciója 1988-ban nyerte el ezt a nevét.³ Ennek Történeti Levéltárában őrzött magyar vonatkozású dokumentumok vizsgálata azon túl, hogy hasznosan kiegészíti a magyarországi levéltári kutatások alapján készült történelmi összefoglalásokat, bizonyos kérdésekben új szempontokat is nyújt, lévén, a Katolikus Egyház centralizált, a legfontosabb döntéseket Rómában hozzák, így: a püspöki kinevezéseket, az egyházmegyék határainak megállapítását és így korszakunkban azok megváltoztatását az egyes nemzeti kormányok igényeinek figyelembevételével. Bizonyos összeghatár fölött vagyoni kérdésekben szintén jóváhagyást kell kérni az Apostoli Szentszék megfelelő hivatalaitól. A Vatikáni Államtitkárságnak ez a Szekciója az illetékes az egyes államokkal és a szentszéki követségekkel való kapcsolatok tartásában, valamint az egyes államokkal kötendő konkordátumok előkészítő és levezető tárgyalásainak folytatásában és a megkötött konkordátumok felügyeletében. A Vatikáni Államtitkárság (Általános Ügyek Szekciója) jelenti meg az Apostoli Szentszék hivatalos közlönyét, az *Acta Apostolicae Sedis*, amelynek kötetei örvendetes módon elérhetők az interneten.⁴

Az itt leírt hivatal Történeti Levéltára tehát a legfontosabb kérdésekre vonatkozó iratokat tartalmazza, lévén a Vatikáni Államtitkárság a mindenkori pápa titkársága, amely a pápák elé kerülő legfontosabb kérdésekben illetékes, ráadásul áttekinthető terjedelemben. Ilyen értelemben ennek vizsgálata eminensen fontos az egyház- és köztörténeti kérdések elemzéséhez, különös tekintettel a pápákhoz kerülő kérdésekre.

---

³ Ezt megelőzőleg 1968–1987 között az elnevezés: Egyházi Közügyek Tanácsa. 1908–1967 között a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja, a Vatikáni Államtitkárság Első Szekciója. 1815–1908 között a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja, amely szorosan együttműködik a Vatikáni Államtitkársággal. Lásd: Johan Ickx: A Szentszék külügyi történeti levéltára, különös tekintettel Magyarországra, in: Levéltári Szemle 65. évf. 2015. 2. sz. 5–25.

⁴ Letöltés itt és a következőkben: 2020. novemberében: http://www.vatican.va/archive/aas/index_sp.htm

Történeti Levéltár

Az Államtitkárság mindkét szekciójának van levéltára. Az Általános Ügyek Szekciójának iratait a Vatikáni Apostoli (korábban Titkos) Levéltára őrzi, itt konzultálhatók. Az Államközi Kapcsolatok Szekciójának levéltára saját kutatóteremmel rendelkezik, a vatikáni Apostoli Palota Belvedere-udvarjának az Apostoli Levéltárral ellenkező oldalán, az ún. Borgia-Toronyban (lásd borítónkon a fényképfelvételt). Míg az Apostoli Levéltár fondjegyzékét interneten le lehet tölteni,⁵ az Államtitkárság Történeti Levéltárának inventáriumait nem. Az egyes országokra, megnyitási periódusonként készült el inventárium, amelyet általában olasz papok, szerzetesek állítottak össze, kritériumaik az egyházi, vatikáni adminisztráció kritériumai voltak. Ezek az inventáriumok, melyekből válogattunk, akkor készültek, amikor még nem készült el a fóliószámozás, ezért nem tüntetik fel a fólió számokat. Így itt, magyar fordításunkban sem tudunk többet nyújtani, mint az egyes inventáriumok értelmezett magyar fordítását, fólió számok nélkül. Ezeket az inventáriumokat a Történeti Levéltár 22 computerrel ellátott kutatóhelyen tette konzultálhatóvá, de fényképfelvételeket ezekről nem enged készíteni, így indokoltnak látjuk, hogy köztegyük a magyar vonatkozású dokumentumokra vonatkozó bejegyzéseket a megnyitás szerinti rendben a IV. periódusra, tehát XI. Piusz pápa pontifikátusára, mely gyakorlatilag a XX. század húszas és harmincas éveit jelenti.⁶

1925-ig az Államközi Szekciót megelőző intézmény, a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja nem rendelkezett önálló iktatókönyvvel, ezeket a regisztrumokat az Apostoli Levéltár konzultációs termében lehet megtalálni.⁷ Ez a gyakorlat 1926-ban változott meg,

---

⁵ Indice dei Fondi e relativi mezzi di descrizione e di ricerca dell'Archivio Apostolico Vaticano 2020. Città del Vaticano settembre 2020. 103 lap. Letölthető itt: <http://www.archivioapostolicovaticano.va/content/aav/it.html>

⁶ Az V. periódusra, az 1939–1948 közötti évekre lásd: A Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciója Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok olasz nyelvű inventáriumának hungarika anyagai, 1939. február 10.–1948. december 31. Szerk. Somorjai Ádám OSB. METEM, Budapest 2020.

⁷ Az Államtitkárság kezelte a diplomáciai postát, ide érkeztek be a nunciatúrai

ettől kezdve a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja önálló iktatókönyvet vezet: nevezetesen, az Államtitkárság gyakorlatától eltérően, amely mindmáig a pápaság kezdetétől annak végéig sorszámoz, más vatikáni dikasztériumok⁸ gyakorlata szerint minden évben újrakezdi a sorszámozást. Az iktatókönyv őrzési helye a Levéltár.

A válogatás szempontjai

A magyar vonatkozású dokumentumok keltették fel elsősorban érdeklődésünket, de nem tekintettük végig a többi országok inventáriumát, csak a Magyarország feliratúakat, továbbá azon államokéit, amelyek Trianon után részt kaptak a történelmi Magyarországból, így Lengyelországot is. Ausztria feliratú sorozat csak 1946 után kezdődik, az Anschlusztól, 1938-tól 1945-ig az ausztriai vonatkozások levéltárilag Németországnál keresendők, 1938 előtt pedig, mely korszak minket elsősorban érdekel, a régi Ausztria-Magyarország sorozatot kellett megvizsgálni. Innen válogatást közlünk, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra, az utódállamok vonatkozásaira, mert egyes ügyiratok egy része itt, más része ott került iktatásra és archiválásra, továbbá az osztrák konkordátumra. Lengyelország sorozatnál az Árva vármegye és Szepes vármegyei, Lengyelországhoz csatolt részek sorsára vonatkozó tételeket hozzuk, valamint a Magyarország sorozatnál is szereplő Albrecht főherceg lengyelországi birtokaira vonatkozókat. A többi utódállamnál nehéz lett volna kiválogatni a csak magyar vonatkozású pozíciókat, ezért teljes terjedelemben, mindegyiket hozzuk fordításban, s ez a magyar vonatkozások vizsgálatára is előnnyel lehet, lévén, hogy az átcsatolt országterületek egyházi iratainak feldolgozását az utódállam részeként kell felfogni.⁹

---

iratok, itt kaptak iktatószámot. A minket érdeklő iratoknál a megfelelő rubrikában „AE”: Affari Ecclesiastici Straordinarii megjegyzést találjuk.

⁸ Dikasztérium: az Apostoli Szentszék központi egyházigazgatási szervezetei, így a kongregációk, melyek megfelelnek a minisztériumoknak.

⁹ Nem vizsgáltuk tehát a szóba jöhető sorozatokat: Amerikai Egyesült Államok, Argentína, Belgium, Brazília, Bulgária, Egyházi állam, Equator, Franciaország,

A szessziók sorozatból is hozzuk a vonatkozó ülések jelzeteit, lásd a 269skk. oldalakat. Ezekről, mint az itt részletesen ismertetett inventáriumok esetében is, máshol adtunk áttekintést.¹⁰

Korábban megjelent magyar nyelvű inventáriumok a vatikáni levéltárak hungarika anyagára

Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja

(Affari Ecclesiastici Straordinarii, levéltári anyaga az Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciója Történeti Levéltárában)

1803–1903 közöttre: A Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja Levéltárának (Vatikánváros) a magyarországi egyházakra vonatkozó forrásai 1803–1903). Összeállította Eördögh István, Szeged 1992.

1814–1937 közöttre: Rapportori delle Sessioni. Kongregációs döntések – „Stampe” (Nyomtatványok): Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára, i. m. 231sk.

1904–1939 Ausztria-Magyarország: Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára, i. m. 233–236.

1921–1938 Magyarország (Ungheria): Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára, i. m. 236–238.

Németország, Kolumbia, Santo Domingo, Svájc és Törökország, mint előző kiadványunkban, lásd: A Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciója Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok olasz nyelvű inventáriumának hungarika anyagai, i. m.

¹⁰ Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára. Módszertani szempontok a magyar vonatkozású források kutatásához, in: Levéltári Közlemények 87 (2016) 219–247; uő: Magyar vonatkozású kutatások a Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárában, in: Levéltári Szemle 66. évf. 2016. 3. sz. 45–57. Interneten: http://epa.oszk.hu/03000/03048/00003/pdf/leveltari_szemle_2016-03_045-057.pdf illetve https://library.hungaricana.hu/hu/collection/mltk_leveltari_szemle/

- 1919–1938 Csehszlovákia: Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára, i. m. 238–239.
- 1921–1941 Jugoszlávia: Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára, i. m. 241.
- 1924–1940 Románia: Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára, i. m. 242sk.
- 1939–1948 közöttre: A Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciója Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok olasz nyelvű inventáriumának hungarika anyagai, 1939. február 10.–1948. december 31. Szerk. Somorjai Ádám OSB. METEM, Budapest 2020. 108 lap.

Vatikáni Apostoli Levéltár (Az ún. „Titkos” Levéltár):

1920–1939: Tóth Krisztina–Tusor Péter: *Inventarium Vaticanum I: A Budapesti Apostoli Nunciatura levéltára (1920–1939)*, Budapest–Róma 2016. Letölthető itt: https://institutumfraknoi.hu/inventarium_vaticanum_i_budapesti_apostoli_nunciatura_leveltara_1920_1939

Az itt fordításban közölt inventáriumok a 2006. évi nyitásra készültek, gépelve, általában országonként bekötve, időrendben a következő években készültek el: Ausztria-Magyarország 1997-ben, Csehszlovákia 2001-ben, Jugoszlávia 2001-ben, Lengyelország és Románia 2006-ban, Magyarország (Ungheria) 2007-ben. Az elkészülés éveiből arra következtethetünk, hogy az összeállítás az országok ábcérendjében haladt előre.

**A RENDKÍVÜLI EGYHÁZI ÜGYEK
SZENT KONGREGÁCIÓJÁNAK
LEVÉLTÁRA**

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG

A negyedik periódus iratainak mutatója
XI. Piusz pápasága alatt

(1922-től 1939-ig)

1997

Válogatás

MEGJEGYZÉS

A negyedik periódus (1922–1939) **AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG** sorozat (serie) minden pozíciószáma megegyezik az eredeti számozással.

485 P.O., 1
KŐRÖS (KRIŽEVCI, CRISIO)
1922

Mons Nyárádi Dénes jelenti, hogy elfoglalja eparchiája székét, amelynek kormányzását rábízta.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1294).

667 P.O., 1
CSEHORSZÁG
1919–1932

Levelezés Mons. Pavel Huyn alexandriai pátriárkával, Prága volt érsekével (1919–1932).

A szentszéki csehszlovák memorandumat Mons Huyn bécsi látogatásáról (1923).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1411).

699 P.O., 2
A csehszlovák hadsereg lelki ellátása
1926

A csehszlovák hadsereg tábori lelkészeinek engedélyezett fakultások a háború alatt.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1273).

705 P.O., 2-3
Hajdúdorog egyházmegye
1921–1930

A Nagyváradhoz és Lugoshoz tartozó román parókiák elválasztása.

A székely vikariátus parókiáinak elválasztása.

A magyar szentszéki követség érdeklődése.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1397).

Ausztria–Magyarország

---

752 P.O., 3

Sopron (Ödenburg), Burgenland

Az egykori magyar területek egyházi igazgatása
1921–1930

A szombathelyi püspök lemond Burgenland meglátogatásáról.
A burgenlandi apostoli kormányzó kinevezése. Az osztrák és a magyar követségek érdeklődése (1922).
Az új apostoli kormányzó kinevezése (1932).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1438).

758 P.O., 4

A tábori püspök fizetése
1925

A tábori püspök helynöke az Apostoli Szentszékhez fellebbez az egri érsek ellenében.
Card. Csernoch János, Magyarország primásának érdeklődése, az egri érsek védelme.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1367).

761 P.O., 4-5

Cseh-Szlovákia és Magyarország (Kárpátalja)
1922–1924

Magyar nyelvű jelentés Kárpátalja vallási helyzetéről.
Illés József egyetemi professzor levelei Papp. Antal görögkatolikus munkácsi püspök nevében, jelentések és statisztikák.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1441, 1451).

764 P.O., 6

Főkegyúri jog és forradalom.
Meszlényi Zoltán tanulmánya (álnéven)
1920–1923

Dolgozat a főkegyúri jogról és a forradalomról.

A magyar szentszéki követ emlékeztetője.

A püspökök kinevezése.

Főkegyúri jog Magyarországon. P. Tomcsányi Lajos SJ munkájának kritikája.

Förster Gyula báró véleménye a kinevezésekről a megüresedett püspöki székekre.

P. Tomcsányi Lajos SJ másik munkája a magyarországi főkegyúri jogról.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

769 P.O., 7

NIS

A plébánia kormányzása
1922–1923

Statisztika a nisi misszió katolikusairól.

A Hitterjesztési Kongregáció kérése és magyarázata a konkordátumról.

A nisi apostoli kormányzás.

Fakultás Mons. Hrđy, Szerbia apostoli kormányzója számára.

A nisi kormányzó segélykérelme.

50.000 líra nyugtája.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1387).

771 P.O., 7
JUGOSZLÁVIA
KRK
Szláv nyelvű liturgia
1921–1922

Arbe városa kéri azt a privilégiumot, hogy glagolita nyelvet használja a liturgiában.

A liturgikus nyelv Jugoszláviában.

Propaganda a rutén katolikusok között.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1486).

772 P.O., 7
CSEH-SZLOVÁKIA
Liturgikus nyelv
1922–1927

A népnyelv használata Pilzen liturgiájában.

Különböző ordináriusok levele az 1922. október 21-én kelt 9121. sz. körlevélre.

A Rítuskongregáció érdeklődése.

Mons. Leopold Prečan olmützi érsek kérelme.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1464).

778 P.O., 8
BUDWEIS (ČESKÉ BUDĚJOVICE)
A cseh lakosság lelki ellátása

Följelentés J. Vais plébános ellen.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1470).

788 P.O., 8
CSEH-SZLOVÁKIA
Az osztrák császári ház javainak elkobzása
1922–1935

A Hohenberg hercegek javainak elkobzása (1922).
Segítség kérése az Apostoli Szentszékhez (1931–1934).
Theodor Innitzer bíboros és az osztrák kormány vitája: a császári család ügyei (1936).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1465).

791 P.O., 8
JUGOSZLÁVIA
Lavant püspökének kinevezése
1922–1933

Mons. Andrea Karlin kiválasztása a lavanti püspöki szék betöltésére.
Mons. Karlin kérdései a lavanti székre való kinevezésével kapcsolatban.

Mons. Karlint nacionalizmussal vádolják (1931).
Távirat Mons. Karlin halálhíréről (1933).
A nuncius maribori utazása a püspök temetésére.
A nuncius információi Mons. Karlin temetése után.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1482).

792 P.O., 9
JUGOSZLÁVIA
1922–1933

A bácskai egyházmegye statisztikája.
A vajdasági katolikusok helyzete.
Mons. Lazer Mjeda (Lazzaro Miedia) emlékeztetője.

Információk P. Ivan Rafael Rodić OFM-ről.

Információk az apostoli kormányzói jelöltekről.

Konkordátum az Apostoli Szentszék és Szerbia Királyi Kormányának között.

Az apostoli kormányzók kinevezése és Szerbia Királyi Kormányának Spliti püspök kinevezése.

Papság és hívek, politika és vallás Vajdaságban.

Dél-Szlávia [sic! - Slavia Meridionale] és a Vatikán.

A Bánát román ortodoxai és katolikusai.

Bérmálási fakultás a bácskai egyházmegyében.

P. Ivan Rafael Rodić OFM bácskai apostoli kormányzó.

Sürgős fakultások kérdése az egyesült katolikusok számára.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1471).

797 P.O., 10
A hadsereg lelki ellátása
1921–1926

Ludwig von Pastor báró, Ausztria szentszéki követének szóbeli jegyzéke (1921).

A tábori püspök helynökének címe, Mons. Pawlikowski kérése (1925).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1443).

801 P.O., 10
Első nuncius
1924

A „Nemzeti Eszmé”-ben megjelent, az apostoli nunciusról szóló egyik cikk cáfolata.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1466).

803 P.O., 10-11

CSEH-SZLOVÁKIA

A szlovákiai egyházmegyék püspökeinek kinevezése és anyagi helyzetük
1920–1939

A magyar szentszéki követ emlékeztetője.
Batthyány és Radnai püspökök nyugdíja.
Mons. Radnai és a besztercebányai (Neusohl) püspök.
Döntés a Blaha-Radnai ügyben (1925).
Pereskedés a nyitrai püspöki menza és az elhunyt Mons. Batthyány örökösei között (1939).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1463).

806 P.O., 12-13

CSEH-SZLOVÁKIA

A szerzetesházak egyesülése
1920–1926

Szóbeli jegyzékváltás a csehszlovák szentszéki követséggel.
A prágai apostoli nuncius információi.
A Szerzetesi Kongregáció érdeklődése.
A külföldi elöljáróktól függő cseh-szlovákiai szerzetesházak, különösen Páli Szent Vince nővérei (az ausztriai anyaháztól való függőség megszüntetése, önálló szerzetesi intézmény¹¹ létrehozása).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1418).

---

¹¹ A szerzetesség fejlődése során az újkori egyházjogban megjelent terminus technicus: „istituto religioso”, szó szerint vallási intézmény, magyarul szerzetesi intézmény. Úgy is fordíthatnánk, hogy „önálló szerzet”.

Ausztria–Magyarország

---

810 P.O., 14
SZLOVÁKIA
Az egyházmegyék rendezése
1922

A magyar szentszéki követség levele.
Egyes egyházmegye-határok igazolása.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1456).

823 P.O., 18
CSEH-SZLOVÁKIA
Egyházi javak
1922–1924

Mons. Vojtašák levele. A csehszlovákiai egyházi intézmények Magyarországon lévő javai és fordítva.
A szerviták általános helynökének levele.
Az egyházi javak erőszakos elkobzásáról.
A csehszlovák szentszéki követnek irandó szóbeli jegyzék fogalmazványa.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1479).

825 P.O., 18
JUGOSZLÁVIA
Magyar területek Szerbiában
1921–1923

Mons. Zichy Gyula pécsi püspök levele.
Szóbeli jegyzékváltás a szentszéki magyar követséggel.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1490).

827 P.O., 18
KASSA (KOŠICE)
Mons. Fischer-Colbrie Ágoston püspök helyzete

Iratok Mons. Fischer-Colbrie Ágoston kassai (cassoviai) püspökről.
A külügyminiszter emlékeztetője Mons. Fischer-Colbrie Ágostonról.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1459).

837 P.O., 18
MAGYARORSZÁG
IV. Károly (I. Károly császár) exkirály halála
1922–1928

A bécsi és budapesti apostoli nunciusok jelentései.
Az Apostoli Szentszék felhívása Franciaországhoz, Stefánia hercegnő
felhívása a pápához, a császárnő-királynő és gyermekei érdekében.
A belga kormány érdeklődése.
Mons. Schioppa hollandiai internuncius és budapesti ex-nuncius utal
IV. Károly Királlyal való kapcsolataira (1928).

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1433).

843 P.O., 19
JUGOSZLÁVIA
Spliti (Spalato) püspök kinevezése
1922–1923

Dr. Anton Katalinic, a spliti Központi Teológiai Szeminárium rektorának levele.
Rev. Quirinus Clement Bonefaci kinevezése a spliti püspöki székre.
Új káptalani helynök Splitben.
Püspöki kinevezés és az egyházmegye új határai.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1499).

845 P.O., 19
CSEH-SZLOVÁKIA, MAGYARORSZÁG
Vallási kérdések Magyarország és Csehszlovákia között
1922–1923

Magyar papok elűzése Csehszlovákiából.
A szentszéki magyar követség szóbeli jegyzéke.
Rev. Heller Ernő nagyszöllősi káplán.
Rev. Szili Vince nagyemőkei és Rev. Gyetven Pál kistapolcsányi plébánosok.

N. B. A harmadik periódus folytatása (Pos. 1499, 1454).

846 P.O., 20
ŠIBENIK (SEBENICO) és KRK (VEGLIA, Horvátország)
Püspöki kinevezések
1922–1923

Mons. Jeronim Maria Mileta emlékeztetője.
Mons. Lazzaro Miedia (Lazer Mjeda), Szkopje volt püspökének levele.
Információk a következő jelöltektől: Mons. Ivan Sarić, Mons. Talalov-
Truta, Mons. A. Anton Katalinić és Mons. Quirinus Clement Bonafacić.
P. Srebrnić, Josip, kinevezett krki (vegliai) püspök.

862 P.O., I
Konkordátum az Apostoli Szentszék és Ausztria között
1929–1931

N. B. Ez a pozíció öt kötetből áll. Ez az első kötet.

- Az osztrák püspöki kar levele a Szentatyához, amelyben kéri, hogy az Apostoli Szentszék kössön konkordátumot Ausztriával (1929. december 18. – 1930. március 24.)
- Mons. Sigismund Waitz elaborátuma az Apostoli Szentszék kössön konkordátumot Ausztriával (1929. december 18. – 1930. március 24.)
- Ausztria egyházpolitikai törvényhozása és az egyházjog. Mons. Alois Hudal beadványa (1930. április 15.)
- Mons. Hudal följegyzése Burgenland kérdéséről (1930).
- Az ausztriai apostoli nuncius közlése: az osztrák külügyminiszter szándéka az Apostoli Szentszék és Ausztria közti konkordátumról.
- Följegyzések az Apostoli Szentszék és Ausztria közti konkordátumról az 1929. november 28-án az osztrák püspökök által benyújtott tervezet alapján. Az osztrák kormánynak készülő válasz fogalmazványai.
- Az apostoli nuncius megküldi az osztrák püspökök döntését a konkordátumot megkezdő tárgyalásokról (1931. április 23.)
- Mons. Waitz jelentései az osztrák püspökök álláspontjáról a konkordátummal kapcsolatban. (1931. május 9, 10, 13.)
- A szövetségi kormány álláspontja a konkordátumról, az osztrák szentszéki követség közlése (1931. május 23.)

862 P.O., II

Konkordátum az Apostoli Szentszék és Ausztria között
1929–1931

N. B. Ez a pozíció öt kötetből áll. Ez a második kötet.

Följegyzések az Ausztriával kötendő konkordátum problémafölvételéhez.

Problémáfölvétel (1931. július 6.)

Eugenio Pacelli bíboros államtitkár távirata a nunciushoz, amelyben rákérdez a politikai helyzetre (1931. július 11.)

Mons. Alois Hudal konkordátum-tervezete.

Problémáfölvétel megvitatása 1931. július 27-én.

A bíborosi szesszió megvitatásai a konkordátum tervezetéhez.

862 P.O., III

Konkordátum az Apostoli Szentszék és Ausztria között
1932–1933

N. B. Ez a pozíció öt kötetből áll. Ez a harmadik kötet.

A nuncius ismerteti a püspökök megjegyzéseit a konkordátum tervezetével kapcsolatban (1932. január 22.)

Az osztrák püspöki kar válasza a Vatikáni Államtitkárság 1931. augusztus 10-i följegyzésében javasolt esetekről (1932. március 26.).

Az osztrák püspökök kérelme a konkordátummal kapcsolatban (1932. november 23.)

Az osztrák kormány szóbeli jegyzéke, amelyet a szentszéki követen keresztül küldött (1932. november 28.)

Az osztrák szentszéki követ válasza kormányának a konkordátum kapcsán.

Az innsbrucki teológiai kar és a konkordátum (1933. március 10.)

Eugenio Pacelli bíboros államtitkár válasza az osztrák szentszéki követ 1932. december 9-én kelt 90. számú szóbeli jegyzékére, amely megjegyzéseket tartalmazott a konkordátum néhány pontjáról (1933. március 10.).

Javaslat az osztrák konkordátum tárgyalásainak időpontjára.

Engelbert Dollfuss kancellár szándéka a tárgyalások minél korábbi befejezése (1933. április 4.)

862 P.O., IV

Konkordátum az Apostoli Szentszék és Ausztria között
1933

N. B. Ez a pozíció öt kötetből áll. Ez a negyedik kötet.

Ausztria római (quirináli) követsége megküldi Pacelli bíboros államtitkárnak Dollfuss kancellár egy reskriptumát, a konkordátummal kapcsolatos közeljövőbeli szóbeli megbeszélésekkel kapcsolatban (1933. április 12.).

- A Bécsből Rómába küldött hivatalos közlemény publikálandó másolata (1933. április 22.).
- A konkordátum olasz változata.
- A konkordátum aláírt szövege (a végleges szövegre lásd az 1934. május 1-jén rafitikált szöveget az V. kötetben).
- A püspöki kar néhány megjegyzése a konkordátummal kapcsolatosan és annak módjáról, hogy a kormány milyen módon vegyen ezekről tudomást (1933. május 29.).
- Az Apostoli Szentszék és Ausztria közti konkordátum sajtókorrektúrája (1933. június 5.)

862 P.O., V
Konkordátum az Apostoli Szentszék és Ausztria között
1934–1935

N. B. Ez a pozíció öt kötetből áll. Ez az ötödik kötet.

- Mons. Hudal följegyzése az Actio Catholicát tárgyaló pontról (1934. február 18.).
- Az új alkotmány és a konkordátum kormányzati tervezetei (1934. február 28.).
- Az osztrák konkordátum szövegén végzett néhány rafitikálás előtti módosításról készült megegyezés olasz változata.
- Az Apostoli Szentszék és Ausztria Szövetségi Állam közti konkordátum szövege (L'Osservatore Romano, 1934. május 2.) és további újságok).

871 P.O., 35
A „Deus Scientiarum Dominus” apostoli konstitúció alkalmazása
1932

- A Szemináriumok és Egyetemek Kongregációjának értesítése Ausztria teológiai karai dékánjainak beadványáról és P. Augustin Bea SJ vonatkozó szakvéleményéről.

Az osztrák szentszéki követség szóbeli jegyzéke.

P. Bea véleménye a „Deus Scientiarum Dominus” apostoli konstitúció alkalmazásáról.

Észrevételek az osztrák vallás- és közoktatásügyi minisztérium emlékeztetőjéről az egyetemi grádusokat szabályzó törvények alkalmazásával kapcsolatban.

875 P.O., 36
Bencés apostolság
1933

P. Norbert Schachinger OSB levele a Szentatyához.

Az ausztriai Kremsmünster bencés monostorától függő „Bencés apostolság, Az Obláta Nővérek Kongregációja”.

881 P.O., 40-43
Ausztria új elnevezése. Új alkotmány
1933–1936

Második Dollfuss-kormány.

Merényler Dollfuss kancellár ellen.

Theodor Innitzer bíboros levele az alkotmányról és a köztársasági elnök eskütételéről.

A holland katolikusok kommentárja az új Ausztriáról.

Szakadás a nemzetközi keresztény szakszervezetekben.

Náci kampány az osztrák turizmus ellen.

Az új osztrák alkotmány olasz fordítása.

A „Maasbode” holland újság Ausztria-ellenes cikke.

A Dollfuss-kormány újraalakítása.

Az 1934. június 19-i törvény az alkotmány alkalmazásáról.

A Kulturális Szövetségi Tanács törvényi szabályzása.

Dr. Ernst Karl Winter és a hivatásrendiség Ausztriában.

A bécsi francia követ jelentése az osztrák katolicizmusról (1935).

A szentszéki osztrák követ jelentése.

Georg Ritter könyve: „Österreich - die europäische Kolonie de Vatikans“, München 1930. („Ausztia, a Vatikán európai gyarmata“). Ausztia helyzete: viszonya Németországgal és más kérdések. Franz von Papen tevékenysége (1936). Jelentés az ausztriai „Neuland“-mozgalomról.

887 P.O., 48

A konkordátum bevezetése
1934–1936

Állami ifjúsági szervezetek és katolikus egyesületek.
A tanulmányi rend a teológiai karokon (1935).
A Legfelsőbb Bíróság konkordátum ellenes választási ítélete.
St. Florian ágostonos kolostor teológiai iskolája.
Föllebbezés kegyúri ügyekben (1936).
Teológiai hallgatók részvétele politikai kérdéseket tárgyaló kurzuson Ausztriában. Az osztrák minisztérium és a Vatikáni Államtitkárság jegyzékváltása.
Az osztrák szövetségi oktatási minisztérium álláspontja a konkordátum XV. § 2. pontjával kapcsolatban. Innitzer bíboros levele.

909 P.O., 66

BURGENLAND

A burgenlandi ferences konventek
a bécsi rendtartományhoz kerülnek
1937–1938

A bécsi érsek kérvénye.
P. Leonardo M. Bello, OFM generális levele.
Elutasító válasz Innitzer bíboros kérésére.

CSEHSZLOVÁKIA

A negyedik periódus iratainak mutatója
XI. Piusz pápasága alatt

(1922-től 1939-ig)

2001

MEGJEGYZÉS

A negyedik periódus (1922–1939) **CSEHSZLOVÁKIA** sorozat (serie) minden pozíciószáma megegyezik az eredeti számozással.

1 P.O., 1

A szemináriumok újjászervezése
1922–1932

A nyitrai püspök folyamodványa az egyházmegyében létesítendő kis-szemináriummal kapcsolatban.

Ügyiratok egy érseki szeminárium nyitásáról a břevnovi apátságban. A bencések prímás apátjának válasza František Kordač prágai érsek feltételeire (clause).

Utasítások a nunciushoz a gimnáziumok visszaadásával és a kormány által nyújtandó anyagi támogatásokkal kapcsolatban (1922).

Filozófiatanár kérése a prágai teológiai kar számára (1924).

A Szemináriumok Kongregációjának levele Mons. Kordač prágai érsekhez a szemináriumi tanulmányok rendjéről (1925. II. 11.).

A szemináriumok állapota Csehszlovákiában és szlovák növendékek küldése a prágai szemináriumba (1927).

A Szemináriumok Kongregációjának határozatai a prágai német és cseh teológiai karral kapcsolatban.

A szentszéki magyar követség jegyzéke a magyar ajkú papnövendékek számának csökkenéséről a szemináriumokban (1930).

Információk a prágai szemináriumról (1931).

Prof. Sanda levele (1932).

N. B. A harmadik periódus folytatása.

2 P.O., 2-3
Szakadárak
1922–1946

Információk a nacionalista szakadár klikkről.

A „Jednota” (reformista katolikus papok mozgalma) memorandumai¹² a reformjavaslatokról.

A szakadár mozgalomra vonatkozó kormányzati körlevél.

Dositej ortodox püspök akciója.

A templomok egyidejű használatának kormányzati terve.

A szentszéki magyar követség jegyzéke az amerikai szlovák ligáról.

Támadások a litoměřicei püspök ellen, mert alkalmazta a Szent Officium dekrétumát a Jednotához tartozó papok esetében (1922).

Eretnek propaganda Csehszlovákiában.

A csehszlovák klikk és szakadár tevékenysége (1923).

A cseh nyelv használata a liturgiában és a templomok egyidejű használatának bevezetése a prágai főegyházmegyében.

A „csehszlovák nemzeti [huszita] egyház” első zsinata (1924).

A csehszlovák nemzeti egyház szektájához tartozó Kury és Paschek püspöki fölszentelése.

A szentszéki magyar követség emlékeztetője¹³ az amerikai szakadár mozgalomról (1925).

A hitehagyó Zahradník halála (1926).

---

¹² Az olasz „memoriale” szót használ. Ennek adott esetben lehet más jelentése is: följegyzés, emlékeztető, vagy a diplomáciai kapcsolatokban: „szóbeli jegyzék” (nota).

¹³ „Emlékeztető” – az eredetiben franciául: „Aide-mémoire”.

Karel Farský álpátriárka szakadár propagandája Amerikában.

Farský halála (1927).

A csehszlovák egyház krédója.

Mons. Kašpar Hradec Králové-i püspök pásztorlevele a csehszlovák nemzeti egyházzól (1928).

A csehszlovák nemzeti egyház új vezetője Gustav Adolf Procházka.

„A csehszlovák nemzeti egyház álláspontja”, újságcikk (1938).

A csehszlovák nemzeti egyház második zsinata (1946).

Szekták Csehszlovákiában.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

3 P.O., 4

Tábori püspök helynöksége

1922–1923

Augustin Voneš tábori püspök lemondása.

A kormány Josef Bomberát nevezi ki tábori püspöknek.

Utasítások a nunciusnak ezzel kapcsolatban.

A nuncius javaslata: nevezzenek ki új tábori helynököt, vagy esetleg bízzák a hadsereg lelki gondozását a prágai érsekre.

Az Apostoli Szentszék és a Konzisztoriális Kongregáció levelezése a javaslatról.

A Konzisztoriális Kongregáció dekrétuma (1922. XI. 20.).

A nuncius lépései a kormánynál (1923).

A csehszlovák szentszéki követség jegyzéke a kormány tiltakozásáról a dekrétummal hozott intézkedés ellen.

Vonatkozó válasz.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

4 P.O., 4-5
A nunciatúra jelentései
1922–1925

Mons. Karol Kmeťko lemondása a parlamenti képviselőségről.
A néppárt akciójáról. Mons. Šrámek.
A népszámlálás eredményei.
Újságcikk Rev. Andrej Hlinkáról.
Edvard Beneš külügyminiszter elutazása a genovai konferenciára. Politikai hírek.
Rev. Batha folyamodványa.
Május 1-jei ünnepség.
Pénzküldemények.
Tomáš Garrigue Masaryk elnök olaszországi útja.
Újságcikk az apostoli nunciusról.
Statisztikák.
A Beneš-kormány lemondása. Új kormány.
A köztársaság évfordulója.
Masaryk elnök magatartása a katolikus egyházzal szemben.
Szövetségi szerződés Csehszlovákia és Jugoszlávia között.
Javaslat Mons. Vaneček kinevezésére apostoli protonotáriusnak.
Csehszlovákia szentszéki követsége (1922).
Absztinencia és böjtölés a szlovákiai egyházmegyékben.
Fölmentés Maguth papnövendék számára a kánoni életkor alól.
Az „Obrod” reformista újság cikke.
Masaryk asszony halála.
Nem engedélyezik a szepesi püspök Amerikába utazását.
A „Čech” újságban közölt hír.
Az elnök szlovákiai tartózkodása (1923).
Resetylo bazilita atya jelentése egy kárpátaljai misszióról.
Katolikus tüntetések (1924).

N. B. A harmadik periódus folytatása.

5 P.O., 6-7
Püspöki konferenciák
1922-1934

A nuncius jelentései és a prágai érsek levelei a püspöki konferenciákon tárgyalt témákról és a hozott határozatokról (1922-1927).

A nuncius információi és az olmützi érsek jegyzőkönyvei a püspöki konferenciákon megvitatott témákról és a hozott határozatokról (1928-1934).

Levelek a Szentatyának.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

6 P.O., 8
Egyház és állam szétválasztásának terve
1922

Emlékeztető „A kormány katolikusellenes tevékenységéről Csehszlovákiában: tervezik az egyház és az állam szétválasztását”.

Mons. Kašpar Hradec Králové-i püspök levele Kamil Krofta interjúban elhangzott állításairól.

A „Prager Presse”-ben megjelent cikk Kamil Krofta interjújával az egyházzól és az államról.

Jelentés a Jednotáról, a csehszlovák papok egyesületéről a szeparáció tervével kapcsolatban.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

7 P.O., 8

JÁSZÓ [JASOV]

A kolostor „nullius” apátsággá emelésének terve
1922–1923

A Konzisztoriális Kongregáció átirata a premontrei apát javaslatáról:
a jászói kolostor nullius apátsággá emeléséről.

A nuncius ezzel kapcsolatos jelentése.

Takács Menyhért apát kinevezése nullius apáttá (1922. VI. 7.).

A kormány panaszai a nullius apátság létesítése miatt.

A bullák végrehajtását felfüggesztő rendelet.

8 P.O., 9-11

NAGYSZOMBAT (TRNAVA)

1921–1937

Az apostoli nuncius információi a nagyszombati jelöltekről.

Problémafölvétel [Ponenza]: 1249. szesszió¹⁴ (1922. IV. 12.).

P. Jantausch apostoli kormányzói kinevezése (1922. V. 29.).

Mons. Borgongini Duca altitkár jegyzete a Václav Pallier csehszlovák
szentszéki követtel folytatott beszélgetésről.

A nagyszombati helynök beiktatása.¹⁵

A csehszlovák kormány tiltakozása az apostoli kormányzó kinevezése
ellen.

Bérmáltatási fakultás Mons. Jantauschnak és kinevezése apostoli pro-
tonotáriussá (1922).

A nuncius beszélgetése a külügyminiszterrel a nagyszombati terület
rendezéséről.

---

¹⁴ A Kongregáció nagyobb prelátusai üléseinek anyagát lásd a „Sessioni” sorozatban.

¹⁵ A Nagyszombati Apostoli Kormányzóság általános helynökeire lásd: Sztyahula László: A csehszlovákiai magyar katolikus egyház története 1918–1950, Kéménd 2013. 27.

- A magyar papság emlékeztető följegyzése saját nemzetiségű püspök kinevezése érdekében.
A csehszlovák szentszéki követség emlékeztetője Mons. Jantausch el-tartásával kapcsolatban (1923).
A Konzisztoriális Kongregáció megerősíti a kalocsai és a nagyszom-bati általános helynökök kinevezését. Fakultások.
A magyar szentszéki követség emlékeztetője a nagyszombati szemi-náriumban történt zavargásokról (1924).
A Szent Officium részéről nincs akadálya Mons. Jantausch püspöki kinevezésének (1925).
A magyarok panaszkodnak az apostoli kormányzóra (1926).
Mons. Jantausch vonatkozó válasza (1927).
Különböző levelek (1928–1937).

N. B. A harmadik periódus folytatása.

9 P.O., 12
Ingatlan értékesítés engedélyezése
1921–1925

- Az apostoli nuncius jelentései arról, hogy a prágai prépostság és több egyházmegye káptalanja ingatlanokat kíván elidegeníteni.
Fakultások engedélyezése.
A Meissen-i Egyházmegye lausitzi [szorb¹⁶] szemináriumának ügye.

10 P.O., 12
A piarista iskolák kollégiumai
1922–1932

- Az apostoli nuncius jelentése arról, hogy megállapodás született a pi-aristák két házának átadásáról a szepesi egyházmegyének.

---

¹⁶ Az olaszban: „di Lusazia” (ném.: Lausitz, lat.: Lusatia). [A ford.]

A nyitrai püspök szeretné a város piarista iskoláinak kollégiumát (1922).

A piarista generális észrevételei (1923).

A csehszlovák szentszéki követség emlékeztető följegyzése a piaristák szlovákiai rendházairól.

A kormány a cseh tartományhoz kívánja csatolni a piaristák szlovákiai rendházait (1924).

A Szerzetesi Kongregáció átirata a benešovi kollégiumról (1932).

N. B. A harmadik periódus folytatása.

11 P.O., 13-15

Kanonoki stallumok és javadalmak
1921–1935

A magyar szentszéki követség közbenjárása az Apostoli Szentszéknél Mons. Matyaczkó Theodor,¹⁷ az ungvári káptalan prépostja érdekében.

A prágai székeskáptalan dékánjává választott Rev. Jatsch ügye.

„A németek a prágai főegyházmegyében”.

Az apostoli nuncius jelentései azokról a jogokról, amelyeket a kormány gyakorolni szándékozik a kanonokok kinevezésében és az egyházi javadalmak kiosztásában.

Kanonokok kinevezése különböző egyházmegyékben.

A kegyúri jog kérdése a litoměřicei egyházmegyében.

Emlékeztető az Apostoli Szentszék és a csehszlovák kormány vitájáról az egyházi kinevezések miatt.

12 P.O., 15

Zarándoklat Rómába
1921

N. B. Ez a pozíció a harmadik periódusban van a 6., új pozíciószám alatt.

---

¹⁷ Matyaczkó Theodor eredetileg a Szatmári Egyházmegye kanonokja.

Csehszlovákia

---

13 P.O., 16-17
Vallási-politikai helyzet
1922-1930

Az Apostoli Szentszék szóbeli jegyzéke a csehszlovák szentszéki követséghez a köztársaság és az Apostoli Szentszék kapcsolatairól. Jelentések a katolikus egyházzal szemben ellenséges törvényekről. Beszámoló Mons. Kašpar Hradec Králové-i püspök egyik kánoni vizitációjáról.

Információk a szlovákiai egyházi állapotokról szóló memorandummal kapcsolatban.

Törvény az egyház és az állam szétválasztásáról

Beszámoló Mons. Borgongini Duca és Beneš külügyminiszter úr beszélgetéseiről (1923).

A magyar szentszéki követség jegyzéke a katolikusellenes propagandáról.

Beneš miniszter párizsi útja. Beszélgetés a franciaországi nunciussal (1924).

A „Modus vivendi” egyezmény Beneš miniszternek benyújtott tanulmányterve.

Magyarország prímásának levele az egyházi kérdésekről.

Adolf Bertram bíboros levele a breslauer [wrocławai]¹⁸ főegyházmegyről.

Az országgyűlési képviselők támadásai a Vatikán ellen (1925).

Az ortodox propagandáról (1930).

14 P.O., 18-20
Sajtóközlönyök
1922-1925

Az 1922., 1923. és 1925. évi sajtóközlönyök megküldése.

---

¹⁸ A Német-sziléziai Breslau érseki, bíborosi hely volt. A II. világháború után a terület Lengyelországhoz került, ezért új nevét is feltüntetjük.

15 P.O., 21-23
EPERJES (PREŠOV), (Kárpátalja)
Rutén püspök kinevezése
1922–1927

- A Keleti Kongregáció¹⁹ problémafölvetése: az eperjesi rutén egyházmegye püspöki székének betöltése.
- A csehszlovákiai apostoli nuncius értesítése Novák István eperjesi püspök lemondásáról és a szék betöltésére vonatkozó utasítások.
- A magyar és a csehszlovák szentszéki követségek jegyzékei a rutén püspök lemondásával kapcsolatban.
- A nuncius jelentései a szék betöltésével kapcsolatban. Beszélgetés Beneš miniszterrel.
- Nincs politikai kifogás az eperjesi apostoli kormányzóvá kinevezett Mons. Nyárádi kőrösi [Križevci] püspök személye ellen.
- A magyar szentszéki követség tiltakozása.
- Mons. Nyárádi helyzete Eperjesen.
- Vallási helyzet Kárpátalján. A szakadárak kampánya.
- Beneš miniszter jegyzéke az új apostoli kormányzó, Pavol Peter Gojdič kinevezéséről.

16 P.O., 24-27
SZLOVÁKIA
Autonómia
1922–1934

- A nuncius jelentése a szlovák autonómiáról.
- Rev. František Jehlička memoranduma a katolikusok helyzetéről Szlovákiában.
- Szentszéki vizsgálat a Lengyelországban élő Rev. Jehlička és Rev. Černý személyét illetően.
- A csehszlovák szentszéki követség jegyzékei néhány, a köztársasággal szemben ellenséges pap propagandájával kapcsolatban.

---

¹⁹ Keleti Egyházak Kongregációja, lásd alább.

Csehszlovákia

A lengyelországi nuncius jelentése a Rev. Jehlička és Rev. Černý ellen fölhozott vádakról.

Utasítások a csehszlovákiai nunciusnak.

Beszámolók a szlovák kérdésről.

Tiltakozások a magyarok helyzete miatt.

Memorandum Szlovákia és Csehország különválása ügyében.

A szlovák parlamenti képviselők és a szerződések felülvizsgálata.

17 P.O., 28

Az egyházi birtokok rendkívüli megadóztatásának kérdése
1922-1924

Az egyházi birtokok megadóztatása és az esetleges teendők.

Az agrártörvény alkalmazása a hohenfurthi ciszterciek birtokaira.

Az Apostoli Szentszék közbenjárása az apostoli nunciusnál a jászói apátság és egy teplái premontrei érdekében.

18 P.O., 28

ČESKÉ BUDĚJOVICE (BUDWEIS)
Redemptorista viceprovincia
1922-1924

A német nemzetiségű redemptoristák tárgyalásai egy második rendezés megnyitására Budějovicében a honfitársaik vallási ellátásának biztosítása érdekében.

A csehszlovák szentszéki követség jegyzékei.

Az Apostoli Szentszék közbenjárása a redemptoristák generálisánál.

Az apostoli nuncius jelentései.

Van Rossum bíboros átirata.

A németajkú hívek levele.

19 P.O., 28
OLMŰTZ (OLOMOUC)
Kanonokok kinevezése
1922–1923

Vita a csehszlovák kormány, Antonín Cyril Stojan olműtzi érsek és a székeskáptalan között néhány megüresedett kanonoki szék betöltéséről.

Az apostoli nuncius jelentései.

Az érsek álláspontja.

A székeskáptalan jogtörténeti tanulmánya és kompromisszumos terve.

A Zsinati Kongregáció álláspontja. Fakultások a kompromisszum értelmében.

20 P.O., 29
SZLOVÁKIA
Rev. Karol A. Medvecký
1922–1923

Rev. Karol A. Medvecký az illetékes hatóság engedélye nélkül kiadott egy könyvet „Az egyházi ügyek Szlovákiában” címmel. Az Apostoli Szentszék fölhívja a jezsuita generális²⁰ figyelmét arra, hogy megvizsgálta a könyvet, és utána szorgalmazza a Zsinati Kongregációnál a szükséges intézkedések meghozatalát.

A magyar szentszéki követség memoranduma (a prágai kormány egyházügyi referense, Rev. Medvecký ellen fölhozott néhány vádadal kapcsolatban).

---

²⁰ A jezsuita generális pontos latin elnevezése: „*praepositus generalis*”, szó szerint általános „*prépost*”, azaz általános előljáró. Beosztottjai a generális asszisztensek és a rendi hierarchiában fölötte áll a jezsuita rendtartományok főnökeinek („*provinciális*”).

Csehszlovákia

---

21 P.O., 30
VELEHRAD
Unionista kongresszus
1922-1927

- A velehradi unionista kongresszus (1922 és 1924).
A lengyelországi nunciatura jelentése a rutén Przemysl püspökének kongresszusi beszédéről (1924).
A poznańi érsek esetleges részvétele az unionista kongresszuson (1927).

22 P.O., 30
CSEHORSZÁG
Vallási helyzet
1922

- Az Államtitkárság érdeklődik a nunciusról a cseh egyházmegyék vallási helyzete iránt.

23 P.O., 30
BRAUNAU (BROUMOV) BENCÉS APÁTSÁGA
Apátválasztás
1922-1936

- Az apostoli nuncius jelentései egy kormányküldött föllépéséről a braunau bencés apát megválasztásán (1922).
A braunau apátság rendezésére vonatkozó közlés (1936).

24 P.O., 31-35
MUNKÁCS (MUKAČEVO), KÁRPÁTALJA
Az egyházmegye rendezése

- A munkácsi egyházmegyében folyó szakadár propaganda és Papp Antal püspök helyzete miatt a Szentszék, miután meghallgatta az apostoli nuncius és a Keleti Kongregáció véleményét, az 1924. V. 8-i ülésen napirendre tűzi a kérdést. Ezt követően úgy határoz, hogy Mons. Pappot áthelyezi mint apostoli kormányzót az eperjesi és a munkácsi magyar parókiák fölé. A megüresedett munkácsi székre kinevezi Rev. Gebé [Ghebey, Ghebi] Pétert püspöknek és Rev. Pavol Peter Gojdičot segédpüspöknek.
- Jelentések az egyházmegye állapotáról (1922).
- A magyar és a csehszlovák szentszéki követségek jegyzékei.
- Mons. Papp kinevezése Küzikosz [lat.: Cyzicus, ol.: Cizico] címzetes érsekévé.
- A magyarországi apostoli nuncius jelentései Mons. Papp eltávolításával kapcsolatban.
- Mons. Papp kiutasítása Csehszlovákiából (1925).
- Jelentések az eperjesi és a munkácsi egyházmegyékről (1925–1926).

25 P.O., 36
Segédpüspökök kinevezése
1922–1962

- Rev. Josef Schinzelt javasolják, majd nevezik ki olmützi segédpüspöknek (1922).
- Rev. Antonin Čech kinevezése litoměřicei segédpüspöknek.
- Rev. Josef Kupka kinevezése brnói segédpüspöknek (1924).
- Rev. Jan Stavěl olmützi segédpüspökké történő kinevezéséről (1927).
- A berlini nuncius jelentése a nyitrai püspök segédpüspököt kérő folyamodásáról (1939).
- Rev. Michal Buzalka kinevezése nagyszombati segédpüspöknek (1937–1938)
- A Vatikáni Rádió hírei a szlovákiai püspökökről (1957).

Mons. Buzalka papi jubileuma (1958).
A püspök halála (1962).

25 bis P.O., 37
SZATMÁR (SATU MARE)
45 plébánia apostoli kormányzósága
1922–1934

A romániai nuncius jelentései: püspöki helynököt vagy apostoli kormányzót kell kinevezni az egyházmegye 45 plébániája fölé. (1922–1923).
A prágai nuncius jelentése Mons. Tahy Ábrahámnak a régi szatmári egyházmegyéhez tartozó csehszlovák terület apostoli kormányzó-jává történő kinevezése érdekében (1930).
Tárgyalások az elhunyt Mons. Tahy utódjának kinevezéséről (1934).

26 P.O., 37
A fiatal Goldschmied József kérelme
1923

Tárgyalások a zsidó hitről áttért, fiatal Goldschmied József támogatása érdekében, aki a Hitterjesztési Kongregáció kollégiumában szeretne tanulni.

27 P.O., 37
VYŠEHRADEK
A társaskáptalan első méltóságának kinevezése
1922–1923

Mons. František Zapletal kinevezése a vyšehradi társaskáptalan nagyprépostjává.
A kormány kegyúri jogokat követel.

28 P.O., 38
Mons. Šrámek tárgyalásai
1923

Az apostoli nuncius és Mons. Zapletal levelei Mons. Šrámeknek az Apostoli Szentszék és a köztársaság kapcsolatait érintő tárgyalásairól.

29 P.O., 38
SZLOVÁKIA
Intézetek és gimnáziumok
1923–1934

A csehszlovák szentszéki követség jegyzéke a nagyszombati gimnázium visszaadásával kapcsolatban.

Az apostoli nuncius jelentései Szlovákia katolikus és protestáns gimnáziumairól.

A jászói gimnázium javainak kisajátítása és az intézmény megszüntetése (1924).

Egy hitehagyót neveztek ki a brnói „Maria Schul” katolikus iskolák igazgatójává. A kormány pénzügyi támogatása a szemináriumoknak (1934).

30 P.O., 39
ROZSNYÓ (ROŽŇAVA)
Széküresedés
1923–1926

A nuncius információi a rozsnयीi püspöki szék jelöltjeiről.

Rev. Čársky rozsnयीi és Mons. Jantausch nagyszombati apostoli kormányzó kinevezése Tagora, ill. Priene címzetes püspökévé.

Mons. Podraczky István rozsnयीi káptalani helynök kinevezése apostoli protonotáriussá.

A csehszlovák szentszéki követség jegyzéke Beneš miniszter tiltakozásáról az apostoli kormányzók kinevezése ellen.

Az Apostoli Szentszék vonatkozó válasza.

Öt évre szóló fakultások a rozsnyói, a kassai és a nagyszombati apostoli kormányzóknak.

31 P.O., 40-43

Új nuncius: Mons. Marmaggi
1923-1927

A Keleti Kongregáció átirata a prágai és a bukaresti nunciusoknak szóló utasításokkal kapcsolatban.

A megbízólevél bemutatása (1923).

Zarándoklat Příbram szent hegyére. Sajtótámadások (1924).

A nuncius ötvenedik születésnapja (1926).

A nunciushoz intézett levelek, amíg nem volt Prágában (1925-1926).

Mons. Antonino Arata nunciátori titkár levelei különböző témákról (1921-1927).

Levelek Mons. Aratáról.

32 P.O., 44-47

Mons. Micara nuncius záró jelentése
1921-1923

A prágai nunciátúra iratai Mons. Micara küldetése alatt.

Mons. Micara összegző jelentése a küldetéséről.

N. B. Mons. Micarának ezen a pozíciószámon található jelentései a 34 P.O., pozícióba kerültek.

33 P.O., 48
OLMŰTZ (OLOMOUC)
Érseki szék betöltése
1923–1936

Mons. Stojan halála. Az olműtzi érseki szék betöltése
A Szent Officium részéről nincs akadálya Mons. Leopold Prečan kinevezésének.
Problémafölvetés: 1268. szesszió (1923. X. 19.).
Utasítások a nunciushoz.
Mons. Prečan kinevezésének közlése a kormánnyal.
Mons. Prečannal kapcsolatos kánoni eljárás megküldése.
„List sv. Otce Pia XI o Katolické Akci“ [XI. Piusz Pápa levele az Actio Catholicáról] (1936).

34 P.O., 49

Mons. Marmaggi apostoli nuncius jelentései különböző témákban
1923–1927

A cseh püspöki kar tiltakozása a közoktatásügyi miniszternél (1923).
Általános helyhatósági választások.
A Hradec Králové-i püspök levele Rev. Bureckről.
Az Szent Jozafát-évforduló alkalmából kiadott enciklika fordítása.
A warnsdorfi ókatolikus hívek új püspökének megválasztása (1924).
A tabori katolikus egyesületek folyamodványa.
A kárpátaljai bazilita atyák nyomdája.
Dr. Pataki kutatásai a bécsi levéltárakban (1925).
Helyhatósági választások. Lelkipásztori ellátás Prága külső kerületeiben (1927).

Csehszlovákia

---

35 P.O., 49
„A néppárt papságának klubja”
1923–1926

A nuncius információi a néppárt papságának klubjáról.

36 P.O., 49
OLMÜTZ (OLOMOUC)
Reinhard Olbrich alezredes
1923–1924

Az Apostoli Szentszék közbenjárása a Szerbiában fogságban lévő
R. Olbrich alezredes úr érdekében.

37 P.O., 50
Az ukránok lelki ellátása. Rev. Bonne
1923–1930

Rev. Bonne anyagi támogatást kér a prágai ukránok [lelki] ellátására.
Információk az említett papról (1923).
Az „Pro Russia” Pápai Bizottság átíratva az ukrán néppel és a szaléziak
szolgálatával kapcsolatban (1930).

38 P.O., 50
A Schönburg-Hartenstein herceg birtoka
1923–1924

Emlékeztető a Schönburg herceg birtokával kapcsolatban.
Az Apostoli Szentszék érdeklődése a svájci nunciusnál.

39 P.O., 50
FREUDENTAHL (BRUNTÁL)
Kisszeminárium
1923–1926

Mons. Prečan olmützi érsek folyamodványa a Szentatyához egy kisseminárium létrehozásáért Freudentahlban [Bruntál, ciszterci monostor] (1923).

A szeminárium ünnepélyes megáldásának elnapolásáról (1926).

Vélemény kérése a freudentahli szemináriumért létrehozni kívánt német egyesületről.

A Szemináriumok Kongregációjának erre vonatkozó döntései.

40 P.O., 50
SZERZETESEK
1923–1925

P. Starek SJ beszámolója a szerzetesek helyzetéről Csehszlovákiában. A komáromi bencés kongregációtól független perjelség létrehozásának kérelmezése.

A Szerzetesi Kongregáció utasításai és feltételei.

A Római Unióhoz tartozó magyarországi és csehszlovákiai orsolyita nővérek tartományfőnökének folyamodványa.

41 P.O., 51
ANGOLKISASSZONYOK
1923–1949

Miután a Szerzetesi Kongregáció megvizsgálta az „Angolkisasszonyok” Csehszlovákiában lévő rendházainak függőségi viszonyával kapcsolatos kérdést, néhány kellemetlenség elkerülése végett elhatározza, hogy ezeket a rendházakat átmenetileg közvetlenül az Apostoli Szentszék alá rendeli, mivel folyamatban van az „Angol-

kisasszonyok” különböző ágainak egyesítése egyetlen intézménybe egy római anyaház létesítésével.

A csehszlovák szentszéki követség erre vonatkozó szóbeli jegyzékei. A nuncius megbízást kap, hogy vegye át az „Angolkisasszonyok” Csehszlovákiában lévő valamennyi rendházának irányítását (1924).

Levelezés az internunciatúra, az Apostoli Szentszék és a Szerzetesi Kongregáció között az internuncius mint előjáró fakultásairól és a nővérek helyzetének végleges rendezéséről (1946–1949).

42 P.O., 51

CSEHSZLOVÁKIA ÉS MAGYARORSZÁG

A budapesti szeminárium és a római cseh kollégium
1924

A Szemináriumok Kongregációjának átirata a szlovák püspökök kérésével kapcsolatban, miszerint a budapesti szeminárium egyes javait ruházzák át a római cseh kollégiumra.

43 P.O., 51

ČESKÉ BUDĚJOVICE

Az egyházmegye helyzete
1924

A Böhmisch-Röhren-i (České Žleby) plébánia esete.

Az plébánia kormányzása.

Memorandum az egyházmegyében élő, németajkú katolikusok helyzetéről.

České Budějovice-i német papok panasza.

44 P.O., 52
VALTICE (FELDSBERG)
Egyházközségek rendezése
1924

A kormány emlékeztetője a Csehszlovákia határain belül lévő, de még osztrák fennhatóság alá tartozó egyházközségekről.
Tárgyalások az Apostoli Szentszék, a bécsi és a prágai nuncius között a bécsi főegyházmegyéhez tartozó egyházközségekről.
A brnói ordinárius kinevezése Valtice, Poštorná és a Bécsi Főegyházmegye csehszlovák területen lévő más egyházközségeinek apostoli kormányzójává.

45 P.O., 52
Masaryk elnök esetleges római útja
1924–1934

Sajtóvita Beneš miniszter és Gasparri bíboros beszélgetéséről. Masaryk elnök esetleges római útja (1924).
Az elnök 75. születésnapja. Masaryk emlékiratai (1925).
Újságcikk az elnök valószínű utódjáról (1926).
A köztudottan hitehagyott elnök súlyos betegsége. A püspökök utasításokat kérnek várható halála esetére (1934).

46 P.O., 52
Gasparri bíboros államtitkár megbeszélése Beneš miniszterrel
1924–1931

Beneš miniszter által a bíboros államtitkárral folytatott beszélgetésben érintett témák.
A sajtó indiszkrécióval vádolja a Vatikánt.
Emlékeztető a miniszter megbeszéléséről.

A romániai nuncius jelentése a szatmári és a kolozsvár-szamosújvári [Cluj-Gherla] örmény rítusú egyházmegyék egyházközségeinek elszakadásáról (1925).
Beneš miniszter beszédei (1931).

47 P.O., 53
EPERJES, MUNKÁCS, KŐRÖS
(PREŠOV, MUKAČEVO, KRIŽEVCI)
A redemptorista atyák kérelme
1924

Az Apostoli Szentszék közbenjárása a redemptoristák generálisánál (*rettore maggiore*) annak érdekében, hogy négy páter fölvegye a keleti rítust, aminek célja a missziójuk kiterjesztése a görögkatolikus rutén hívekre az eperjesi, a munkácsi és a kőrösi egyházmegyékben.
Mons. Nyárádi folyamodványa.
A redemptoristák válasza.
A lengyelországi nuncius jelentése a kárpátaljai galíciai misszionáriusok kéréséről.

48 P.O., 53
KOMÁROM (KOMÁRNO)
1924

A magyarok komáromi székhellyel egyházmegye létrehozását kérik.

49 P.O., 53

PRÁGA (PRAHA)

A francia kolónia lelkipásztori ellátása

1924–1928

Egy jezsuita kérelme a prágai francia kolónia lelkipásztori ellátása érdekében.

Levélváltás P. Bourgeois SJ csehszlovákiai tartózkodásáról (1928).

50 P.O., 53

Az egyházmegyék határai

1924–1927

Sajtókampány az egyházmegyék feltételezett határaival kapcsolatban. Javaslat egy érsekség létrehozására Szlovákiában.

Szlovákia új érsekéről (1927).

Tárgyalások Krofta miniszter és az Apostoli Szentszék között a püspökök kinevezéséről és az egyházmegyék határainak kijelöléséről.

51 P.O., 53

Magyar szeminárium

1924–1925

Magyarország kormánya a budapesti nunciuson keresztül kéri egy szeminárium létrehozását a Csehszlovákiában élő magyar papok képzése érdekében.

Az Apostoli Szentszék közbenjárása.

A prágai nuncius válasza.

Csehszlovákia

---

52 P.O., 54
CSEHORSZÁG
A szaléziák kérése
1924

A csehországi szaléziák kérése.
Az Apostoli Szentszék közbenjárása a generálisnál.²¹
Vonatkozó válasz.

53 P.O., 54
IGLÓ [SPIŠSKÁ NOVÁ VES]
Domonkos nővérek
1924–1925

A magyar szentszéki követség emlékeztetője a csehszlovák kormány által a köztársaság elhagyására felszólított néhány domonkos nővér ügyéről.
Lépések a kiutasítás megakadályozására.

54 P.O., 54
OLMŰTZ (OLOMOUC)
Josef Grimmenstein kanonok
1925

A Zsinati Kongregáció átirata a szankciókkal büntetett Josef Grimmenstein kanonokról.

---

²¹ A szaléziánusoknál a „rettore maggiore”: nagyobb rektor, főrektor, a rendalapító Don Bosco utódja, rendfőnök, „generális”.

55 P.O., 54

A püspöki kar körlevele a szocializmus ellen
1925

A budapesti nuncius jelentése a kassai püspök egyik beszámolójáról.
A szlovák püspöki kar körlevele a keresztényellenes egyesületek
ellen.

56 P.O., 54-55

Az ünnepek számának csökkentése. Husz-émléknep
1925–1926

Jelentés a vallási ünnepek számának csökkentéséről és a Husz-émlék-
nap megünnepléséről.

Problémafölvetés: 1283. szesszió (1925. II. 24.).

Utasítások a nunciusnak.

A szlovák püspökök pásztorlevele. Különböző bonyodalmak, külön-
ösen a Husz-évforduló kérdése körül.

A parlament jóváhagyja az ünnepekről szóló törvénytervezetet.

Az Apostoli Szentszék tiltakozik Václav Pallier szentszéki követnél a
köztársaság ünnepeiről és emléknepjairól szóló törvénytervezet
miatt, amelyet a két ház jóváhagyott.

Újságcikkek Csehszlovákia ünnepeiről.

Husz nemzeti vétkei és a nacionalizmus eltévelyedései.

57 P.O., 56

Miloslav Niederle kinevezése követségi tanácsosnak
A szentszéki követség ügyei
1925–1938

A csehszlovák szentszéki követség szóbeli jegyzéke Miloslav Niederle
követségi tanácsossá történő kinevezéséről.

Vonatkozó válasz (1925).

A szentszéki követség különböző ügyei (1935–1938).

58 P.O., 56
Lacsny Ince premontrei kanonok
1925

A magyar szentszéki követség emlékeztetője a magyar kémnek tartott
Lacsny kanonokról.
Az Államtitkárság érdeklődik a nunciusról.

59 P.O., 56
KASSA (KOŠICE)
Püspöki szék betöltése. Az egyházmegye Magyarországon lévő
javai
1925–1934

Mons. Fischer-Colbrie Ágoston megyéspüspök halála.
Mons. Hartsar kassai káptalani helynökké választása.
Mons. Čársky kinevezése kassai megyéspüspökké és Mons. Bubnič
kinevezése rozsnói apostoli kormányzóvá.
Utasítások Mons. Aratának, a prágai nunciatúra [munkatársának].
Beneš miniszter tiltakozása a fenti kinevezések miatt.
Mons. Čársky levele a püspöki menza Magyarországon lévő javairól.
A budapesti nuncius jelentése a kassai javakról és a magyar püspökök
által a javakról készített jegyzőkönyvről (1926).
Mons. Čársky folyamodványa a kassai székeskáptalan érdekében. A
káptalan álláspontja.

60 P.O., 56
LITOMĚŘICE (LEITMERITZ)
A menza javai
1925

A Hitterjesztési Kongregáció átírtja a litoměřicei püspöki menza
egyes javainak a kormány általi kisajátításáról.

61 P.O., 57

Husz János emlékünnepe és a következmények
1925–1926

1283. szesszió (1925. II. 24.).

A nuncius tiltakozása a kormánynál Husz eretnekvezér²² tervezett emlékünnepe miatt.

Václav Pallier szentszéki követ jegyzékben fejt ki a kormány álláspontját.

Marmaggi apostoli nuncius elutazása tiltakozásul a Husz-nap megünneplése miatt.

A nunciatúra rejtjeles táviratai és jelentései a kormány nyilatkozatairól a Szentszékkel kialakult diplomáciai incidenssel kapcsolatban. Husz emlékünnepe.

Ezzel kapcsolatos sajtókommentárok.

A püspöki kar tiltakozó levele.

Az emmauszi bencés apát megválasztásáról.

A „L'Osservatore Romano” válasza Beneš miniszter kijelentéseire.

Az Apostoli Szentszék tiltakozása körüli vita okai.

A kormány válasza a nuncius elutazásával kapcsolatos parlamenti interpellációra.

Az Apostoli Szentszék által a Csehszlovák Köztársaság ügyvivőjéhez, Eduard Jelenhez intézett szóbeli jegyzék (1925. IX. 28.).

Emlékeztető a csehszlovák kormány és a nunciatúra diplomáciai kapcsolatairól.

A levéltár átadása a prágai belga követnek.

Mons. Arata ügyvivő megjelenése a diplomáciai testület fogadásán a nemzeti ünnep alkalmából.

Beneš választási beszéde.

Vita a „České Slovo” és a „L'Osservatore Romano” között Beneš néhány kijelentésével kapcsolatban.

A nuncius ellen irányuló választási karikatúrák. Vonatkozó válasz.

A prágai érsek beszélgetése az új kormány megalakításával megbízott Antonín Švehla miniszterrel.

---

²² Az olaszban: „eresiarca”.

Beneš beszélgetést kér Mons. Marmaggitól, hogy találjanak egy „modus vivendi”-t a vallási kérdésekben.

Csehszlovákia és az Apostoli Szentszék a Husz-ünnepek miatti vitában (korrektúrák).

Fehér könyv (korrektúra).

Levéltári jegyzet.

1294. szesszió (1926. VIII. 1.).

62 P.O., 63-64
Országgyűlési választások
1925-1928

A nunciatúra rejtjeles táviratai és jelentései papok jelöléséről az országgyűlési választásokon.

A prágai érsek által továbbított levelek az egyházi jelöltek számáról. Folyamodványok Rev. Robert Schälzky képviselői jelöltetésének engedélyezéséért.

A nuncius ellen irányuló választási plakátok. Az általános választások eredménye.

Képviselőnek megválasztott létszámfölötti („extra numerum clausum”) papok.

A politikai megbízatásról lemondani nem akaró papok problémái (1926).

Folyamodások és fölmentési kérelmek (1927).

A választási jelölésekre vonatkozó utasítások a papságnak (1928).

63 P.O., 65
BRNO (BRÜNN)
Mons. Klein püspök helyzete
1925-1929

A nunciatúra jelentése a Konzisztoriális Kongregációnak Mons. Klein brnói püspök magatartásáról és hivatala összeférhetetlenségéről, német lovagrendi nagymesteri hivatalával

A Konzisztoriális Kongregáció átiratai Johan Nepomuk Norbert Klein O. T. fölszólításával kapcsolatban, hogy mondjon le a püspöki címről.

Mons. Klein lemondása, kinevezése Syene címzetes püspökévé és a Brnói Egyházmegye apostoli kormányzójává „ad nutum S. Sedis”.

64 P.O., 65
SZLOVÁKIA

A „Patrona Slovaciae” megszólítás a loretoi litániákban
1925

A „Patrona Slovaciae” megszólítás a „Patrona Hungariae” helyett a loretoi litániákban.

65 P.O., 65-66
TEPLÁ (TEPL)

A premontreiek gyógyvizes létesítményeinek lefoglalása
1925–1935

A teplái apát panasza a tulajdonukban lévő Mariánské Lázně-i (Marienbad) gyógyfürdők lefoglalása miatt.

Az Apostoli Szentszék közbenjárása a svájci nunciusnál.

Tárgyalások a Népszövetségnél.

Megállapodás a prágai kormány és a teplái apátság között a Mariánské Lázně-i javakat illetően (1926).

Újabb problémák fölmerülése a csehszlovák kormány és az apátság között.

Az apát folyamodványai (1927).

Az apátság minden tulajdonának lefoglalása (1931).

A Breslauer Főegyházmegye javainak kérdése (1935).

66 P.O., 67-68

Mons. Bombera tábori püspök. Lelkipásztori ellátás a hadseregben
1925-1935

Fegyelmi intézkedés Josef Bombera, tábori főlelkész ellen.

Mons. Bombera ügyéről.

A Zsinati Kongregáció átiratai a hadseregben szolgáló katolikusok
vallási ellátásáról.

A Konzisztoriális Kongregáció átiratai a hadsereg lelki gondozásáról.

Mons. Bombera kinevezése Stará Boleslav prépost kanonokjává.

A kormány nem ismeri el a kinevezést.

Mons. Bombera halála.

A tábori papság átszervezése.

A Konzisztoriális Kongregáció jegyzéke a katonai ordinariátus jogha-
tóságának adandó rendelkezésekről (1933).

Vegyes kongregációs szesszió: „A hadsereg lelki ellátása” (1934. IV. 23.).

A tábori ordinárius kinevezéséről (1935).

67 P.O., 68

CSEHORSZÁG

A szemináriumok összevonása

A prágai érseki menza helyzete

1925-1930

A csehországi szemináriumok összevonásának terve.

A Hradec Králové-i papság ellenvéleménye.

Mons. Kašpar levelei a csehországi teológiai szemináriumokról és a
Pápai Cseh Kollégiumról.

Pénzpazarlás vádja a prágai érsek ellen.

Az érseki menza gazdasági helyzete.

Az államtitkárság észrevételei az érseknek az ellene tett följelentések-
ről.

A főegyházmegye pénzügyi helyzete.

A prágai ügyvivő véleménye a tárgyban (1927).

A szemináriumok kérdéséről a „Modus vivendi” alkalmával (1930).

68 P.O., 69

ROZSNYÓ (ROŽŇAVA)

Mons. Bubnič kinevezése apostoli kormányzóvá
1925–1935

A Konzisztoriális Kongregáció értesítése Mons. Bubnič kinevezéséről
rozsnyói apostoli kormányzóvá.

Fakultások Bubnič és Čársky kormányzóknak.

A nunciatúra jelentése Mons. Bubnič kinevezésével kapcsolatban.

Mons. Bubnič és Beneš miniszter beszélgetése.

Az apostoli kormányzó beszámolója Szlovákia vallási-politikai helyzetéről (1926).

Nagytopolcsány (Vel'ké Topolčany) egyházközségi javadalmáról
(1927–1928).

Folyamodvány a Rozsnyói Egyházmegye megtartása érdekében
(1930–1934).

A kormány magatartása az Apostoli Szentszékkal és képviselőivel
szemben (1934).

A csehszlovákiai katolikus pártok egyesülése.

Részlet az egyházmegye állapotáról szóló jelentésből (1935).

69 P.O., 70

A népnyelv liturgikus használata. Visszaélések
1925

A nuncius jelentése.

Problémafölvetés: „A liturgikus nyelv”, 1269. szesszió (1923. XII. 18.).

70 P.O., 70-73

Vallási-politikai helyzet
1925–1929

Švehla miniszter nyilatkozata(i) a kormány politikájáról.

- Az Apostoli Szentszék észrevételei Mons. Kordačnak amiatt, hogy nyilvánosságra hozta a Vatikánban kapott audienciát.
- Jelentés Mons. Kordač „közvetítéséről” (1926).
- Beneš miniszter válasza a kormány nyilatkozataival kapcsolatban.
- Nyilatkozatok egy esetleges konkordátumról.
- Parlamenten kívüli hivatalnokok alkotják az új kormányt.
- A püspöki kar válasza az Apostoli Szentszék és a kormány közötti kapcsolatokat illetően.
- Mons. Arata beszélgetései Masaryk elnökkel és a miniszterekkel.
- A püspöki kar memoranduma a Husz-émlékünnepről.
- Kommentárok a „Corriere della sera” által közölt Masaryk-interjúhoz, amelyben az elnök az egyházpolitikáról nyilatkozott.
- Beneš válaszjegyzékei az Apostoli Szentszéknek.
- A 3. Švehla-kormány.
- Az október 28-i nemzeti ünnep.
- Mons. Pacelli németországi nuncius jelentése a Hodža csehszlovák miniszterrel folytatott beszélgetéséről.
- Vallási-politikai helyzet. A kormány szándékai az egyházi ügyek rendezését illetően.
- Masaryk elnök nyilatkozatai.
- Švehla, a szlovák néppárthoz intézett beszéd.
- Az Apostoli Szentszék magatartása a kormánnyal kialakult konfliktust illetően (1927).
- A szlovák kérdés.
- Mons. Kordač interjúja a „Prager Presse”-nek a kormány és a Vatikán megállapodásáról.
- „La franc-maçonnerie en Tchécoslovaquie, son évolution et son état actuel” [A csehszlovákiai szabadkőművesség, annak fejlődése és annak jelenlegi helyzete” (1929).

71 P.O., 74
SZEPESI EGYHÁZMEGYE (SPIŠ), ESZTERGOM, BUDAPEST
A javak rendezése
1926–1931

Mons. Vojtaššák szepesi püspök folyamodványa(i) a menzája Magyarországon fekvő és a kormány által lefoglalt javainak visszaadása érdekében.

A prágai és a budapesti nunciusok erre vonatkozó levelezése a Szentzékkal.

Emlékeztető a Magyarországon lévő szepesi javaknak az esztergom-budapesti menza Csehszlovákiában fekvő javaival történő kiváltásáról.

Serédi Jusztinián bíboros, Magyarország prímása által szabott feltételek.

Memorandum a magyar és a csehszlovák egyházi javak kérdéséről.

72 P.O., 74
A holttestek hamvasztása
1926–1961

A prágai nunciatúra információi az olmützi érseknek Wüst úr elhamvasztásával kapcsolatos magatartásáról.

A hamvasztásos temetés engedélyezett esetei (1926).

Az egyházi temetés kérdése. A Brnói Egyházmegye közlönye (1930).

A németországi nuncius jelentése a holttestek elhamvasztásának kérdéséről. Rev. Heidler folyamodványa (1961).

A Szent Officium Kongregációjának válasza.

73 P.O., 75
NAGYEMŐKE (VELKÉ JANÍKOVCE)²³
Szili Vince plébános
1926

A csehszlovák kormány által nagyemőkei plébániájáról kiutasított Rev. Szili Vince folyamodásáról.

74 P.O., 75
SZEPESI EGYHÁZMEGYE
Rev. Mattyasovszky: kiközösítési ügy
1926

Rev. Mattyasovszky kiközösítéséről szóló dekrétum vázlata. A közzététel engedélyezésének kérelmezése.
A magyar szentszéki követség jegyzéke a „Csehszlovák Nemzeti Egyház” első plébániájának Szlovákiában történő létrehozásával kapcsolatban. Rev. Mattyasovszky kinevezése plébánosnak.

75 P.O., 75
CSEHORSZÁG ÉS SZLOVÁKIA
A cseh néppárt és a szlovák néppárt kapcsolatai
1925–1928

Beszámoló a cseh néppárt tevékenységéről.
A nunciatúra jelentése Dolanský miniszter Bertram bíborosnak tett észrevételeiről.
Emlékeztető a cseh és a szlovák néppárt kapcsolatairól (1926).
A pártok esetleges szerepe.
A „Tuka-ügy”, szlovák néppárt (1928).

---

²³ Az olaszban csak: „Nagy” (magyarul). Helyesen lásd: „...kitoloncolták Gyetven Pál kistapolcsányi és Szili Vince nagyemőkei plébánosokat...” in: Sztiahula László: A csehszlovákiai magyar katolikus egyház története 1918–1950, i. m. 26

76 P.O., 76
BRNO (BRÜNN)
Püspöki szék betöltése
1926–1929

- A Konzisztoriális Kongregáció átirata a brnói egyházmegyére vonatkozó intézkedésekről.
Mons. Josef Kupka segédpüspök kinevezése brnói apostoli kormányzóvá.
Fakultások és utasítások Mons. Kupkának.
Az egyházmegye birtokbavétele.
Beneš miniszter szóbeli jegyzéke Mons. Kupka kinevezéséről.
Kinevezési rendelet (1926).
Mons. Kupka püspöki kinevezésének ügye (1929).

77 P.O., 76-80
A „Sokol” [Sólyom] nemzetközi kongresszusa
1926–1938

- Külföldi kormányok és tornászok meghívása a „Sokol” által rendezett kongresszusra és a szövetségi ünnepre, amely július 6-án a Husz János eretnekvezér emlékére tartott rendezvényekkel zárul.
A nemzetközi kongresszussal kapcsolatos rejtjeles táviratok.
Erre vonatkozó utasítások Mons. Aratának és a nunciusoknak.
A nunciusok és az apostoli delegátusok válasza a Sokol kongresszus ellen hozott intézkedésekről.
Memorandum Csehszlovákia és az Apostoli Szentszék kapcsolatairól, valamint a Sokol kongresszusról.
A lengyel Sokol vezetője – egyben miniszter – szorgalmazza, hogy a lengyel Sokolok fölléphessenek az ünnepségeken.
Beneš miniszter ígéretet tesz, hogy a július 6-i rendezvények nem öltötenek a Katolikus Egyházzal szemben ellenséges jelleget.
Az olasz kormány döntése: nem vesz részt a prágai kongresszuson.
Különböző nunciusok jelentései a kormányok távolmaradásáról vagy részvételéről a prágai ünnepségeken.

- A Husz emlékére rendezett ceremónián elhangzott beszédek.
Információk a Sokol kongresszusról és a Husz-ünnepségekről.
1294. szesszió (1926. VIII. 1.).
Szenszédi jegyzék az ünnepségekkel és a kormány iránt tanúsított
tartózkodó magatartásával kapcsolatban.
Vita a Husz-emlékünnap miatt.
A lengyel Sólýmok meghíúsult részvételére vonatkozó dokumentu-
mok közzététele.
A prágai nunciátúra uditorának részvétele a Sokol ünnepségeken
(1938).
A krki (Veglia-i) püspök szemrehányásai a „L'Osservatore Romano”-
nak a kongresszusról szóló cikke miatt.

78 P.O., 81
EPERJES (PREŠOV)
Püspöki szék betöltése
1925–1939

- A Keleti Kongregáció az Apostoli Szentszék és a prágai nunciátúra
közötti levelezés az eperjesi püspöki szék betöltéséről.
Vegyes kongregáció a püspöki szék betöltése ügyében (1926. VI. 25.).
Határozat és Pavol Peter Gojič OSBM kinevezése apostoli kormány-
zóvá püspöki méltóság nélkül.
Püspöki méltóság kérelmezése az eperjesi apostoli kormányzó szá-
mára.
Vegyes szesszió (1926. XII. 19.).
Kiváltságok és fakultások engedélyezése Mons. Gojič számára.
Mons. Nyárádi és Mons. Gebé érvei az új apostoli kormányzó püspöki
méltóságra emelésével kapcsolatban (1927).
Mons. Gojič püspöki méltóságra emelése.
Püspöki fölszentelés.
Mons. Gojič kinevezéséről eperjesi megyéspüspökké (1936).
Szlovákia vallási és politikai viszonyai.

79 P.O., 82
Lengyel katolikusok cseh Sziléziában
1926–1927

Emlékeztető a katolikus lengyelek helyzetéről a Csehszlovákiához csatolt Sziléziában.

A prágai nunciatúra jelentése és Bertram bíboros információi a tárgyban.

80 P.O., 82
SZLOVÁKIA
A lefoglalt egyházi javak fölszabadításának terve
1926–1929

Jelentés a Szlovákiában lefoglalt egyházi javak fölszabadításának tervéről. Fölhatalmazás kérése a szepesi püspök számára.

P. Serédi Jusztinián OSB prokurátor kimutatása a Magyar Bencés Kongregáció Szlovákiában lévő javairól.

Mons. Gojič apostoli kormányzó kéri, hogy az esztergom-budapesti [sic!] főegyházmegye²⁴ javainak Szlovákiában lévő részét utalják ki az eperjesi egyházmegyének.

Az esztergom-budapesti főegyházmegye birtokainak felosztásáról és az egyházmegye, valamint a nagyszombati egyházmegye káptalanjainak jogairól.

Az egyházi javaknak a „Modus vivendi” szerinti kezelésére vonatkozó dokumentumok.

---

²⁴ Ez idő szerint Esztergomi Főegyházmegye. Hivatalosan 1993-ban változik a név Esztergomi-Budapesti Főegyházmegyévé, ezért, anakronizmus lenne nagybetűvel írni. Forrásunk 2001-ben lett kész, akkor az inventárium készítője már így találhatta meg az Annuario Pontificiában.

81 P.O., 83
MUNKÁCS (MUKAČEVO)
Baziliták
1927

A kormány ellenséges magatartása a munkácsi bazilita atyákkal szemben.

82 P.O., 83-84
Politikai és vallási helyzet a szlovák néppárt
kormányra kerülése után
1926-1937

A nunciatúra jelentései a szlovák néppárt kormányra kerülése után folytatott politikáról és az egyházpolitikai kérdések sürgős megoldásának módjáról.

Mons. Arata beszélgetése Beneš miniszterrel a köztársaság és az Apostoli Szentszék kapcsolatairól. A miniszter újabb nyilatkozatai.

A „Deutsche Presse” közleményei válaszul Benešnek az egyházi kérdésekről szóló beszédeire.

Beszélgetés Krofta és Beneš miniszterekkel. Szóbeli jegyzék- és „Modus vivendi”- tervezet.

Külföldi sajtószemle.

Pápai levél a csehszlovák püspöki karnak a „L'Osservatore Romano” hasábjain (1927. II. 20.).

A brnói csehszlovák keresztény-szociális párt folyamodványa a Szentatyához (1931).

Emlékeztető a kormány által a csehek²⁵, a szlovákok és a magyarok lelki egységbe olvasztása céljából alkalmazott módszerekről (1932)

Információk Csehszlovákia politikai helyzetéről (1937).

---

²⁵ Az eredetiben *cecoslovacchi*. [A ford.]

83 P.O., 85-86

Kegyúri jog és agrárreform
1927–1934

Mořic Pícha kanonok: „Átszáll-e a kinevezési jog Ausztriáról a Csehszlovák Köztársaság kormányára?”

Az agrárreform a kegyúri jogról.

Kormányzati törvénytervezet a kegyúri jog eltörléséről. Pícha kanonok véleménye (1927).

A magyar királyoknak biztosított és a Csehszlovák Köztársaság által magának tulajdonított főkegyúri jogokról (1934).

84 P.O., 86-88

MUNKÁCS (MUKAČEVO)

Az egyházmegye esetleges felosztása. A püspöki szék betöltése
1927–1937

Mons. Nyárádi kőrösi (križevci) püspök javaslata a Munkácsi Egyházmegye fölosztására és új egyházmegye létrehozására (1927).

A Keleti Kongregáció észrevételei a terv megvalósításával kapcsolatban (1930).

Üres a munkácsi szék.

Az új egyházmegye létrehozásának sürgetése.

Plenáris ülés a püspöki szék betöltése ügyében (1931. XI. 16.).

Mons. Alexander Stojka kinevezése munkácsi püspöknek (1932).

A nuncius lépései a kormánynál a fenti kinevezés ügyében.

Jelentések egy szakadár püspök, prof. Damaskin munkácsi kinevezésével kapcsolatban.

A Huszt székhelyű, új egyházmegye létrehozásáról.

Szóbeli jegyzék a „Modus vivendi” végrehajtásával kapcsolatban (1933).

A Keleti Kongregáció emlékeztetője az új egyházmegye létrehozásáról és támogatásáról.

A huszti egyházmegye létrehozásáról tartott vegyes szesszió jegyzőkönyve (1934. IV. 29.).

Emlékeztető a csehszlovák szentszéki követségnek egy bizonyos öszszeg átmeneti kiutalásáról az új egyházmegyének (1934).
A Keleti Kongregáció sürgeti egy bizánci-rutén rítusú, új egyházmegye létrehozását Huszt [központtal].
A kormány ezzel kapcsolatos kívánságai.
A létrehozandó huszti egyházmegye határai (1937).

85 P.O., 89-91

Mons. Ciriaci küldetése és a Husz-emlékünnap miatti incidens megoldása
1927

Mons. Ciriaci ideiglenes prágai küldetése a Husz-incidens megoldása érdekében.
Problémafölvetés: „Mons. Ciriaci jelentése a küldetéséről”. 1302. szesszió (1927. IV. 25.).
Tárgyalások Beneš és Švehla miniszterekkel.
Jelentés a küldetés végrehajtásáról.
A kormány egy bizottságot szándékozik Rómába küldeni, hogy tárgyaljon az Apostoli Szentszékkal.
A Husz-emlékünnap.
Problémafölvetés: „Kapcsolatok a kormánnyal”. 1304. szesszió (1927. VII. 28.).
Gasparri bíboros és Mons. Ciriaci tárgyalásai Krofta rendkívüli követtel és meghatalmazott miniszterrel.
A „Tribuna” által Mons. Ciriacinak tulajdonított szavak cáfolata.
A kormány néhány módosítást kér a Krofta miniszternek átadott szentszéki jegyzékben.
A kormány nyilatkozatai az egyházpolitikáról. A konfliktussal kapcsolatos szóbeli jegyzék tervezete.
A jegyzékváltások szövege és a vonatkozó közlemény az Apostoli Szentszék és a csehszlovák kormány között létrejött megállapodásról.

86 P.O., 91
PRÁGA (PRAHA)
A lausitzi (szorb) szeminárium kérdése
1927

A meisseneni püspök beszámolója a prágai szorb szeminárium eladásakor támadt vitáról.

87 P.O., 91

N. B. Ez a pozíciószám hiányzik.

88 P.O., 91
RÓMA
Masaryk elnök. Accademia Tiberina
1927–1934

Dr. Masaryk katolikusellenes megnyilvánulása.
Hírek dr. Masaryk újraválasztásáról köztársasági elnökké. A német újságok kommentárja.
Az elnök levele a Szentatyának.
Pápai levél az elnöknek.
Dr. Masaryk kinevezése a pápai Accademia Tiberina tiszteletbeli tagjává. Benyomások.

89 P.O., 92
Jókívánságok a Szentatya 70. születésnapjára
1927

Püspökök, apostoli kormányzók, intézmények és politikai személyiségek üdvözlő táviratai és levelei a Szentatya születésnapjára.

Csehszlovákia

---

90 P.O., 92

KARLOVY VARY [KARLSBAD]

A redemptoristák templomot szeretnének

Drehmanns atya anyagi támogatást kér a Karlovy Varyban építendő templomuk számára.

91 P.O., 92

KÁRPÁTALJA

A lengyel hatóságok nehézségeket támasztanak a bazilita atyáknak

P. Resetylo OSBM

1927-1928

Az Apostoli Szentszék közbenjárása a lengyelországi nunciussnál P. Resetylo OSBM érdekében, akit a lengyel kormány nem enged Csehszlovákiába menni.

Vonatkozó válasz.

P. Rulyk OSBM panasza a kassai lengyel konzulra, aki nem engedi meg a bazilita szerzeteseknek, hogy Lengyelországba menjenek tanulni.

Mons. Ritter beszámolója Kárpátaljáról.

92 P.O., 93

NOVÉ HRADY (GRATZEN)

Mária Szolgáinak kolostora

1927

A szerviták általános prokurátorának levele a Nové Hradý-i kolostor javairól.

93 P.O., 93

Mons. Medeknek, a tábori ordinárius helynökének magatartása
1927–1928

Mons. Ritter ügyvivő jelentései Mons. Medek magatartásáról és a hadsereg lelki ellátásáról.

Vita a tábori papok elhelyezéséről és juttatásairól.

Vegyes kongregációs szesszió: Lelkipásztori ellátás a hadseregben (1927. II. 10.).

94e, 97 P.O., 93

„Modus vivendi”

1927

I. Kamil Krofta miniszter második jövetelének előzményei.

II. Kamil Krofta miniszter jövetele. A „Modus vivendi” vázlat. Tárgyalások.

III. A „Modus vivendi” létrejötte. Jegyzékváltás a Husz miatti konfliktussal kapcsolatban. Az Apostoli Szentszék és a Csehszlovák Köztársaság között 1927. XII. 17-én parafált „Modus vivendi” szövege.

95 P.O., 94-95

Tárgyalások Mons. Marmaggi visszatérése
és a Rómában parafált „Modus vivendi” jóváhagyása
1927–1954

Mons. Ritter jelentései.

A kormány véleménye Mons. Marmaggi visszatéréséről.

Emlékeztető az 1927. XII. 17-én parafált „Modus vivendi” jóváhagyása ügyében. Sajtóvélemények.

Tárgyalások dr. Eduard Jelen szentszéki ügyvivővel és Kamil Krofta miniszterrel Mons. Marmaggi visszatérése ügyében.

Megbeszélés Beneš és Krofta miniszterekkel (1928).

- A kormány jegyzéktervezete a „Modus vivendi” jóváhagyására.
Beneš álláspontja a nuncius visszatérését illetően.
Mons. Marmaggi véleménye a visszatéréséről Prágába.
A „Modus vivendi” jóváhagyása a kormány részéről.
Az Apostoli Szentszék és Csehszlovákia közötti „Modus vivendi”-ről
szóló és a Szentatya által jóváhagyott végleges jegyzék.
A két szerződő fél jóváhagyását tartalmazó jegyzékváltás.
A „L’Osservatore Romano” cikke: „Az Apostoli Szentszék és
Csehszlovákia”.
Csehszlovákia szentszéki követének kinevezéséről.
Mons. Kašpar levele.
Beneš levele Mons. Marmaggi kitüntetéséről.
Kitüntetés kérése a miniszterelnök számára.
A kormány által szentszéki követként bemutatott Vladimír Radimský
életrajza.
Az új nuncius érkezéséről.
Rev. Prof. Michele Maccarone kéri, hogy a „Modus vivendi” bekerül-
hessen Mons. Mercati konkordátum-gyűjteményébe (1954).²⁶

96 P.O., 96
Csehszlovák állampolgárság
1927–1928

Csehszlovák állampolgárságért folyamodó papok ügyiratai.

---

²⁶ Mercati, Angelo: Raccolta di Concordati su materie ecclesiastiche tra la Santa Sede e le autorità civili, Tipografia Poliglotta Vaticana, I. kötet (1098–1914): Róma 1919. II. kötet (1915–1954): Città del Vaticano 1954.

I.

97 P.O., (1) 96

1928

A „Modus vivendi”-ben rögzített elveknek megfelelően bizottságok alakulnak az egyházmegyék új határainról és támogatásáról szóló megállapodás előkészítése érdekében.

Levéltári jegyzet a „Modus vivendi” alkalmazásáról (1928. I. 28. és VIII. 17.); az egyházi bizottság munkája (1928. III. 13. és IX. 22.).

Értesítések a prágai nunciatúrának és a berlini nunciusnak a Breslauer Egyházmegye, ill. a budapesti nunciusnak az esztergom-budapesti főegyházmegye ügyében.

Vonatkozó válaszok.

Az egyházi bizottság tagjainak névsora.

Az egyházi bizottság tagjainak összehívása.

A munka megkezdése.

N. B. Az előzmények Ausztriánál vannak (1473. és 1405.), a folytatás pedig Csehszlovákiánál a 133., 134., 148., 148^a és 244. P.O., számon.

II.

97 P.O., (1) 97

ROZSNYÓ (ROŽŇAVA)

Az egyházmegye kérdése

1923–1935

Folyamodványok az egyházmegye megtartásáért (1929–1932).

Mons. Pobožny bemutatása a „Modus vivendi” végrehajtásával foglalkozó egyházi bizottság tagjaként (1931).

Mons. Bubnič apostoli kormányzó beszámolója a „Modus vivendi” végrehajtásáról és az egyházmegye megszüntetéséről.

Az egyházmegye javainak kérdése. Mons. Bubnič javaslatai (1933).

A javak helyzetéről és az egyházmegye megszüntetéséről (1935).

III.
97 P.O., (1) 98
PRÁGA (PRAHA)
A „Modus vivendi” végrehajtása
1929

Mons. Ciriaci prágai nuncius jelentése a „Modus vivendi” végrehajtásával foglalkozó egyházi bizottság munkájának eredményéről. Serédi Jusztinián bíborosnak, Magyarország prímásának a beszámolója.

Az esztergom-budapesti káptalan álláspontja.

Az esztergom-budapesti főegyházmegye Csehszlovákiában lévő javai.

Bertram bíboros képviselőjének, Joseph Negwer kanonoknak a beszámolója.

A bresloui javakra vonatkozó dokumentumok.

97 P.O., (2) 99-104
ESZTERGOM-BUDAPEST
A „Modus vivendi” végrehajtása
Az esztergom-budapesti főegyházmegye javainak
a hágai bíróságon tárgyalt ügye
1928-1935

Ez a pozíciószám főleg a Serédi bíborossal folytatott levelezést tartalmazza, amely a főegyházmegye javairól, a hágai perről és a magyar kormánnyal való tárgyalásokról szól. Ide tartoznak a 97 (3) pozíciószámú csehszlovákiai anyag, a prágai és a budapesti nunciusok jelentései is.

97 P.O., (3) 105-112

A „Modus vivendi” végrehajtása
1929–1935

Tárgyalások a prágai kormánnyal és a csehszlovák egyházi hatósággal a „Modus vivendi” végrehajtása ügyében. Az ezen a pozíciószámokon található tartalmat kiegészíti a 97 (2) pozíciószámú csehszlovákiai anyag.

A nunciatúra jelentései ugyanerről.

Mons. Ciriaci nagy jelentése (1934. II. 15.).

Levelezés a magyar hatóságokkal.

97 P.O., (4) 113-118

A „Modus vivendi” végrehajtása.
Az apátságok javai
1929–1938

A kormánnyal folytatott utolsó tárgyalások javak átadásáról (1934–1935).

Ezzel kapcsolatos diplomáciai dokumentumok (1934–1936).

A bencések és más apátságok ügye (1933–1936).

A szlovák püspökök adminisztratív tanácsadója, Szüllő úr emlékeztető feljegyzései a Csehszlovákiában lefoglalt egyházi javak kezeléséről (1929–1938) [97 (6)].

III.

97 P.O., (5) 119-125

A „Modus vivendi” végrehajtása
1928–1938

Mons. Vojtaššák szepesi püspök és Mons. Jantausch nagyszombati apostoli kormányzó tevékenysége. Válogatás (1929–1935).

Vita a breszlai (wrocławwi) és a katowicei egyházmegyék között a javak elosztásáról (1931–1935).

A zirci ciszterci apátság Magyarországon. A javak visszaadása (1935–1938).

Rev. František Jehlička emlékeztető feljegyzései a „Modus vivendi” végrehajtásáról Csehszlovákiában Szlovákiával összefüggésben. Válogatás (1928–1938).

97 P.O., 126-129

A „Modus vivendi” végrehajtása (6)

Plenáris ülések

1931–1936

Plenáris ülés: „A Modus vivendi végrehajtása és az ezzel kapcsolatos kérdések”. 1337. szesszió (1931. VI. 8.). Néhány bíboros álláspontja.

Plenáris ülés: 1357. szesszió (1934. IV. 29.). Serédi bíboros észrevételei.

Plenáris ülés: 1361. szesszió (1934. VII. 25.).

Plenáris ülés: „Lefoglalt egyházi javak és a hágai bíróságon függőben lévő perek visszavonása”. 1366. szesszió (1935. V. 13.).

Plenáris ülés: „A Modus vivendi végrehajtásával kapcsolatos néhány kérdéstről”. 1368. szesszió (1935. VII. 18.).

Plenáris ülés: 1370. szesszió (1936. VI. 28.).

98 P.O., 130

Az új nuncius, Mons. Pietro Ciriaci kinevezése

1924–1933

Mons. Ciriaci magánlevelezése (1924–1929).

Mons. Ciriaci kinevezése csehszlovákiai apostoli nunciusnak (1928).

A Konzisztoriális és a Keleti Kongregációk értesítése a fakultások és utasítások végett.

Megérkezés Prágába és a megbízólevél bemutatása.

A nunciatúra székhelyéről.

Vélemény a szerviták prágai mártírjairól (1929).

A protestáns propagandáról (1933).

99 P.O., 131
A papok katonai szolgálata
1928

Jelentés a kispapok és papok katonai szolgálatáról.

100 P.O., 131
Az egyháztartományok rendezése a „Modus vivendi” után
1928–1932

Szent Vince Nővérei rendtartományának rendezése.

A csehszlovák kormány kívánságai: a magyar orsolyiták kolostorai váljanak külön a csehszlovákiai kolostoraiktól, a pozsonyi (Bratislava) és a bazini (Pezinok) kapucinusok tartományai pedig egyesüljenek a csehszlovákiai tartománnyal (1929).

Az Apostoli Szentszék erre vonatkozó levelezése a csehszlovákiai nunciussal és a Szerzetesi Kongregációval.

Nulla osta [nihil obstat, semmi akadály] a nunciatúra részéről.

A Szerzetesi Kongregáció átiratai (1930).

A kapucinusok generálisának levelei.

A nuncius jelentése a kapucinusok [ügyének] rendezéséről (1932).

101 P.O., 131
A javadalmak biztosítása a „Modus vivendi” után
1928–1933

A prágai érsek levelei a javadalmak kiosztásáról a „Modus vivendi” létrejötte után.

A nuncius jelentése a litoměřicei székesegyház egyik kanonokjának juttatásáról.

A Zsinati Kongregáció átirata a prágai egyházmegyében lévő vyšehradi káptalani templom káptalanjáról (1932).

A Dataria Apostolica átirata az olműtzi metropolitai káptalanban megüresedett kanonoki stallumok betöltéséről (1933).

Csehszlovákia

---

102 P.O., 132
PRÁGA (PRAHA)
Mons. Kordač érsek betegsége
1928–1932

Táviratok és jelentés az érsek betegeskedéséről.
Mons. Kordač nyolcvanadik születésnapjáról (1932).

103 P.O., 132
PRÁGA (PRAHA)
Bíborosi méltóság [Mons.] Kordačnak
1928–1929

A nunciatúra jelentései: Beneš miniszter bíborosi méltóságot szeretne
Mons. Kordač számára.
Emlékeztető feljegyzés Mons. Kordač érsekről.

104 P.O., 132-134
Mons. Ciriaci nuncius és Mons. Giovanni Panico ügyvivő
különböző jelentései
1928–1935

Husz-émlékünnep.
A cseh, morva és sziléziai német katolikus nők ligájának levele a Szent-
atyához.
R. von Doerr asszony tiltakozása a prágai kúria ellen egy terület föl-
osztása miatt.
A német katolikusok szervezetének felirata.
Keleti tanulmányok kongresszusa (1929).
Beneš miniszter: „Les problèmes des réparations et la liquidation de
la guerre mondiale à La Haye” (1930).
Litoměřicei káptalan (1932).
Köztársasági elnök választása (1934).
Művészeti kiállítás. Szentségtörő karikatúrák kiállítása.

Rev. Jehlička nyilatkozata(i).
A kettős Marseille-i merényletről.
Kozar képviselő beszéde.
Sajtóvita (1935).
Újságcikk Mons. Šrámek római látogatásáról.
Katolikusok tüntetése Prágában.
Dokumentumok megküldése.
Új kormány.
Masaryk elnök lemondása.
Szóbeli jegyzék Csehszlovákia és Portugália kapcsolatairól.

105 P.O., 135
SZLOVÁKIA
Címzetes apátok kinevezése
1928

A nuncius jelentése a szlovák püspökök folyamodványáról, akik fakultást szeretnének a címzetes apátságok és prépostságok kinevezésére.

106 P.O., 135
Domonkosok és agrárreform
1928–1934

A bécsi domonkosok kolostorának anyagi veszteségei a csehszlovákiai agrárreform következtében (1928).
Mons. Kašpar prágai érsek levele az egeri [Cheb] domonkos atyák kolostorának megtartása érdekében (1934).

Csehszlovákia

---

107 P.O., 135-136
PRÁGA (PRAHA)

A Nemzetközi Pánkeresztény Liga kongresszusa
1928-1931

Rejtjeles táviratok és beszámolók a prágai pacifista világtkongresszusról. Dokumentumok (1928. VIII. 24-30.).

„Béke az egyházakon keresztül?": a „La Civiltà Cattolica” cikke (1929).
A prágai érsek levele és Janssen professzor terve (1931).

N. B. A kongresszussal foglalkozó újságok nem konzultáhatók, mert nagyon rossz állapotban vannak.

108 P.O., 137
Vatikáni illeték (tassa sui rescritti)
1928

A nuncius rejtjeles távirata az elidegenített egyházi birtokok átírási illetékéről.

Értesítés a különböző kongregációknak.

109 P.O., 137-138
Actio Catholica
1928-1937

Beszámoló a püspöki konferenciáról. Az Actio Catholicára vonatkozó szabályok. Római zárandoklat (1930).

Weirich úr emlékeztetője Csehszlovákiáról (1937).

Mons. Bubnič lemondása az Actio Catholica elnökségéről és Mons. Jantausch kinevezése

Mons. Ciriaci portugáliai nuncius jelentése, amelyben egy pápai legátust kér a Prágában tartandó katolikus nagygyűlésre.

Dr. V. Hrnčir kéri az „Action Catholique” lefordítását és megjelentetését Csehszlovákiában.

Dr. Rückl levelei az 1935-ben tartandó nagygyűlésről. Örvend, hogy erre az alkalomra Jean Verdier bíborost nevezték ki pápai legátusnak Prágába (1935).

A püspöki kar pásztorlevele a nagygyűlés kedvező hatásairól.

A prágai nunciatura jelentése a katolikus ifjúságról.

Az ifjúsági elnök köszönőlevele.

A katolikus napokról szóló füzetek.

Az Actio Catholica papok számára tartott tanfolyama Svatý-Hostýnban (1936).

Adminisztratív szabálytalanságok az 1935. évi nagygyűlés német szekciójában.

Az Actio Catholica szlovákiai szervezetéről.

110 P.O., 139

MUNKÁCS (MUKAČEVO)

A püspöki székhely esetleges áthelyezése

1928

Javaslat a munkácsi görögkatolikus püspöki székhely áthelyezésére Ungvárról Munkácsra.

111 P.O., 139

ROZSNYÓ (ROŽŇAVA)

Az egyházmegye esetleges megszüntetése

1928–1934

A gyulafehérvári püspök levele a Rozsnyói Egyházmegye esetleges megszüntetése ellen (1928).

Mons. Bubnič apostoli kormányzó és a hívek petíciója az egyházmegye megszüntetése ellen (1932).

Kamil Krofta miniszter nyilatkozata(i) az egyházmegye megszüntetéséről (1934).

N. B. A bekötött 1932. évi petíciók nem konzultálhatók.

112 P.O., 139

Vallási helyzet, különös tekintettel a prágai főegyházmegyére
1929–1937

Problémafölvetés: „Vallási helyzet Csehszlovákiában, különös tekintettel a prágai főegyházmegyére”. 1315. szesszió (1929. I. 17.).

Utasítások a nunciushoz.

Emlékeztető a nacionalista Jerolimek plébánosáról (1929).

Információk Csehszlovákiáról: növekvő vallási közömbösség a német régiókban és csatlakozás a nemzetiszocialista eszmékhez. Hiányosságok a papság körében (1937).

113 P.O., 139

PRÁGA

Szent Kereszt templom
1929

A nuncius jelentései a prágai Szent Kereszt templomról.

Mons. Kordač levele a templom lebontásáról.

Vonatkozó válasz.

114 P.O., 140

Szent Vencel millenniuma
1929

A Szent Vencel millenniumára készült pápai levélről (1929. III. 4.).

A levél elküldése a csehszlovák püspöki karnak.

A Szent Vencel millenárium ünnepségekre írt pápai levél visszhangjai.

A millenárium bizottság meghívója az Apostoli Szentszéknek.

Mon. Ciriaci prágai nuncius megbízása az Apostoli Szentszék képviselésével az ünnepségeken.

Kéri, hogy ószláv nyelven celebrálhassák a szentmisét.

115 P.O., 140
PRÁGA ÉS OLMÜTZ (PRAHA - OLOMOUC)
A teológiai karok által indítványozott reformok
1929

A prágai és az olműtzi teológiai karok által a kormány egyetértésével indítványozott reformok tervezete.

Az államtitkárság, a Szemináriumok Kongregációja és az egyetemek levelezése a tárgyban.

Utasítások a nunciushoz.

A nuncius megbízása azzal, hogy elnököljön a reformtervezet kérdését tárgyaló püspöki konferencián.

116 P.O., 141
Német kisebbségek
1930–1937

A velkái egyházközség híveinek folyamodása német nyelvű vallási ellátásért.

Az Apostoli Szentszék közbenjárása a nunciushoz.

„La politique tchécoslovaque et la minorité allemande” (1937).

117 P.O., 141
KÁRPÁTALJA
A rutének vallási helyzete
1929–1938

Folyamodványok a Szentatyához és Illés József professzor beszámolója a katolikus rutének vallási helyzetéről Kárpátalján.

118 P.O., 142
LITOMĚŘICE, PRÁGA (LEITMERITZ, PRAHA)
Püspöki székek betöltése
1931–1938

- Mons. Adolf Šelbický kinevezése litoměřicei káptalani helynökké.
A nuncius jelentése a litoměřicei szék betöltéséről; a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja atyáinak véleménye.
Antonin Alois Weber kanonok kinevezése litoměřicei püspökké.
A kormánynak nincs kifogása a nuncius által benyújtott püspöki kinevezések ellen.
A Konzisztoriális Kongregáció értesítése Mons. Karel Kašpar prágai érsekké, Mons. Mořic Pícha Hradec Kralové-i püspökké, Mons. Josef Kupka brnói püspökké és Mons. Antonin Alois Weber litoměřicei püspökké történt kinevezéséről.
A prágai érsek levele a kitüntetéséről (1937).
A Konzisztoriális Kongregáció átírata: Mons. Weber nem kapott polgári engedélyt az ad limina látogatásra. (1938).

119 P.O., 142
POZSONY, NAGYSZOMBAT (BRATISLAVA, TRNAVA) (sic!)²⁷
Érseki szék betöltése
1931

- A lengyelországi nuncius jelentése a bratislavai [sic! – értsd: breslauer] érseki szék betöltéséről.
A katowicei püspök folyamodványa a bratislavai [sic! – értsd: breslauer] püspöki menzáról.

---

²⁷ Az olasz inventárium-készítő bizonyára Breslau (a mai Wrocław) olaszos alakját: „Breslavia” (latinus alakja: „Vratislaviensis”) fordította félre. Ily módon az ügyirat tévesen került a Csehszlovákia sorozat (serie) egyikébe.

120 P.O., 143-147

PRÁGA (PRAHA)

Intézkedések a főegyházmegyével kapcsolatban
Viták Mons. Kordač lemondása körül
1928–1936

- Mons. Ciriaci jelentése Csehszlovákia vallási helyzetéről.
Utasítások a nunciushoz.
A prágai külkerületek lelki ellátásáról.
Intézkedések Mons. Kordač prágai érsekkel kapcsolatban (1931).
Mons. Kordač lemondása. A lemondás elfogadása.
A prágai érsekség és más megüresedett egyházmegyék.
Mons. Kordač kinevezése Amasea c. érsekévé és pápai trónállóvá.
Mons. Kordač által adott interjú.
Pápai levél Mons. Kordač részére.
A sajtóban folyó vitáról.
Támadások a Mons. Kordač lemondása miatt hibásnak tartott nunciushoz, Mons. Ciriaci ellen.
Mons. Kordač levelei.
Az új érsek, Mons. Kašpar beiktatása.
Információk a Mons. Kordač ügyébe belekeveredett Mons. Siegmund Ledóchowski olmützi kanonokról (1932).
Sanda professzor támadásai a nunciushoz ellen.
Mons. Kordač halála (1934).
Az elhunyt „emlékiratainak” kiadásáról.
A pozsonyi teológiai kar és a Sanda-ügy.
A „Deutsche Presse” cikke (1936).
Mons. Kordač lemondásával kapcsolatos, iktatószám nélküli iratok (1931).
Katolikusok tüntetése az Apostoli Szentszék és a nunciushoz mellett (1931.)
Viták a sajtóban Mons. Kordač lemondásáról (1931).

121 P.O., 148
NAGYSZOMBAT (TRNAVA)
Püspöki szék betöltése
1932

Dokumentumok megküldése a nunciushoz Rev. Oranik esetleges előléptetéséről nagyszombati püspökké.

122 P.O., 148
Modern művészet a templomépítészetben
1932

123 P.O., 148
1932-1933
JÁSZÓ (JASOV)
Premontreiek
1932-1933

Magyarország primásának levele: a magyar premontreiek attól tartanak, hogy a kormány kiutasítja őket.
A nuncius vonatkozó jelentése.

124 P.O., 148
BRNO (BRÜNN)
Gyermekek apostoli szolgálata
1933

Rev. F. Strnad, „A gyermekek apostoli szolgálata” intézmény alapítója audienciát kér.

125 P.O., 148
NAGYTAPOLCSÁNY (TOPOLČANY)
A plébánia betöltése
1933

Az Apostoli Szentszék és a nuncius levelezése A. Haupt-Stummer asszony óhajáról, hogy a nagytapolcsányi plébániát vegye át Mons. Bubnič.

Mons. Bubnič, rozsnyói apostoli kormányzó kérése.
Vonatkozó válasz.

126 P.O., 149-151
Incidens a kormány és Mons. Ciriaci között
A nuncius Mons. Hlinkához intézett levele konfliktust okoz
a kormánnyal, ezért az Ciriaci nuncius visszahívását követeli
1933–1935

Rejtjeles táviratok és jelentések a tárgyban.

A romániai nuncius jelentései a Beneš miniszterrel folytatott beszélgetésekről.

Mons. Ciriaci és Beneš konfliktusával kapcsolatos hírek és észrevételek.

A nunciatúra levéltárának átadása Mons. Panicónak és a nuncius búcsúztatása.

Mons. Kašpar levelei az incidens politikai és belső okairól.

A csehszlovák szentszéki követség jegyzéke.

Mons. Bubnič információi a nyitrai eseményekkel kapcsolatban.

A nuncius válasza az incidens megoldására tett javaslatokra.

Mons. Ciriaci kinevezése portugáliai nunciussá (1934. I. 10.).

A sajtó és Mons. Kordač magatartása Mons. Ciriaci kinevezése után.

Az incidens megoldása. Dokumentumok szövege.

Emlékeztető és különféle információk.

Újságok.

127 P.O., 151
Püspökjelöltek
1933

A Konzisztoriális Kongregáció átirata a litoměřicei püspök által megnevezett néhány püspökjelölről.

128 P.O., (1) 152-157
POZSONY
Teológiai kar
1934-1936

Dr. Funczik, a nagyszombati apostoli kormányzóság megbízottja tárgyal a római kongregációkkal és a kormánnyal egy teológiai kar létrehozásáról Pozsonyban.

Dokumentumok és szabályzatok.

Vonatkozó levelezés a Szemináriumok és Egyetemek Kongregációja, az Apostoli Szentszék és a nunciatúra között.

Utasítások a nunciatúra ügyvivőjének a tanárok kinevezését és az ordinárius jóváhagyását illetően.

A kormány kijelentései Mons. Jantausch nagyszombati apostoli kormányzó előtt.

Szóbeli jegyzék a csehszlovák szentszéki követségnek a tanárok kinevezésének és fölmentésének módjáról.

Mons. Jantausch és dr. Funczik levelei.

Utasítások az ügyvivőnek a kormánynak tett javaslattal kapcsolatban: terjesszék ki a tanárok kinevezésének és fölmentésének jogait a prágai teológiai karra.

Kamil Krofta miniszter jegyzéke az Apostoli Szentszék feltételeiről.

Az Apostoli Szentszék kéréseinek elfogadása.

Válasz Mons. Jantauschnak a teológiai kar létrehozásáról.

Végleges jegyzékváltás a kormány és a nunciatúra között.

Rendelkezés a pozsonyi kar létrehozásáról.

A prágai nunciatúra dokumentumai a pozsonyi teológiai karral és a ferences főiskolával²⁸ kapcsolatban (1933–1935).

128a P.O., 158
POZSONY (BRATISLAVA)
Ferences teológiai kar
1934

A Pádúai Szent Antal Teológiai Kar emlékeztetője és szabályzata.
Rev. P. Danisovic gratuláló levele.

129 P.O., 158
A magyarok helyzete
1934–1938

A keresztény párt elnökének emlékeztetője a szlovákiai magyarok helyzetéről (1934).

A magyar katolikusok álláspontja és kívánságai (1937).

A magyar szentszéki követség jegyzéke a kormánynak a csehszlovákiai magyar kisebbségekre vonatkozó kívánságairól (1938).

---

²⁸ A ferences rendnek több ága van: obszerváns és konventuális, továbbá kapucinus. Amikor ferencset írunk, az obszerváns ferencset kell rajta értenünk, amikor a konventuális ferencsről írunk (kolozsvári ferences templom), akkor az ún. minoritákat. Itt az olasz nyelvhasználatot követjük: „francescani” és a „conventuali”. Az olaszban a „minori” obszerváns ferencset jelent.

Csehszlovákia

---

130 P.O., 159
UNGVÁR (UŽHOROD)²⁹

Mons. Svoboda František (Szvoboda Ferenc) apostoli kormányzó
1934–1939

Mons. Svoboda megválasztása ungvári káptalani helynöknek.
Információk az Ungvár csehszlovák részén apostoli kormányzónak
jelölt Mons. Svobodáról (1934).

Mons. Svoboda címzetes püspökké történő kinevezése ügyében
(1936).

Jegyzet Mons. Svoboda apostoli protonotáriussá történő kinevezésé-
nek kérelméhez (1939).

131 P.O., 159
Masaryk elnök temetése
1934–1937

Masaryk egykori elnök küszöbön álló temetéséről (1934).

Az Apostoli Szentszék részvétnyilvánítása a külügyminiszternek az
elnök halála alkalmából (1937).

Végző tiszteletnyilvánítások Masaryk egykori elnöknek.

132 P.O., 160-161
Nácizmus
1935–1938

Hírek kérése a „Sudetendeutsche Heimatfront”-ot támogató Hilgen-
reiner professzorról.

Konrad Henlein információi a „Sudetendeutsche Heimatfront” moz-
galomról.

Hilgenreiner rektorról.

Beszámolók a csehszlovákiai németek vallási-politikai helyzetéről.

---

²⁹ A Szatmári Egyházmegye Csehszlovákiába kebelezett része.

- A „Sudetendeutsche Presse-Briefe” sajnálatos közleményei.
A nemzetiszocialista ideológia terjedésének veszélye Csehszlovákiában.
A püspöki kar politikai helyzete és föllépése a Henlein-féle mozgalom kapcsán.
A svájci nuncius jelentése a csehszlovákiai német kisebbségekről. Beszámoló a német papnövendékek csatlakozásáról Henlein pártjához.
Tárgyalások a kormány és a szudétanémetek pártja között.
Thun Hohenstein herceg memoranduma.

133 P.O., 162-163
Az egyházi javak új igazgatása
1931–1938

- Pacelli bíboros véleménye a magyar egyházmegyék javainak kérdéséről (1931); 1958-ban találta meg XXIII. János pápa.
Mons. Jantausch kinevezése az egyházi javaknak az Apostoli Szentszék nevében eljáró új vagyongazdálkodójává.
A kormány átadja a javakat az új vagyongazdálkodónak.
A nunciatúra jelentései és Mons. Jantausch levelei a tárgyban.
Mons. Bubnič rožnyói apostoli kormányzó levelei a Mons. Jantausch nagyszombati kormányzónak biztosított fakultásokról.
A szlovákiai egyházi javak felülvizsgálata.
Értesítés Serédi bíborosnak, Magyarország prímásának.
A bíboros levelei.
A pannonhalmi főapát levele a kormánnyal fennálló vitáról.
Mons. Jantausch jelentése a rábízott egyházi javak igazgatásáról.
A javakkal kapcsolatos adatok.
Az Apostoli Szentszék különleges adminisztratív megbízottja vizsgálatot tart a Szlovákiában lévő javak helyzetéről.

134 P.O., 164-172

Az egyházmegyék határai és az államhatárok
Az egyházi javak kérdése
1935–1938

Az Apostoli Szentszék és a csehszlovák kormány között a „Modus vivendi”-vel létrejött megállapodást követően kijelölésre kerülnek a latin és a görög rítusú egyházmegyék határai.

A csehszlovák kormány jegyzéke.

Az Apostoli Szentszék jegyzéke.

Értesítés a Konzisztoriális Kongregációnak a bulla előkészítése érdekében.

A magyarországi nuncius jelentései.

Utasítások a prágai ügyvivőnek.

Serédi bíboros, ill. az esztergom-budapesti főegyházmegye javainak kérdései (1935).

A prágai nuncius jelentései.

A külügyminiszter szóbeli közlései. Kamil Krofta miniszter „kívánságai” a bullával kapcsolatban.

Bertram bíboros, bresloui érsek levele egy tervezett „Agrárintézet” létrehozásáról és feladatairól, valamint az egyházi javakat fenyegető veszélyről.

A bulla tervezetéről.

Jegyzékváltás az Apostoli Szentszék és a kormány között. Észrevételek az emlékeztetőkkel kapcsolatban.

Problémafölvetés: „A Modus vivendi végrehajtását érintő kérdések”; 1370. szesszió (1936. V. 20.).

A prágai érsek, Mons. Kašpar levelei.

Az Apostoli Szentszék emlékeztetője Vladimír Radimský miniszternek a végleges megoldást akadályozó nehézségekről.

A kormány sürgeti a bulla kihirdetését.

A kormány nem hagyja jóvá a pótmegállapodásokat.

Beszélgetés Vladimír Radimský miniszterrel (1936).

Tárgyalások az Apostoli Szentszék és a kormány között Bertram bíboros aggályairól.

Utasítások a nunciusnak és a prágai érseknek.

- Az új agrárhivatal létrehozásának terve.
Kamil Krofta miniszter nyilatkozata(i) a külügyi bizottságnak (1937. III./IX.).
Bertram bíboros észrevételei a kormány jegyzékével kapcsolatban.
A Konzisztoriális Kongregáció levelezése a bulla végleges szövegéről és a foglalásokat felszabadító rendeletről.
Az új egyházmegyék határaitól.
Serédi bíboros értesítése a Csehszlovákiában lévő javak ügyében a kormánnyal folytatott tárgyalásokról.
Az apostoli kancelláriával a bulla kihirdetéséről folytatott levelezés.
A magyar kormány értesítése a bullával kapcsolatban.
Serédi bíboros kinevezése két, Magyarországon fekvő, rozsnyói, ill. kassai terület apostoli kormányzójává, amelyek apostoli kormányzóságban egyesültek. Birtokbavétel.
Levelezés a budapesti és a prágai nunciusokkal a bulla kihirdetéséről (1937. IX. 6.).
Apostoli konstitúció a csehszlovákiai egyházmegyék határainak megvonásáról (1937. IX. 2.).
A szlovákiai egyházmegyék belső határainak megvonása.
Mons. Bubnič levelei a Rozsnyói Egyházmegye megtartásáról és a javak átadásáról (1937).
A Csehszlovákiában lévő pannonhalmi javak átadása Mons. Jantauschnak (1937 és 1938).
Dr. Kop publikációja a „Modus vivendi”-ről.
Magas csehszlovák kitüntetés Mons. Ritter nunciusnak.
A csehszlovák kormány memorandumáról.
Mons. Blaha, Kmetko és Jantausch levele (1938).
Újságcikkek a „Modus vivendi”-ről.

135 P.O., 173

Az új nuncius Mons. Saverio Ritter aeginai c. érsek.
1935–1962

Értesítés az illetékes kongregációknak Mons. Ritter kinevezéséről csehszlovákiai apostoli nunciusnak és utasítások kérése (1935).

Újságcikkek.

A prágai nunciatúra munkatársának, Mons. Giuseppe Burziónak a levele (1936).

Rev. Raffaele Forni levelei (1939).

Levéltári jegyzet (1962).

136 P.O., 173-177

Saverio Ritter apostoli nuncius különböző jelentései
1934-1938

Kamil Krofta miniszter külpolitikáról szóló beszéde.

Károly román király látogatása (1936).

Kamil Krofta miniszter külpolitikai beszámolója.

A „Berliner Börsenzeitung” gyanúsításai a „L’Osservatore Romano”-t illetően (1937).

Mellékletek az 1938. III. 15-i, 18640. sz. jelentéshez Muckerman SJ atyáról. (Nem érkezett meg. Az Anschlussról szól.)

A csehszlovákiai választásokkal kapcsolatos cikkek (1938).

Csehszlovák katolikus nagygyűlés (a prágai nunciatúra iratai 1934-35-ben, megfelel az 53. pozíciószámnak).

137 P.O., 178

Új köztársasági elnök
1935-1938

Masaryk elnök lemondása.

Edvard Beneš megválasztása köztársasági elnökké.

P. Martin Gillet domonkos generális,³⁰ bizalmas följegyzése Pacelli bíborosnak Benešről (1936).

Az elnök karácsonyi üzenete (1938).

---

³⁰ Az olasz „generale”-nak nevezi, helyesen: nagymester (maestro generale, Gran Maestro).

138 P.O., 178
Hitoktatás. Ateizmus
1936–1937

Iskolai hitoktatás a prágai főegyházmegyében és ateizmus a felekezeti iskolákban.

Szlovákia és Kárpátalja püspökeinek levele a nemzetgyűlés képviselőihez az egyházi iskolákat fenyegető veszélyekről.

A prágai érsek tájékoztatása a tárgyban.

139 P.O., 178
„Titulus ad Ordines” - fölszentelési titulus
1936

A nunciushoz küldött dokumentumok a „Titulus ad Ordines”-szel – fölszentelési titullussal – kapcsolatban, amelyet a kormány megtagadott.³¹

140 P.O., 178
Megállapodás
1936

- A svájci nunciatura által közölt hír Németország és Csehszlovákia megállapodásáról.

---

³¹ A papszentelés titulusa: vagy „ad mensam episcopi” - a püspök asztala, vagy „ad mensam conventus” - a szerzetesrend asztala.

Csehszlovákia

---

141 P.O., 179
Kommunizmus és bolsevizmus
1936-1937

Információk kérése a nunciustól „a Moszkvával rokonszenvező cseh papokról”.

Jelentések a tárgyban.

Kommunisták és katolikusok egyetértése Csehszlovákiában. Katolikus papok kommunistabarát magatartása.

Beszámoló a kommunizmusról Csehszlovákiában.

Ünnepi megemlékezés Prágában a Szovjetunió fennállásának 20. évfordulójáról.

142 P.O., 179

N. B.: Ez a pozíciószám hiányzik.

143 P.O., 179
KOMÁROM (KOMÁRNO)
Apátság létesítése
1937-1938

A komáromi bencés rendház elválasztása a pannonhalmi apátságtól és független kongregációvá válása.

144 P.O., 180-189
A pártok és a kisebbségek kérdése
1938-1939

„Pártmozgalmak”; a csehszlovák szentszéki követ által küldött újságok.

A nuncius jelentései a politikai helyzetről. Választások Csehszlovákiában. A kisebbségek problémái.

- A prágai érsek levele a katolikus egyesületek csatlakozásáról a szudétanémet nacionalista szervezetekhez.
- A nacionalizmus veszélye. A szudétanémetek kérdése.
- Folyóiratok és sajtójelentések a csehszlovákiai eseményekkel és Németország birodalmi céljaival kapcsolatban.
- A prágai, a budapesti, a berlini és a párizsi nunciatúrák rejtjeles táviratai és jelentései Csehszlovákia és a szudétanémetek tárgyalásairól.
- A tárgyalások megszakadása.
- Anglia, Franciaország, Olaszország és az USA közbenjárása Németország és Csehszlovákia ügyében.
- A Szentatya békeüzenete. Szöveg; rádióadás; különböző gratulációk (1938. IX. 29.).
- Müncheni egyezmény: a szudétanémet területek Németországhoz kerülnek. (1938. IX. 30.).
- A németországi nuncius jelentése a müncheni konferenciáról.
- A magyarországi nuncius jelentése a magyar–csehszlovák tárgyalásokról. Krno miniszter jegyzete. A bizottság találkozója Komáromban.
- A rutén foglyok és a kárpátaljai miniszterelnök, Bródy András folyamodványa a Szentatyához
- Felhívás: a „Nemzeti Egység Pártja” valamennyi párt egyesülésére szólít fel.
- A prágai nuncius jelentése Mons. Tisóról.
- Beneš elnök lemondása.
- A berlini püspök, Konrad von Preysing tiltakozása Pacelli bíborosnál a német bíborosok Hitlernek küldött távirata miatt.
- A magyar szentszéki követség emlékeztetője Mons. Volosinnak az ukrán katolikusokkal szemben és Rev. Tisónak a magyarokkal szemben tanúsított ellenséges magatartásáról (1938).
- Magyar terroristák betörése a Csernek hegyi (Cerneca Gora-i) bazilita kolostorba.
- A német kisebbségek követelései.
- Szemrehányások az ukránbarátsággal vádolt Mons. Nyárádival szemben.

145 P.O., 190-197

A Németországhoz, Lengyelországhoz és Magyarországhoz
került csehszlovák területek egyházi rendezése
1938-1951

- Prága, Olmütz, Brno, Budějovice, Hradec Králové: csehszlovák egyházmegyék, amelyek a Szudéta-vidék Németországhoz csatolásával elveszítették területük egy részét.
- A prágai nuncius rejtjeles táviratai és jelentései a változások által leginkább érintett olmützi főegyházmegyével kapcsolatban.
- A nyitrai egyházmegyére vonatkozó magyar igények. A püspök jelentése.
- Az olmützi papság magatartása.
- A berlini nuncius rejtjeles táviratai és jelentései a Szudéta-vidéki plébániákkal kapcsolatban. Általános helynőkök kinevezése a német részeken.
- A brnoi, a budějovicei és a Hradec Králové-i ordináriusok intézkedései a Németországhoz került területeket illetően.
- Hírek a Szudéta-vidéki területekről és az egyházi kormányzásra vonatkozó javaslatok.
- Bertram bíboros javaslatai.
- Az Olmützi Főegyházmegye híveinek helyzete és vallási ellátásuk újrászervezése.
- A Németországhoz került csehszlovákiai rendházakról.
- Petržalka [Pozsonyligetfalu] és Devin [Dévény] plébániáiról.
- Jelentés az „Autonomieforderungen des Sudetendeutschtums auf kirchlichem Gebiet”-ről.
- A Szudéta-vidéki területek rendezése.
- Kanonokok kinevezése.
- A Németországhoz került területek kormányzásáért felelős biztosok ülésének jegyzőkönyve.
- A Szudéta-vidéki települések teológiai hallgatóiról.
- A Szudéta-vidéki weidenai szeminárium (1938).
- Terv a szeminárium nélkül maradt Szudéta-vidéki papnövendékek összegyűjtésére egy prágai diákokthonban. A nuncius és a prágai érsek véleménye.

- A kárpátaljai Ruténföld Magyarországhoz csatolásáról.
A Szudéta-vidék egyházi rendezésének összefoglaló áttekintése (1939. VII. 19.).
A Szentatya Bertram bíboroshoz intézett leveléről a főegyházmegyéje cseh területein lévő szemináriumokkal kapcsolatban.
Válaszok a litoměřicei püspök kételyeire.
A szlovákiai püspök felhatalmazása a Lengyelországhoz került plébániák kormányzásának ellátására.
A Budějovicei Egyházmegye Szudéta-vidéki plébániáinak kiosztása a St. Pölten-i, a linzi, a regensburgi és a passai püspököknek.
Kegyúri plébániák a Szudéta-vidéken. Utasítások a nunciushoz.
A Szudéta-vidéki plébániák visszatérése a saját ordináriusukhoz (1945–1946).
A Magyarországtól Csehszlovákiához visszatért területek egyházi kormányzásáról.
A joghatóság rendezése az esztergom-budapesti főegyházmegyéjében és a nagyszombati apostoli kormányzóságban (1945–1947).
A joghatóság rendezése a kassai egyházmegyéjében (1945–1946).
Fakultás az apostoli kormányzónak egyházmegyei tanácsosok kinevezésére (1949).
Új kassai kanonokok (1951).
A rozsnyói joghatóság rendezése (1945–1948).

146 P.O., 198
Püspöki konferenciák
1938

- N. B. A „Püspöki konferenciák”-at ld. a 175., 185. és 206. pozíciószámokon.

Csehszlovákia

---

147 P.O., 198
Új kormány
1938–1939

„Az Apostoli Szentszék és a csehszlovák kérdés” a német sajtóban.
Politikai hírek a budapesti nunciustól.
A miniszterelnöki és a belügyminiszteri szék betöltésének engedélyezése Rev. Jozef Tisónak Szlovákiában.
Interjú Rudolf Beran miniszterelnökkel az ország helyzetéről.
Az új köztársasági elnök, E. Hácha úr megválasztása.
A miniszterelnök nyilatkozata. Az új köztársasági elnök fogadja a diplomáciai testületet.
Új vallásos megnyilvánulások az országban.

147 bis P.O., 199
Különböző vallási-politikai tárgyú hírek
valószínűleg Mons. Arata hagyatékából)
1921–1929

Kárpátalja kérdése.
A velehradi kongresszusról.
Levél G. De Carlow grófhhoz.
Az ortodox templomok állapota Csehszlovákiában.
A kisebbségi kérdés.
A prágai orosz katolikus misszióról.
Emlékiratok: „Husztól Husz Jánosig”.
A prágai egyházpolitika problémái.
Mons. Kašpar levelei.
Levél Frühwirth bíborosnak.
A lengyelországi nunciusnak az elnökhöz intézett beszéde.
Különböző személyiségek levelei.

**A RENDKÍVÜLI EGYHÁZI ÜGYEK
SZENT KONGREGÁCIÓJÁNAK
LEVÉLTÁRA**

JUGOSZLÁVIA

A negyedik periódus iratainak mutatója
XI. Piusz pápasága alatt

(1922-től 1939-ig)

2001

MEGJEGYZÉS

A negyedik periódus (1922-1939) JUGOSZLÁVIA sorozat (serie) minden pozíciószáma megegyezik az eredeti számozással.

1 P.O., 1

Katolikusok zaklatása

A magyar szentszéki követség közbenjárása
az Apostoli Szentszéknél
1921-1924

N.B. A harmadik periódus 4. pozíciójának folytatása.

2 P.O., 1

Javadalmak kiosztása

Kormányzati beavatkozások
1923-1932

N.B. A harmadik periódus 3. pozíciójának folytatása.

3 P.O., 1

(Ez a pozíció a 3. periódusban található, 5. pozíciósám alatt.)

4 P.O., 1-8

A nunciatúra jelentései
Politikai és egyházi hírek; nincsenek egyenként felsorolva
1922–1935

Elemi magániskolák a Bácskában és a Bánságban.
A katolikusok politikai szervezete Jugoszláviában.
Sándor király házassága.
Politikai áttekintés.
Az oroszok külföldön.
A szerb pátriárka beiktatása Ipeken (Pećben).
Új kormány. Új választások.
A jugoszláviai oroszok tiltakozása Mons. Budkiewicz meggyilkolása miatt. Egy lengyel javaslat (1923).
Új kormány.
Merénylet Pašić ellen. Zavaros belpolitikai helyzet Jugoszláviában.
A ljubljanai katolikus nagygyűlés és a vallási-politikai kérdések.
A nuncius megbeszélése a szerb pátriárkával. Olaszország és Jugoszlávia (1924).
Olasz-jugoszláv egyezmény.
Horvát panaszkok az olasz egyházi hatóságok ellen.
Új kormány.
A maribori ifjúsági nagygyűlés hódolata a Szentatya előtt.
Szerbia királya a Szent Sír védnöke.
A politikai élet eseményei és meglepetései az 1925. február 8-i választások után.
Ninčić miniszter Rómában, Párizsban és Genfben.
A válság és a régi-új kormány Belgrádban.
Uzunović második kormánya. Radić bukása.
A nuncius Zomborban (Sombor).
A szerb pátriárka és a pánortodox konferencia.

Az olasz–albán egyezmény és a külügyminiszter lemondása.
Az ötödik Uzunović-kormány.
Első megbeszélés a külügyminiszterrel (1927).
Olasz–jugoszláv konfliktus.
Szerb–albán konfliktus.
Jugoszláv–albán konfliktus és az Apostoli Szentszék.
A szkopjei egyházmegyében folyó szláv propagandáról.
A belpolitikai helyzetről és a külföldi kapcsolatokról.
Dalmácia és egy olasz bíboros.
A nuncius jelenlétéről egy királyi herceg keresztelőjén.
Katolikusok. Aposztaták. Jugoszláv konkordátum (1928).
Jegyzék a kormánynak a felekezeti köziségről (interkonfesszionalizmus) szóló törvénnyel kapcsolatban.
A Lavanti Egyházmegye VII. centenáriuma. A nuncius Mariborban.
Gyilkosság az országgyűlésben (Szkupstina), szerbek és horvátok.
Szerbek és egykori osztrákok.
Az új Korošec-kormány.
A maribori temetőkről.
A szentestei miséről.
A Krki (Vegliai) Egyházmegye kártalanításáról az olasz–jugoszláv megbeszéléseken.
Államcsíny Belgrádban 1929. január 6-án.
Anyagi támogatások kérése.
A pólai (Isztria) szlovén merénylők elleni perről.
A királyság új neve.
Egy katolikus pap meggyilkolása Prizren mellett.
A királyság új politikai arculata.
A pápai zászló használatáról (1930).
Mussolininak a trieszti szlovének nyelvhasználatát érintő lépéséről.
A zágrábi Eucharisztikus Kongresszus sokatmondó körülményei.
A katolikusellenes harc eseményei Jugoszláviában.
A Szentatya sértegetése és a sértegetők elítélése (1931).
Hithagyó próbálkozások a Venezia-Giulia [tartománybeli] események miatt (1932).
Rev. Pavlič képviselő felfüggesztése.
A pápa védelmében a legutóbbi rágalmak ellen.

- Rev. Pavlič állításainak visszavonása.
Megdöbbenés a Vatikán állítólagos fasisztabarát politikája miatt Olaszországban.
A szarajevói Eucharisztikus Kongresszus. Püspöki konferencia.
Bebörtönzött papok. Mons. Anton Bauer zágrábi érsek Belgrádban.
Megbeszélések a miniszterekkel. A szerb szabadkőművesség programja.
Támadás az Apostoli Szentszék ellen a „magyar delegáció” látogatása alkalmával.
Mons. Srebrnić könyve: „Szabadságot az egyháznak”.
A pápa ünneplése Jugoszláviában. Tudósítás a „L’Osservatore Romano” számára (1933).
A nuncius fenntartásai és javaslatai a külügyminiszternek.
Kegyelem az elítélt Rukavinának.
Eucharisztikus Kongresszus Stonban.
Megbeszélés a miniszterelnökkel. A Szentatya beszéde.
A nuncius zágrábi útja (1934).
Betörés a „Horvát őrszem” szerkesztőségébe.
P. Agostino Gemelli OFM beszéde. Kommentárok és tiltakozások.
A pólai hatóságok állítólagos dekrétuma a templomok szláv feliratairól.
Fegyverek megáldása Milánóban.
A „Novosti” és a Szentatya beszéde az olaszok külföldön élő fiaikhoz.
A Vatikán állítólagos fasisztabarátságáról.
A „Messaggero sloveno del S. Cuore” (A Szent Szív szlovén hírnöke). Különös és következetlen (helyi?) olasz politika Gorizia térségében (1935).
N.B. A harmadik periódus folytatása.

5 P.O., 9

Politikai és gazdasági helyzet
1921–1923

- A szerbek, horvátok és szlovének királyságának alkotmánya (1921).
A hanyatló Jugoszlávia.

Mons. Jeglič, a klerikálisok és a kommunisták Ljubljánában.
Vallási-politikai jegyzetek.

6 P.O., 9
HORVÁTORSZÁG
Szeparatizmus
1922-1937

A Horvát Tömörülés „Memoranduma” a genovai konferencia küldöt-
teihez.
Alex Devine „The Arrest of Stephen Raditch” c. röpirata.
A Róma-ellenes reformmozgalom utolsó szakasza Horvátországban
(1924).
A papság Horvátországban (1928).
Horvátország politikai helyzete (1930).
Rev. Stipanović (1933).
A Horvát Nemzeti Kongresszus kiáltványa az Egyesült Államokban
(1934).
Dr. J. Krnyevitch horvát képviselő memoranduma a Népszövetség
Tanácsához (1935).
Horvát zarándoklat a Szentföldön. Mons. Stepinac levele (1937).
Feljegyzés Horvátországról.

7 P.O., 10-11
A nuncius jelentései
Vallási helyzet
1922-1942

A püspökök eskütétele Jugoszláviában.
A szerzetesek védelme.
Pribicević miniszter nyilatkozata.
A katolikusok helyzete Belgrádban.
A Djakovói [Diakovár, Deákóvár] Egyházmegye.
A ljubljánai egyházmegye. Püspökjelöltek.

A mostari püspök jelentése a Szentatyának.
A Szkopjei Egyházmegye helyzete.
Katolikus oktatás Belgrádban.
Vallási viszonyok a szerb Bánságban (1923).
A Vrhbosnai (Szarajevói) Egyházmegye.
Tulajdoncseréről a szkopjei egyházmegyében.
„A Katolikus Egyház jelenlegi helyzete Jugoszláviában” (1924).
A Banja Lukai Egyházmegye.
Az eszéki (Osijek) Eucharisztikus Kongresszus.
A Katolikus Egyház és a jugoszláv kormány (1929).
Vallási helyzet (1930).
Simić miniszternek küldött szóbeli jegyzék.
„Hogyan rombolják le az olasz egyházat Jugoszláviában?” (1931).
P. Engelberto Jurić SJ, jugoszláviai tartományfőnök információi a szabadkőművesek tevékenységéről Jugoszláviában (1932).
A kormány jegyzéke. Sokol. Ellenállás. Az egyház és az állam szétválasztása (1933).
Jugoszlávia vallási statisztikája.
A katolikusok helyzete Jugoszláviában.
A kormányzó párt programja. A hitoktatásról szóló törvény.
Megbeszélés a külügyminiszterrel. A katolikus „Kulturális szövetség” Szlovéniában. Az Apostoli Szentszék sértegetése. Jezsuiták.
A jezsuita generális információi Jugoszláviáról (1934).
A korcsulai plébános és felszólalása egy ortodox templom felavatásán (1935).
Báró Dionisio di Garino Belgrádból küldött levelei Mons. Dionigi Car-donnak (1919–1926).

8 P.O., 12
DUBROVNIK (RAGUSA)
Segédpüspök
1922–1923

Mons. Vlaho (Biagio) Barbić kinevezése segédpüspöknek.

9 P.O., 12-16
Tárgyalások egy új konkordátumról
1922-1931

- Az apostoli nuncius jelentései a konkordátum-tervezetről.
A Konzisztoriális Kongregáció átirata.
Témák vagy javaslatok, amelyek tájékozódásul szolgálhatnak a Szent-
széknek egy Jugoszláviával kötendő konkordátummal kapcsolat-
ban (1923).
A maribori püspök kérése a Konzisztoriális Kongregációhoz.
A Jugoszláviával kötendő konkordátum iratai (1925).
Vallási-politikai helyzet Jugoszláviában.
A jugoszláv konkordátum és az egyházpolitikai törvények.
Interjú dr. Vojislav Janjićsal a konkordátumról. A nuncius tiltako-
zása.
A külügyminiszter nyilatkozata Stjepan Radićról és a konkordátum-
ról.
A krki egyházmegye: folyamodás az esetleges megszüntetés ellen.
A ljubljana püspök: megjegyzések az egyházmegyéek területéről Ju-
goszláviában.
A Bari Főegyházmegye esetleges megszüntetéséről.
A Djakovói Egyházmegye felosztásáról.
Mons. Andrej Karlin maribori püspök véleménye a gornji gradi espe-
resi kerület felosztásáról.
A nuncius véleménye Maribor érseki székhelyé emeléséről.
Megjegyzések a Belgrádi Főegyházmegye és a Srijem-Djakovói (Sze-
rémség-Deákóvári) Egyházmegye közötti határvonaláról.
Vojislav Janjić, Šarić és a konkordátum.
Konzultációk és bizonytalanságok a konkordátum körül.
A gornji gradi esperesi kerületnek a ljubljana püspökhöz csatol-
ásáról.
Mons. Uccellini kotori püspök nyilatkozata (1926).
Egyházpolitika a parlamentben.
A püspöki javak elidegenítésének joga a Djakovói Egyházmegyében.
Mons. Srebrnić kérdése az állami védnökségről.

Az Apostoli Szentszék és a jugoszláv püspöki kar tevékenységére vonatkozó tanúvallomások Ljubljánában.

A konkordátummal kapcsolatos tárgyalások újrafelvétele.

Agrárreform és konkordátum.

A kormány körlevele a javadalmak egyesítéséről vagy felosztásáról.

Magyar aggodalmak az ószláv nyelv liturgikus használatát illetően, ha esetleg létrejönne a konkordátum Jugoszláviával.

Jugoszlávia nemzeti ünnepe Rómában.

A német szentszéki nagykövetség jegyzéke.

A külügyminiszter Genfben (1927).

A püspököknek a „Slovenski Narod” ellen folyó peréről.

Krk (1929).

A „Szerb Ortodox Egyházról” szóló törvény.

Különbéle jegyzékek és a jugoszláv püspökök tárgyalásai (1922–1925).

10 P.O., 16
MACEDÓNIA
Apostoli helynökség
1922–1925

A Hitterjesztési Kongregáció a szkopjei püspökre bízta a monastiri (bitolai) régió kormányzását.

11 P.O., 16
Tárgyalások francia szerzetesek küldéséről
1922

A kőrösi (križevci) püspök levele.

A Keleti Kongregáció értesítése francia misszionáriusok Jugoszláviába küldéséről.

Jugoszlávia

---

12 P.O., 17

SZKOPJE

Mons. Miedia (Lazer Mjeda) áthelyezése
1921–1935

Az érseki szék betöltése.

A Hitterjesztési Kongregáció értesítése.

Mons. Lazer Mjeda (Lazzaro Miedia) skodrai érsek levelei.

Mons. Miedia áthelyezése és kinevezése [apostoli] kormányzóvá.

A szkopjei székbe jelölt atyák: Ciurcia, Vukić és Gnidovec.

A szkopjei főegyházmegyére nézve veszélyes kezdeményezések (1923).

Mons. Koletszi és más jelöltek.

Tárgyalások Belgrádról és Szkopjéről.

A szentmisék korlátozása a Szkopjei Főegyházmegyében (1924).

A szkopjei menza és a skodrai kollégium.

Az egyházmegye vallási helyzete (1926).

A püspöki székhely áthelyezéséről Prizrenből Szkopjéba (1935).

13 P.O., 18

BAR (ANTIVARI)

Mons. Dobrečić bari érsekről
1922–1935

Rev. Jeronim M. Mileta levele „Jugoszlávia prímásáról”.

Mons. Ettore Felici levele a bari érsekről.³²

Mons. Nikola M. Dobrečić bari érseknek, Szerbia prímásának levelei.

Fennáll a veszély, hogy a Bari Főegyházmegeét egyesítik a belgrádival
(1931).

Néhány montenegrói plébános panasza két ferences ellen (1932).

A ferences generális információi Mons. Giuseppe Pizzardo számára.

---

³² Ettore Felici (1881–1951) az első világháború idején a belgrádi nunciaturán szolgált, egészen 1921-ig, így jó helyzetismerete volt. Csak 1938-ban lett jugoszláviai nuncius.

Több világi személy észrevételei a bari érsekről Eugenio Pacelli bíborosnak (1934).

14 P.O., 18
Püspöki konferenciák
1922–1938

Az apostoli nuncius majd egyévi jelentései.

15 P.O., 19
Mons. Ermengildo Pellegrinetti az új nuncius
1922–1937

Utasítások. Fakultások.

Utasítások Mons. Pellegrinetti jugoszláviai apostoli nunciusnak.

Megbízólevél átadása.

A nuncius júliusi és augusztusi programja (1926).

A nuncius augusztusi és szeptemberi programja (1930).

Don Paolo Bertoli attaséről (1933).

Mons. Pellegrinetti betegsége (1937).

16 P.O., 19
BOSZNIA
Szerzetesügyi biztos
1922

Rev. P. Boras mostari ferences folyamodványa.

Jugoszlávia

---

17 P.O., 19
A domonkosok kolostorai
1922

18 P.O., 20-21
SPLIT (SPALATO)
Központi Teológiai Szeminárium
1922-1935

A zadari központi szeminárium Splitbe költözött.
A Szentatya áldását kéri a spliti központi szeminárium alapkövetelére (1926).
Az egykori zadari Központi Teológiai Szeminárium javairól (1927).
Sürgős intézkedések a központi szeminárium ügyében (1929).
A zadari Központi Teológiai Szeminárium javainak (f)elosztása (1932).
A Zadari Egyházmegye új határai.
A spliti központi szeminárium.

N.B. A harmadik periódus folytatása.

19 P.O., 22
ZADAR (Zara)
Mons. Pulišić lemondása és helyzetének rendezése
1922-1925

Jegyzékváltás nyugdíja ügyében.

20 P.O., 22
Az egyházmegye vallási és gazdasági helyzete
ZÁGRÁB (ZAGREB)
1922–1924

Az érseki menza javainak elidegenítése.
„Nemzeti Egyház”.
Az egyházmegye nyugtalanító állapota.
A reformista vezetők kiközösítése.

21 P.O., 22
ZADAR ÉS NEREZINE
Ferences kolostor
1922

A Szerzetesi Kongregáció értesítései.
A nerezinei polgármester levele.
A zadari apostoli kormányzó levele.

22 P.O., 23
MONASTIR (BITOLA) (ÉSZAK-MACEDÓNIA)³³
Missziós joghatóság
1922

23 P.O., 23
MACEDÓNIA (ÉSZAK-MACEDÓNIA)
Egyházpolitikai helyzet
1922–1931

A „Comité Exécutif des Sociétés Macédoniennes” jegyzéke.

---

³³ A jugoszláv Macedónia tagköztársaság 2019-ban vette föl az „Észak-Macedón Köztársaság” nevet.

Jugoszlávia

- A keleti békéről és Macedónia kérdéséről (1924).
A „Macedonian Political Organizations” bizottságának levele (1925).
A „Bulgáriai Macedón Emigráns Szervezetek Országos Bizottságának” jegyzéke (1931).

24 P.O., 23
DALMÁCIA
Vallási helyzet
1922–1924

Mileta šibeniki püspök beszámolója a dalmáciai vallási helyzetről.
Levélrészlet a dalmáciai vallási helyzetről.

25 P.O., 24-25
MONTENEGRO
A montenegrói kérdés
1920–1932

Emigrációban élő montenegróiak és támogatóik felhívásai és információi.
Olasz papok Montenegróban.

26 P.O., 25
KŐRÖS (KRIŽEVCI)
Az egyházmegye javai
1923–1938

Vita Mons. Nyárádi és Mons. Drobobenski között az egyházmegye javairól.
A Nyárádi-Drobobenski vita megoldása.
A gyevgyelijai (Djevdjelje) plébánia épülete (1938).

27 P.O., 26

BOSZNIA

A lengyel telepések vallási helyzete
1923

Mons. Kazimierz Skirmunt beszámolója.

Beszámoló a lengyel telepések égető szükségleteiről.

Mons. Ermenegildo Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése.

28 P.O., 26

BÁCSKA ÉS BÁNSÁG

Fakultások

1923–1927

Mons. Budanović fakultásai és római útja.

Fakultások Rodić atyának, a Bánság apostoli kormányzójának.

A „húsvéti időszak” meghosszabbítása a Bánságban (1924).

A Bácskai Apostoli Kormányzóság naptárában bevezetett változások-
ról (1925).

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius fakultásokat kér Mons. Budano-
vić számára. (1927)

29 P.O., 27

A Jugoszláviához került területek egyházi rendezése
1923–1933

A külföldi egyházmegyékhez tartozó jugoszláviai területek rendezé-
séről.

A bari érsekre bízott plébániákról.

A pécsi [egyházmegye] jugoszláv területen lévő plébániáiról.

A bécsi nunciatura apostoli kormányzót kér a Grazi Egyházmegyében
élő jugoszlávok számára.

Az egyházmegyék új határaitól.

A grazi püspök igenlő válasza.

Mons. Andrej Karlin kinevezése apostoli kormányzónak a Grazi Egyházmegye jugoszláv oldalán.

Apostoli kormányzó a Szombathelyi Egyházmegye Jugoszláviához csatolt plébániái számára.

Apostoli kormányzó a Gurki Egyházmegyében élő jugoszlávok számára.

Az apostoli kormányzók kinevezéséről és kihirdetéséről (1924).

A kastavi (Castua) apostoli kormányzó kinevezése.

A Muravidék apostoli kormányzóságának ügyéről.

A ljubljanoi és a krki egyházmegyéket közvetlenül a Szentszéknek rendelik alá. (1933).

30 P.O., 27

ZÁGRÁB (ZAGREB)

Országos Jugoszláv Eucharisztikus Kongresszus

1923

Vonatkozó jelentések.

31 P.O., 28

SPLIT (SPALATO)

Oratoriánus Kongregáció (Néri Szent Fülöp papjai)

1923

Giuseppe Timpanaro atyának, a Néri Szent Fülöp Oratórium előljárójának³⁴ levele.

---

³⁴ Az oratoriánusok (C.O. vagy d.O. - Confoederatio Oratorii Sancti Philippi Neri) konföderált szervezetben strukturálódnak, élükön a „preposito”, áll, a szó magyar fordítása lehet prépost, de az foglalt más összefüggésben, ezért „előjáró”-nak fordítjuk. Lehetne „legfőbb előjáró” kifejezéssel is fordítani. Megfelel a generálisnak. Magyarországon nem terjedtek el.

32 P.O., 28
BÁCSKA ÉS BÁNSÁG
1923–1929

Püspöki cím kérése Mons. Budanović számára. Fakultások.
Angol nyelvű, névtelen levél Rodić atyáról.
Mons. Budanović és Rev. Rodić címzetes püspökké történő kinevezése ügyében.
Püspöki méltóság Mons. Budanović számára (1927).
Házassági fakultások Mons. Budanović számára (1928).
Mons. Rodić kérése egy szentszéki kölcsönrel kapcsolatban (1929).
Vita Mons. Rodić és Mons. Glattfelder csanádi püspök között.

33 P.O., 28
ŠIBENIK (SEBENICO)
Templom az olaszok számára
1923–1929

Ismételt folyamodványok és a vonatkozó levelezés.

34 P.O., 28
BELGRÁD (BEOGRAD)
1923

Prof. Dr. Valentin Liandansky.

35 P.O., 29
ŠIBENIK SEBENICO
Az egyházmegye szemináriuma
1923–1936

A püspök emlékeztetője.
Anyagi támogatás (1936).

36 P.O., 29
KŐRÖS (KRIŽEVCI) ÉS HVAR (LESINA)
Javaslat segédpüspökök kinevezésére
1923–1924

Mons. Nikola Sarjanović hvari segédpüspök.

37 P.O., 29
BELGRÁD (BEOGRAD)
Új egyházmegye. Gazdasági helyzet
1923–1936

A belgrádi székhely ügyében.

Mons. Rodić kinevezése (1924).

Egy Mons. Rodić ellen írt levélről.

A belgrádi érsek.

A belgrádi érsek kéri, hogy Chicagóba utazhasson az Eucharisztikus Kongresszusra és adományt gyűjthessen a székesegyház felépítésére. (1926).

Rev. Ignazio Aljinović kéri, hogy a pancsovai egyházközséget csatolják a Belgrádi Főegyházmegyéhez. (1928).

Pancsova felosztásáról.

Mons. Rodić bizonytalan kormányzása (1933).

A „Crisinum” adósságairól (1934).

Mons. Rodić és a „Crisinum”. Adósságok és jelzálogkölcönök. Per (1936).

Mons. Rodićről és a bonyodalmakról az ő és mások adósságai miatt.

38 P.O., 30
Javaslat egy jugoszláviai bíboros kinevezésére
1924–1928

Vojislav Janjić vallásügyi miniszter levele.

A katolikusok szeretnének egy jugoszláv bíborost. A kívánsággal kapcsolatos tényezők (1928).

39 P.O., 30
SZKOPJE ÉS SKODRA (SCUTARI)
A skodrai ferencesek
1923–1938

A ferences generálisának levele.
A Szerb-Horvát-Szlovén Királyság Szentszéki Követségének jegyzéke.
Mons. Nikola M. Dobrečić érseknek, Szerbia prímásának levele.
Az Apostoli Szentszék válasza.

40 P.O., 30

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

41 P.O., 30
Jugoszláv törvény az egyházi javakról; kinevezésekről,
felmentésekről stb.
1924–1933

Az egyházi javakra vonatkozó jugoszláv törvényről.
Egyházi adók és javak Jugoszláviában.
Mons. Bauer zágrábi érsek utasításokat kér, mivel küszöbön áll az
egyházi intézmények tőkájének elhelyezéséről szóló törvény alkal-
mazása. (1927).
Arról, hogy bizonyos egyházi tőkéket kötelező az Állami Jelzálog-
bankban elhelyezni.
Az egyházi javak kérdése és a jugoszláv kormány (1933).

Jugoszlávia

---

42 P.O., 31
KŐRÖS (KRIŽEVCI, CRISIO)
Püspöki szék betöltése
1924-1925

Mons. Višošević kinevezése.
A kőrösi görögkatolikus rutén egyházmegye új neve.

43 P.O., 31
BOSZNIA
1924

A katolikus rutének helyzetének rendezése.

44 P.O., 31

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

45 P.O., 31
BÁCSKA
Miasszonyunk Nővérei (új tartomány)
1924-1925

Egy új rendtartományért Jugoszláviában.
A Szerb-Horvát-Szlovén Királyság Szentszéki Követségének jegyzéke.

46 P.O., 31

Halotti megemlékezés Péter királyról
Imák Sándor királyért
1924–1934

A hollandiai apostoli internunciatúra jegyzéke.
Péter király halotti megemlékezéséről a katolikus templomokban.
A Szerb-Horvát-Szlovén Királyság nemzeti ünnepeinek egyházi szer-
tartásáról.
Péter király halálának évfordulójáról (1925).
Javaslat néhány bizánci rítusú liturgikus szabályra, amelyeket a ju-
goszláv király, királyné vagy trónörökös herceg halála alkalmával
kellene használni (1934).

47 P.O., 31

LJUBLJANA
Orientalisztikai Kongresszus
1924

48 P.O., 32

Országgyűlési választások
A katolikusok magatartása
1925

Választási izgalom és államválság Jugoszláviában.
A szlovén papság politikai tevékenységéről.
Az 1925. február 8-i jugoszláv választások.
A szlovén választások, az Apostoli Szentszék és a nuncius.

Jugoszlávia

---

49 P.O., 32
Agrárreform
1925–1931

Mons. Ivan Sarić vrhbosnai (szarajevói) érsek levele.
Az agrártörvények és az egyházi javak Jugoszláviában.
Az elbitorolt vagy lefoglalt egyházi javak.
Mons. Jeronim Maria Mileta šibeniki püspök levele (1926).
Agrárreform-tervezet. Az egyház kifosztásának veszélye (1928).
Agrárreform Dalmáciában és az Apostoli Szentszék.
Az agrártörvény további fejleményei Dalmáciában.
Megbeszélés Korošec elnökkel. Agrárreform és egyházi javak. Konkordátum.
A küszöbön álló agrártörvény. A kormány és a Szentszék. A katolikus képviselők felhatalmazása.
Tiltakozó jegyzék a kormánynak. A katolikus képviselők és az agrártörvény.
Az agrártörvény és az Apostoli Szentszék.
Mons. Jeronim Maria Mileta šibeniki püspök által benyújtott emlékeztető (1929).
Agrárreform. A védnökségek és a konkordátum (1931).
Lehetőség a birtokreformról szóló törvény készletelésére.
Újabb lépések az agrárreformmal és az egyházi javakkal kapcsolatban.

50 P.O., 33

A jugoszláv kormánynak a szerzetesi oktatási intézményekkel
kapcsolatos rendelkezése
1925

A Szerzetesi Kongregáció átírata.
A szerzetes nővérek által fenntartott tanítóképzők megszüntetéséről.

51 P.O., 33

TREBINJE

A Trebinjei Egyházmegye visszaállítása ügyében
1925–1929

A trebinjei plébános és esperes, Rev. Mariano Vujnovic és mások kérérelme a Trebinjei Egyházmegye visszaállítása iránt.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius véleménye.

Rev. Mariano Vujnovic trebinjei plébános és esperes levele (1929).

52 P.O., 33-35

A glagolita mint liturgikus nyelv használata
1922–1948

A krki káptalani helynök folyamodványa.

A jugoszláv püspöki kar kérérelme az ószláv nyelv liturgikus használatára.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius véleménye az ószláv nyelv liturgikus használatáról Jugoszláviában (1925).

Mons. Jegličnek az ószláv nyelv használatára vonatkozó kérései.

Mons. Akšamović nyilatkozata az ószláv nyelvről.

Mons. Borgongini Duca állítólagos tapintatlansága a jugoszláv küldöttséggel szemben az ószláv nyelv ügyében.

A jugoszláv püspöki kar véleményének változása az ószláv nyelvvel kapcsolatban.

Max Hoffinger osztrák követ aggodalmai az ószláv nyelvnek a liturgiába való bevezetését illetően (1926).

Az ószláv nyelv használatáért Jugoszláviában.

A bácskai katolikusok aggodalmai az ószláv nyelv esetleges engedélyezése miatt.

Mons. Jegličnek a „Slovenski Narod” elleni keresetéről (1927).

Fakultás kérérelme egy ószláv nyelvű szentmise celebrálására.

Gróf Esterházy Móric beadványa.

A Rítusongregáció átírata.

Az ószláv nyelv használatáról a dalmát egyházmegyékben, ahol olaszok élnek.

A szláv papság állítólagos visszaéléseiről Dalmáciában.

A liturgikus nyelvért folyó harcok idején keresztelés nélkül maradt gyermekek (1929).

Ószláv nyelvű szentmiséért a košljuni kolostorban (1931).

Megoldások az ószláv nyelv használatával kapcsolatos kétségekre.

Az ószláv nyelv használatáról Krkben és Rabban (1932).

Interpelláció a szenátusban az ószláv nyelvvel kapcsolatban (1933).

Az ószláv nyelv büntetlen használatának meghosszabbításáról Rabban (1936).

Egy ószláv nyelvű főpapi mise ügyében Krkben (1938).

A krki püspök kéri a büntetlenség meghosszabbítását ószláv nyelvű misézéshez a rabi plébánián (1941 és 1944).

A büntetlenség meghosszabbítása az ószláv nyelv liturgikus használata esetén (1947).

„Acta et Decreta” krki egyházmegyei zsinat.

„Liturgikus nyelv Jugoszláviában”, jelentés.

Glagolita római misekönyv.

53 P.O., 36

Per a „Slovenski Narod” újság ellen

1925

Per a „Slovenski Narod” újság ellen és a lap állításai a liturgikus nyelvnek a konkordátum-tárgyalásokon érintett kérdésével kapcsolatban.

54 P.O., 36

BANJA LUKA

Vita a banja lukai püspök és a trappisták³⁵ között
az alamizsnagyűjtés miatt
1925

Mons. Josip Garić püspök észrevételei.

55 P.O., 36

MARIBOR (LAVANT)

Segédpüspök kérése
1925–1930

Segédpüspök és Mons. Andrej Karlin maribori püspök.

A segédpüspökök kinevezéséről a királyságban (1929).

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius javasolja Mons. Tomažić kinevezését a maribori káptalan prépostjává (1930).

56 P.O., 36

Az egyházi bíróságok választása

1925–1926

Mons. A. Bauer zágrábi érsek kéri a fellebbezés illetékes fórumának megváltoztatását Jugoszlávia néhány egyházmegyéjében.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a második és a harmadik zágrábi folyamodványról.

---

³⁵ A trappisták reformált ciszterciek. Hivatalos elnevezésük latinul: Ordo Cisterciensis Strictioris Observantiae, rövidítve: OCSO. A franciaországi La Trappe apátság reformjára vezetik vissza magukat, kezdeteiket 1664-től számítjuk, a ciszterci rend és ez a reform formálisan 1892-ben vált ketté. Franciaországban elterjedtek, a „cistercien” francia szó trappistát jelent.

Jugoszlávia

---

57 P.O., 36
ALBÁNIA
1925–1926

Az albán határon fekvő plébánia (Selci) ügyében.

58 P.O., 36
Szakadár prozelitizmus
1925–1926

Aposztáziák³⁶ Visben. Mons. Bonefaci' és Gaspar Zadrima SJ ezzel kapcsolatos információi.

Egy spliti újságcikk fordítása: „Ortodox hitre térők Visben”.

59 P.O., 37
HVAR (LESINA)
Püspöki szék betöltése
1926–1951

Aposztáziák Visben.

A hvari szék betöltése: információk a jelöltekről.

Segédpüspöki kinevezések és a kormány.

A kinevezett hvari püspök és a kormány.

Mons. Miho Pušić hódoló levele kinevezése alkalmával.

A Hvari Egyházmegye hódolata a Szentatyának (1951).

---

³⁶ Aposztata: hitehagyott. Az adott szövegekörnyezetben itt és alább: katolikus hitőket elhagyók.

60 P.O., 38

Incidens a kormány és a nuncius között
a nuncius dalmáciai útja miatt
1926

Váratlanul kirobbanó incidens a kormány és a nunciatúra között a
nuncius dalmáciai útja miatt.

Radić vádjai az apostoli nuncius ellen.

Az incidens rendezése jó úton halad.

Az incidens elsimítása. Ninčić, Radić és a klerikalizmus.

A nuncius útja Dalmáciában és Hercegovinában.

61 P.O., 38

ZÁGRÁB (ZAGREB)
Segédpüspök kinevezése
1926

Salis-Seewis kanonok kinevezésének ügye.

62 P.O., 38

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

63 P.O., 38

A Miasszonyunk Nővéreinek jugoszláv tartománya
és a Szerzetesi Kongregáció
1926

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése.

Jugoszlávia

---

64 P.O., 38

Simić úr, az új szentszéki követ

1926

A lengyelországi apostoli nunciatúra jelentése Jugoszlávia új szentszéki követéről.

Simić követ római útja.

65 P.O., 38

Egy ferences misszió alapítása Szerbiában

1926–1933

„A boszniai ferencesek és mesterkedésük Szerbiában”.

P. Bernardinus Klumper OFM generális levelei.

Jegyzékváltás a kormánnyal a boszniai ferencesek tartományfőnökének leveléről.

A boszniai tartományfőnöknek a jugoszláv kormánynál tett lépéséről.

Mons. Sarić levele (1933).

66 P.O., 39

Jugoszláv penitenciárius (gyóntató) a római Szent Péter-bazilikában

1926–1927

Az apostoli penitenciária átírata.

Egy horvát anyanyelvű penitenciárius [kanonok] kinevezéséről a Szent Péter-bazilikába.

Andreas Franz Frühwirth penitenciárius bíboros levele.

67 P.O., 39-41
ZADAR (ZARA)
Az egyházmegye javai
1924–1932

A nevidjanei eseményekről.

Terjedelmes dokumentáció a Jugoszláviában fekvő javokról és az egyházmegye javainak esetleges megosztásáról (menza, szeminárium) (1924–1929).

A „Szent Demeter Alapítványról” (1932).

68 P.O., 42
GOSPIĆ-SENJ
1926

Anyakönyvek az új Szent Máté plébánia számára

69 P.O., 42
SPLIT
1926

Segédpüspök kinevezése.

70 P.O., 42
BOSZNIA ÉS MACEDÓNIA
Az egyesült görögkatolikusok helyzete
1926–1928

A „görögkatolikusokkal” és más kérdésekkel kapcsolatban a kormányhoz intézett jegyzékek másolata.

A keleti rítusú katolikusok üldözése Jugoszláviában.

A katolikusok által a gyevgyelijai kerületben elszenvedett zaklatások.

Jugoszlávia

---

71 P.O., 42
SPLIT (SPALATO), DUBROVNIK (RAGUSA)
1927-1928

Az olaszokat segítő bresciai Szeretet Nővérei.
Pietro Tacchi Venturi SJ kéri, tanácsolják azt Mons. Bonefačićnak,
hogy az olaszok segítése érdekében hagyja Splitben és Dubrovnik-
ban maradni a bresciai Szeretet Nővéreit.
A belgrádi apostoli nuncius jelentése.
Tacchi Venturi SJ egy másik közbenjárása.

72 P.O., 42
KRK (VEGLIA)
Lelki ellátás az olaszok számára
1927-1929

Tacchi Venturi SJ közbenjárása.
Rev. Neggia.
Olaszország szentszéki nagykövetségének jegyzéke.

73 P.O., 43
BÁCSKA, BÁNSÁG ÉS DJAKOVO
A német katolikusok kívánságai
1927

Mons. Steinmann levele a német nagykövetségről.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a jugoszláviai németek
szemináriumáról.

74 P.O., 43
BÁNSÁG
Új apostoli kormányzó
1926–1927

Mons. Rodić belgrádi érsek felmentését kéri a szerb Bánság apostoli kormányzósága alól és jelölteket javasol.

75 P.O., 43
Néhány egyházmegye esetleges alárendelése
a Hitterjesztési Kongregációnak
1927

A bosznia-hercegovinai egyházmegye alárendelhető-e a Hitterjesztési Kongregációnak?
Illetékességi kérdés a Konzisztoriális és a Hitterjesztési Kongregációk között Bosznia, Szerbia és Macedónia vonatkozásában.

76 P.O., 43-46
Actio Catholica
„Szeniorátus” és „Orli” [„Sasok”]. A „Sokol” [„Sólyom”]
1927–1940

Viták a horvát Actio Catholica politikai tevékenységéről; a püspökök ellenzése.

Szlovének és horvátok Isztrián.

Az Actio Catholica a politikai pártok betiltása után (1929).

A püspökök a „Sokol” (testnevelési szervezet) ellen (1932).

A djakovói püspök elhatárolódása (1934).

A horvát Actio Catholica újjászervezése: a „Domagoj” és a „Križari” [Keresztesek] egyesületei (1935).

Az Actio Catholica Szlovéniában (1936).

Vita a jezsuiták és a spliti püspök között (1937).

Hírek az Actio Catholicáról és a Keresztesekről (1939).

Jugoszlávia

---

77 P.O., 46
KŐRÖS (KRIŽEVCI)
Mons. Nyárádi püspök megvádolása
1927-1928

Névtelen vádak Mons. Nyárádi ellen amiatt, hogy küldött a San Girolamo (római horvát) Kollégiumba egy rutén hallgatót.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése az említett hallgatóról.
A Keleti Kongregáció átirata.

78 P.O., 46
MONTENEGRO
1928

A montenegrói ferencesek a boszniai rendtartománytól függenek.

79 P.O., 47
BÁCSKA
A magyar katolikus iskolák helyzete
1928

Mons. Zichy Gyula kalocsai érsek levele.

80 P.O., 47

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

81 P.O., 47
LJUBLJANA
Koadjutort kér
1928–1930

Mons. A. B. Jeglič koadjutort kér, aki majd az utódja lesz.
Mons. Gregor Rožman kinevezése.
Mons. Jeglič levelei (1930).

82 P.O., 47
Hercegovina politikai és vallási helyzete
1928–1933

Mons. L. Mišić mostari püspök (Hercegovina) panaszkodik a belgrádi központi kormány által a katolikusok ellen elkövetett igazságtalanságok és zaklatások miatt.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése Mons. Luigi Mišićről és a katolikus lakosság üldözéséről (1933).

83 P.O., 48
DUBROVNIK (RAGUSA)
Püspöki szék betöltése
1928–1929

Mons. Barbić káptalani helynök váratlan megbetegedése utáni helyzet.
Mons. Barbić halála.
Püspökjelöltek.
Mons. Josip Srebrnić krki püspök levele Dubrovnikba való áthelyezéséről és Rev. Antonio Pilepić a krki székbe való kinevezéséről.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a krki és a dubrovnikai jelöltekkel kapcsolatos nehézségekről.
Mons. Josip Carević kinevezése.

Jugoszlávia

---

84 P.O., 48
SZKOPJE
Az albán katolikusok helyzete
1928–1930

A Szkopjei Egyházmegye albán katolikusainak helyzete a hatóságok fellépésével szemben.

A Szkopjei Egyházmegye helyzete egy panasz tükrében.

A koszovói albán katolikusok helyzete, szkopjei egyházmegye.

Aposztaták Bec plébániáján.

85 P.O., 49
Apátsági és prépostsági címek
1928–1938

Apátsági címek adományozásának püspöki fakultásáról.

Mons. Anton Akšamović levele a Szentatyának (1938).

86 P.O., 49
MOSTAR
Vádak Mons. Mišić ellen
1928–1939

Jeronim Boras OFM ismételt vádjai.

87 P.O., 50
Az „ókatolikusok” kibékítése
1929

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a jugoszláviai ókatolikusok kibékítését célzó rendkívüli fakultásról.

A jugoszláviai hitehagyó papok esetleges kibékítésének módja.

88 P.O., 50
KOTOR
Koadjutor püspök kinevezése
1929

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius vonatkozó jelentése.

89 P.O., 50
SZERBIA
Szabályos egyházközségek létrehozása
1929–1937

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése: szabályos egyházközségek alapítása Szerbiában.
Szerbiai egyházközségek átengedéséről a boszniai ferenceseknek.
A Zsinati Kongregáció jegyzéke.

90 P.O., 50-51
Tanügy és a konkordátum előkészületei (1931)
1929–1930

Egyház. Püspökök. Konkordátum.
Tanügyi veszély a királyságban.
Külügyminiszteri audiencia. A Ducić-ügy. Rev. Stefano meggyilkolása. A katolikusok Macedóniában.
Még egyszer Rev. Stefano meggyilkolásáról. A püspökök Belgrádban.
A „Katolikus Tömörülés” és a Vatikán.
Tanügyi törvény. Az Actio Catholica legerősebb szervezetének feloszlása. Aggodalmak. Tiltakozások.
A tanügyi törvény és az „Orli”.
Kormány. Tanügyi törvények. Püspöki kar.
Emlékeztető az Apostoli Szentszék tiltakozásáról a jugoszláv kormánynak a felekezeti iskolákra és a katolikus egyesületekre vonatkozó intézkedései ellen.

Jevtić miniszter Rómában. Még egyszer a vallási vonatkozású törvényekről.

Hírek a politikai helyzetről és annak tükröződéséről a vallási életben. Az új tanügyi szabályzat. A kormány és az Apostoli Szentszék. Olasz enciklika.

Beszámoló a püspöki kar, az Apostoli Szentszék és a kormány lépéseiről az iskolák és az egyesületek dolgában.

A közzétett tanügyi szabályzat.

Cikk a nunciusról, a Szentszékről, a püspöki karról és a kormányról.

Cikkek, tiltakozások, püspökök Belgrádban. „Orli”; a kormány és a konkordátum.

Püspöki konferencia és az Apostoli Szentszék irányelvei.

Nehézségek néhány egyházmegyében.

Megbeszélés Frangeš miniszterrel a konkordátum megnyitásáról.

A Protulipac-ügy. A kormány és a püspöki kar.

A Protulipac-ügy. A Sokolok. Jegyzék a kormánynak.

Jevtić miniszter és a konkordátum.

A püspöki konferencia. Az igazságügyi miniszter és a konkordátum.

Vallási helyzet. Tanügy. Konkordátum. Megbeszélés a külügyminiszterrel.

Harc az iskoláért. Négy új miniszter.

Megbeszélés Sándor királlyal. Egyház és állam. Konkordátum.

A kormány és a vallások. A tanügyi törvény módosításai. Oktatásügyi miniszter, király, püspökök, Apostoli Szentszék. Konkordátum.

A nuncius körútja Kotorban, Splitben és Zágrábban. Boldog Mantovai Hozsanna ünnepei. Püspöki konferencia. Zágrábi Eucharisztikus Kongresszus.

91 P.O., 52

GOSPIĆ SENJ

Széküresedés esetén csak egy káptalani helynökre van szükség

1930-1934

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése: csak egy káptalani helynök kell Senjbe.

A kastavi (Castua) apostoli kormányzóság ügye. Csak egy káptalani helynök és apostoli kormányzó kinevezése Senjbe és Modrusba.

92 P.O., 52
Albán plébánosok menekülése
Üldöztetések
1930

A Szkopjei Egyházmegye három albán plébánosa elmenekült Jugoszláviából.

Olaszország szentszéki nagykövetének jegyzéke.

Az ipeki plébános, Rev. Lorenzo Mitrović üldözése.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése Mitrović atyáról és az albán határon élő katolikusokról.

93 P.O., 52
Szerb Ortodox Egyház
1930–1941

Dimitrije/Démétriosz szerb pátriárka halála.

Az új pátriárka megválasztása és mesterkedései.

Az anglikán egyház missziójának tevékenysége Jugoszláviában (1940).

A Horvátországból kiutasított szakadár papok (1941).

94 P.O., 52
LJUBLJANA
Mons. Jeglič püspök lemondása. Utódjának kinevezése
1930–1945

Mons. Anton Bonaventura Jeglič ljubljanaei püspök lemond a püspök címről, kinevezték garellai címzetes érseknek.

Jugoszlávia

Mons. Gregor Rožman ljubljanoi püspök hazatérése Amerikából (1931).

Mons. Gregori Rožman ljubljanoi püspök egyik lelkipásztori körlevéléről [1945?].

95 P.O., 52
(GOSPIĆ)-SENJ
Püspöki szék betöltése
1930-1934

Püspökjelöltek.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése az egyházmegyéről.

Mons. Ivan Starčević kinevezése senj-modrusi püspöknek (1932).

Mons. Starčević eskümintái.

Az egyházmegye helyzete. A szeminárium szükségletei (1933).

Mons. Starčević temetése (1934).

96 P.O., 53-67
Tárgyalások a konkordátumról
1926-1939

Terjedelmes dokumentáció: jelentések, problémafelvetések, tervek stb.

[A 96(1), 96(2), 96(3) besorolás megmaradt; néhány dokumentumot nehéz elhelyezni.]

97 P.O., 68-69
ZÁGRÁB (ZAGREB)
Mons. Stepinac koadjutori kinevezése
1930-1938

Mons. Bauer érsek 1930 óta kér egy koadjutort; problémák vannak a javasolt jelöltek körül; a kormány megakadályozza Rev. Aleksan-

dar Karlo Gahs professzor kinevezését (1932); végül Mons. Stepinac kap kinevezést (1934).
Az egyházmegye térképe (1938).

98 P.O., 70

ZÁGRÁB (ZAGREB)

Mons. Bauer körlevele a szlávok üldözéséről Olaszországban
1930–1935

Az Amerikában élő jugoszlávok memoranduma a Népszövetséghez.
Mons. Bauer körlevelével kapcsolatos újságkivágások.
Az érsek lelkipásztori körlevele a szláv nyelvről a hitoktatásban.
Mons. Bonefacić spliti püspök levele.
Bauer érsek körlevelének visszhangjai.
Mons. Bauer körlevele és a fasiszta sajtó.
Jugoszláv imádságok. Kommentárok.
Gasparri bíboros levele Mons. Bauer körlevelével kapcsolatban.
Még egyszer Mons. Bauer körleveléről, annak fogadtatásáról és a körülötte folyó vitákról.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a külügyminiszterrel folytatott megbeszélésről. Mons. Bauer Belgrádban.
Néhány további megjegyzés Mons. Bauer körlevelével kapcsolatban.
Emlékeztető Hlond bíboros számára (1935).

99 P.O., 71

SUSAK

Új plébánia létesítése
1930

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése egy új plébánia létesítéséről Susak székhellyel.

Jugoszlávia

99(a) P.O., 71
A felekezeti közötti áldások kérdése
1931

A felekezeti közötti áldások kérdése a zágrábi püspöki konferencián.

100 P.O., 71
Új alkotmány és új választójogi törvény
1931

A jugoszláv királyság új alkotmánya.

Az új választójogi törvény.

A „Vreme” kommentárja az új alkotmány egyik Vallási-politikai cikkelyével kapcsolatban.

A pártokra, politikai egyesületekre és gyűlésekre vonatkozó új törvény.

Választási készülődés. Gazdasági válság.

101 P.O., 71
ZÁGRÁB (ZAGREB)
Teológiai kar
1932–1935

A „Deus Scientiarum Dominus” apostoli konstitúció alkalmazása.

102 P.O., 71
ZADAR (ZARA)
A bencés nővérek javai Jugoszláviában
1932–1933

A bencés nővérek zadari kolostorának jugoszláv területen lévő javai; információk és jelentések.

103 P.O., 72

A jezsuiták kiutasításának veszélye
1933

Rev. Ledóchowski SJ generális levelei Eugenio Pacelli bíborosnak.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a Jézus-társaság elleni
törvénytervezetről.

Néhány hír az egyház ellen Jugoszláviában folyó harcról.

Megbeszélések és kormánynyilatkozatok a jezsuitákra vonatkozó tör-
vényről.

A Sokolok és a jezsuiták.

A belgrádi jezsuiták megsegítéséről.

104 P.O., 72

MARIBOR (LAVANT)

Püspöki szék betöltése

1933

Apostoli kormányzói fakultások a káptalani helynök számára.

Mons. Ivan Tomažič lavanti/maribori püspöki kinevezése.

A maribori püspökre bízott apostoli kormányzóságok.³⁷

105 P.O., 72

Jugoszláv küldöttség Rómában. Elmaradt a Szentatya audienciája

1933

A jugoszláv küldöttség nem kapott audienciát.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius vonatkozó jelentése.

Információk a jugoszláv küldöttség incidenséről.

---

³⁷ Így a Jugoszláviához (Szlovéniához) csatolt Muravidéki Apostoli Kormányzó-
ság (Szombathelyi Egyházmegye), 1923-ban.

Jugoszlávia

---

106 P.O., 73-74

A püspöki konferenciák új szabályozása
1926–1940

Bizalmas információk Mons. Josip Srebrnićtól (1932).
A püspöki konferenciák szabályozása Jugoszláviában (1933).
A probléma felvetése.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentései.
Jegyzet a jugoszláv püspökkari konferenciák új szabályozásáról 1933.
március 24-én tartott plenáris ülésről.
A püspöki konferenciák szabályzatának elküldése Zágrábba.
A nuncius visszatérése Belgrádba. A püspöki konferencia közleménye
(1937).
A püspöki konferenciák szabályzatának jóváhagyása Jugoszláviában.
A zágrábi püspöki konferencia (1938).
Beszámolók az 1939. és 1940. évi konferenciákról.

107 P.O., 74

Az agrártörvény újabb alkalmazásai egyházi javakra
1933–1940

Az új agrárreform további károkat okoz az egyháznak Jugoszláviában.
A kormány és a ljubljanai püspöki menza, valamint a Bácskai Apostoli
Kormányzóság javai.
Szóbeli jegyzék a kormánynak az új agrártörvényről.
Esetleges agrárreform és a bácskai egyházmegye létrehozása (1940).

108 P.O., 74

KOTOR

Mons. Uccelini püspök lemondása. Utódjának kinevezése
1934–1945

Mons. Uccelini lemondása. Az utód kérdése.
Püspökjelöltek.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a jelöltekről.
Mons. Marko Alaupovičről.
Rev. Dr. Pavao Butorac kotori püspöki kinevezéséről.
Rev. Pavao Butorac elfogadja a püspöki kinevezést.
Mons. Pavao Butorac levelei (1945).

109 P.O., 75
KRK (VEGLIA) ÉS ZADAR (ZARA)
A Zadarban lévő egyházi javak felosztása
1925–1934

A Konzisztoriális Kongregáció átirata Pietro Gasparri bíboros számára.
Információk kérése a Krki Egyházmegye javainak a Zadari Érsekséghez kerülésével kapcsolatban.
A Konzisztoriális Kongregáció átirata Mons. Giuseppe Pizzardo számára.

110 P.O., 75
ZENTA
A templomépítés elkészülte
1934

Magyarország szentszéki követségének jegyzéke.
Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése.

111 P.O., 75
Sándor király halála. Temetés
1934–1938

Sándor király halála. Régensség.
A Marseille-i tragédia körülményeiről.
A nemzetgyűlés esküje a királynak és a régensségnek.

Gyászszerterások I. Sándor király emlékére.
Engesztelő szentmise a római San Girolamo degli Schiavoni templomban. Viktor Emánuel király részvétele a szerteráson.
A vrhbosnai (szarajevói) érsek, Mons. Šarić ellen felhozott vádokról.
K. S. Chandan: „La paix européenne, la Hongrie et les attentats”.
Megbeszélés a miniszterelnökkel. Requiem a királyért. Konkordátum.
Actio Catholica. Cenzúra (1935).
A király halálának első évfordulóján tartott szentmisékról.
A király emlékére rendezett gyászszerterás évenkénti megismétléséről (1936).
Harmadik megemlékezés Sándor király haláláról (1937).
Negyedik megemlékezés (1938).

112 P.O., 75-76
A régenstanács és az új kormány
1934–1939

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a helyzetről.
Az új kormány és a régi politika.
Az apostoli nuncius első megbeszélése Pál régensherceggel.
Mons. Adam Sapieha krakkói metropolita információja a jugoszláviai helyzetről.
Az apostoli nuncius megbeszélése a külügyminiszterrel.
Belgrád és Genf. A papság zaklatása. A horvát értelmiségiek memorandumuma.
Az új jugoszláv kormány.
A kormány nyilatkozata a parlamentben (1935).
Választási időszak Jugoszláviában.
Megbeszélés a régensherceggel.
Mons. Bauer Belgrádban. A horvátok és a csendőrség. A választások.
A papság.
Első hírek a május 5-i jugoszláv választásokról.
Az ellenzéki képviselők határozata.
Az új kormány.
Parlamenti beszédek az ellenzék és a politizáló papok ellen.

A Jugoszláv Radikális Unió pártjának programja.
Részleges kormányválság.
Pál herceg, jugoszláv régens XII. Piusz pápánál teendő látogatásának
protokollja (1939).

113 P.O., 78
SENJ ÉS MODRUS
Püspöki szék betöltése
1935–1951

Információk a Szent Officiumnak Viktor Burić papról.
Bizonyos bíráló megjegyzések a senji püspöki székre jelölt dr. Burićról.
A kormány támogatja Mons. Burić kinevezését.
A Konzisztoriális Kongregáció átirata a Senji és a Fiumei Egyházmegye egyesítéséről (1951).

114 P.O., 78
VRHBOSNA (Szarajevo)
Segédpüspök kérése
1935–1939

Mons. Sarić segédpüspökének javasolja Rev. Franjo Smiljan Čekadát.
Kinevezése.
A kinevezés közzététele (1939).
Állami illetmény.

115 P.O., 79
Mons. Pellegrinetti jelentései egyházi, politikai és más témákról
1935–1938

A nuncius a ljubljanai Eucharisztikus Kongresszuson.
Az új kormány. Belpolitikai helyzet. Külpolitikai helyzet. Konkordátum.

A [nunciatúra] titkára a csáktornyai (Čakovec) Eucharisztikus Kongresszuson (Horvátország).

Jegyzetek a helyzetről: Actio Catholica. A konkordátum ratifikálása. Pártmozgalmak (1936).

Anyagi támogatás kérése a makarskai ferencesek számára.

Az olasz-jugoszláv barátság.

A nuncius djakovói útja.

Olaszország balkáni politikája Stojadinović egyik beszédében (1937).

Mons. Jeglič temetése; a nuncius Ljubljánában és Zágrábban.

Megállapodás a belgrádi Egyesült Ellenzék és Maček között.

Stojadinović németországi útja (1938).

Szerb ortodox pátriárka választása.

A „Katolički Svijet” folyóirat egyik allegorikus illusztrációjáról.

116 P.O., 80

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

117 P.O., 80

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

118 P.O., 80

SIRMIUM (SZERÉMSÉG)

Az Odescalchi-ház visszaköveteli
a sirmiumi (szerémségi) hercegséget
1935–1939

A jugoszláv kormánnyal függőben van a sirmiumi hercegség visszaadásának ügye.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése az Odescalchi-ügyről. Innocenzo Odescalchi herceg memoranduma.

119 P.O., 80
Kommunizmus
1936

Mons. Stepinac levele Spanyolországról.

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése: megbeszélés a régensherceggel a kommunizmusról, a konkordátumról és a belgrádi érsekről.

120 P.O., 80-81
BELGRÁD (BEOGRAD)

Mons. Rodić érsek lemondása. Utódja, Mons. Ujčić kinevezése
1936–1954

Sürgős a főegyházmegye rendbetétele.

Mons. Rodić lemondása. Mons. Ujčić elfogadása. Intézkedések.

Az új érsek Belgrádba érkezése. A kinevezés közzététele.

A nuncius Zágrábban. A belgrádi érsek felszentelése (1937).

Rendkívüli anyagi támogatás az érseknek (1938).

Mons. Rodić és a főegyházmegye adósságai.

A kormány anyagi támogatása a főegyházmegyének (1939).

A zágrábi „Crisinum” diákotthon eladása (1940).

Mons. G. Rodić kéri a Szentatyát, hogy szabadítsa meg attól a tehertől, amelyet havi illetménye egy részének a Belgrádi Főegyházmegye javára történő folyósítása jelent (1941).

A Bánság misealapítványi tőkéjének reintegrálása (1943).

Mons. Ujčić papságának ötvenedik évfordulója (1952).

Mons. Ivan Rodić halála (1954).

Jugoszlávia

---

121 P.O., 82
Szentszéki követség
1936–1938

Az új szentszéki követ Nikola Mirošević-Sorgo (Mirošević-Sorkočević).

122 P.O., 82
Olasz–jugoszláv megállapodás
1937–1938

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése az olasz–jugoszláv barátságról, az előzményekről és a következményekről.
A fiumei jugoszlávok lelkipásztori ellátásáról.

123 P.O., 82
A gyevgyelijai Eucharisztia Szolgálóleányai
1929–1938

Mons. Pellegrinetti apostoli nuncius jelentése a gyevgyelijai Eucharisztia Szolgálóleányainak távozására adott rendelkezésről.
Mons. Nyárádi D. kőrösi (križevci) püspök levelei Pacelli bíborosnak (1937).

124 P.O., 82
Segédpüspökök kinevezése
1938

Javaslat segédpüspök kinevezésére Zágrábba.

125 P.O., 83

Az új nuncius Mons. Ettore Felici címzetes korinthusi érsek
1938–1941

Mons. Ettore Felici új jugoszláviai apostoli nuncius instrukciói.
Rejtjeles táviratok (1939–1941).

126 P.O., 83

A hadsereg és más fegyveres erők lelki ellátása
1938–1945

A katonák lelki gondozásáról.

Don Mattia Saruga szalézi, a jugoszláv haditengerészet főlelkésze.

A jugoszláv menekültek lelki ellátása Olaszországban.

Rev. [John] Chokolich, az Észak-Afrikában lévő jugoszláv csapatok
lelkésze (1944).

A Cesenában [Olaszország] lévő horvát hadsereg lelki ellátása.

N.B. Az 5. periódushoz tartozik.

127 P.O., 84

Mons. Felici különböző jelentései
1938–1939

Megbízólevél átadása.

Benkovaci Eucharisztikus Kongresszus: a kormányt illető bírálatok.

Országgyűlési választások.

Korošec miniszter bukása.

A ljubljana püspök kéri, hogy küldjenek egy bíboros legátust a Krisztus Király Nemzetközi Kongresszusra.

Jugoszlávia

---

128 P.O 84
Zsidóellenesség (antiszemitizmus)
1938

A zsidók üldözéséről Jugoszláviában.
A petrinjai (Jugoszlávia) Georg Blaustein úr levele a Szentatya titká-
rának.

129 P.O., 84
Náci propaganda
1938-1939

A német propaganda Jugoszláviában.

130 P.O., 84
NIN (NONA)
Az egyházmegye újjászervezése
1938

Mons. Jeronim Maria Mileta šibeniki püspök és apostoli kormányzó
levelei Eugenio Pacelli bíborshoz.
Mons. A. Stepinac zágrábi érsek levele a Szentatyához.

**A RENDKÍVÜLI EGYHÁZI ÜGYEK
SZENT KONGREGÁCIÓJÁNAK
LEVÉLTÁRA**

LENGYELORSZÁG

A negyedik periódus iratainak mutatója
XI. Piusz pápasága alatt
(1922-től 1939-ig)
2006

8 P.O., 9
SZEPESSÉG (SPIŠ)
1922–1944

Területi változások.

A Szepesi egyházmegye Lengyelországhoz csatolt plébániáinak lelki ellátása. Az Apostoli Szentszék Adam Sapięha krakkói püspököt nevezi ki kormányzónak (1922).

A szepesi püspök kérelme a Krakkói Főegyházmegyétől való elcsatolásra és a Szepesi Egyházmegyéhez való betagolásra (1944).

N.B. A harmadik periódus folytatása.

74 P.O., 104
Habsburg-Lotaringiai Habsburg Frigyes főherceg földjeinek
visszaszolgáltatása
1923–1927

Az Apostoli Szentszék érdeklődése a Saint-Germain-i békeszerződés következtében a kormány által elkobzott lengyelországi birtokok visszaadására (1923–1925).

- Mons. Lorenzo Schioppa magyarországi nuncius jelentései és a lengyel szentszéki követség iratai. Memorandum a tescheni (cieszyni) birtokokról. Mons. Lorenzo Lauri lengyelországi nuncius jelentése.
- Mons. Cesare Orsenigo magyarországi nuncius jelentése. Albert főherceg látogatása (1926)
- Albert főherceg memoranduma atyjának tescheni birtokairól. A főherceg saját kezűleg aláírt irata (1926–1927).

**A RENDKÍVÜLI EGYHÁZI ÜGYEK
SZENT KONGREGÁCIÓJÁNAK
LEVÉLTÁRA**

MAGYARORSZÁG

A negyedik periódus iratainak mutatója
XI. Piusz pápasága alatt
(1922-től 1939-ig)³⁸
2007

MEGJEGYZÉS

Az ú.n. negyedik periódus (1922–1939). Az „Ungheria” (Magyarország) sorozat (serie) minden pozíciószáma megegyezik az eredeti számozással.

1 P.O., 1-2
A nunciatúra jelentései
1922–1925

A balatonzamárdi Mária Margit Kongregáció elnökének köszönetnyilvánítása. Fényképek az üdülőtelepről (1922).

Mons. Schioppa apostoli nuncius jelentései: új miniszteri rendelet a következő országgyűlési választásokról; a püspöki kar a párbaj gyakorlata ellen; a második Magyar Nemzetgyűlést adó országgyűlési választások eredménye; a Bethlen-kormány átalakítása; az új külügyminiszter.

Magyarország királyi szentszéki követe, gr. Somssich közlése az új külügyminiszter kinevezéséről.

---

³⁸ 1922 előtt a magyarországi viszonyokról a bécsi nuncius jelentett, az AAEES levéltári fondban az Austria-Ungheria alatt található.

A nuncius jelentései: az osztrák kancellár látogatása Magyarországon; Strausz István képviselő különös támadás a nuncius ellen a magyar parlamentben; nyilatkozatok; a volt magyar miniszterelnök római útja; az Apostoli Szentszék közbenjárásának kérése a magyar jóvátételek ügyében; a magyar katolikusok állásfoglalása az elcsatolt területeken élő hittársaik érdekében és a magyar katolikusok nagygyűlésének határozata; politikai hírek. Gr. Bethlen miniszterelnök közelgő látogatásai Londonban, Párizsban és Rómában; Magyarország gazdasági és pénzügyi helyzete, a miniszterelnök beszéde a jóvátételi bizottságban; a magyar sajtó tudósításai gr. Bethlennek a pápánál tett látogatásáról; a magyar protestánsok és az egyházi javak; a válás és a párbaj kérdése; az igazságügyminiszter válasza egy párbaj elleni interpellációra; állítólagos interjú a nunciussal a Fiume-kérdésről (1923).

A magyar protestánsok és az egyházi javak, jelentés.

Gaetano De Lai bíborosnak, a Konzisztoriális Kongregáció titkárnak levele a Szentatya döntéseiről Magyarországon létrehozandó plébániákkal kapcsolatban, amit a nuncius javasolt.

Nagymagyarország északi területei és a kommunizmus melegháza. Románia az antant ellen, jelentések.

A nuncius jelentései: az olasz–jugoszláv megegyezés fogadtatása Magyarországon; a protestánsok sértődöttsége; a magyar püspöki kar körlevele a válás ellen; magyar zarándokok érkezése Rómába. Csernoch bíboros, esztergom-budapesti érsek vezetésével és a Szentatya esetleges beszéde; Albert főherceg római útja a magyar zarándokokkal; apátválasztás Zircen; a kultuszminiszter levele a zirci perjelnek; gr. Somssich József visszavonulása és új szentszéki magyar követ kinevezése; a külügyminiszter lemondása; a diplomáciai kapcsolatok újrafelvétele Magyarország és Oroszország között és megbeszélés a kormányzóval; Tomcsányi Lajos SJ, *Az egyházi vagyon a püspökök joghatósága alatt*, Budapest, 1924; új külügyminiszter; a külügyminiszter költségvetési beszéde a Nemzetgyűlésben; a szepesi püspök folyamodványa (1924).

A Szentatya levele a Magyar Királyság kormányzójának gr. Somssich visszavonulásáról.

Magyarország

A nuncius jelentése: meghiúsult a magyar-szovjet megállapodás (1925).

Az Apostoli Szentszék érkeztetési iratai (1922-1925).

N. B. A harmadik periódus folytatása.

2 P.O., 3
Mons. Vass
1922

A nuncius jelentései: Mons. Vass vallás - és közoktatásügyi miniszter ismét jelölteti magát képviselőnek a Szombathelyi Egyházmegye választókerzetében. Információk.

3 P.O., 3-4
A kormány panaszai
A magyar követség emlékeztetője
1922-1936

Tulajdonjogsértési esetek és az 1922. február 15-i római konferencia elé terjesztendő kártalanítási kérelem. A katolikus és a szerzetesi iskolák továbbélése a román tanügyi reformtervezetben. A jugoszláv vagy román területen lévő katolikus iskolákra és egyházi intézményekre nehezedő terhek; az Apostoli Szentszék felhívja a berni nuncius figyelmét, hogy tegyen lépéseket a Népszövetség tanácsának tagjainál. A magyar papnövendékek bécsi kollégiumát (Pázmáneum) a szlovák egyházmegyékbe való bekebelezés fenyegeti; segítség kérése az intézmény privát és magyar jellegének védelmében (1922).

A magyar papok helyzete a pozsony-nagyszombati szemináriumban, kérelem a magyarországi nunciushoz, hogy járjon közben a Szentszéknél az egyházi érdekek védelmében. (1923)

Két ingyen hely kiutalásának kérvényezése a római Szent Atanáz Görög Kollégiumtól a hajdúdorogi görög rítusú egyházmegye két

- papnövendéke számára; a Keleti Kongregáció válasza. Információk az új román törvényről, amely tiltja új görögkeleti (szakadár) monostorok alapítását az előjárók külföldi lakhelye esetén (1924). A szlovákiai Léván tartott katolikus nagygyűlés által javasolt és elfogadott indítvány (1925).
- Pozsonyi és nagyszombati magyar katolikusok megfosztása nemzetiségüktől papok közreműködésével a „Híradó” c. lap tudósításában; a prágai nuncius jelentése, a „Prágai Magyar Hírlap” cikke, Mons. Jantausch pozsony-nagyszombati apostoli kormányzó levele (1926–1927).
- Feljegyzés Emanuel Stein úrról (1928).
- A fiumei magyar Miasszonyunk Nővéreinek anyagi nehézségei; az olaszországi nunciatura jelentése és segítség kérése a nővérek számára. A bácskai apostoli kormányzó, Mons. Budanović irányítása alá tartozó, adai magyar Miasszonyunk Nővéreinek helyzete (1929).
- Újvidék városnak a jugoszláv Djakovo Egyházmegyéhez való csatlósáról és egy esetleges konkordátumról az Apostoli Szentszék és Jugoszlávia között. A Stara Kanjiža-i [Magyarkanizsa] monostor és intézet lefoglalásának veszélye. Mons. Pellegrinetti belgrádi nuncius jelentése. A munkácsi egyesült görög egyházmegye esetleges felemelése (1930).
- A gyulafehérvári egyházmegyei tanács helyzete (1933).
- Értesítés egy „Kaiser Karl” c. műről (1934).
- Ortodox körök fellépése erdélyi katolikusok javai és jogai ellen. Katolikus általános iskolák románosítása Erdélyben. A csehszlovák kormány és a premontreiek vitája néhány kassai ingatlanról. Magas egyházi méltóságok kinevezése királyi alapítványok javadalmasaivá és a magyar parlament felsőházának tagjaivá (1935).
- A jelenleg román területen lévő egyházmegyékhez tartozó, számos görög rítusú parókia jogi helyzete. A Mons. Vorbuchner püspökszentelésén Gyulafehérváron állítólag megtörtént események; Mons. Andrea Cassulo romániai nuncius jelentése és Mons. Cisar. De Lai beszéde (1936).

Magyarország

---

4 P.O., 5
Rev. Inetsko Lajos
1922

A Magyar Királyság Szentszéki Követségének emlékeztetője.

5 P.O., 5
Odescalchi herceg és Pálffy gróf vitája
1922

Mons. Schioppa magyarországi nuncius jelentése.

6 P.O., 5
PERU-NEW YORK-BRAZÍLIA
Magyar emigránsok
1922-1932

Somssich követ feljegyzése: a perui magyar emigránsoknak lelki vezetőre van szüksége (1922).

Mons. Petrelli limai nuncius jelentése.

A New York-i érsek véleménye arról, hogy a magyar közösségben általában nem megfelelően folynak az istentiszteletek; magyar emigránsok levele a Szentatyának (1923).

Barcza György követ levele: Rev. Szelecz gyenge egészsége és a brazíliai magyar emigránsok lelki ellátása. Javaslat helyettesítésére (1932).

7 P.O., 5-6
Politikai és vallási helyzet
1922-1933

Levél a Szentatyának (1922) Az esztergom-budapesti [sic!] nuncius jelentései: magyar aggodalmak Ausztria és Csehszlovákia közeledése miatt; Magyarország álláspontja Ausztria és Olaszország kö-

zeledéséről; a „Kulturkampff” veszélye a protestánsok részéről; a magyar fasizmusról.

Gr. Esterházy feljegyzése.

A pápa saját kezűleg írt levele a magyar püspöki karnak (1923).

A Népszövetség havi közlönye. Melléklet, *Magyarország pénzügyi újjáépítése. A Népszövetség által 1924. március 14-én készített megállapodások a vonatkozó dokumentumokkal és nyilvános nyilatkozatokkal*, 1924. május.

Rejtjeles táviratok negyven magyar képviselő római látogatásával kapcsolatban.

Memorandum Bíró Ferenc SJ ügyéről (a magyar provinciából).

Mons. Schioppa jelentése: államcsíny vádja Magyarországon. Állítólagos megbeszélés a nunciatúrán (1924).

Magyar katolikus autonómia, feljegyzés (1926).

Mons. Angelo Rotta jelentése: Magyarország vallási viszonyairól (1930).

Mons. Mikes emlékeztetője a katolikusok helyzetéről (1933).

Emlékeztető a „Geheimverband” titkos társaságról.

8 P.O., 7-15
KALOCSA ÉS BÁCSKA
1922–1938

Vita a Kalocsai Főegyházmegyének a Bácskai Apostoli Kormányzó-ságban (Jugoszlávia) fekvő birtokairól; a jugoszláv mezőgazdasági minisztérium érintettsége.

A budapesti nuncius jelentése Gasparri bíborosnak; Mons. Horváth kalocsai segédpüspök levele a nunciushoz (1922).

A belgrádi nuncius közlése (1923).

A kalocsai érsek megbízottjának levele és emlékeztetője (1931).

Mons. Zichy kalocsai érsek levelei és emlékeztetője (1931–1938).

Dr. Tichaynak, a kalocsai érsekség ügyvédjének jelentései és levelei.

Mons. Budanović bácskai apostoli kormányzó folyamodványai.

A jugoszláv külügyminisztérium szóbeli jegyzékei a belgrádi nunciatúrának (1932–1938).

- A belgrádi nuncius levelei dr. Tichayhoz (1931–1938).
A Konzisztoriális Kongregáció jegyzékei Mons. Pizzardo és Pacelli bíboros számára (1933–1938).
A budapesti nuncius jelentései és levelei (1933–1937).
A novi sadi (újvidéki) bánági központ mezőgazdasági osztályának állásfoglalása az odžaci (hódsági, Bácskában) prefektúra számára (1931).
A jugoszláv államtanács második szekciójának dekrétuma (1934).
A magyar–jugoszláv vegyes döntőbíróság meghallgatási feljegyzései. 569. sz. ügy
Az odžaci prefektúra állásfoglalása (1935).
A magyar kormány követelése a jugoszláv kormánnyal szemben a magyar–jugoszláv vegyes döntőbíróság által tárgyalt bizonyos ügyekben, Budapest.
A jugoszláv mezőgazdaságügyi minisztérium jegyzéke Terzitch jogtanácsoshoz (Procuratore giuridico) (1936).
A jugoszláv mezőgazdaságügyi minisztérium közlése dr. Tichay felé (1938).

9 P.O., 16

Katolikusok és protestánsok közös ünnepei

A nyilvános vallási ünnepek alkalmával nincs szükség a katolikus papok és a protestáns lelkészek együttes szereplésére
1922–1926

Utasítások.

- Mons. Schioppa budapesti nuncius jelentése (1923).
Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései és levelei (1925–1926).
Zavarok és sajnálatos visszaélések, a „L'Osservatore Romano” 1926. július 3-i cikke és más cikkek (1926).
Magyarázatok a „L'Osservatore Romano”-hoz.
Csernoch bíboros kérdései/problémái az akatolikusokkal való szentségi közösségről (communicatio in sacris cum acatholicis) tárgyában.

10 P.O., 17
Királykérdés
1922–1934

Mons. Micara prágai nuncius jelentése. A Csehszlovák Köztársaság külügyminisztériumának dokumentuma: *Documents diplomatiques concernant les tentatives de restauration des Habsbourg sur le trône de Hongrie. Août 1919 Novembre 1921*, Prague, 1922 (1922).

A budapesti nuncius jelentései: királykérdés, a nádori méltóság valószínű visszaállítása, Zita királyné lakhelyének esetleges megváltoztatása (1922–1925).

Serédi bíborosnak, Magyarország prímásának levele a Szentatyához: magyar trónutódlás, protestantizmus Magyarországon (1929).

A svájci nunciátúra jelentései: a „Journal de Genève” cikke 1930. november 11-én; rejtjeles távirat a Beneš külügyminiszterrel folytatott megbeszéléséről (1930).

Mons. Micara brüsszeli nuncius jelentése: Habsburg Ottó főherceg. Újságcikkek.

A budapesti nuncius jelentései: a királykérdés a felsőházban, Shvoy püspök és a legitimizmus. Újságcikkek. A nuncius levelei Serédi bíboroshoz és Mons. Shvoyhoz. Érkeztetési iratok (1931–1934).

11 P.O., 18-20
A kisebbségek kérdése
1919–1934

Az 1900., 1904. és 1910. évi statisztikai adatok.

Francia nyelvű dokumentumok:

Traité entre les Principales Puissances alliées et associées et l'État serbe-croate-slovène, Saint-Germain en Laye, 1919. szeptember 10.

Société des Nations, *Traité entre les Principales Puissances alliées et associées et le Roumanie*, 1919. december 9.; *Minorités d'origine hongroise. Lettre du Président de la Conférence des Ambassadeurs, en date du 15 avril 1921, et autres documents sur le même sujet*, Genève, 1921. május 20.

- A Népszövetség főtítkárának észrevételei: magyar kisebbségek Erdélyben és Romániában (1921–1922).
- A magyar külügyminiszter levele az erdélyi agrárreformról (1921).
- Tormay Cécile petíciója a magyar nők országos egyesülete nevében az elszenvedett bántalmazások kapcsán. Románia állandó képviselőjének észrevételei a Népszövetségben. H. Lajos és B. Böske [Böske? - A szerk.] nyilatkozatai.
- Société des Nations, *Minorités Hongroises en Transylvanie. Mémoire du représentant permanent de Roumanie auprès de la Société des Nations en date du 9 novembre 1921*, Genève, 1921. november 29.; *Minorités Hongroises en Transylvanie*, Genève, 1921. november 15.
- La Transylvanie sous le Régime Roumain. Rapport Commission Unitaire Americaine*, Budapest, 1921.
- Catargiu úrnak, Románia állandó képviselőjének észrevételei az „Erdélyi kisebbségek védelmi ligájának” a román kormány állítólagos jogsértéseiről készült emlékeztetőjével kapcsolatban (1922).
- A romániai főtítkárság észrevételei az amerikai unitáriusok bizottságának jelentéséről: az unitárius felekezeti magyarok helyzete Romániában.
- A Népszövetség magyar királyi titkársága vezetőjének tiltakozása a román kormánynak a kolozsvári [Cluj] református egyház bölcsészeti- és természettudományi karára vonatkozó rendelete ellen. A román kormány válasza.
- Société des Nations, *Protection des Minorités, Extrait du Rapport à la Troisième Assemblée sur l'œuvre du Conseil et sur les mesures prises pour les décisions de l'Assemblée*.
- Mons. G. Calavassynak, a konstantinápolyi görögkatolikusok ordináriusának Mons. Borgongini-Ducához intézett levele. Melléklet: *Examen de la question des droits des minorités; Les clauses concernant les droits des Minorités ethniques dans les Traités de Trianon, et Neuilly, avec la Grèce, avec la Pologne l'article VI de l'accord franco-turc d'Angora*.
- A Magyar Királyság Szentszéki Követségének Gasparri bíborshoz intézett jegyzéke.
- A Román Királyság Szentszéki Követségének a vádakra válaszul Gasparri bíborshoz intézett jegyzéke és emlékeztetője.

A svájci nuncius jelentése: magyar kisebbségek Romániában és Jugoszláviában. Mellékletek: a nuncius jegyzéke a Népszövetség tanácsának elnökéhez, válasz.

Feljegyzés a jugoszláviai kisebbségekről (1924).

A hollandiai internuncius jelentése: a holland katolikus sajtó a romániai kisebbségekért. Melléklet: „Il Maasbode”, újságcikk (1925).

Les minorités ethniques en Roumanie.

Ce que demandent les réfugiés de Thrace, in „Bulgarie. Journal quotidien”, 1925. szeptember 8.

Société bulgare de la Croix-Rouge, *La question des réfugiés en Bulgarie*, Sofia, 1925.

P. Shaneff, *Protest and appeal on behalf of Macedonia to the public conscience of Europe and America.*

Nichava püspök memoranduma (1931).

A lengyel külügyminiszter beszéde a Népszövetségben a kisebbségekre vonatkozó, minden államra nézve azonos és általános [jog]szabály létrehozásáért; lengyel hozzászólások (1934).

12 P.O., 21

Útlevélügyek magyar szerzetesek számára
1922–1926

A szentszéki magyar követ közvetíti Gasparri bíborosnak a magyar piaristák tartományfőnökének kérését. Az Apostoli Szentszék utasításai a bukaresti nunciushoz és utasítása a követnek (1922).

A bukaresti nunciatúra jelentése: két magyar piarista páter és négy papnövendék Romániába való beléptetésének ügye.

A magyar követ megnyugtatója az Apostoli Szentszék részéről.

Az Apostoli Szentszék utasítása a budapesti nunciushoz.

A bukaresti nunciatúra jelentése: néhány piarista páter és papnövendék belépési engedélye Romániába. Szentszéki utasítás a bukaresti nunciushoz (1923).

- A magyar követ közvetíti a magyar irgalmasrendi tartományfőnök³⁹ kérését Kacsur B. A. Temesvárra való visszatérése érdekében. Szentszéki utasítások a követhoz és a bukaresti nunciushoz.
- A magyar kir. követ sürgető felirata a Szentszéknek. Szentszéki utasítás a bukaresti nunciushoz és a követhoz.
- A magyar követ kéri a Szentszéknek, hogy járjon közben egy Szent Vince rendi nővér román útlevelének engedélyezése érdekében. Szentszéki utasítás a bukaresti nunciushoz (1924).
- A bukaresti nunciatura jelentése a Szent Vince rendi nővérek tartományfőnökének Romániába jöveteléről. Szentszéki utasítás a magyar követhoz.
- A magyar követ kéri az Apostoli Szentszék közbenjárását, hogy a csehszlovák kormány adjon vízumot a magyar orsolyita nővéreknek, akiknek a tartományi káptalanra kell menniük (1926).

13 P.O., 21-23
KALOCSA ÉS PÉCS
Érseki és püspöki kinevezés
1922-1926

- Mons. Zichy kalocsai érseki és Mons. Virág pécsi püspöki kinevezése;
A főkegyúri jog kérdése.
- A budapesti nunciatura jelentései. Mellékletek (1922-1926).
- Az államtitkárság utasításai, rejtjeles táviratai és jegyzékei.
- Csernoch bíborosnak, Magyarország primásának levelei (1923).
- Különböző megszólalások Mons. Vass ellen.
- Mons. Zichy pécsi püspök, később kalocsai érsek kérelmei (1923-1925).
- Mons. Zichy körlevele a Kalocsai Főegyházmegye híveihez (1924).

---

³⁹ Irgalmasok, Betegápoló Irgalmasrend, latinul. Ordo S. Joannis a Deo, OSJD, vagy Ordo Hospitalarius, OH. Laikus férfi szerzetesrend. Alapítójuk Istenes Szent János, alapítása 1572-ben kapott pápai jóváhagyást. A XVII. század közepétől Magyarországon számos helyen megtelepedtek és kórházat alapítottak.

14 P.O., 23

Püspök kinevezése a rutének számára
1922

A Magyar Királyság Szentszéki Követségének emlékeztetője.

15 P.O., 23

1922–1923

NB. Ez a pozíciószám hiányzik.

16 P.O., 23

A jóvátétel kérdése Magyarország és Olaszország között
1920–1923

Conférence de la Paix. *Lettre d'envoi au Président de la Délégation Hongroise de la réponse des Puissances Alliées et Associées*, Paris, 1920. május 6.

Daruváry miniszter az Apostoli Szentszék közbenjárását kéri. A kormány emlékeztetője.

Az olasz hatóságok válasza.

17 P.O., 24-26

Kalocsai és (a magyar oldalon) nagyvárad kanonoki stallumok
létesítése
1923–1939

Felmentések a kórusmondás alól.

Napi kórusbeosztások.

Problémafelvetés, 1262. szesszió, 1923. május 21.

Az Apostoli Szentszék utasításai, rejtjeles táviratai, jegyzetei.

A budapesti nunciatúra jelentései.

Kérelmek.

A bukaresti nunciatúra jelentése.

Magyarország

---

18 P.O., 27

Frigyes főherceg javai Lengyelországban
1923

19 P.O., 27

EGER
Segédpüspök kinevezése
1923–1930

Mons. Szmrecsányi egri érsek segédpüspöknek kéri Rev. Kristont (1923).

Mons. Schioppa budapesti nuncius jelentései: véleménye a kérésről, információk a jelöltről; egyházi eljárás az egri segédpüspök esetében.

Rev. Kriston kinevezésével kapcsolatos iratok.

Az új nuncius, Mons. Rotta jelentése: Mons. Kriston előléptetéséről a káptalan prépostjává. Az egri püspök kérelme (1930).

20 P.O., 27

ESZTERGOM-BUDAPEST ÉS NAGYVÁRAD
Ipolyi-gyűjtemény
1923–1926

A budapesti nuncius jelentése Csernoch bíboros, esztergom-budapesti érsek emlékeztetőjéről, amelyben kéri a Szentszék, hogy lépjen fel a román kormánynak az „Ipolyi-gyűjtemény”-re (művészeti alkotások és könyvtár) vonatkozó követelése ellen (1923).

Gasparri bíboros levelei a párizsi nunciushoz, Magyarország szentszéki követéhez és a budapesti nunciushoz.

Gasparri bíboros utasítása a bukaresti nunciushoz: válasz a román kormány vádjaira, amelyek szerint az Apostoli Szentszék beleavatkozott az ügyeibe.

A bukaresti nuncius jelentései: a külügyi államtitkár [sic!] szemrehányása, követeli a magyar kormány emlékeztetőjének visszavonását

a jóvátételi bizottságból; a román kormány emlékeztetőt kíván benyújtani a bizottságnak. A párizsi nuncius levele a jóvátételi bizottság elnökének, a magyar és a román kormány emlékeztetői (1923–1924).

Gasparri bíboros táviratai a bukaresti és a párizsi nunciushoz; az Apostoli Szentszék a bizottságra hagyja a vita megoldását (1924).

A Szentszéki román követség levele Gasparri bíboroshoz.

Az esztergom-budapesti érsek levele Gasparri bíboroshoz: a műgyűjtemény megszerzése az esztergom-budapesti egyházi múzeum számára, köszönetnyilvánítás az Apostoli Szentszék által tett lépésekért (1926).

21 P.O., 27

A nuncius és Románia. Irredenta papság
1923–1926

Románia szentszéki követének Gasparri bíboroshoz intézett levelei és emlékeztetője: panaszok Mons. Schioppa magyarországi nuncius „irredenta” gyűléseken való állítólagos részvétele és néhány „propagandisztikus” beszéde miatt, intézkedések követelése a magyar irredenta papok ellen (1923–1925).

A nuncius 1923. október 7-én és 1924. október 12-én elhangzott beszédei.

„Uj Nemzedék”, újságcikkek, 1923. október 9.

Az államtitkárság utasításai a budapesti nunciatúrához és a román követséghez (1923–1926).

A nuncius jelentései Gasparri bíboroshoz: felvilágosítás a vádakkal kapcsolatban (1923–1925).

Hollandia szentszéki követségének Mons. Pizzardo helyettes államtitkárhoz intézett jegyzéke (1925).

Mons. Orsenigo, az új budapesti nuncius jelentése Gasparri bíboroshoz: felvilágosítás Mons. Zadraveczi tábori püspök egyik szentbeszédével kapcsolatban (1926).

Magyarország

---

22 P.O., 28

A (görög rítusú) hajdúdorogi püspök illetményének emelése
1923–1924

A nuncius jelentései Gasparri bíborosnak. Mons. Miklós István hajdúdorogi püspök folyamodványa és a külügyminiszter jegyzéke a nunciushoz.

23 P.O., 28

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

24 P.O., 28

Címzetes apátságok
1924

[A 41 P.O., pozícióhoz csatolva.]

25 P.O., 28

Püspökök eskütétele és kinevezése
1924–1942

A budapesti nuncius jelentései. Mons. Zichy pécsi püspök levelei a kultuszminiszterhez és a nunciushoz; a nuncius jegyzéke a külügyminiszterhez (1924).

Jegyzékváltás az államtitkárság és a szentszéki magyar követ között (1927).

A budapesti nunciatúra jelentései. A külügyminiszter jegyzéke a nunciushoz; válasz.

Javaslat az Apostoli Szentszék és a magyar kormány közötti megállapodás módosítására. Az államtitkárság válasza a magyar követ-ségnek (1928).

26 P.O., 28-29

Vallásalap

1924–1929

Mons. Schioppa budapesti nuncius jelentései, az alap javainak nem megfelelő felhasználására vonatkozó vádak. Mons. Zichy pécsi püspök és Mons. Fischer-Colbrie kassai püspök válaszai a tájékoztatást kérő nunciushoz (1924–1925).

Az Apostoli Szentszék levele Magyarország prímásához és a vallásalapot kezelő felügyelőbizottság püspökeihez a vádakkal kapcsolatban. Az egri, a székesfehérvári és a szombathelyi püspökök, Mons. Radnai és a magyar hercegprímás válaszai Gasparri bíborosnak.

Az Apostoli Szentszék megkérdezi Mons. Orsenigót, hogy szükséges-e vagy sem a vallásalap kezelésének ügyét kivizsgálni. (1927).

A nuncius jelentései: véleménye arról, hogy a Szentszéknek milyen magatartást kellene tanúsítania a vallásalapot kezelő bizottsággal szemben; a kormány és az egyházi javak; a javak kezelése. Serédi bíboros esztergom-budapesti érsek és Magyarország új prímása kérelme; Serédi bíboros levele a nunciushoz (1927–1929).

A kultuszminiszter emlékeztetője, amelyet az 1927. március 24-i audiencián adott át a Szentatyának az egyházi intézmények állami támogatásáról (1927).

Az államtitkárság rejtjeles táviratai (1924–1929).

27 P.O., 29-30

Egyházi javak

1925–1943

Mons. Schioppa budapesti nuncius jelentése: A magyarországi egyházi javak kezelésének problémája (1925).

Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja és a Konzisztoriális Kongregáció vegyes, Problémafelvetés: 1287. szesszió, 1925. november 26.

- A nuncius emlékeztetője a magyarországi egyházi javak kezeléséről, használatáról és a tábori püspök eltartásáról.
- Az Apostoli Szentszék megbízza a nunciust, hogy vizsgálja meg a püspöki menzák és a káptalanok vagyoni állapotát.
- A nuncius jelentései: a tábori püspök és az egri káptalan vitája; az egri káptalan pénzügyi helyzete; információk a vizsgálatról; a magyar püspöki karnak a püspökök beszámolója után küldendő levél tervezete; az egyházi javak adásvételéről köthető szerződések általános jogának öt éves meghosszabbítására a magyar ordináriusoknak adott engedély. A dekrétum másolata (1926–1927).
- Az új nuncius, Mons. Rotta jelentései Pacelli bíborosnak: a magyar ordináriusok a javakkal kapcsolatos szerződéskötések jogának további megújítását és meghosszabbítását kérik; engedélyek. A nuncius értesíti Magyarország ordináriusait, hogy a hosszabbítás megtörtént; a dekrétum másolata (1932–1937).
- Extractus rationum beneficii Archiepiscopatus Strigoniensis ex annis 1923, 1924, 1925*: Magyarország primásának költségvetése.
- A Zsinati Kongregáció nem kívánja többé engedélyezni az ordináriusoknak, különösen az európaiaknak, a magyar ordináriusok számára engedélyezett általános jogokat. (1937).
- A budapesti apostoli nunciatura jelentése Pacellihez (1938).
- A Szentszékhez érkezett feljegyzés az egyházi tulajdonban lévő magyarországi nagybirtokokról.
- A nuncius jelentései: újabb kérelem a javakkal kapcsolatos szerződéskötések jogának meghosszabbítására (1942–1943).
- A Zsinati Kongregáció kéri Maglione bíborost, hogy tájékoztassa azokról a körülményekről, amelyek között 1860-ban biztosították ezt a jogot (1943).
- Az államtitkárság válasza. IX. Piusz brevéjének másolata, amelyben engedélyezi a bécsi császári udvarhoz rendelt apostoli nunciust, az érsekek és az olasz tartományok kivételével az osztrák birodalom püspökeinek a javak elidegenítésének jogát.

28 P.O., 30

Gasparri bíborosnak tulajdonított nyilatkozatok
a királyság helyreállításáról Magyarországon
1925–1930

A „L'Osservatore Romano” cáfolata, 1925. május 8.
Kivonat Lónyay herceg leveléből.
A Havas-ügynökség jegyzéke Pacelli bíboroshoz (1930).

29 P.O., 30-31

Mons. Orsenigo apostoli nuncius több jelentése
1925–1930

Az új nuncius érkezése (1925).
Missziók Országos Kongresszusa. Küszöbön álló római zarándokla-
tok.
Megbeszélés a miniszterelnökkel: „zűrzavar” katolikusok és protes-
tánsok viszonyában, pécsi püspöki szék betöltése, Mons. Papp ki-
utasítása Csehszlovákiából.
Országos Katolikus Nagygyűlés. Az egri érsek magatartása. Zarán-
doklat Rómába és Assisibe (1926).
Megemlékezés a törökök ellen vívott mohácsi csatáról (1526).
A kormány lemondása és a következő választások. Támadások a val-
lás- és közoktatásügyi miniszter ellen a kulturális alap kezelése és
az 1920. évi *numerus clausus* törvény miatt.
A felsőház átalakításának terve, katolikus és nem katolikus egyházi
személyiségek kinevezése szenátorra. Mentéségi kérelem Horthy
kormányzó fiának vegyes házasságához. Budapesti polgármester-
választás. Egy kanonok öngyilkossága.
A kormányzó újrbeszéde. Szenátorok választása. Hírek Olaszor-
szág és Magyarország kapcsolatáról. Királykérdés (1927).
Az új parlamenti ciklus megnyitása, incidensek. Királykérdés.
A vallás- és közoktatásügyi miniszter közelgő római útja: előadás a
magyar és a latin kultúra rokon vonásairól.
Bethlen gróf római útja: találkozás Mussolinivel. Valláspolitikai.

Egy szeretetotthon megnyitása Salsomaggioreban.

Királykérdés.

A kormányzó fiának esküvője. „Felekezeti-közöttiség (interkonfesszionalizmus)” és a hitet fenyegető veszély.

A Szentszéki követ leváltása. Incidens egy körmenet során. A „Pester Lloyd” cikke, 1927. augusztus 23.

A *numerus clausus* törvény és a zsidók tiltakozása, antiszemita izgatás, a kormány magatartása.

Krisztus király ünnepe. Luther halálának 400. évfordulója. *Sanatio in radice* a kormányzó fiának házassága ügyében. A püspökök támogatják a keresztény újságokat.

Újévi fogadás a kormányzónál. Mellékletek: a nuncius jókívánságai a kormányzónak (1928).

A külügyi költségvetés vitája a parlamentben és Pintér képviselő állításai a Mexikóban folyó üldözésekről, valamint az Apostoli Szentszék és a magyar kormány kapcsolatairól.

Mons. Zichynek a budapesti egyetem tisztán katolikus eredete és jellege védelmében a felsőházban mondott beszédéről.

A magyar Szent István király ünnepével kapcsolatos incidens a sajtóban. Tisztázás.

A körmenet szabályos lebonyolítása, tiltakozások a trianoni békeszerződés ellen.

Csáky Károly váci püspök végrendeletéről. A protestánsok támadásai a „*Mortalium animos*” enciklika ellen.

Mexikó új követének esetleges magyarországi látogatása. Bethlen miniszter beszéde a békeszerződés revíziójáról és a királykérdésről.

Két „félkatolikus” magyar újság tízéves jubileuma és az egyházi hatalom ellenőrzésének szükségessége.

Irredentizmus. A politikai pártok és a kormány a királykérdésről, a katolikusok magatartása.

A nuncius újévi jókívánságai a kormányzó őfőméltóságának (1929).

Magyar képviselők csoportja találkozni szeretne a Szentatyával.

Aggodalmak Antonio Sancho di Palma kanonok, palmai nagyprépost bejelentett előadásai miatt. A „Nemzeti Újság” cikke, 1929. június 16.

- A Mallorca-i káptalani helynök megnyugtató nyilatkozata Sancho di Palma kanonokról.
- Bangha Béla, a budapesti jezsuita házfőnök: aggodalmak a képviselők és a szenátorok esetleges római zarándoklata körül.
- Ügyvivő beszámolója a Szentatya Magyarországon megünnepelt jubileumáról.
- A diplomáciai testület jókívánságai a kormányzónak. Mellékletek: a nuncius beszéde és a válasz (1930).

30 P.O., 32-33

MUNKÁCS ÉS EPERJES (MUKAČEVO - PREŠOV)
1924–1941

- A magyar területen fekvő parókiák apostoli kormányzása
- Az eperjesi és a munkácsi parókiák apostoli kormányzóságának létrehozása. Mons. Papp kinevezése apostoli kormányzónak. Folyamodvány engedélyért a tapolcai apátság javainak használatára (1924).
- A budapesti nuncius jelentése: a kormány reakciója.
- A magyar szentszéki követ tiltakozása. Az államtitkárság válasza (1925).
- Mons. Papp kéri a nunciust, hogy a lakóhelyét, Miskolc városát vegyék el a hajdúdorogi görög egyházmegyétől és helyezték az ő jurisdiikciója alá azért, hogy elvégezhesse ott a főpapi szertartásokat.
- Egyházmegyei tanácsstagok támogató levele a nunciushoz Mons. Papp kérelméhez.
- Mons. Illés-Illyasevics György jelentései: Munkács és Eperjes vallási helyzete; Mons. Papp [apostoli] kormányzó helyzete; a görög és az orosz rítusú katolikus egyház helyzete (1925–1929).
- A nuncius jelentése Sincero bíboroshoz a Mons. Papp által benyújtott kérelemről. Válasz. A hajdúdorogi püspök levele Tacci bíboroshoz (1926).
- A budapesti nunciatúra jelentései Pacelli bíborosnak és Sincero bíborosnak Mons. Papp [apostoli] kormányzóságának a magyar kormány általi elismeréséről. Serédi bíboros, Magyarország prímása

Magyarország

---

az Apostoli Szentszék megítélésére bízva álláspontját Mons. Papp kérelmével kapcsolatban. (1930).

Relatio de Statu Administraturae Apostolicae Miskolcensis Graeci Ritus Catholicorum, 1929, 1934, 1940.

Mons. Papp kérelmének megújításáról (1938).

31 P.O., 33
BUDAPEST
1925

A román kormány panaszai Wolff képviselőnek a budapesti Eucharisztikus Kongresszuson mondott beszéde miatt.

A magyar szentszéki követ emlékeztetője.

A nuncius információi.

32 P.O., 33-35
Mons. Zadavec Izván OFM tábori püspök elleni vádak
1926–1957

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései: a tábori püspök belekeveredése a frankhamisítók elleni perbe, ideiglenes felmentése tábori püspöki feladatai alól, a hamisítás politikai célja, a kormányhatóságok összejátszása, politikai következmények, veszélyben a nemzetközi mérlegek, a püspök felmentése a nyomozás során, nézeteltérés a püspök és Bónis Lajos páter között, a püspök irredentizmusa, kényszerű lemondása a tábori püspökségről és más fegyelmi büntetések, utódjának kinevezése, távozása Magyarországról. Mellékletben: Pesthy Pál igazságügyminiszter levele Magyarország prímásának; *L'atto d'accusa contro i falsi monetari ungheresi (Vádirat a magyar pénzhamisítók ellen)*, in „Il Corriere d'Italia”, 1926. január 27; Mons. Zadavec Izván lemondólevele a Szentatyának. Az államtitkárság utasításai a nunciushoz (1926).

Bernardinus Klumper OFM generális értesíti Gasparri bíborost, hogy felhívta P. Buttykay Antal OFM definitor generalis figyelmét a püs-

- pök és P. Bónis Lajos OFM (páter Arkangyal) nézeteltérésére, [kérve,] hogy tartózkodjon Budapesten.
- Rapport de la Commission Parlementaire, nommée pour examiner le fond politique de l'affaire criminelle de la falsification des francs, sur le parachèvement et les résultats de l'enquête*, Budapest, 1926.
- Avis minoritaire soumis à la Commission Parlementaire nommé pour examiner le fond politique de l'affaire des faux billets de francs*, Budapest, 1926.
- P. Bonaventura Marrani OFM generális emlékeztetője a püspök védelmében.
- A püspök kéri a Szentatyától, hogy továbbra is gyakorolhassa a püspöki méltósággal járó jogokat (1930).
- Az államtitkárság följegyzései.
- Jegyzékváltás a ferences generális és az államtitkárság között, valamint az államtitkárság és a Hitterjesztési Kongregáció prefektusa között: javaslat a püspök ügyének rendezésére kérelmére válaszul (1930–1931).
- Az új nuncius, Mons. Rotta jelentései: a püspök ügyének rendezése, a „Magyarág” a politikába való visszatéréséről tudósít. Cáfolat (1930–1933).
- A ferences generális levele Pacelli bíborosnak: a püspök megvédése, remény a korábbi állapotba való visszahelyezésére (*restitutio in integrum*), a püspök hivatalosan cáfolja a következtetéseket (1933).
- A kommunista rendszer által üldözött Mons. Zadaveczt feltárja helyzetét a Szentatyának és apostoli áldását kéri. Az államtitkárság megfontolásai. A nuncius véleménye. Az államtitkárság utasítása az esztergom-budapesti érsekhez (1946).
- Mons. Zadaveczt papságának ötvenedik évfordulója: a ferences generalátus⁴⁰ áldást kér a püspökre; az államtitkárság véleménye; a Szentatya áldása (1957).

---

⁴⁰ Németesen generalátus, olaszosan generalícia.

Magyarország

---

33 P.O., 35
Püspöki konferencia ülései
1926–1927

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései a magyar püspökökhöz az egyik püspöki konferencia alkalmával intézett közlésekről; megjegyzések a püspökök válaszaival kapcsolatban. Mellékletben: a nuncius beszéde a konferencián; Mons. Szmrecsányi egri érseknek és a konferencia helyettes elnökének levele. Utasítások a bíboros prímáshoz, a nunciushoz és az egri érsekhez (1926).
Az egri érsek levele Gasparri bíboroshoz.

34 P.O., 36
SZOMBATHELY (SABARIA)
1926–1939

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

35 P.O., 36
A tábori püspökség új helynökének kinevezéséről
1917–1929

Mons. Orsenigo nuncius jelentései Gasparri bíboroshoz: a kormány magának követeli a tábori püspök kinevezésének jogát, tárgyalások a kormány és az Apostoli Szentszék között a kinevezésről való megállapodás ügyében; a kormány elutasítja Mons. Horváth Győző (Viktor) kalocsai segédpüspök jelölését; Mons. Révész István tábori püspök kinevezése. A külügyminisztériumnak a nunciushoz intézett jegyzékei és emlékeztetője (1926–1928).

A Konzisztoriális Kongregáció hivatala Gasparri bíborosnak: információk a tábori helynökök kinevezésének különböző országokban követett eljárásáról. Mellékletek: *Relatio Episcopi Castrensis Exercitus et Classis Statuum Fæderatorum Americae Septentrionalis a Mense Novembris 1917. Mensum Decembris 1920*; Mons. Ruch és De Llobet ki-

nevezéséről szóló dekrétum Franciaországban (1917); Mons. Gall kinevezésének mint Lengyelország tábori püspökének megerősítéséről szóló dekrétum (1922); Mons. Rozić kinevezése Jugoszlávia tábori püspökévé (1920).

A követség békés rendezést ajánl a püspöki kinevezések ügyében, és kitüntetést kér a kultuszminiszter számára: emlékeztető.

A nuncius távirata: értesítés Mons. Révész váratlan haláláról (1929).

36 P.O., 37
Papi képviselőjelöltek
1926–1931

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései: az országgyűlési választások eredménye, a katolikusok magatartása, a papok részvétele; utasítások a püspöki karnak a papok politikai jelölésével kapcsolatban (1926–1927).

Az államtitkárság másolatban megküldi az új nunciushoz, Mons. Rotának azt a levelet, amelyben Serédi bíborost felhatalmazza, hogy engedélyezze öt magyar papnak a képviselői mandátum elfogadását és gyakorlását a magyar parlamentben (1931).

37 P.O., 37
SZÉKESFEHÉRVÁR (ALBA REGIA)
Püspöki szék betöltése
1927–1959

Mons. Orsenigo budapesti nuncius Rev. Shvoyt javasolja székesfehérvári püspöknek. Információk a jelöltről; válasz (1927).

Az államtitkárság utasításai a nunciushoz.

A nuncius tájékoztatása arról, hogy Magyarország prímása pozitívan fogadta Rev. Shvoy püspökké választását, és sürgeti a kinevezést. Az Államtitkárság megküldi a szentszéki magyar követnek a kinevezéséről szóló előzetes értesítést.

- A nuncius jelentései: megbeszélés a külügyminiszterrel a székesfehérvári püspöki szék betöltéséről; vélemények Rev. Shvoy megválasztásáról.
- Nincs politikai akadálya (*nulla osta, nihil obstat*) az új püspök kinevezésének. A Konzisztoriális Kongregáció titkára, De Lai bíboros értesítése a kinevezésről.
- Mons. Shvoy székesfehérvári püspök felszentelésének huszonötödik évfordulója (1952–1953).
- Az államtitkárság jegyzete a székesfehérvári püspök felszentelésének harmincadik évfordulója kapcsán (1957).
- Mons. Mester apostoli áldást kér a székesfehérvári püspökre nyolcvanadik születésnapja alkalmából. A pápa levele. A püspök köszönőlevele (1959).
- Az Államtitkárság jegyzete a kormány egyik törvényerejű rendeletével és az esztergom-budapesti főegyházmegye esetleges új apostoli kormányzójával kapcsolatban.

38 P.O., 37
MAGYARORSZÁG ÉS HOLLANDIA
Rev. Koch Róbert pénzügyi műveletei
1927

- Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései. Mellékletek.
Mons. Schioppa hágai internuncius jelentése. Melléklet.

39 P.O., 38
ESZTERGOM-BUDAPEST
A primási gazdaság nyugdíjasai (folyamodás)
1927

- Serédi Jusztinián OSB közvetíti a Szentatyának a primási menza nyugdíjas alkalmazottainak folyamodását (olasz nyelvű összefoglalás).
Az államtitkárság tanácsot kér a nunciustól.

40 P.O., 38-39

ESZTERGOM-BUDAPEST

Csernoch bíboros betegsége és halála. Hosszú és nehéz tárgyalások a kormány és az Apostoli Szentszék között Serédi Jusztinián OSB kinevezéséről
1927–1957

Mons. Orsenigo jelentései. Mellékletek (1927–1928).

Egy [olyan] érseket kérnek, aki szembe tud nézni a protestáns veszéllyel (1927).

Von Stotzingen bencés prímás apát véleménye P. Serédi Jusztinián OSB jelöléséről.

Klinda Teofil kanonok levelei a szék betöltéséről.

A prágai nunciatura jelentései. Mellékletek (1928).

Mons. Dellepiane ausztriai nuncius jelentése: Rev. Szentirmay Sándor (Alexander) cikke Serédi bíborosról mint egyházjogászról (1957).

41 P.O., 40

Címzetes apátok és prépostok kinevezése
1923–1936

A Zsinati Kongregáció prefektusának álláspontja: adhat-e apáti címet a nyitrai püspök. Válasz (1923–1924).

Mons. Orsenigo jelentései. Mellékletek: a püspökök kérelme a Szentatyához; a kinevező dekrétum „hibás” másolata (1926–1927).

A nuncius megküldi a dekrétum javított szövegét (1927).

Mons. Rotta, az új nuncius jelentése: a külügyminiszter panaszkodása. Utasítások (1935).

A magyar követség emlékeztetője. Az Apostoli Szentszék válasza (1936).

Magyarország

---

42 P.O., 41
Házassági ügy
Fáy László-Nagybányai Horthy Paula
1927-1931

N.B. Nem konzultálható.

43 P.O., 42
Mons. Vass jelölése püspöki tisztségre
1927-1928

Az államtitkár jegyzete Mons. Vass miniszter megyéspüspöki jelölésére a magyar követnek adott válasszal kapcsolatban (1928).
A budapesti nuncius jelentése: esetleges vizsgálat Mons. Vass ügyében (1927).

44 P.O., 42
A magyar kormány problémái az Apostoli Szentszék
és a csehszlovák kormány között létrejött *modus vivendi* körül
1928-1930

A szentszéki magyar követség emlékeztetője az államtitkárság számára (1928).

Serédi bíborosnak, Magyarország primásának levele: visszatérése Magyarországra és az esztergom-budapesti főegyházmegye birtokbavétele, *modus vivendi* az Apostoli Szentszék és a csehszlovák kormány között, az erdélyi püspök kérelme a nagyvárad apostoli kormányzó püspökké történő kinevezése iránt.

A „Lidové Listy” cikke, 1928. március 21.

A magyar követség emlékeztetője.

Serédi bíboros, esztergom-budapesti érsek levele Gasparri bíboroshoz: a káptalan kérelme a javak értékesítése iránt, utasítások kérése (1929).

Utasítás Mons. Ciriaci prágai nunciushoz: információk kérése az esztergom-budapesti érsek esetleges kormányzati hatalmáról Trnava (Nagyszombat) fölött. A nuncius jelentése (1930).

45 P.O., 42
Segédpüspökök kinevezése
1928–1937

Győri segédpüspök kinevezéséről (1928).

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentése: segédpüspök kinevezése az esztergom-budapesti főegyházmegyébe, Mons. Breyer jelölése, hivatalok és jövedelmek halmozása ugyanazon egy személy által és ennek következtében a kórusmondási vagy tartózkodási kötelezettségek nem teljesítése.

Megnyugtató információ a jelölt Mons. Breyer kinevezésével kapcsolatban.

Serédi bíborosnak a Szentatyához segédpüspökért folyamodó kérelméről (1929).

Az új nuncius, Mons. Rotta jelentése: Serédi bíboros közelgő római útja, segédpüspök kinevezése, Mons. Meszlényi Zoltán jelölése (1937).

46 P.O., 42-43
SZATMÁR, NAGYVÁRAD, SZEGED, CSANÁD
A román területen fekvő szelt egyházmegyék rendezése
1924–1938

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései: megfontolások és javaslatok, átmenetileg két külön apostoli kormányzóság létesítése (Nagyvárad és Szatmár), Mons. Székely és Mons. Lindenberger kinevezése kormányzóknak; nézeteltérés a kormány és a magyar püspöki kar között a szelt egyházmegyék javainak kezelési joga

miatt. Mellékletek: Mons. Glattfelder szeged-csanádi [sic!]⁴¹ püspök kérelme egyházmegyéje rendezése iránt; Mons. Glattfelder magyarázatai az általa javasolt közigazgatási módosításokhoz; Héderváry kultuszminiszter [sic! - helyesen: Klebelsberg kultuszminiszter – A szerk.] véleménye a nuncius javaslatairól; a nagyváradi és a szatmári apostoli kormányzók levele a Szentatyához; Mons. Schioppa budapesti nuncius és gr. Klebelsberg kultuszminiszter levélváltása (1924). Átvételi igazolások és utasítások a nuncius számára (1928–1929).

A magyar szentszéki követ megfontolásai és javaslatai. Az államtitkárság utasításai a budapesti nunciushoz és válasz a követnek (1929).

Mons. Angelo Maria Dolci bukaresti nuncius jelentése Gasparri bíborosnak: a trianoni békeszerződés és a Szatmári Egyházmegye javainak lefoglalása a magyar kormány által. Mons. Szabónak, az egyházmegye káptalani helynökének kérelme a Szentatyához. Utasítások a budapesti és a bukaresti nunciusok számára.

Barcza György szentszéki követ jegyzéke Gasparri bíborosnak: a magyar kormány aggodalmi a Románia javára történő esetleges módosítások miatt.

Rejtjeles távirat: felhatalmazás a két apostoli kormányzót kinevező dekrétumok kibocsátására. A dekrétumok másolata.

Rejtjeles távirat: a magyar kormány rendelkezései a püspöki kar ügyében.

Rejtjeles táviratok váltása az államtitkárság és a bukaresti, a párizsi, a budapesti, valamint a prágai nunciaturák között: Az egyházi javaknak az utódállamok közötti elosztásával foglalkozó konferencia híre és az Apostoli Szentszék részvételének szükségessége.

Mons. Maglione franciaországi nuncius jelentései: Az egyházi javak Magyarország utódállamaiban. Mellékletek: a keleti jóvátelekkel foglalkozó hági konferencián az olasz tárgyalófél, Luigi Brocchi

---

⁴¹ A Csanádi Egyházmegye székhelye továbbra is Temesvár. Szegedre a csanádi püspök Glattfelder Gyula át kellett költözzön. A Szeged-Csanádi Egyházmegye hivatalos elnevezést Gyulay Endre megyéspüspök kérelmezte az Apostoli Szentszéktől, amely azt engedélyezte, így változott meg a hivatalos elnevezés 1982. augusztus 5-i dátummal.

- kommendátor emlékeztetője a kisantant és Magyarország vitájáról, valamint az egyházi javak jogi helyzetéről az ideiglenes megállapodás után: *Accords relatifs aux obligations résultant du Traité de Trianon signés à Paris le 28 avril 1930.*
- A magyar követség levele Mons. Pizzardóhoz. *Aide-Mémoire. La gestion des biens de l'Eglise découpés par la frontière roumaine-hongroise et restés en territoire hongrois.*
- Az államtitkárság utasítása Mons. Rottához, az új budapesti nunciushoz: információk kérése a létrehozott temesvári román egyházmegye (Szeged-Csanád) magyarországi részének egyházzjogi rendezéséről (1931).
- A Szeged-Csanádi (majd a temesvári székhelyű romániai Csanád) Egyházmegyéhez tartozó Rev. Michail Reibel kérelme a Szentatyához az egyházmegye felosztásáról szóló brevójének elhalasztása iránt (1930).
- Mons. Rotta jelentései Mons. Pizzardónak és Pacelli bíborosnak: a szeged-csanádi (temesvári) szelt egyházmegye rendezésével kapcsolatos információk, Mons. Glattfelder jogi helyzete, Mons. Székely és Mons. Lindenberger apostoli kormányzói kinevezésének kiterjesztése. Mons. Glattfelder kérelme a Szentatyához; a budapesti nuncius Mons. Fetser győri püspök egészségi állapotáról írt jelentésének másolata. Átvételi igazolás (1931–1933).
- Az államtitkárság levele a Konzisztoriális Kongregációnak Mons. Glattfelder kérelméről (1931).
- Rossi bíborosnak, a Konzisztoriális Kongregáció titkárának véleménye Mons. Szmrecsányi egri érsek folyamodványáról. Válasz (1938).

47 P.O., 45

Új tábori püspök, Mons. Hász István
1929–1931

- Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései: Mons. Révész halála, jelöltek ajánlása, Mons. Hász kinevezése tábori püspököknek (1929).
Mons. Hász tábori püspök kinevezése surai címzetes püspököknek.

Mons. Hász levele a Szentatyához.

Mons. Rotta, az új budapesti nuncius jelentése: a Mons. Hásznak javasolt kanonoki stallum kérdéséről (1931).

48 P.O., 45
PANNONHALMA
1929

Apostoli kormányzó [főapáti koadjutor – A szerk.]⁴² kinevezése a bencés főapátság számára. A Bencés Kongregáció újjászervezése.

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentései.

A Szerzetesi Kongregáció észrevételei.

49 P.O., 45
Szent Imre-centenárium ünnepségek
1929–1930

Az államtitkárság emlékeztetője és jegyzetei (1929).

Mons. Orsenigo budapesti nuncius jelentése.

Serédi bíboros levele Pacelli bíborosnak (1930).

Mons. Rotta, az új nuncius jelentései.

Újságcikk.

---

⁴² A nullius (1983 óta: területi) apátok ordináriusi, tehát megyéspüspöki jogokat gyakorolnak, akkor is, ha nincsenek püspökké szentelve. Ugyanígy az apostoli kormányzók. 1929-ben Pannonhalma a megromlott egészségű Bárdos Remig főapát Kelemen Krizosztom személyében koadjutort kapott, ennek megfelelője megyéspüspök esetén a koadjutor püspök, aki általában utódlási joggal kap kinevezést. A kinevezési dokumentum az „apostoli kormányzó” kifejezést használja: „*Amministratore Apostolico ad nutum S. Sedis per l’ Arciabbazia benedettina di Pannonhalma, in sostituzione dell’ arciabbate D. Remigio Bardos*”. Lásd Somorjai Ádám OSB: Cesare Orsenigo és Angelo Rotta nunciusok szerepe a magyarországi szerzetesrendek apostoli vizitációjában, 1927–1953, in: Magyarország és a Szentszék diplomáciai kapcsolatai 1920–2015, Szerk. Fejérdy András, Budapest-Róma 2015. 226. lapon. A megszokott kifejezés: „kormányzó apát”.

50 P.O., 45

Mons. Angelo Rotta, az új nuncius
1930–1934

A nuncius jelentése: megbízólevelek átadása. Mellékletben: Mons. Rotta és Magyarország kormányzójának beszéde (1930).

A miniszterelnök családi helyzete és a nuncius magatartása: a nuncius tanácsot kér Mons. Pizzardótól (1932).

Gépkocsi vásárlása a budapesti nunciatúra számára, költségbecslés.

Rejtjeles táviratok váltása Pacelli bíboros és a nuncius között a Jugoszláviából kiutasított személyekkel kapcsolatban (1934).

51 P.O., 46-48

A nunciatúra jelentései politikai és egyéb témákról
1930–1940

Ottó főherceg és a legitimisták reményei, gazdasági válság, közelgő választások (1930).

Beszámoló a budapesti helyhatósági választásokról. A kegyúri jog kérdése a budapesti plébániákat illetően, a szocialisták esetleges győzelmének következményei. Az országgyűlési választások eredménye. A vidéki választóközrzetekben tartott nyílt szavazás anomáliája. Gr. Bethlen lemondása és az utódlás problémája. Új kormány megalakítása. Gazdaságpolitikai helyzet, külföldi visszhangok, kiadvány a nagybirtok ellen, kezdeményezések a nélkülözők javára (1931).

Az egyházi intézmények tulajdona és a püspöki kar körlevele. Minisztériumok kijelölése. A katolikusok rágalalmazása, krematórium létesítése és tiltakozások. A gazdasági válság hatása a politikai életre, utalások a hitleri mozgalomra. Látogatások Kalocsán [és] Veszprémben. A kormányválság megoldódott. A Károlyi-kormány lemondása. Új kormány. Látogatás Gömbös kormányfőnél. A miniszterelnök római látogatása. Gr. Apponyi Albert római útja. A miniszterelnök látogatása a Szentatyánál és a parlament külügyi

bizottságában elhangzott nyilatkozata. A nagybirtokok felparcellázása és az egyházi javak (1932)

Új külügyminiszter. Gr. Apponyi halála és temetése. Jubileumi záródokumentok Rómába, a pannonhalmi főapát kinevezése. Gazdasági válság és ellenzéki propaganda. A magyar püspöki kar ad limina látogatása, megjegyzések a püspökökkel kapcsolatban, a vegyes házasságok, a csak polgári házasság és a válás kérdései, egy konkordátum felvetése, legitimizmus. A IV. cserkész világtalálkozó, Mons. Tóth Tihamér cserkészekhez intézett beszéde. Emlékezés Apponyi grófra, Hlond bíboros budapesti látogatása, „*Papst Pius XI und Mussolini*” a „Pester Lloyd” 1933. szeptember 8-i számában. A protestánsok fölénye, a katolikusok magatartása. A miniszterelnök beszédei a nemzeti párt mellett, a keresztény-szociálisok és a katolikusok ellenzik az egységpárt tervét. Tarr asszony levele egy küszöbön álló „Kulturkampf”-ről, a miniszterelnök és a kultuszminiszter táviratai az új váradi püspökhöz (1933). Magyarország kormányzójának újévi köszöntőbeszéde és a válasz.

Az osztrák kancellár budapesti látogatása. A kormányfő szónoki túlkapásai. Magyarország és Oroszország diplomáciai kapcsolatai. A miniszterelnök beszéde és célzásai a katolikusok támogatására. A kormányfő álláspontja az olasz-osztrák-magyar megállapodás után, a katolikus keresztények ellenzékben, a vezető körökben lévő protestáns fölény következményei. Barthou francia külügyminiszter beszéde, a Dréhr-per, Mons. Prohászka szobrának felavatása, (1934)

Ellenzéki mozgalom a miniszterelnök ellen, belső reformok. Országgyűlési választások, kérdőjelek az új parlament egyházzal szemben várható magatartása körül. Az új parlamenti ciklus megnyitása, a miniszterelnök beszéde. Budapesti helyhatósági választások. A budapesti egyetem centenáriumi ünnepei, Mons. Rott veszprémi püspök beszéde a felsőházban. Mons. Radnai temetése. Küszöbön álló országgyűlési pótválasztások, a miniszterelnök beszédei. A választások eredménye. Gömbös miniszterelnök helyzetének további konszolidációja, a német származású svábok izgatása, olaszbarát politika, a hitbizományok reformja (1935).

- A kereszt az iskolákban. Törvénytervezet a belső telepítésről. Hódolat XI. Ince pápa emléke előtt. Majláth püspök egészségi állapota. Wolff képviselő halála és a politikai következmények, az osztrák-német megállapodásról. Buda felszabadításának jubileumi ünnepei. Gömbös miniszterelnök betegsége és a következményei. Hitler és a magyar kormányzó találkozója. Miniszterelnök-jelöltek. Magyarország kormányzójának római útja. Gr. Ciano budapesti látogatása. A Sztranyavszky-incidens, Darányi miniszterelnök és a képviselőház elnökének nyilatkozatai (1936).
- Magyarország kormányzójának újévi jókívánságai és a válasz. Új külügyi államtitkár [sic!] Németországban. Az olasz királyi pár magyarországi látogatása. Az osztrák elnök budapesti látogatása. Szent István-napi ünnepek, a kispapok és a vallási kérdés, Serédi bíboros Nagyboldogasszony napján. Extremizmus és legitimizmus a körmeneti gyűlésen (1937).
- Berchtesgadeni találkozó, Hitler és Schuschnigg beszédei, magyar kisebbség Erdélyben és új kormány Romániában, Eden lemondása, Zogu király házassága Apponyi grófnővel, választási törvény, a jobboldal Magyarországon, Eucharisztikus Kongresszus. Oslay Osvald OFM atyáról. A kormányzó újévi beszéde és a válasz (1938).
- Országgyűlési választások. A választások eredményéről. Hitler feltételezett budapesti látogatásáról. Parlamenti helyzet a választások után, intézkedések, nemzetközi feszültségek (1939).
- Gr. Csáky házassága, aggodalmai Magyarország jövőjére nézve (1940).

52 P.O., 49

SZEGED-CSANÁD

Új egyházmegyei szeminárium Szeged városban

1930

A nuncius jelentése a Szemináriumok és Egyetemek Kongregációja prefektusának. Mons. Glattfelder csanádi püspök petíciója.

Magyarország

---

53 P.O., 49
Albrecht főherceg polgári házassága
1930

A nuncius jelentései. Újságcikk.

54 P.O., 49
Olasz kivándorlás a válás problémája miatt
1930

G. dalla Torre levele.

55 P.O., 49
HAJDÚDOROG
Román rítusú parókiák magyar területen
Kánonjogi rendezés
1930–1934

Sincero bíborosnak, a Keleti Egyházak Kongregációja titkárának levelei a bíboros államtitkárhoz. Átvételi igazolások és utasítások (1930–1934).

A budapesti nunciatura véleménye a Keleti Egyházak Kongregációja által hozott intézkedésekről (1930).

14 román rítusú parókia listája, amelyek 1920-ban *motu proprio*-val visszatértek a hajdúdorogi püspök jurisdikciója alá.

Az ausztriai nunciatura dekrétuma, melynek erejével 46 román rítusú parókia a nagyváradi püspök jurisdikciója alá kerül (1919).

Serédi bíboros véleménye az intézkedésekről (1930).

Mons. Suciu balázsfalvi metropolita speciális kormányzóság létesítését kéri az egyesült román rítusúak számára Magyarországon. Sincero bíboros válasza (1931).

Nulla osta az államtitkárság részéről a Keleti Egyházak Kongregációjának.

Mons. Suciu megismétli a folyamodványát.

A Keleti Egyházak Kongregációja közli a romániai és a magyarországi nunciussal a Szentatya által jóváhagyott intézkedéseket, és véleményt kér a megvalósításuk módjáról. Mons. Rotta budapesti nuncius válasza.

Mons. Miklósy hajdúdorogi püspök véleménye arról a javaslatról, hogy tizenhat román görögkatolikus parókia számára nevezzenek ki egy különleges delegátust vagy helynököt.

Csernoch bíboros, Magyarország prímása válaszol Mons. Schioppa budapesti nunciussal a különleges delegátus kinevezésére tett javaslatlaltal kapcsolatban (1924).

Mons. Dolci bukaresti nuncius a román püspöki kar nevében kérelemmel fordul Sincero bíboroshoz 67 parókiának a Hajdúdorogi Egyházmegyétől való elválasztása érdekében (1933).

Az államtitkárság jegyzetei.

Az új bukaresti nuncius, Mons. Valerio Valeri véleménye a magyar területen maradt görög-román rítusú és az egykor a hajdúdorogi bizánci egyházmegyéhez tartozó, de most román területen lévő parókiák kérdéséről (1934).

A Hajdúdorogi Egyházmegyéhez tartozó román parókiák végleges elválasztása és beolvasztása az érintett román egyházmegyékbe.

56 P.O., 49

Magyar Nacionalista [Revíziós?] Liga
1932–1933

Mons. Bartolini litvániai nuncius levele a bíboros államtitkárhoz. Lónyay herceg levele (1932).

Utasítás a magyarországi nunciushoz.

A nuncius jelentése a titkos társaságról.

57 P.O., 50
Actio Catholica (A. C.)
1932–1936

- A budapesti nuncius jelentései az államtitkárhoz: a magyar püspöki konferenciának az A. C.-ra vonatkozó rendelkezése; zárandoklat Rómába; XXIV. Katolikus Nagygyűlés és politikai viszonyok; csalódottság gr. Zichynek az A. C. új elnökévé történő kinevezése körül; XXV. Katolikus Nagygyűlés, a kötelező polgári házasságról és a válásról szóló törvények; az A. C. alakulása; a Jugoszláviából kiutasított magyarokról; az A. C. fejlődése. Mellékletek: a nuncius beszéde a XXIV. Katolikus Nagygyűlésen; Mons. Mihalovicsnak, az A. C. főigazgatójának válasza a nuncius kérdéseire a szervezet fejlődéséről; Mons. Mihalovics válasza a nunciushoz a Jugoszláviából kiutasítottak megsegítésével kapcsolatban; a magyar külügyminiszter jegyzéke a nunciushoz Jugoszlávia magatartásáról; beszámoló Jugoszláviáról; Mons. Mihalovics beszámolója az A. C. fejlődéséről. Átvételi igazolások (1932–1935).
- A nuncius jelentései a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja titkárának: nehézségek az A. C. további fejlődése körül; benyomások a XXV. Katolikus Nagygyűlés eseményeiről; csalódottság gr. Zichynek az A. C. új elnökévé történő kinevezése körül. Mellékletek: a nuncius köszöntőbeszéde a XXV. Katolikus Nagygyűlésen; Serédi bíboros záróbeszéde a házassági törvény reformjáról; a püspöki kar levele a papságnak az A. C.-ról; Mons. Mihalovics beszámolója az A. C. fejlődéséről 1935-ben és 1936-ban; a nuncius levele Mons. Mihalovicsnak; a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációjának titkársága köszönetet mond Mons. Mihalovicsnak a végzett munkáért. Átvételi igazolás (1933–1936).
- A XXV. Magyar Katolikus Nagygyűlés a „L'Osservatore Romano” 1934. október 3-i számában.
- Mons. Pfeiffer, a kassai székesegyház kanonokja engedélyt kér az A. C.-ról készült brosúra francia kiadásának magyar fordítására. Mellékletben Mons. J. Čársky ajánlólevele (1936).
- A budapesti nunciatura jelentései a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja titkárához: a XXVII. Katolikus Nagygyűlés, XI. Ince pápa

emlékművének felavatása. Melléklet: a nuncius megnyitó beszéde.
Átvételi igazolások.

58 P.O., 51
PANNONHALMA
Az új főapát kinevezése
1933

A nuncius másolatban megküldi az államtitkárnak a Szerzetesi Kongregáció prefektusának küldött jelentést a következő választásról.
Mellékletek: *Extractum ex protocollo sessionis Conventus Archicoenobii S. Martini de S. Monte Pannoniae die 15 Januarii 1933 celebratae*; Magyarország prímásának a nunciushoz intézett levele.

Jegyzet a választásról.

Fidelis von Stotzingen bencés prímás apát véleménye a bíboros államtitkár számára P. Kelemen Krizosztom bencés esetleges kinevezéséről.

A főapáti kinevezésről tartott szavazás eredménye.

Az államtitkár és a nuncius rejtjeles táviratváltása.

A nuncius jelentése: a megtörtént kinevezés ügyiratai.

A Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációjának levelei

A. Schachleiter, a prágai „Emaus” apátjának rehabilitációja: von Stotzingen bencés prímás apát levelei, a Szerzetesi Kongregáció prefektusának levele, Schachleiter apát kérelme a Szentatyához, a scheyerni apát levele az államtitkárnak, a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációjának és az államtitkárnak a jegyzetei.

59 P.O., 51
Stefánia belga hercegnő (volt főhercegnő) által ajánlott
püspökjelöltek
1933–1937

Stefánia hercegnő levele Enrico Sibia érsekhez, ausztriai nunciushoz (1933).

Magyarország

Utasítás a nunciushoz (1937).

A nuncius jelentése: Mons. Vécsey.

60 P.O., 51

Protestáns propaganda

1933–1937

Utasítás a nunciushoz: aggodalmak a protestantizmus térhódítása és a katolikusok állítólagos tehetetlensége miatt (1933).

A nunciatúra jelentései: protestáns nagygyűlés Budapesten (1935).

A protestantizmus „uralmáról” Magyarországon.

61 P.O., 51

GYŐR

Püspöki szék betöltése

1933–1940

A nuncius jelentései: Mons. Fetser Antal győri püspök halála; a megüresedett szék betöltése, jelöltek neve; Mons. Breyer István, az esztergom-budapesti érsek segédpüspökének kinevezése. Az új püspök köszönőlevele a Szentatyához (1933).

Stefánia belga hercegnő Mons. Szabó V.-t ajánlja az Apostoli Szent-székeknek a győri székbe. *Curriculum vitae: Életrajz.*

A nuncius jelentése: Mons. Breyer győri püspök súlyos egészségi állapotára (1940).

62 P.O., 52

Katolikus cserkészlányok

1934

Magyarország primásának levele a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja helyettes titkárához: a püspöki kar megtiltja a mozgalmat az iskolákban.

A nuncius jelentései: vélemény a rendelkezés visszavonásáról.
Pacelli bíboros rejtjeles távirata a nunciushoz.

63 P.O., 52

Utasítások Mons. Rotta budapesti nunciushoz a szovjetekkel
való kapcsolatokról
1934

64 P.O., 52

Házassági törvény. A gyermekek vallásos nevelése
a vegyes házasságokban
1934–1936

A nuncius jelentései a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja tit-
kárának és az államtitkárnak. Magyarország primásának levele a
nunciushoz (1934–1936).

Az államtitkár utasításai a nunciushoz (1935–1936).

A Szent Officium Kongregációjának levele a bíboros államtitkárhoz.
Válasz (1936).

65 P.O., 52

Plébános képviselők
1935

Magyarország primása fakultást kér a püspökök számára, hogy en-
gedélyezhessék néhány plébánosnak a választási jelöltség elfoga-
dását. *Nihil obstat.*

Magyarország

---

66 P.O., 52
Az egyház helyzete
1931–1938

- Mons. Majláth gyulafehérvári püspök levele. Melléklet (1931).
Jegyzetek: a magyar állam és a Római Katolikus Egyház kapcsolatai;
katolikus magyar vallás- és tanulmányi alap.
Memorandum a vallási helyzetről. A nuncius észrevételei. Válasz
(1935).
*Explanatio giuridico-historica documentorum de fundis diocesis albaiuliensis
ritus latini*, kézirat, 1937.
A gyulafehérvári latin rítusú egyházmegye tanácsának levele a buda-
pesti Apostoli Legátushoz [sic!]: a görögkatolikus püspöki kar kö-
vetelése (1938).

67 P.O., 53
VESZPRÉM
Papok a püspök ellen
1935–1938

- Utasítások.
A nuncius jelentései: feljelentések Mons. Rott és irodaigazgatója,
Mons. Wéber ellen, az egyházmegye helyzete. Mellékletben a be-
számolók.
Mons. Tóth veszprémi koadjutor levele az államtitkárnak: az egyház-
megye hanyatlása.

68 P.O., 53
BUDAPEST
Teológiai kar
1935–1936

- A Szemináriumok és Egyetemek Kongregációjának levele: a buda-
pesti teológiai kar helyzete, a [szervezeti] szabályzatok reformja.

Mellékletek: a karnak küldött emlékeztető az új szabályzatok szövegébe iktatandó pontokkal; a kar halasztási kérelme.

Utasítás a nunciushoz; a nuncius jelentése: véleménye a halasztási kérelemről.

69 P.O., 53

Német-magyar kulturális megállapodás
1936

A nuncius jelentései: vegyes politikai hírek, megállapodás a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter és a német nevelésügyi, tudományügyi és népi kultúráért felelős miniszter között, aggodalom a náci propaganda fokozódása miatt és megbeszélés Magyarország primásával. Mellékletben egy újságcikk.

Utasítások a nuncius számára.

70 P.O., 53

Darányi-kormány
1936–1938

A magyar követség jegyzéke: új miniszterelnök (1936).

A budapesti nunciatúra jelentései: az új magyar kormány; a miniszterelnök beszédei; vallási és politikai hírek; a római jegyzőkönyvek aláíróinak találkozója. Újságcikkek (1936–1938).

71 P.O., 54

Keresztények egyesülése (Unió)
1937

A nuncius jelentése: P. Bangha Béla SJ cikke.

Magyarország

---

72 P.O., 54
Főkegyúri jog
1937

A nuncius jelentései: Magyarország kormányzója jogkörének kiterjesztése.

73 P.O., 54
Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus
1937–1938

A német kormány megtiltja a birodalomban élő katolikusok részvételét.

Az államtitkárság kérdései a nunciushoz a közelgő kongresszussal kapcsolatban (1937).

A budapesti nuncius jelentései. *L'opposition des nazis au Congrès eucharistique de Budapest* (1937–1938).

Mons. Domenico Tardini jegyzete a németek részvételéről (1938).

Hungaria. Regnum Marianum. Eucharistischer Kongress 1938 in Budapest.

Az államtitkárság jegyzéke von Stotzingen bencés primás apáthoz.

A berlini nuncius jelentései. A német hatóságoknak a „Germania” 1938. május 19-i számában közzétett rendelete. „Der Angriff” támadásai [sic!] Pacelli bíboros ellen. A birodalmi propagandairoda utasítása az egyházi sajtó számára.

Francisque Gay, Jacques Maritain és mások kérelmezik a Szentatyát, hogy szólaljon fel a béke érdekében. *L'Espagne agonisante. Une lettre de Jaques Maritain au „Times”, a „Temps Présent”* 1938. május 13-i számában.

Von Stotzingen bencés primás apát lemond a kongresszuson való részvételről.

Jegyzet Rev. Léon Merklenről, a katolikus újságok igazgatóit tömörítő nemzetközi állandó bizottság budapesti képviselőjéről.

Táviratok és rádiósürgönyök.

Mons. Luttornak Mons. Montinihez írott leveléből (1938. augusztus 10.).

A berlini püspök és Pacelli bíboros levelezése.
Az államtitkárság rejtjeles távirata a washingtoni apostoli delegátushoz.⁴³
Az államtitkárság levele Mons. Mihalovicshoz.

74 P.O., 55
Változások a püspöki székek betöltésére indított eljárásban
(*processus*)
1937–1948

Magyarország primásának javaslatai (1937).
Az államtitkárság reflexiói és jegyzetei (1937–1939).
Az államtitkárság válasza Magyarország primásának
Problémafelvetés: 1379. szesszió, 1937. szeptember 16.
Utasítás Mons. Rotta budapesti nunciushoz.
A nuncius észrevételei.
Mons. Pizzardo irodája Pacelli bíborosnak a nuncius megjegyzéseiről.
Válasz.
A nuncius jelentése.
Mons. Borgongini Duca olaszországi nuncius jelentése (1948).

75 P.O., 55
VESZPRÉM
Az egyházmegye helyzete. Koadjutor kinevezése
1933–1938

A budapesti nuncius jelentése a Konzisztoriális Kongregációhoz:
Mons. Rott betegsége, javaslat egy koadjutor kinevezésére utódlási joggal (1937).

---

⁴³ Apostoli delegátus: Washingtonban csak 1984-ben létesült nunciatura, addig az Egyesült Államok kongresszusa nem szavazta meg, nem akarván kivételt tenni a katolikusokkal. Addig c. érseki rangban apostoli delegátus vitte az ügyeket.

- A Konzisztoriális Kongregáció levele az államtitkárnak a nuncius javaslatáról.
- Mons. Rott kérelme a Szentatyához. Az államtitkárság dicsérő levele Mons. Rottnak (1938).
- A nuncius jelentései az államtitkárnak: a négy jelölt neve (Madarász, Hamvas, Tóth, Apor) és életrajza, vélemények, Mons. Tóth kinevezése. Mellékletek: a prímás közlései a nunciushoz Mons. Tóthról (1933); Mons. Kerner Istvánnak, a központi szeminárium spirituálisának levele Mons. Tóthról (1933); Serédi bíboros levele a nunciushoz a koadjutor fakultásainak kiterjesztéséről; a nuncius „kiegészítése” a dicsérő levélhez; Mons. Breyer levele a nunciushoz a négy jelöltről; egyéb információk Mons. Madarászról és Mons. Tóthról; Mons. Tóth köszönőlevele a Szentatyához (1938).
- A megtörtént kinevezéssel kapcsolatos iratok: rejtjeles táviratok, utasítások a Konzisztoriális Kongregációhoz.

76 P.O., 56
HAJDÚDOROG
Püspöki szék betöltése
1937–1959

- A Keleti Kongregáció a magyar követség jegyzetéről a püspöki szék betöltésével kapcsolatban (1937).
- Információk kérése a budapesti nunciustól.
- A követség szóbeli jegyzéke.
- A nuncius jelentései (1937–1938).
- A Keleti Egyházak és a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációi, Rev. Dudás Miklós OSBM kinevezése hajdúdorogi püspöknek. Beszámoló (1938).
- A vegyes plenáris ülés jegyzőkönyve Rev. Dudás Miklós kinevezéséről hajdúdorogi püspöknek.
- Mons. Nyárádi jegyzete Dudás atyáról.
- Rejtjeles táviratok: kinevezés.
- Az 1952-es *Annuario Pontificio* (Pápai Évkönyv) változásai.

Rev. Dudás beszámolója a Szentatyának a hajdúdorogi és a munkácsi (Munkačevo) eparchiák és általában Magyarország vallási helyzetéről. Válasz (1957).

Mons. Dudás letartóztatásának híre. Cáfolat (1959).

Mons. Dudás levele: egészségi állapota.

77 P.O., 57

Zsidókérdés

A zsidó jelenlét korlátozása a magyar közéletben és a gazdaságban
Vita a törvény alkalmazásáról az áttért zsidók esetében

1938–1940

A nuncius jelentései: zsidóellenes törvény, az „Americana” és Rev. P. Ritter álláspontja; püspöki konferencia a hadsereget, a zsidókat és a nagybirtokokat érintő új reformokról, Magyarország kilépése a Népszövetségből; politikai helyzet a magyar miniszterek hazatérésekor Rómából; megállapodás a két ház között a zsidótörvényről, a csanádi püspök felszólalása; lépések a zsidóellenes intézkedések súlyosbodásának elkerülése érdekében; a miniszterelnök programbeszéde; más vallási és politikai hírek. Mellékletben: a „Pester Lloyd” 1939. januári, áprilisi és 1940. decemberi cikkei

Az Apostoli Szentszékhez intézett felhívások a zsidótörvény ellen
Varga Béla: Akit megkereszteltek, az keresztény.

Magyarország primásának a zsidókérdésről írt körlevele kapcsán, in „Anno Commemorativo di Santo Stefano... 1938. Servizio Stampa Internazionale Corriere Cattolico...”, 1938. december és „La Croix de Belgique”, 1939. január.

A zsidótörvényről: a magyar püspöki konferencia közleményéből (1939).

78 P.O., 58

Vegyes házasságok

Instrukciók a magyar püspöki kar számára
1937–1940

Lorenzo Lauri bíboros főpenitenciárius jelentése az államtitkárnak az érvénytelen vegyes házasságokról. Mellékletek: a Szent Officium 1932. január 13-i dekrétuma; Rev. Révay levelei (1937–1938).
Az államtitkárság ajánlásai a magyar ordináriusok számára (1938).
Lorenzo Lauri bíboros megnyugtatója az államtitkár részéről.
Mons. Rotta budapesti nuncius jelentései: Nagybányai Horthy István és Edelsheim-Gyulai Ilona házassága (1940).

79 P.O., 58

Imrédy Béla (katolikus) kormánya
1938–1939

Szálasi őrnagynak, a magyar nácik vezetőjének programbeszéde az „Összetartás”-ban a nemzetiszocialisták és a Katolikus Egyház viszonyáról. Mons. Luttor fordítása (1938).
A nuncius rejtjeles távirata: Imrédy Béla az új miniszterelnök.
Mons. Rotta budapesti nuncius jelentései: külpolitika Kánya külügyminiszter parlamenti beszédében; a miniszterelnök római útja, Szálasi letartóztatása, Imrédy szociális programja; Szent István emlékünnepek, a nyilaskeresztesek céljai vallási téren; válságban az Imrédy-kormány; a válság megoldása; gr. Csáky, az új külügyminiszter; politikai személyiségek cikkei és beszédei a külpolitikával, a hadseregre, a zsidókra és a nagybirtokokra vonatkozó törvényekkel, valamint a pártok és sajtójuk kormányval szemben tanúsított magatartásával kapcsolatban; egyéb hírek. Ők és a katolicizmus. Mit tanít a „nyilaskeresztesek” egyházpolitikája? in „Nemzeti Ujság”, 1938. augusztus 14. (1938–1939).
A nuncius jelentése: Imrédy lemondása, Teleki kinevezése miniszterelnöknek, politikai helyzet (1939).

80 P.O., 59-60

Az új magyar területek egyházi rendezése
1937–1939

A budapesti nunciatúra jelentései (1938–1939).

Magyarország primásának folyamodványa (1938).

A Keleti és a Konzisztoriális Kongregációk levelei.

Határtérképek.

A rozsnyói apostoli kormányzó levele a Szentatyának (1938).

A magyar papok központi bizottságának levele a bíboros államtitkárhoz.

Magyarország primásának memoranduma és levele a Keleti Kongregációhoz.

**A RENDKÍVÜLI EGYHÁZI ÜGYEK
SZENT KONGREGÁCIÓJÁNAK
LEVÉLTÁRA**

ROMÁNIA

A negyedik periódus iratainak mutatója
XI. Piusz pápasága alatt

(1922-től 1939-ig)

2006

MEGJEGYZÉS

A negyedik periódus (1922–1939) **ROMÁNIA** sorozat (serie) minden pozíciószáma megegyezik az eredeti számozással.

7 P.O., 1

Katolikus népmissziók és az egyház egyéb tevékenysége
Romániában
1924

N.B. A harmadik periódus folytatása.

14 P.O., 1

BUKAREST

Ferdinánd román király megbékélése a Katolikus Egyházzal
1922–1924

A román király, megszegve kötelezettségét, állítólag nem katolikusnak nevei a gyermekét (1922).

A romániai nuncius jelentései: a király megbékélése, a húsvéti szentáldozás (1923).

A bukaresti érsek levele: Ileana hercegnő vallásos taníttatása (1924).

N.B. A harmadik periódus folytatása.

15 P.O., 1
Az Apostoli Szentszék és a Román Királyság közötti
konkordátum terve
1922

N.B. A harmadik periódus folytatása.

17 P.O., 1
GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)
1923

Mons. Majláth Gusztáv Károly gyulafehérvári püspök levele

N.B. A harmadik periódus folytatása.

19 P.O., 2
Vallási helyzet
1922–1925

A bukaresti érsek „jelenti, hogyan viszonyulnak Romániában a Katolikus Egyházhoz” (1922).

A Magyar Királyság Szentszéki Követségének tájékoztatása az anglikánok és az ortodoxok közeledéséről.

Rejtjeles távirat: hírek kérése az összes latin rítusú szerzetes kiutasításáról (1923).

A bukaresti érsek emlékeztetője a régi Román Királyságról: általános észrevételek, a bukaresti latin rítusúak, a rutének, a katolikus örömenyek.

Mert soha nem fogunk elszakadni Rómától! Mons. A. Nicolescu lugosi (Lugoj) püspök válasza. Mi is válaszolunk: a világi katolikusok tiltakozása (1924).

Törvénytervezet az alapfokú állami oktatásról

A Román Királyság Követsége „a keresztény világ belső mozgalmairól”

N.B. A harmadik periódus folytatása.

22⁴⁴ P.O., 2

A magyar katolikusok helyzete és 45 plébánia kormányzása
1920–1930

Fodor Ferenc, *Magyarország gazdaságföldrajzi térképe*, Budapest 1920.

A Magyar Királyság Követségének emlékeztetője a magyar nyelvű régiókból származó, latin rítusú, bukaresti hívek vallási körülményeiről. Mons. Netzhammer bukaresti püspök védekezése (1922).

A Magyar Királyság Követségének emlékeztetője: az anglikánok és az ortodoxok kapcsolatai, az irgalmasrendi papok néhány háza román területen.

A magyar nagykövet gondolatai a katolikus pártok választási vereségének következményeiről.

Apostoli kormányzó esetleges kinevezése a Váradai Egyházmegye magyar részébe.

Csáky Imre úrnak, a romániai magyar követség titkárának levele: a katolikusok helyzete Erdélyben és célzás Románia lerohanásának orosz tervére Besszarábia miatt (1924).

A magyarországi nuncius jelentése: a nagyváradi apostoli kormányzó vizitációja a Magyarországon lévő plébániákon (1926).

A magyarországi apostoli nunciatura jelentése: a román görögkatolikus parókiák rendezése Magyarországon (1930).

---

⁴⁴ A 20. és 21. számok itt hiányzanak.

A magyarországi nuncius jelentései: a román görögkatolikus parókiák rendezése.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

23 P.O., 3
Az apostoli nunciátúra levelezése
1923–1926

Rejtjeles táviratok

Egy Mons. Marmaggihoz intézett vádoló levélről (1926).

N.B. A harmadik periódus folytatása.

24 P.O., 3-4
A kolozsvári konventuális ferencesek temploma és kolostora
1922–1942

Hosszú tárgyalások után a konventuális ferences szerzetesek rászánják magukat, hogy átengedik a Szentatyának kolozsvári templomukat és kolostorukat, valamint néhány ahhoz tartozó birtokukat (az Apostoli Szentszék és a konventuális ferences generális között létrejött titkos megállapodással, miszerint újra a rend lesz a tulajdonosa, ha megváltoznának a politikai körülmények). Ezt követően az Apostoli Szentszék az egészet átengedi a gyulafehérvári román görögkatolikus ordinariátusnak. Cserébe a szerzetesek rendelkezésére kell bocsátani a marosvásárhelyi (Târgu Mureș) kolostort. A magyar lakosság azonban neheztel az adományozás miatt, úgy érzi, hogy megfosztják a saját tulajdonától (a háború előtt Kolozsvár Magyarországhoz tartozott). A ferencesek tartományfőnöke 1933 óta kéri az Apostoli Szentszéktől, amit ő „megígért kompenzációnak” nevez. A vita polgári perbe torkollik, amelyet a magyarországi ferencesek indítanak Mons. Hossu ellen.

Jegyzet: a kolozsvári ferences szerzetesek templomának bérletéről (1922).

Jegyzet: Magyarország román uralom alatt lévő részeiről.

A romániai nuncius jelentése: a kultuszhelyek kérdése. Vita a romániai magyar és a román görögkatolikusok között.

Mons. Vasile (Basile) Suciu balázsfalvi (Blaj) román metropolita választ sürget a templom átengedésével kapcsolatban.

Mons. Majláth gyulafehérvári püspök: „Teljesen fel kell hagyni a szóban forgó templom átengedésének gondolatával.”

Emlékeztető: a katolikus iskolák és a román kormány tanügyi reformja.

A Magyar Királyság Követségének emlékeztetője: a latin és a görög rítusú katolikusokra vonatkozó statisztikai adatok.

A ferences szerzetesek templomának ügye.

Mons. Vasile (Basile) Suciu levele a kolozsvári templommal és kolostorral kapcsolatban. Mellékletek.

A romániai nuncius visszatér a templom kérdésére: négy évi tárgyalás után a helyzet „bohózzattá válik”. Mellékletek (1923).

A romániai nuncius jelentése: Mons. Suciu visszatér a templom kérdésére. A konventuális ferences generális bocsánatkérő levele (1924).

Mons. Vasile (Basile) Suciu levele: a görögkatolikus románok lelki szükségletei, a ferencesek templomának megszerzése érdekében tett lépések, a tárgyalások mielőbbi lezárásának sürgetése.

A magyarországi konventuális ferencesek volt tartományfőnökének levele (1923). A konventuális ferences generális levele: „Felajánlom és átengedem az Apostoli Szentszéknek a templomot, a hozzá tartozó kolostort és a kolostor tulajdonát képező ingatlanokat.” (1924)

Mons. Vasile (Basile) Suciu köszönőlevele a Szentatyának és az államtitkárnak a kolozsvári ferencesek ingatlanjainak átadásáért a gyulafehérvári román görögkatolikus főegyházmegye számára.

A romániai nunciushoz intézett levél fogalmazványa, amely közli a kolozsvári templom és kolostor átengedését tulajdoncserével, és tartalmazza a titkos záradékot arra az esetre, ha a politikai helyzet Erdélyben esetlegesen megváltozna, továbbá a nunciusra bízva az átadás végrehajtását.

- A nuncius jelentése a rendelkezések végrehajtásáról és Mons. Suciú nyilatkozatáról.
- Románia szentszéki nagykövetének jegyzéke a kolozsvári templom és kolostor átengedéséről. Az Apostoli Szentszék válasza.
- Magyarország szentszéki követségének jegyzékei: a templom és a kolostor átengedése erősen negatív érzelmeket váltott ki a kolozsvári magyarokból. A helyi sajtó az állam belügyeibe való idegen beavatkozásnak minősítette az adományozást, és kéri az ortodox egyház védelmét. A latin rítusú katolikusok neheztelése. A Magyar Királyság kormánya kéri az Apostoli Szentszékét, hogy hozza helyre a jogtalanságot.
- Mons. Zichy Gyula pécsi püspök és kalocsai apostoli kormányzó aggodalmát fejezi ki.
- A magyarországi nuncius jelentése a magyar sajtóban a kolozsvári ferencesek templomának és kolostorának eladományozásával kapcsolatban megjelent néhány cikkről. Az államtitkárság válaszában fogalmazványa részletesen beszámol a tényekről, a szükségletekről és az átadáshoz vezető tárgyalásokról.
- Mons. Iuliu Hossu gyulafehérvári általános helynök másolatot kér az adományozási okiratról, amellyel a ferences szerzetesek temploma és kolostora az Apostoli Szentszék birtokába került.
- Magyarország szentszéki követsége a magyar kormány élénk sajnálkozásának ad hangot az Apostoli Szentszéknek a kolozsvári ferencesek javaira vonatkozó intézkedései miatt. Az államtitkár válaszában fogalmazványai.
- Mons. Vasile (Basile) Suciú panaszai a gyulafehérvári görög szertartású főegyházmegyének adományozott javak átadása körüli nehézségek miatt (1925).
- Mons. Vasile (Basile) Suciú ismét az Apostoli Szentszék közbenjárását kéri a főegyházmegyéjének adományozott javak átadása ügyében. Újabb nehézségek (1926).
- A Mons. Suciúnak megküldött *Declaratio transcribendae proprietatis*.
- Mons. Hossu és Mons. Suciú a ferences szerzetesek köntörfalzására panaszkodnak.
- A romániai nuncius jelentése: a kolozsvári ferencesek templomának és kolostorának átadása a gyulafehérvári egyesült görögkatolikus

főegyházmegye számára. Jegyzőkönyv másolata (1926. november 8.)

Mons. Majláth levele: Románia kultuszminisztere, Vasile Goldis által támasztott főbb nehézségek.

A gyulafehérvári ferencesek tartományfőnökének levele: anyagi támogatás kérése a kolozsvári javak átengedése miatt (1930).

A romániai nuncius jelentése a gyulafehérvári ferencesek gazdasági helyzetéről.

A gyulafehérvári ferencesek tartományfőnöke ismét anyagi támogatásért folyamodik (1933).

Összefoglaló jegyzet a „megígért kompenzáció” ügyének állásáról (1938).

Az olaszországi nuncius jelentése a kolozsvári templomról és kolostorról, valamint az Apostoli Szentszék és a konventuális ferences generális közötti titkos megállapodásról (1938).

N.B. A harmadik periódus folytatása.

26. P.O., 5

Mons. Marmaggi apostoli nuncius jelentései
1922–1923

Papok az olasz emigránsok megsegítéséért (1922).

Politikai helyzet.

Szent missziók az olasz bevándorlókért.

A *kisantant* és az Apostoli Szentszék.

Netzhammer bukaresti érsek Ferdinánd király jelenlétében német nyelven mondott karácsonyi homíliája parlamenti interpellációt és sajtókampányt vált ki ellene. Az érsek levele. Román újságcikkek (1923).

A nuncius bukovinai és moldvai útja (a régió vallási, polgári és etnikai jelentősége, ill. egyházi és pasztorációs szükségletei).

Állítólagos incidens a Szent József székesegyházban. A nuncius interjúja. A hazai és a nemzetközi sajtó eltorzítja a híreket (1923).

A szenátus volt elnöke, Coandă tábornok bocsánatot kér a kitalált és sértő közleményért.

„Ennek az országnak a politikai és egyházi ügyei nincsenek rendben. De megengedhetetlen koholmányokkal becsmérelni.” Valótlanságok bécsi sajtóforrásból.

A király titkos megbízást ad a nunciushoz. Politikai helyzet.

N. B. A harmadik periódus folytatása.

27 P.O., 5

A melki bencés apátság birtokai
1922

A romániai nuncius jelentése: „Az agrártörvény értelmében a kormány kisajátít minden földbirtokot, amelyek külföldi jogi személyek, állampolgárok vagy egyházi intézmények birtokában vannak, hogy felosztásra kerüljenek a román földművesek között.” A melki apátság javainak megmentése érdekében tett lépések (1922).

Az primás apát és a melki apát levele.

Ausztria szentszéki követségének emlékeztetője.

A romániai nuncius jelentése: a helyzet alakulása.

N.B. A harmadik periódus folytatása.

28 P.O., 5

A nagyváradi és a lugosi püspök kinevezését követő levelezés
1922

A romániai nuncius jelentése: az egyházi eljárások továbbítása Mons. Valeriu Traian Frențiu áthelyezéséhez a nagyváradi püspöki székre és Mons. A. Nicolescunak a lugosi püspöki székre emeléséhez.

Rejtjeles táviratok: püspöki nyugdíjak.

Rejtjeles táviratok: egyházi eljárások a püspöki kinevezéseknél.

Püspöki kinevezések egymást váltó kormányok alatt.

N.B. A harmadik periódus folytatása.

29 P.O., 6
Agrártörvény
1922–1926

A trianoni szerződéssel nagy magyar területek (Erdély) kerülnek Romániához, ami az egyházi javak sorsát illetően kellemetlen helyzetet teremt. A Románia és az Apostoli Szentszék közötti konkordátum tárgyalásai lassan haladnak: fennáll annak a veszélye, hogy egy gyakran részrehajlóan és csakis a katolikus intézmények kárára alkalmazott agrártörvény értelmében sok tulajdont lefoglalnak vagy nevetséges kárpótlást fizetnek érte.

Magyarország szentszéki követsége tájékoztat a híveknek és az egyházi javaknak a trianoni szerződést követő helyzetéről (1922).

Utasítások Mons. Marmaggi bukaresti nunciának.

A magyar követség írásai: a „Vallás- és oktatási alap” javainak rendeltetése és lefoglalása a gyulafehérvári püspökségen.

A magyar követség kéri az Apostoli Szentszék közbenjárását annak érdekében, hogy a temesvári és a gyulafehérvári egyházmegye földbirtokaira ne alkalmazzák az agrártörvényt.

Példák az agrártörvény alkalmazására.

A magyar követség jegyzéke: „A román kormány által agrárreformnak nevezett fosztogatás folytatódik.” Emlékeztető: „A katolikus iskolákat létükben fenyegeti a tanügyi reform tervezete.”

A temesvári püspök pásztorlevele az agrárreformról (1923).

Kivonat a Népszövetségnek benyújtott emlékeztetőből az agrártörvény részrehajló és a katolikus intézmények kárára történő alkalmazásáról.

A romániai nuncius jelentése a balázsfalvi metropolita tartózkodó hallgatásáról az agrártörvény igazságtalan alkalmazásával kapcsolatban (1924).

La reforme agraire en Roumanie.

N. ROGER, *La nouvelle Roumanie*, in „Revue des Deux Mondes” (1926).

N.B. A harmadik periódus folytatása.

30 P.O., 7
Politikai elítéltek
1922

A romániai nuncius jelentése: két pap, Imets C. és Szabó S. letartóztatása és szabadon bocsátása.

A királynak adott tanács: tegyen egy kegyes gesztust a „kolozsvári összeesküvés” elítéltejei felé, ami Rev. Szabót és Tamás urat kedvezően érintené.

A romániai nuncius jelentése: nehéz tárgyalások a politikai foglyok szabadon bocsátása ügyében. Amnesztiarendelet.

A magyar követség emlékeztetője: Kókay atya bántalmazása.

N.B. A harmadik periódus folytatása.

31 P.O., 7-8

A római Szent Zsuzsanna-templom átengedése a románoknak
1920–1939

1920-ban XV. Benedek pápa megígérte a román püspöki karnak, hogy kultikus célokra átadja a bizánci rítusú román katolikusoknak a római Szent Zsuzsanna-templomot. Heves vita alakult ki a címtemplom bíborosa és az Olasz Kincstár között a templomhoz mint nemzeti emlékműhöz fűződő kötelekekről is, amelyek nem teszik lehetővé a nagylelkű gondolat megvalósítását. Ezek után megvizsgálták, hogy a város melyik másik templomát lehetne átadni a traianusi emlékek környékén, amelyek oly kedvesek a román nemzetnek: a Mária Szentséges Neve-templom és a Loretói Szűz Mária temploma jöttek szóba Traianus fórumán. Hosszú tárgyalások után a Loretói Szűz Mária templomát adták át.

- A Szent Zsuzsanna lateráni kanonokrendi nővérek apátnője segítséget kér egy egészségesebb lakhely vásárlásához (1920).
- Köszönőlevél a kapott segítségért (1922).
- Jegyzet: a román király római látogatása alkalmával sürgetik a Szent Zsuzsanna-templom átadását. A nagykövetség sürgetése.
- A bíboros államtitkár vázolja a követnek a *status questionis*-t, és kéri, hogy a román kormány is bocsásson az egyesült keleti katolikusok rendelkezésére egy bukaresti templomot. A román nagykövet így válaszol: „Egy templom átadása az egyesült keleti, román katolikusok számára a királyság fővárosában belügyi természetű kérdés... a katolikusok közvetlenül a királyi kormánynak nyújtják be a kérelmüket.”
- A romániai nuncius jelentése Vasile Pârvan professzor római küldetéséről.
- A Vallásalap főigazgatójának tájékoztatása arról, hogy a Szent Zsuzsanna-templom és kolostor ügyében az olasz kormánnyal folyamatban lévő jogvita már jól halad a megoldás felé.
- A Szent Zsuzsanna ciszterci nővéreinek apátnője a Szentatya védelméért folyamodik.
- A romániai nunciátúra jelentései: a lugosi püspök megnyugtatást kér az átvevő felek és az átadás körülményei felől.
- A balázsfalvi metropolita panaszolja, hogy nem tud semmit a dologról (1933).
- A balázsfalvi metropolita levelekben sürgeti a Szent Zsuzsanna templom átadását és egy szeminárium nyitását Rómában a román rítusú papok képzése számára.
- A jogvitával kapcsolatos tárgyalások megrekedtek: az olasz államtanács elutasította a Vallásalap által javasolt tranzakció-tervezetet.
- A Keleti Egyházak Kongregációja kérdezi, hogy mit mondjon a balázsfalvi metropolitának a Szent Zsuzsanna és a szeminárium ügyében.
- A metropolita levele: tekintettel a Szent Zsuzsanna átengedésével kapcsolatos nehézségekre, utalják ki a románoknak a Szent Martina-templomot és a hozzá tartozó Szent Lukács Akadémiát (1924).
- A román követség levele a Szent Zsuzsanna ügyével kapcsolatban.

- Emlékeztető: a román püspökök bizonyos feltételek mellett hajlandóak volnának lemondani a Szent Zsuzsanna-templomhoz fűződő jogaikról az amerikai püspökök javára.
- Románia nagykövete jegyzékben mutat rá a Szent Zsuzsanna átengedéséről folyó tárgyalások közben felmerült nehézségekre, és ismét erőlteti az ügyet (1925).
- Az államtitkárság utasításai a bukaresti nunciusnak: jó volna, ha a román püspökök megkérnék a kormányt, hogy ne erőltesse a Szent Zsuzsannát, és hajlandóak volnának elfogadni egy másik templomot is.
- A román püspökök levele: hajlandóak lemondani a Szent Zsuzsanna-templomról egy másik templom fejében és a szeminárium felépítésére alkalmas földterülettel.
- Az államtitkár levele Románia nagykövetének: komoly nehézségek merülnek fel a Szent Zsuzsanna átadásával kapcsolatban, egy másik templomot fognak rendelkezésre bocsátani.
- Az igazság- és vallásügyi miniszterhez intézett kérdések a templomok őrzéséről és a nem olasz papok misézéséről.
- A román követ választ sürget egy templomnak a románok számára történő kiutalásával kapcsolatban. A Mária Neve-templomra gondolnak Traianus fórumán (1927).
- A római bíboros helynök véleménye a Mária Neve-templom átengedéséről.
- A bíboros helynök véleménye a Traianus fórumán lévő Loretói Szűz Mária templomának kiutalásáról.
- A bukaresti nuncius jelentése: Pennesco nagykövet megsértődött, mert nem engedélyezték a Traianus fórumán lévő templomot.
- Emlékeztető a románoknak Rómában kiutalandó templomról (1929).
- Sincero bíboros, tekintettel a templom kiutalására, felidézi az előzményeket. A bíboros helynök levele: javasolja az ügyintézés megkezdését a Loretói Szűz Mária templomának ügyében (1930).
- A bíboros helynök a Loretói Szűz Mária temploma esetében is nehézségeket jelez, és a Traianus fórumához közeli Szent Quirico és Giulitta templomot javasolja.
- A román követség levelei: a románok számára nagy szimbolikus értéke van a Traianus császárral kapcsolatos emlékeknek.

- A Keleti Egyházak Kongregációjának írása: a Szent Quirico és Giulitta nem alkalmas. Egyelőre jobb várni (1931).
- A Keleti Egyházak Kongregációjának írása: vannak lehetőségek a Loretói Szűz Mária templomának átengedésére. Román kollégium a Gianicolo dombon (1932).
- Emlékeztető a Loretói Szűz Mária templomának a román kormány számára történő átadásával kapcsolatban.
- Jegyzet egy audienciához Mons. Jugával, a román követség egyházi tanácsosával. Mons. Juga elhatározta, hogy körutat tesz Romániában és forrásokat gyűjt a Loretói Szűz Mária templomához tartozó épület megvásárlására.
- Az államtitkárság jegyzete: a Keleti Egyházak Kongregációja és a helynökség egyetértenek a Loretói Szűz Mária templomának átengedésével, a többi már pénzügyi kérdés (1933).
- Jegyzet: Mons. Juga látogatása az államtitkárságon. Feltételezések a templom átengedésével és az épület megvételeivel kapcsolatban.
- Mons. Juga tájékoztat a templomról és az épület áráról folyó tárgyalásokról.
- Jegyzet: a Pékek Jámbor konfraternitása (Pio Sodalizio dei Fornari) most jótékonyági intézmény, és a vezetője nem egészen egy millió líráért át tudja adni a Loretói Szűz Mária templomához tartozó kisházat. Ezzel a románok megszereznék a templom állandó használatát. A helynökség részéről nincs akadálya.
- Emlékeztető Románia nagykövetének látogatásáról (1939).

33 P.O., 9

A rutén görögkatolikusok apostoli kormányzója
1921–1931

- A romániai nuncius jelentése: Bukovina rutén rítusú katolikusainak helyzete.
- Rejtjeles távirat: a Szentatya hajlandó kinevezni Rev. C. Zlepkót a bukovinai rutének apostoli kormányzójának.
- Keleti Egyházak Kongregációja, Problémafelvetés: 7105. sz. jegyzőkönyv (1922).

- Rejtjeles táviratok: a rutének apostoli kormányzója kinevezésének közzétételéről.
- A romániai nuncius jelentése: a rutének apostoli kormányzójának kinevezése és annak a katolikusok számára nagyon hízelgő visszhangja.
- A Keleti Egyházak Kongregációja a rutének apostoli kormányzójának kinevezéséről. Mons. Chomyszyn és Mons. Miklósy és a redemptorista generális levelei.
- A romániai nuncius jelentései: Mons. Majláth lemond tervezett bukovinai útjáról, Mons. Chomyszyn panasza Mons. Zlepko ellen.
- A prágai nuncius jelentései: a romániai Szeret(vásár) [Siret] parókusa által kormányzott parókiákról és Mons. Zlepkóról mint emberről.
- A Csehszlovák Köztársaság nagykövetének jegyzéke az apostoli kormányzóra bízott parókiákról és a hozzájuk tartozó javakról (1923).
- Mons. Hossu szamosújvári (Gherla) püspök kéri, hogy rendeljenek az ő joghatósága alá négy parókiát, amelyek most Bukovina apostoli kormányzója alá tartoznak.
- Mons. Chomyszyn ragaszkodik Mons. Zlepko elmozdításához.
- A romániai nuncius jelentése a romániai rutének apostoli kormányzójának leváltásáról (1924).
- A romániai nuncius jelentése: fakultások kérése (1925).
- A Keleti Egyházak Kongregációja kérdezi, hol vannak Mons. Zlepko joghatóságának területi határai (1926).
- Kéri, hogy az apostoli kormányzó tegye át a székhelyét Szeret(vásár)ról Csernovicba (Cernăuți).
- Mons. Zlepko tiltakozásának híre a rutének apostoli kormányzóságának megszűnése miatt (1930).

34 P.O., 9

Az érsek helyzete, a szeminárium
1922–1933

Carlo Monti báró, Itália szentszéki követének szóbeli jegyzéke a bukaresti érsekkel kapcsolatban (1922).

- A nyugalmazott bukaresti érsek levele az egyházmegye szemináriumáról (1925).
Mons. Alexandru Cisar bukaresti érsek három paptanárt kér a szeminárium számára. (1930).
Mons. Cisar kéri, hogy a Szent Péter Alapítvány⁴⁵ továbbra is támogassa a szokásos 16 tanulmányi ösztöndíjat a szemináriumába (1933).

35 P.O., 10-28
Új tárgyalások a konkordátumról
1921-1936

- A konkordátumról szóló tárgyalásokat a román püspökök által jóváhagyott szöveg alapján újratekintik (1921-1926). A kormányváltások, valamint néhány cikkely és téma problematikus volta: a vallásügyi törvény, a felekezeti iskolák, az ortodoxok akadékoskodása lassítja a folyamatot; az ortodoxok szerint a konkordátum túlságosan kedvez a katolikusoknak. A konkordátumot 1927. május 10-én írják alá. További nehézségek merülnek fel a ratifikálás körül, amelyre két évvel később, 1929. július 7-én kerül sor.
- Problémafelvetés: 1239. szesszió, 1924. II. 20.
Mons. Marmaggi romániai nuncius észrevételei.
Konkordátum-tervezet.
La question des Minorités en Transylvanie, Bukarest.
Mons. Dolci romániai nuncius jelentései: tájékoztatás a tárgyalásokról, az Apostoli Szentszék utasításai, rejtjeles táviratok.
Mons. Majláth gyulafehérvári püspök levelei és véleménye a váradi és a szatmári egyházmegyék megtartásáról.
A konkordátum szövege Mons. Dolci szerkesztésében a latin és a keleti rítusú ordináriusok jóváhagyásával. A kormány észrevételei.
A katolikus örmény püspök jelentése az örmények helyzetéről. *Memorandum* egy apostoli helynökség létrehozásáról.

---

⁴⁵ Ez az alapítvány a Vatikánban működik.

A magyar követség jegyzékei a gyulafehérvári katolikusok észrevételeiről a konkordátum-tervezettel kapcsolatban.

I. Ferdinánd király Banu urat bízza meg mint aláíró teljhatalmú követet.

A román bizottság ülései Gasparri bíboros jelenlétében. A tárgyalásokon jóváhagyott szövegek és a módosítási javaslatok.

Dr. Paclisiant Bukarestbe hivatják a minisztertanács tájékoztatása végett.

I. G. DUCA, *La politique extérieure de la Roumanie*, Bukarest, 1924.

A kormány új utasításai a román delegációnak és az Apostoli Szent szék javaslatai néhány cikkellyel kapcsolatban (11.,13.,15. és 19.).

A kormány javaslatait elutasító püspökök.

Mons. Bjelik váradi apostoli kormányzó fellebbezése. Az erdélyi püspökök közbenjárása.

A konkordátummal kapcsolatos információk, észrevételek, katolikus teológiai iskolák, a kormány egyházpolitikája, az ortodox egyház eseményei.

A román sajtó a konkordátumról és magyar visszahangja (1924).

A konkordátummal kapcsolatos iratok: a jászvásári (Iași) püspöki szék jelöltjeiről, Pennesco követ jegyzéke a kormány kisebbségi felekezetekkel szemben folytatott politikájáról és a kisebbségek közoktatásáról; a kormány megbízza mint kizárólagos meghatalmazottat a tárgyalások újrafelvételével.

A latin rítusúak kívánságai a konkordátummal kapcsolatban (1925).

Vitaulések különböző cikkelyek és a kormány módosítási javaslatai tárgyában.

A konkordátum Szentatya által jóváhagyott szövege (1926. I. 16.).

A külügyminiszter javaslata az utolsó vitás kérdések megoldására.

A román püspökök levele a Szentatyának a konkordátumba felveendő cikkelyekről.

Az ügyek újraindítása a miniszterelnöknél, a külügy- és a belügyminiszternél.

A berlini nuncius jelentése és Rev. Blaskovics Ferenc emlékeztetője a konkordátummal kapcsolatban.

A német nagykövetség jegyzéke a romániai és a jugoszláviai kisebbségekről.

- A bukovinai katolikusok panaszai a lengyeleknek kedvező egyházi kinevezésekről (1926).
- A váradi apostoli kormányzó levele a katolikus iskolákra és plébániákra vonatkozó katolikusellenes törvényekről. Az agrárreform megvalósítása.
- Goldis vallásügyi miniszter úr magatartása a tárgyalások újrafelvételkor.
- Följegyzések a tárgyalásokról (1927. IV. 27., V. 9.).
- Az aláírt konkordátum szövege és jegyzékváltás Pennesco követ és Gasparri bíboros között (1927. V. 10.).
- Az aláírt szövegben elvégzendő javítások.
- Dr. Pennesco jegyzéke: lehetővé kell tenni a vallásügyi [törvény]tervezet parlamenti megvitatását.
- A nuncius beszélgetése Alexandru Lapedatu új vallásügyi miniszterrel.
- A gyulafehérvári katolikusok kívánságai a konkordátummal és a vallásügyi törvénnyel kapcsolatban.
- August Hlond bíboros, gnieźnói és poznańi érsek levelei: a jászvásári egyházmegye egyesítését ellenző romániai katolikusok aggodalmái.
- A vegyes házasságokról. Törvény a polgári házasságkötés kötelező elsőbbségéről.
- Interjú a belügyminiszterrel az új vallásügyi törvényről.
- Pennesco követ jegyzéke a konkordátum IV. cikkelyéhez fűzött észrevételekről. Az Apostoli Szentszék válasza.
- A kongregációk iskoláiról és a ratifikálásról. Nehézségek.
- Titulescu külügyminiszter a nunciushoz intézett jegyzékben igyekszik elérni, hogy az Apostoli Szentszék fogadja el a kormány *kívánságait*.
- Válaszfogalmazványok a nunciusnak.
- A konkordátum 1927-ben aláírt szövege a követ és a nuncius közötti jegyzékváltással (1928).
- A kormány Mons. Coltort bízta meg a ratifikálás elhalasztásának elérésével.
- A nuncius véleménye Mons. Majláth javaslatairól.

- A konkordátum ratifikálása az országgyűlésben (1929. V. 25. és 29.).
Dr. Gyárfás beszéde a szenátusban és részletek Mons. Hossu szamosújvári görögkatolikus püspök beszédéből.
A Szentatya felhatalmazása Gasparri bíborosnak a ratifikálásra.
A ratifikációs okmányok kicserélése (1929. VII. 7.).
Le Concordat Roumain, in "L'Europe Nouvelle", 1934. III. 31.
Tüntetések a Szentatya ellen az ortodox egyház országos kongresszusa alkalmával.
Onişifor Ghibu professzornak a konkordátumot illető vádjai és a vádak közzététele. Az állam és az Apostoli Szentszék konkordátumának érvénytelensége (1936).
1924 és 1930 között született dokumentumok másolatai: a nuncius jelentései, leiratok, a nuncius és az Apostoli Szentszék rejtjeles táviratváltásai a tárgyalásokkal kapcsolatban.
A ratifikálást követő viták az „*aeque principaliter*” egyesített szatmári és váradai egyházmegyéről; más egyházmegyék határai; a konkordátum alkalmazása; rendelet.
Információk szerzése néhány püspökjelölről.
Szabályzatok.
Románia és XI. Piusz jubileuma. Jókívánságok.
Másolatok a konkordátumról.

36 P.O., 29

ARAD - NAGYVÁRAD (ARAD - ORADEA MARE)

Katolikus gimnázium

1922–1947

- A magyar követség jegyzékei, a nuncius jelentései és a premontreiek prokurátorának levelei nagyváradai gimnáziumuk lefoglalásáról.
Az aradi katolikus gimnázium helyzete.
A premontreiek gimnáziumával kapcsolatos utasítások a nunciushoz.
A Gyulafehérvári Egyházmegyében lévő Batthyáneum védelmében (1923).
Ghibu professzor tevékenysége a premontreiek és a Katolikus Egyház javainak megszerzése céljából.

A premontreiek jogi személyiségként való elismerésének visszavonása.

A nuncius jelentése Románia katolikus központjaiban tett látogatásairól.

Erőszakkal elfoglalt premontrei kolostorok (1936–1938).

A nagyváradi apátság működése Gerinczy Pál jászói apát kormányzása alatt.

Az agrárreform után fennáll a veszély, hogy a nagyváradi premontreiek és a melki bencések elveszítik a birtokaikat. A felekezeti iskolák kérdése az apát és a nagyváradi püspök között.

A premontrei kanonokok jogi személyisége.

37 P.O., 30

Az uralkodópár koronázása

1922–1924

Ferdinánd király és Mária királyné koronázása: jelentések és rejtjeles táviratok.

A nuncius tárgyalásai a királlyal és a kormánnyal.

Az Apostoli Szentszék és a püspöki kar rendelkezései delegátus küldésével kapcsolatban.

Jelentés a koronázási szertartásról.

A Szentatya esetleges audienciája az uralkodópár részére.

Problémafelvetés: 1280. szesszió, 1924. XII. 19.

38 P.O., 30-32

SZEGED-CSANÁD

Mons. Glattfelder püspök helyzete az agrártörvényt követően

1922–1923

A kormány az agrártörvény ürügyén támadást intéz Mons. Glattfelder csanádi és temesvári püspök lelkipásztori tevékenysége ellen. Fennáll a püspökkel és az egyházmegyével való kapcsolatok megszakításának veszélye.

Az Apostoli Szentszék közbenjárása Pennesco román követnél az egyházi intézmények pénzügyi válsága ügyében. Válasz.

Jelentések, rejtjeles táviratok, a kormány jegyzékei a konfliktussal kapcsolatban, az ultimátum és a kormány intézkedései.

A kapcsolatok megszakítása Mons. Glattfelderrel és az egyházmegyével.

Mons. Glattfelder hajlandó elhagyni Temesvárt (Románia) és Csánádra (Magyarország) költözni.

Az Apostoli Szentszék elfogadja a püspök kérelmét.

A kormány által az egyházmegye ellen elrendelt intézkedés visszavonása.

Dekrétum a püspök áthelyezéséről és Pacha kanonok kinevezéséről Temesvár apostoli kormányzójává.

Mons. Glattfelder utolsó lelkipásztori körlevele.

39 P.O., 32

Kanonoki stallumok létesítése a Romániához került régi magyar egyházmegyéekben
1922–1931

40 P.O., 32

Új alkotmány
1923

A kormány módosítani kívánja az alkotmányt, különös tekintettel a 22. cikkelyre, amely a vallásszabadságról és a vallások jogállásáról szól.

Constitution, Bukarest, 1923.

A magyar követség észrevételei a román alkotmánnyal kapcsolatban.

Románia

---

41 P.O., 33
ERZSÉBETVÁROS (ELISABETIN, DUMBRĂVENI)
Az örmény egyház javai
1923

A Keleti Egyházak Kongregációjának jegyzéke az örmény egyház javainak visszaadásáról.

42 P.O., 33
Új nuncius: Angelo M. Dolci
1923–1930

Instrukciók Mons. Angelo M. Dolci, az új romániai nuncius számára.
Megbízólevél átadása a királynak.
Mons. Dolci diplomáciai pályafutásáról.
A nuncius politikai magatartásával kapcsolatos vádak. Cáfolat.
A román püspöki kar dicséri Mons. Dolci tevékenységét.

43 P.O., 34
Vladimir Ghika herceg
1923–1936

Az újonnan megtért Vladimir Ghika herceg, leendő pap kéri a biritualizmus engedélyezését.
Feljegyzések.
Mons. Ghika felhatalmazása gyóntatásra Románia területén (1932).
Följegyzés Ghika kérdéseivel kapcsolatban.

44 P.O., 34
A nunciatúra épülete
1923

Tárgyalások egy bukaresti épület megvásárlásáról az apostoli nunciatúra számára.

45 P.O., 34-41
A nunciatúra jelentései a politikai helyzetről és más témákról
1923–1936

Egyházpolitikai helyzet.

Az ortodoxok és a kormány visszaélései.

Ghibu professzor cikkei: az egyházak egysége és a magyar koronáról a kormányra szálló jogok.

Interpelláció a budapesti nuncius ellen.

Az új ortodox pátriárka megválasztása.

Suciu metropolita főpapi miséje Rómában a Niceai Zsinat centenáriuma alkalmából.

Politikai helyzet és választások (1923–1933).

Kormányválság. Új kormányok. A király vagy a régensség üzenetei az országgyűlés házainak megnyitása alkalmával (1923–1933).

A pénzügyminiszter jelentése a jóvátételekkel és a szövetségesek közötti tartozásokkal kapcsolatos politikai helyzetről. Az ügyre vonatkozó dokumentumok.

A kormány nyilatkozatai a bécsi (1922), az innsbrucki (1923) és a prágai (1925) konferencián.

Bolgár betörések Románia és Jugoszlávia határain.

A vallásügyi miniszter ellenséges intézkedései a Katolikus Egyházzal szemben.

A parókiák támogatásának csökkentése. Interjú Mons. Frențiuval; Mons. Hossu és Carada szenátor beszéde.

Ferdinánd király betegsége és a dinasztikus kérdés.

Mons. Nicolescu lugosi püspök megbeszélése két ortodox püspökkel az egyházak egységéről.

- A pátriárka észrevételei az állami egyetemeken folyó teológiai oktatásról.
- A hivatalos levelezés új szabályai.
- Az uralkodó halála. Az új király, I. Mihály kikiáltása. A kormányzás jogi megalapozása.
- Megbeszélés Lapedatu vallásügyi miniszterrel: az egyházzal kapcsolatos kérdésekről (1927).
- Károly herceg visszatérési kísérlete.
- Ünnepségek a nemzeti egység tízéves fennállása alkalmából.
- Buzdugan régens halála. Merénylet Alexandru Vaida-Voevod belügyminiszter ellen.
- Az új régens, Constantin Sărățeanu megválasztása (1929).
- II. Károly király üzenete a parlament megnyitása alkalmából (1930).
- Ostromállapot a bolsevik mozgalom miatt; diáktüntetések (1933).
- Emlékeztető egy katolikus újság megalapításáról.

46 P.O., 42-46
Vallásügyi törvény
1923–1939

- A kormány megkísérli benyújtani a vallásügyi törvény tervezetét az Apostoli Szentszék megkérdezése nélkül, miközben még folynak a tárgyalások a konkordátumról.
- Mons. Dolci és a magyar követség jelentései.
- Törvénytervezet, észrevételek (az Apostoli Szentszék utasításai), trónbeszéd az országgyűlés megnyitásán.
- Tárgyalások a kormánnyal és módosítások (1923).
- Mons. Dolci jelentése: közigazgatási, tanügyi és egyházi reform (1924).
- Az egyesült görögkatolikus és a latin rítusú püspökök tiltakozása (1925).
- Az ortodoxok ellenzik a 41. cikkely módosítását (1926).
- A váradi apostoli kormányzó észrevételei a törvénytervezetről.
- Az egyesült görögkatolikus püspökök köszönőlevele a Szentatyának közbenjárásáért a vallásügyi törvénytervezet dolgában.

- Az új törvény cikkelyei ellentétesek a konkordátummal. A nuncius megbeszélései különböző miniszterekkel (1928).
- Harc egyes cikkelyek miatt, amelyek a javak átruházására vonatkoznak más vallásra áttérő hívek esetében. Az egyesült görögkatolikus püspöki karnak a vallásügyi miniszterhez intézett *memoranduma*.
Az egyesült görögkatolikus egyházért, in „Curental”, 1928. II. 21.
- Az egyesült görögkatolikus püspöki kar interjúja a miniszterelnökkel.
- A törvénytervezet átmegy a szenátusban. Az országgyűlési tanács javaslati és észrevételei.
- A római katolikus püspöki kar emlékeztetője a törvénytervezetről.
- A szenátusban elhangzott nyilatkozatok a konkordátumról és a vallásügyi törvényről.
- Az Apostoli Szentszék tiltakozó jegyzéke Pennesco követnek.
- Lakossági tiltakozások a törvénytervezet ellen. Papok megsebesülése. Rejtjeles táviratok a 45. cikkely törléséről. A görög és a latin rítusú püspökök halálukat fejezik ki a Szentatya közbenjárásáért.
- A marosvásárhelyi konfliktusról.
- A parlament jóváhagyja a törvényt.
- Román állampolgárság a Romániában lakó külföldi jezsuitáknak.
- Az új vallásügyi törvényt követő nehéz helyzet.
- Az új vallásügyi törvény és a papok eskütétele.
- Az erdélyi iskolák bezárásáról.
- A budapesti nuncius jelentése a váradai káptalan tagjairól (1929).
- Különleges kisebbségügyi felügyelőség (1938).
- N. JORGA, Földrajzi térképek, statisztikák, Bukarest, 1936.
- Kisebbségek a Nemzeti Újjászületés Frontjában.
- A. CALINESCU, [Az új Románia], Bukarest, 1939.

47 P.O., 47
Püspöki konferencia
1923–1944

1923. október 25-i ülés. Napirend: titoktartás, az egyházi vagyon megtartása és visszaszerzése, vallásügyi törvény, tanügy, Actio Catholica, püspöki joghatóság és kormányzás.

1944. június 22-i ülés. A nuncius jelentése a román püspökkari konferenciáról. Jegyzőkönyv.

48 P.O., 47-52

ERDÉLY

Vallási helyzet és tanügy

1923–1939

A magyar követség jegyzékei a kisebbségekre és a tanügyre vonatkozó állami rendelkezésekről (1923–1925).

A nuncius jelentései: tanügy, túlkapások és erőszak, az anyanyelv használata az oktatásban, az állami és a különleges iskolákra vonatkozó kormányzati tervek, ingatlanok lefoglalása, visszaszolgáltatások.

Mons. Cisar bukaresti érsek levele a Katolikus Egyház helyzetéről. *Protection des minorités en Roumanie. Observation du Gouvernement...*, 1925.

Erdély nemzetiségi térképei.

A nuncius jelentései, [rendi] előljárók és püspökök levelei, a kormány *memoranduma*: középiskolák, árvaházak, kollégiumok, rendházak, rablások, fosztogatások, rombolások stb.; tiltakozások, tárgyalások (1926–1939).

49 P.O., 53

Püspöki szék betöltése

SZATMÁR (SATU MARE)

1923–1925

Információk a szatmári püspök betegségével kapcsolatban és egy koadjutor kérése *cum jure successionis*.

A Konzisztoriális Kongregáció fakultásokat ad a püspöknek.

50 P.O., 53
NAGYVÁRAD (ORADEA MARE)
Püspöki szék betöltése
1923–1927

Mons. Széchényi halála.

A magyarországi nuncius jelentései a Magyarországon lévő részről.

Mons. Bjelik Imre volt magyarországi tábori helynök kinevezése apostoli kormányzónak a magyar oldal feletti joghatósággal.

Mons. Brém Lőrinc kinevezéséről a magyar oldal általános helynökévé és az engedélyezett fakultások.

A Konzisztoriális Kongregáció megerősíti az [apostoli] kormányzó által Mons. Brémnek engedélyezett fakultásokat.

Mons. Széchényi végrendelete. A közvélemény.

Hírek Mons. Bjelikről.

A nagyváradi magyar javakról. Kollányi Ferenc kanonokra bízott javak.

Az egyházmegye emlékeztetője.

A nuncius közbenjárása a kormánynál a javak ügyében.

Vagyonkezelő bizottság.

Az apostoli kormányzó halála.

51 P.O., 53
MUNKÁCS (MUKAČEVO)
Parókiák
1923

N.B. „A román területen lévő parókiák kormányzása” a 33. pozíciószámán szerepel.

52 P.O., 53

MÁRAMAROS (MARAMUREȘ)

Új máramarosi egyházmegye létesítésének terve
1923–1924

A román rítusú püspökök kérelme egy új, Kolozsvár székhelyű egyházmegye létesítésére Szamosújvár szétosztása után.

53 P.O., 54

BESSZARÁBIA ÉS BUKOVINA

Lelki ellátás
1924–1926

A metropolita kéri, hogy Besszarábia és Bukovina román rítusú katolikusait rendeljék az ő joghatósága alá.

A nuncius és a bukaresti érsek véleménye.

Engedélyezés (1924).

Mons. Suciú levele egy, az Egyesült Államokban rendezendő gyűjtésről a román görögkatolikusok új templomára Bukarestben.

54 P.O., 54

A kispapok katonai szolgálata
1924–1938

Tárgyalások a Propaganda Fide Kollégium román növendékeinek felmentéséről a katonai a szolgálat alól.

A felmentés megerősítése és feltételei (1924).

Felmentés: a jezsuita P. Napholcz papszentelés életkori akadályá alól (1930).

A nuncius közbenjárása a kispapok katonai alapkiképzésére vonatkozó törvényi rendelkezés enyhítése érdekében.

55 P.O., 54
Az örmény katolikusok lelki ellátása
1924

Mons. A. Bahaban mint pátriárkai helynök elismerésének ügye.

56 P.O., 54-55
BUKAREST
Érsek
1924–1948

Az apostoli kormányzó és az érsek kinevezéséről.

Mons. R. Netzhammer lemondása. Kinevezése Anazarbus címzetes püspökévé.

A jászvásári püspök ad interim kinevezése bukaresti apostoli kormányzóvá.

A nunciatúra jelentései Mons. R. Netzhammerről, az elutazás, a búcsúzó pástorlevél, a lemondás fájjalása.

Az apostoli kormányzó és az érsek kinevezéséről.

A megüresedett bukaresti szék betöltése.

Mons. Cisar kinevezése bukaresti érseknek.

Mons. V. Ghika levele.

C. Aurer, *Brevis Historia dell'Arcidiocesi di Bucarest*, 1933.

Öt évre szóló fakultások a bukaresti, a váradi és a szatmári ordináriusok számára (1948).

57 P.O., 56
BUKAREST
Az érsekség javai
1924–1942

A magyar követség a Szent László Egyesület Romániában lévő ingatlanjainak esetleges eladományozásáról.

A nuncius jelentése Mons. Cisar bukaresti érsek válaszáról (1924).

Románia

A bräilai magyar iskola ügye (Románia).

Román–magyar egyeztetőbizottság a határokon kívül maradt javak ügyében.

Mons. Cisar magatartása a Szent László Egyesület és a balázsfalvi görögkatolikus érsek között létrejött megállapodás végrehajtásával kapcsolatban.

A nuncius felvilágosítása.

Tárgyalások az egyesület és Mons. Cisar között.

A nuncius információi: a Bukarestben lakó magyarok lelki ellátása, a bräilai ingatlan, egy plébániaház építése a Szent Ilona-templom mellett.

A magyar kormány tiltakozása a bräilai iskola eladása ellen.

Mons. Cisar mentegőzése.

58 P.O., 57
BUKAREST
Jezsuiták
1924–1925

Két jezsuita küldésével kapcsolatos ügyiratok.

59 P.O., 57-60
KOLOZSVÁR - SZAMOSÚJVÁR (CLUJ - GHERLA)
Mons. Hirschler politikai tevékenysége
1923–1936

A román kormány románellenes politikai tevékenységgel vádolja Mons. Hirschler kolozsvári plébánost és kéri az eltávolítását Romániából.

A nuncius jelentései

Mons. Hirschler feljegyzése a vádakkal kapcsolatban

- Az Apostoli Szentszék válasza Románia teljhatalmú követének.⁴⁶
Mons. Hirschler folyamatban lévő pere az „Înfrățirea” c. újság ellen.
Mons. Hirschlert hívatják Rómába. Intézkedések.
Mons. Majláth gyulafehérvári püspök levele a kolozsvári plébánosról.
A román hatóságok indokolatlan óvintézkedései Mons. Hirschlerrel szemben.
A követ nyomást gyakorol egy gyors megoldás érdekében.
A nunciátúrai titkár megbeszélése Mons. Majláthtal a kapott utasításokról.
Mons. Hirschler levélben kéri, hogy tanulmányi célból Rómába utazhasson.
A kolozsvári plébánossal kapcsolatban, Rev. Zombory László *curriculum vitae*-je [életrajza].
Mons. Hirschlerről és a plébánia pénzügyi zár alá vételéről.

60 P.O., 61
JÁSZVÁSÁR (IAȘI)
Püspöki szék betöltése
1925

- Vegyes értekezlet a jászvásári szék betöltéséről.
A Hitterjesztési Kongregáció értesítése Mihai. Robu jászvásári püspöki kinevezéséről.⁴⁷

---

⁴⁶ Teljhatalmú, olaszul: „plenipotenziario”, felhatalmazott, minden fontos jogot gyakorló. A szentszéki követek hivatalos címében szerepel.

⁴⁷ A Hitterjesztési Kongregáció az illetékes a missziós területek püspökeinek kinevezésében. Ez azt jelenti, hogy 1925-ben Iași - Jászvásár a vatikáni szervezetben megőrizte missziós terület jellegét.

Románia

---

61 P.O., 61
Aposztata katolikusok
1925–1936

Görögkatolikusok áttérése az ortodox egyházba.
A nuncius információi az ortodox metropolita propagandájáról, a hi-
teahagyás oka.
Katolikus templomok erőszakos bitorlása.
Mária királyné ortodox hitre téréséről szóló hírek.
Az ortodox egyházak zsinata (1926).
A katolikusok a zaklatások miatt térnek át az ortodox hitre.
A Keleti Kongregáció dokumentumai.

62 P.O., 61
SZATMÁR (SATU MARE)
Segédpüspök
1925–1928

Mons. Boromisza Tibor szatmári püspök segédpüspököt kér.
Információk P. B. Pajitniről.
Mons. Bjelik Imre váradi apostoli kormányzó kap megbízást Mons.
Boromisza segítségére (1926).
Mons. Zombory esetleges püspöki kinevezéséről.
Nincs akadálya Mons. Mayer Antal kinevezésének váradi apostoli kor-
mányzóvá.
A nuncius gondolatai egy segédpüspök kinevezéséről.
A Konzisztoriális Kongregáció leirata Mons. Mayer püspöki kineve-
zéséről.

63 P.O., 62
GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)
A Batthyáneum könyvtára
1925

Pápai védnökség kérése a Batthyáneum könyvtára számára.

64 P.O., 62

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

65 P.O., 62
NAGYVÁRAD (ORADEA MARE)
Az egyházmegye helyzete
1925–1927

Mons. Bjelik váradi apostoli kormányzó írásai különböző kérdésekről:

- az egyházmegye állapota,
- az érseki palota esetleges eladása a kormánynak,
- a szeminárium elköltözése és az épület elidegenítése,
- kapcsolatok a polgári hatóságokkal,
- fejtegetések az általános helynökök utódlásáról,
- beszámoló az egyházmegye kormányzásának állapotáról.

A magyarországi nuncius jelentése: Mons. Bjelik panaszai a váradi kormányzásra és Mons. Lindenbergerre.

66 P.O., 62
Károly trónörökös herceg lemondása
1926–1930

Károly herceg politikai okokból lemond a trónról (1926. XII. 31.).

Mons. Dolci jelentései: Károly herceg visszatérése Bukarestbe és kikiáltása királlyá (1930. VI. 8.); az új Maniu-kormány.

Románia

---

67 P.O., 63-64
Tanügyi kérdések
1925-1928

A Katolikus Egyháznak kellemetlenségei származnak a törvény 37. cikkelyének a magániskolákra való alkalmazásából. Sok gyermek kerül nem katolikus iskolákba, ahol választhatnak tanítási nyelvet. Új tanügyi tervezet.

Mons. Augustin Pacha, Mons. Steinmann és Mons. Blaskovics Ferenc információi az új törvényről.

Jogvita az állami és a katolikus iskolákról.

Emlékeztető a szerzetesi fenntartású iskolák helyzetéről.

A német katolikus kisebbségek kívánalmai.

Dekrétum fogalmazvány: A katolikus iskolákról az ordináriusok joghatósága alá kerülnek.

Utasítások a nunciushoz.

A katolikus iskolákból kiutasított katolikus gyermekek.

67a P.O., 64
TEMESVÁR (TIMIȘOARA)
Mons. A. Pacha apostoli kormányzó
1923-1927

A Konzisztoriális Kongregáció kérdése.

Mons. Pacha kinevezése címzetes lebedoszi püspökké.

Anyagi támogatás kérése a szeminárium számára.

68 P.O., 65
NAGYSZEBEN (SIBIU)
Parókia a román görögkatolikusok számára
1925-1945

Tárgyalások Mons. Suciu gyulafehérvár-fogarasi érsek és a ferencesek tartományfőnöke között egy parókia létrehozásáról Nagyszeben-

ben a ferencesek templomában és a kolostoruk helyiségeiben Az Apostoli Szentszék közbenjárása a konventuális ferencesek generalisánál.

A tárgyalások állása. Észrevételek az üggyel kapcsolatban (1926).

Mons. Suciú az Apostoli Szentszék közbenjárását kéri az egyesült görögkatolikusok érdekében.

A Konzisztoriális Kongregáció véleménye.

Utasítások a nunciushoz.

A nagyszebeni románok és magyarok jogvitája a ferencesek templomának birtoklásáért (1945).

69 P.O., 65
Szenátor püspökök
1926–1927

Latin rítusú püspök jelöléséről a szenátusba.

Az Apostoli Szentszéki követ memoranduma.

A gyulafehérvári püspök előnyben részesítése.

A bukaresti érsek levele a katolikusokat képviselő latin rítusú ordinárius választásáról.

Mons. Cisar kinevezése szenátorra alanyi jogon.

Mons. Cisar és a magyar katolikusok.

70 P.O., 66
BESSZARÁBIA
A helyzet
1926

CAZACO P., Notes sur la Bessarabie, Bukarest, 1926.

Bulletin officiel di Ministère de l'Industrie et du Commerce, La Bessarabie,
1925. VII.

Románia

---

71 P.O., 66
Segédpüspökök kinevezése
1926–1940

A Konzisztoriális Kongregáció értesítése segédpüspökök kinevezéséről Romániában (1926).

Mons. Majláth segédpüspökekről szóló cikk.

Rejtjeles táviratok (1940).

72 P.O., 67
GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)
Koadjutor püspök
1926–1931

Jelentések Mons. Majláth gyulafehérvári püspök javaslatával kapcsolatban, miszerint Mons. Hirschlert *cum iure successionis* nevezzék ki a koadjutorának.

A püspök levelei és lépései Mons. Hirschler jelölése érdekében.

A „Cuvântul” cikkei Mons. Majláthról és Mons. Hirschlerről (1927).

Folyamodvány Mons. Hirschler koadjutori kinevezése iránt *cum iure successionis* (1929).

Mons. Majláth segédpüspökének kinevezéséről.

73 P.O., 67
KOLOZSVÁR - SZAMOSÚJVÁR (CLUJ - GHERLA)
Az egyetem latin kápolnája
1926–1927

A kolozsvár-szamosújvári egyetem kápolnájának megtartásáról a katolikusok számára.

74 P.O., 68

BUKOVINA

Apostoli kormányzó a latin rítusúak számára
1925–1928

Bukovinának, amely a Lvovi [Lemberg] Főegyházmegye része, van néhány latin rítusú dekanátusa. Ezek számára általános helynököt neveznek ki Mons. Steinbach személyében, aki később apostoli kormányzó lesz.

A lengyelországi nuncius kérdése a joghatósággal kapcsolatban.

Az Apostoli Szentszék rendelkezései.

Mons. Steinbach halála után Mons. A. Grabowskit nevezik ki.

Pennesco követ azt szeretné, hogy a bukovinai híveket egy román apostoli kormányzóra bízzák.

Eljáró bíró kinevezése a Bukovina ügyében ítélkező másodfokú bíróságon.

75 P.O., 68-69

Utódlás a király halála esetén
1927

A Szent Officium utasításai a nunciusnak.

I. Ferdinánd király halála.

Az új király, Mihály kikiáltása. A régenstanács eskütétele.

„Monitorul Oficial”, 1927. VII. 21. és 25.

A király temetése. A nuncius és a püspökök részvétele.

Károly herceg ügye és Manoilescu letartóztatása.

Politikai helyzet.

Manoilescu pere. Nyílt levél Ion I. C. Brătianu úrnak, in „Cuvântul”, 1927.

Románia

---

76 P.O., 69
NAGYVÁRAD (ORADEA MARE)
Széküresedés
1927–1930

Mons. Mayer kinevezése ideiglenes váradi [apostoli] kormányzónak. Pennesco követ jegyzéke a kormány értesítésének elmaradása miatt. Mons. Mayer kéri, hogy kispapjainak feladhassa az első tonzúrát és a kisebb rendeket. A magyarországi nuncius jelentése: néhány panasz az apostoli kormányzó ellen (1928). Mons. Mayer püspöki koadjutora a váradi és a szatmári egyházmegyék számára.

77 P.O., 70
GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)
Mons. Majláth Gusztáv Károly
1927–1934

Mons. Majláth politikai magatartása. A nuncius magyarázata. Sajtótámadás a püspök ellen. Mons. Majláth pénzt kér különböző [jótékonyági] intézmények támogatására. (1929). Jogvita Blomberg báró és a püspök között. A nuncius jelentése Mons. Majláth egészségi állapotáról és az egyházmegye pénzügyi helyzetéről.

78 P.O., 70
Címzetes apátok és prépostok
1928

Mons. Majláth fakultást kér címzetes apátok és prépostok kinevezésére.
Válasz.

79 P.O., 71-73
SZATMÁR (SATU MARE)
Széküresedés
1928–1937

Mons. Szabó István kinevezése káptalani helynöknek

A sváb kérdés:

- A német-sváb Nemzeti Egység emlékeztetője: a papságnak nehéz visszanémetesítenie a népet.
- A nuncius hírei és véleménye a nacionalizmusról és a fajokról.
- Mons. Fiedler István szatmári püspök jelentése a kérdéstről.
- Utasítások az új nunciusnak, Mons. Andrea Cassulónak (1928–1937)

Püspökjelöltek.

Mons. Fiedler felszentelése szatmári és váradi püspökké (1930).

Incidens a püspök és a kormány között. A nunciatura ügyvivőjének lépései.

A jogvita és próbálkozások az ügy megoldására.

Mons. Fiedler levele.

A volt romániai nuncius, Mons. Dolci véleménye.

Tárgyalások a kormány és Valeri nuncius között. A kormány hajthatatlan a püspök áthelyezésének kérdésében.

A nuncius által tervbe vett és az Apostoli Szentszék által jóváhagyott megoldás.

80 P.O., 73
Jezsuita novíciátus
1929

A jezsuita generális emlékeztetője és levele: hiányzik az engedély a novíciátus áthelyezésére.

Románia

---

81 P.O., 73
BUKOVINA
A németek panaszai
1929

A csernovici helynök ügye.

A konkordátum után a Lvovi Főegyházmegyéből a Jászvásári Egyházmegyébe átkerült németek panaszai.

82 P.O., 74
A konkordátummal foglalkozó vegyes bizottság
1929–1930

Mons. Dolci a pápai delegátus a határmegállapító és az egyházi vagyont képező javakat felülvizsgáló egyeztetőbizottságban.

A magyar követség jegyzéke a magyar területen lévő, közös egyházi javakról.

Mons. Frențiu, a váradi egyesült görögkatolikusok püspöke és Alexandru Borza professzor tagjai a konkordátum pótcikkelyében előírt vegyes bizottságnak.

A balázsfalvi püspöki konferencia jegyzőkönyve az egyházi vagyon létesítéséről.

A Keleti Egyházak Kongregációjának értesítése az örmények új ordináriusáról.

A nuncius magyarázatai romániai missziójáról.

Mons. Nicolescu és a püspöki kar dicsérik a nuncius lankadatlan tevékenységét.

83 P.O., 75
NAGYVÁRAD (ORADEA MARE)
Mons. Mayer Antal apostoli kormányzó
1928–1932

Az apostoli kormányzónak adományozott címről.
A németajkúak panaszai.

84 P.O., 75-78
Az egyházmegye határai
1929–1932

- Peclisan úr információi.
A bukaresti érsek levele; az egyházmegyék határainak megállapítása és a püspöki székekbe jelölt személyek.
A bukovinai német katolikusok panaszai Mons. Grabowski általános helynök ellen.
A latin [rítusú] egyházmegyék új határai.
A konkordátum alkalmazására felállított vegyes bizottság munkájáról. A nuncius tárgyalásai az *aeque principaliter* kifejezés jogi értelméről. Iuliu Maniu miniszterelnök próbálkozásai a kifejezés értelmének csorbítására.
A bizottság tagjainak aláírás előtt jegyzőkönyvbe foglalandó nyilatkozatai. Az aláírás (1930. VI. 6.).
Az egyházmegyék új rendjéről szóló pápai bulla szövegének sürgetése.
A romániai rutének tiltakozásai.
A *Solemni Conventione* [kezdetű] pápai bulla végrehajtása, dekrétumok és kinevezések.
Mons. Mayer volt váradi apostoli kormányzó emlékeztetője.
Az Erdélyi Egyházmegye nevének megváltoztatása Gyulafehérvári Egyházmegyére. A Konzisztoriális [Kongregáció] értesítése és a dekrétum.
A bukaresti és a jászvásári egyházmegyék a Konzisztoriális [Kongregáció] illetékessége alá kerülnek.

85 P.O., 78

Lelki előjáró az örmények számára
1930–1932

A Keleti Egyházak Kongregációjának értesítése a romániai katolikus örmények lelki előjárójának kinevezéséről.

Sahag Gokian, bécsi mecharista atya kinevezése az örmények apostoli kormányzójává.

A nuncius közbenjárása az apostoli kormányzónak járó illetmény érdekében.

Az [apostoli] kormányzó bizonytalan pénzügyi helyzete. A nuncius közbenjárása.

86 P.O., 79

Az új egyházmegyék püspöki kinevezései
1930–1940

Információk az új máramarosi egyesült görögkatolikus egyházmegye, valamint a szatmári és a váradi latin rítusú egyházmegye élére jelölt személyekről.

Politikai helyzet.

Felvilágosítás Rusu és Fiedler jelöltekről; Mons. Szabó kinevezéséről szatmári apostoli kormányzónak.

A kinevezés benyújtása a kormánynak és nyomásgyakorlás Fiedler jelöléséért, aki még nem beszél románul.

Székek betöltése: Mons. Pacha temesvári püspök, az egyházmegye volt apostoli kormányzója; Rusu máramarosi püspök; Rev. Sahag Gokian a katolikus örmények apostoli kormányzója.

*Nulla osta*⁴⁸ a kormány és a Szent Officium részéről.

Cassulo nuncius jelentései a Szovjetunióhoz intézett *ultimátum* következtében kialakult politikai helyzetről.

---

⁴⁸ Nihil obstat (latinul): nincs akadálya.

87 P.O., 80
Esetleges bolsevik invázió
1930

Félelem egy bolsevik inváziótól.
Románia szentszéki követének emlékeztetője, kérdések.
Megjegyzések a Sincero bíboros jelenlétében tartott konferencia politikai jellegéről.

88 P.O., 80
A papok fizetése
1930–1934

A vallásügyi miniszter javasolja a papok fizetésének csökkentését az 1931. évi költségvetésben.
A nuncius fellépése az állami fizetéseknek minden vallásfelekezetenél azonos mértékű csökkentéséért.
Mons. Borgongini Duca megjegyzései.
Az Apostoli Szentszék válasza.
Az 1931. évi költségvetés jóváhagyása. Végleges csökkentés.
A konkordátum 11. cikkelyének értelmezéséről és a vallásügyi tárca költségvetéséről.
A nuncius lépései az egyházak azonos elbánásban részesítéséért.
A román követség jegyzéke (1931).
A püspöki kar és a papság anyagi helyzete.

89 P.O., 81
Egyházi vagyon
1930–1939

Az egyesült görögkatolikus és a latin rítusú püspökök egyházi vagyonáról szóló szabályzat (statutum) tervezete.
Mons. Borgongini Duca észrevételei.
Módosítások a tervezetben.

Az egyházi vagyonról szóló szabályzat ratifikálása. Jóváhagyás (1930–1931).

Az egyházi vagyonként bemutatandó bevételek meglétéről (1939).

90 P.O., 82-84
Gondoskodás a javadalmakról
1931–1938

A szatmári püspök kéri Gresinszky Antal kanonok előléptetését a káptalan nagyprépostjává, és hogy a javadalma bevételét adományozzák az egyházmegyének vallásos célokra.

Engedélyezés.

Aurelio Giovanni Vassiliu miniszter (szentszéki követ) fellépése a Szatmárban és Nagyváradon megüresedett kanonoki stallumok kiosztásáért.

A nuncius jelentései Mons. Fiedler véleményéről. Az Apostoli Szentszék utasításai.

A kormány ragaszkodik Rev. Zitzmann kinevezéséhez a váradi kanonoki stallumra

Hírek a fent említett papról (1933).

Hogyan kell a kormánnyal közölni a kinevezéseket?

Rev. Boga Alajos kinevezése gyulafehérvári tanfelügyelő kanonoknak.

A kormány problémái.

Levéltári jegyzetek a román követ szóbeli jegyzékének visszavonásáról és az Apostoli Szentszék emlékeztetőjének átadásáról.

Mons. Dolci közbenjárása Nicolae Titulescu külügyminiszter közvetítésével.

A román követség jegyzéke a kinevezési eljárásról.

A nuncius és az Apostoli Szentszék levelezése a rezervált javadalmak kérdéséről és utasítások a nem rezervált kanonoki stallumokkal kapcsolatban.

Az Apostoli Szentszék válasza a jog értelmében rezervált kanonoki stallumok adományozását illetően.

Apostoli bullák kérése a temesvári és a váradi nem rezervált javadalmak és a gyulafehérvári rezervált javadalom kedvezményezettjei számára (1934–1936).

A szatmári káptalan helyzetéről.

Mons. Cassulo fellépése a konkordátumban foglalt egyezménynek megfelelő illetményért Boga kanonok számára.

91 P.O., 84

Ileana hercegnő házassága

1931

Ghika herceg római küldetése Ileana hercegnő és Bourbon Antal főherceg házassága ügyében.

Az ünnepélyes eljegyzés és házasságkötés vallási szertartásáról ortodox rítus szerint.

Házasságkötés csak katolikus szertartás szerint. Pápai üzenet.

A sinaiai házasságkötés kettős szertartásának utóhatásai (Strascichi del duplice rito nel matrimonio a Sinaia), in „Corriere della Sera”, 1931. VII. 31.

Magyarázatok.

92 P.O., 85-101

GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)

Status Catholicus - Katolikus Státusz

1931–1938

A *Status Catholicus Transylvaniensis* sajátos egyházmegyei intézmény, amelyben a világiak a papokkal közös döntés alapján igazgatják az egyházmegye meghatározott iskolai és gazdasági ügyeit.

A magyar követség jegyzéke és a nuncius jelentései arról, hogy tartani lehet a kolozsvári egyházi intézeteknek és a piaristák templomának lefoglalásától. A román kormány felvilágosítást kér a *Status Catholicus* jogi helyzetéről.

Mons. Majláth gyulafehérvári püspöknek és a Status Catholicus igazgatójának levelei: veszélyben vannak a katolikus intézmények, a templomok, a kollégiumok, a jótékonyági alapítványok; Jorga miniszter[elnök] kétségbe vonja a gyulafehérvári testület jogi személyiségét. A Zsinati Kongregáció elé terjesztett jelentés (1933).

Ghibu professzor és a nagyszabedű metropolita propagandája a Status Catholicus ellen.

A Status szervezete.

Gyárfás Elemér és Mons. Balázs András, a Status [Erdélyi Római Katolikus Státusz] képviselőinek beadványai. Megbeszélés az államtitkárral a kormányról, amely betiltotta a Status tevékenységét. *De Institutione Catholica: Status Romanus-Catholicus Transylvaniensis*, Cluj, 1932.

Utasítások a nunciussnak. Jelentés.

A római katolikus „Status”. Jorga professzor nyilatkozata a szenátusban, in „Neamul Românesc”, 1932. II. 15.

Serédi bíborosnak, Magyarország prímásának levele a Status jogi személyiségéről, amelyet a kormány nem ismer el.

A román követség jegyzéke Mons. Majláth leveléről, amelyet a Zsinati Kongregációhoz intézett a Status fejlődéséről és az egyházmegye helyzetéről. Az államtitkár jegyzéke.

A nuncius jelentései: a több évszázados intézmény rövid története. Véleménye a kormánnyal való megállapodásról. Írások a Status jogi helyzetéről és Jorga professzor beszédéről. Változások a kolozsvári telekkönyvben a Status Catholicus birtokait illetően. A kormány helyesbíti a telekkönyvet. Történelmi tanulmány a Status kezdeteiről és jogi helyzetéről a XVII. században. A vezetők és a kormány megállapodása.

Az államtitkár és Valeriu Pop teljhatalmú miniszter, szentszéki követ tárgyalásai a konkordátum 9. cikkelyének értelmezéséről a Status Catholicus jogi elismerését illetően. Megállapodás és a gyulafehérvári egyházmegyei tanács új szabályzata (1932. V. 30.)

A nuncius jelentései: Mons. Majláth problémái a megállapodás után és az egyházmegyei tanács kompetenciái. Akadályok a megállapodás végrehajtása körül. Megbeszélések Titulescu miniszterrel Ghibu professzor kampányáról és a régi Status folyamatban lévő

- pereiről. A külügyminiszter nyilatkozata. Lépések annak elkerülésére, hogy a parlament által nem ratifikált megállapodás érvényessége a semmítőszék elé kerüljön. A korlátozott érvényesség kérdése. Megbeszélés a külügyminiszterrel.
- A magyar követség jegyzéke az egyházmegyei tanács szándékáról, miszerint a Népszövetséghez fordul a megállapodás be nem tartása miatt (1934).
- A nuncius jelentései: Titulescu miniszter találkozója az igazságügyi és a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel a megegyezés érdekében. A miniszter egy magyarázó jegyzetet javasol a megállapodás 3. és 4. cikkelyéhez.
- Utasítások a nunciushoz egy bizottság létrehozására, amely a javak hovatartozásának megállapítása végett megvizsgálná az alapítóleveleket. A csíkszentsimoni és a csatószegei iskola lefoglalása, aggodalom más ingatlanok miatt.
- Valeriu Pop, *Acordul dela Roma, Cluj*, 1934.
- Gyárfás professzor levele és feljegyzése az államtitkárnak a kormány ellenállásának okáról. A Népszövetséghez benyújtandó petíció tervezete.
- A nuncius jelentése az egyházmegyei tanács által a püspök távollétében tanúsított magatartásról. Emlékeztető a vallásalapról.
- A magyar követség dokumentumai az alapítványok történetével és az egyesült görögkatolikusoknak az egyházmegyei tanács javairól való lemondásával kapcsolatban. Harc az erdélyi katolikusok ellen (1935).
- A nuncius jelentései: Pop miniszter beszédében azt állítja, hogy az egyesült görögkatolikusoknak joguk van a [z egyházmegyei] tanács javaihoz. (1936) A latin és az egyesült görögkatolikus püspökök ülése a nunciaturán megállapodás céljából. A püspökök nyilatkozata. A Teréziánum-alapítvány dokumentumai és fénymásolatai. Javaslat egy háromtagú bizottság létrehozására, amelynek döntése végleges és megfellebbezhetetlen. Mons. Vorbuchner gyulafehérvári koadjutor jegyzete.
- Explanatio iuridico-historica documentarum de fundis diocesis ALBAIULIENSIS ritus latini*, 1937.

A magyar követség és az egyházmegyei tanács panasza a döntőbizottság ellen.

Utasítások a nunciushoz a bizottság kompetenciáival kapcsolatban.

A gyulafehérvári püspök 1788. évi ad limina jelentésének másolata (1937).

A nuncius jelentései: megnyugtató megbeszélés Tatarescu miniszterelnökkel. Mons. Hossu kolozsvári egyesült görögkatolikus püspök kompromisszumos javaslata. Nicolae Petrescu-Comnen miniszter javasolja, hogy egy bizottság vizsgálja meg a kérdést.

A magyar követség emlékeztetője (*Aide Mémoire*) az egyházmegyei tanács elnökének és más tagjainak haditörvénytörvények elé állításáról a kezelésükben lévő javak eltulajdonításának vádjával.

A nuncius közbenjárása az eljárás megakadályozása érdekében. Tárgyalások a megállapodás megkötéséről. A külügyminiszterhez intézett jegyzék az egyházmegyei tanács ügyéről. Mons. Vorbuchner feljegyzése Vaida miniszternek, a koronatanács tagjának. A ditrói (Ditrau) iskola újranyitása: a Páli Szent Vince rendi nővérek az árvaházban maradnak.

A magyar követség jegyzéke az egyházi tulajdon ellen Romániában folyó perekről és a szerzetesrendek jogi személyiségéről

A nuncius jelentései: a kérdések tanulmányozása. A bíróságon folyamatban lévő perek elnapolása. A Status ellen folyó pert halasztották. (1939. II. 17.) Megbeszélés Dragomir miniszterrel, a kisebbségügyi biztossal, aki a kérdések barátságos megoldásának híve.

93 P.O., 102
GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)
A Katolikus Népegylet tevékenysége
1931

A román követség jegyzékei a katolikus egyletről.
Pontatlan információk.

94 P.O., 102
GYULAFEHÉRVÁR-FOGARAS (ALBA IULIA - FĂGĂRAȘ)
Érsekválasztás
1932

Keleti Kongregáció, Problémafelvetés: 605/31, 1932. V. 9.
Levéltári jegyzet: a gyulafehérvár-fogarasi egyesült görögkatolikus
papság érsekválasztási joga.
A Szentatya jóváhagyja a plenáris ülés határozatait.

95 P.O., 102
Román Kollégium (Róma)⁴⁹
1933–1938

A román követ kívánsága a [XI.] Piusz nevét viselő, új Román Kollé-
giummal kapcsolatban.
Az egyesült görögkatolikus püspöki kar zarándoklata a pápai román
szeminárium megnyitása alkalmából.
A kormány hozzájárulása a Román Kollégium tanulmányi ösztöndí-
jaihoz.
Mons. Nicolescu által felajánlott összeg.

96 P.O., 102
Új nuncius: Mons. Valerio Valeri
1933

Mons. Dolci áthelyezése.
Mons. Valerio Valeri, az új nuncius indulásának sürgetése.

---

⁴⁹ A „Collegio Pio Romeno” Rómában, a Gianicolo dombon épült fel. Vele szomszédos a „Pontificio Collegio Ucraino”.

Románia

---

97 P.O., 102

GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)

A Simion Bărnuțiu Gimnázium tulajdonlásának visszakövetelése
1933

A román követ közbenjárása.

A generális (szerzetesrendi legfőbb elöljáró) információi.

98 P.O., 103-104

Mons. Valeri különböző jelentései

1933-1936

Románia békepolitikája a kisantant Sinaiában tartott konferenciája után.

Politikai helyzet belföldön és a Balkánon.

Vaida miniszterelnök lemondása. A liberális párt hatalomra kerülése.

Országgyűlési választások.

Duca miniszterelnök meggyilkolása. Per.

A király elleni összeesküvés megghiúsult.

Kormányválság. Lemondások (1934).

Német követ Bukarestben.

Az anglikán püspökök látogatása.

Jugoszlávia támadásai az Apostoli Szentszék ellen.

Az egyesült görögkatolikusok kongresszusa Nagykárolyban (Carei).

Incidensek.

Az anyakirálynő születésnapja.

Tatarescu új, liberális kormánya.

A nuncius tiltakozása a szatmári székesegyház meggyalázása miatt.

99 P.O., 104-106
A magyarok lelki ellátása
1934–1970

- Mons. Shvoy Lajos, a Szent László Társulat elnökének feljegyzései a romániai magyar kisebbségek lelki ellátásáról.
Az Apostoli Szentszék közbenjárása.
A budapesti és a bukaresti nuncius jelentései a Szent László Egyesületről.
Egy jezsuita küldése a magyarok lelki ellátására.
Rítusváltás a Gyulafehérvári Egyházmegyében.
A Magyar Katolikus Almanachban (1930–1931) Mons. Nicolescu által talált pontatlanságokról.
A Keleti Kongregáció állítólagos törekvéseiről, miszerint rá kívánja venni a latin rítusú katolikusokat (székelyeket), hogy térjenek át az egyesült görögkatolikus rítusra. Felvilágosítás.
A nuncius vizitációja a székely régióban.
Az Egyesült Államok-beli Erdélykutató Bizottság levele a romániai magyar kisebbségekről (1970).

100 P.O., 106
Actio Catholica
1934

101 P.O., 106
GYULAFEHÉRVÁR
Függelék a Római Szertartáskönyvhöz
1931–1935

- A gyulafehérvári püspök magyar nyelvű szertartáskönyvet javasol egyházmegyéje számára.
A Rítuskongregáció észrevételei.
A nuncius véleménye.
Az egyesült görögkatolikus püspöki kar ellenkezése.

102 P.O., 107-109
FOGARAS ÉS GYULAFEHÉRVÁR (BALÁZSFALVA)
(FĂGĂRAȘ - ALBA IULIA/BLAJ)
Kinevezések a főegyházmegyében
1935-1939

Mons. Suciú, a balázsfalvi egyesült görögkatolikus metropolita halála után a nuncius három püspököt terjeszt elő kinevezésre. A Szentatya megerősíti Mons. Nicolescu kinevezését balázsfalvi metropolitává és Mons. Balan kinevezését lugosi püspökké. A kormány vitatja Mons. Nicolescu kinevezését.

Jelentések a külügyminiszterrel folytatott tárgyalásokról.

A Keleti Kongregáció észrevétele és a balázsfalvi kinevezéssel kapcsolatban az Apostoli Szentszéknek továbbított dokumentumok.

Mons. Nicolescu levelei Mons. Dolcinak a kinevezése ellen emelt kormányzati vétőről.

A Románia Csillaga érdemrend Nagykeresztjének adományozásáról Mons. Nicolescunak.

Királyi audiencián a nuncius: a metropolita kinevezése és a gyulafehérvári szék betöltése.

Victor Macaveiu kanonok és a balázsfalvi papság zúgolódása Taut kanonoknak a metropolita segédpüspökké való esetleges kinevezése ellen.

A római Loretói Szűz Mária templom ügyének megoldása.

A kormány közli, hogy nincs ellenvetése Mons. Nicolescu balázsfalvi metropolitává és Mons. Balan lugosi püspökké történő kinevezése ellen. A nunciatura ügyvivőjének jelentései a segédpüspök ügyéről.

Nincs akadály a kinevezéseknek és Mons. Hossu előléptetésének pápai trónállóvá. Közzététel.

Mons. Nicolescu egészségi állapota.

A balázsfalvi székre vonatkozó intézkedések.

103 P.O., 110

Lelki ellátás az olaszok számára

1935–1938

Rev. A. Mantica olasz misszionárius helyzete Bukarestben.
Közbenjárás a plébános anyagi megsegítése ügyében.
A nunciusz az egyházi és a polgári hatóságok közötti együttműködésre
buzdítja a romániai olasz követet.
Vizitáció az olasz iskolában.

104 P.O., 110–111

GYULAFEHÉRVÁR (ALBA IULIA)

Püspöki szék esetleges betöltése

1934–1938

Jelöltek Mons. Majláth esetleges segédpüspökének személyére.
A Szent Officium részéről *nincs akadály* Mons. A. Burcovic, Vorbuch-
ner Adolf és Bánáss László püspöki méltóságra emelésének.
Mons. Vorbuchner kinevezésének benyújtása a kormánynak mint
Mons. Majláth koadjutora utódlási joggal.
Pápai kinevezés.
A Konzisztoriális Kongregáció észrevételei.
A koadjutor problémái Mons. Majláth betegsége miatt. Intézkedések.
A főpap lemondása. Érseki cím.
Mons. Majláth nyugdíja. Mons. Vorbuchner egészségi állapota. Ha-
lálhíre.

105 P.O., 111–113

Házkutatások

1935–1938

A konkordátum ellenére házkutatások és a javak lefoglalása fenyegeti
a szerzetesrendeket.

- Házkutatás az aradi konventuális ferences szerzetesek kolostorában és más erdélyi rendházakban.
- Fakultás Mons. Pacha számára az aradi és a marosvásárhelyi kolostorokban végzendő vizsgálatához.
- A nuncius tiltakozása a szucsávai (Suceava, Szőcsvásár) templom miatt, amelyet a kormány átadott az ortodoxoknak. Az Apostoli Szentszék lépései.
- A nuncius megbeszélései Románia szentszéki követével és a kormány más tagjaival.
- Jogi személyiség és a javak lefoglalásának veszélye.
- A premontreiek és a az irgalmasrend javainak zár alá vétele.
- A magyar követség jegyzékei és emlékeztetője Ghidu professzor katolikusellenes tevékenységéről.
- A premontreiek javainak ügye. Jelentés a parlamenti képviselők által a nevelésügyi miniszter jelenlétében megegyezés céljából tartott ülésről.
- Levéltári jegyzet a nuncius által a miniszternek bemutatott pontokról.
- A „Magyarság” interjúja Ghibu professzorral a kisebbségekről.
- A ferences szerzetesek előljárójának kihallgatása.
- Tanulmány a szerzetesrendekről.
- A premontreiek javainak visszaszolgáltatása.
- Megbeszélés Iamandi miniszterrel a vallási intézmények jogi személyiségének kérdéséről.
- A szucsávai rutén templomról történő megállapodás ügyében.
- Feljegyzés Boga kanonok ügyéről.

106 P.O., 114
Történelmi térképek
1936

Theodor Alexandru Cisar, *Romania*, Bucarest, 1935.

107 P.O., 114

Új nuncius: Mons. Andrea Cassulo
1936–1945

Mons. Andrea Cassulo kinevezése romániai nunciusnak.
Fakultások és utasítások.

A nuncius meghívása Sinaiába a trónörökös herceg ünnepére.

Mons. Cassulo és Mons. Sensi levelezése (1936–1938).

A levéltár Bukarestből történő elküldéséről.

A nuncius cikke a pápai diplomáciáról.

108 P.O., 115–117

Mons. Cassulo különböző jelentései
1936–1938

Megbízólevél.

A vallásügyi minisztérium átszervezése.

Politikai helyzet.

Emlékeztető a külügyminiszter részére néhány hivatalnak a nunciaturával szemben tanúsított magatartásáról.

Vizitáció az egyházmegyékben.

A király látogatása Lengyelországban. Naptárreform.

Kapcsolatok Magyarországgal és a kisebbségekkel.

Katolikus püspökök részvétele ortodox vallási és egyben politikai szertartásokon.

A varsói ortodox metropolita látogatása.

Ünnepségek Sinaiában a trónörökös herceg tiszteletére. Jugoszláv konkordátum.

Az AGRU (Egyesült Görögkatolikusok Közössége) kongresszusa.

Kormányválság: új kormány.

A francia külügyminiszter romániai útja.

A román nemzetiszocialisták a zsidók és a katolicizmus ellen.

A Szent Officium tanulmánya a katolikusok részvételéről ortodox istentisztelet keretei között tartott nemzeti ünnepen.

A kisantant konferenciája Sinaiában.

Románia

Apostoli vizitátor szemináriumokban.
Külföldi [államok] képviselői.
Moreno, *Catholicisme et Loyalisme*, 1938.
Miron Cristea pátriárka látogatása Varsóban.
Zúgolódás a nagyváradi orsolyiták gimnáziumában.
Politikai helyzet.
Megbeszélés Miron Cristea pátriárkával, miniszterelnökkel.
A Vasgárda bukása.
A Nemzeti Újjászületés Frontja.
Audiencia a királynál.

109 P.O., 118
BUKAREST
1937-1938

A Páli Szent Vince nővérei házának megnyitása.

110 P.O. 118
Teológiai karok
1937-1940

Angelescu miniszter állami katolikus teológiai kart szándékozik alapítani Kolozsváron.
A balázsfalvi metropolita és a kolozsvári püspök ellenvéleménye az állami egyetemi karokkal egyenértékű teológiai karokról.
A Keleti Kongregáció állásfoglalása (nota) a romániai teológiai karokról. Apostoli vizitáció a bizánci rítusú szemináriumokban. Keleti Kongregáció, Problémafelvetés: 425/34. sz., 1939.

N.B. Ez a pozíciószám az ötödik periódushoz tartozik.

111 P.O., 118
Liturgikus ünnepek
1937–1938

A magyar követség jegyzéke: Románia vallásügyi minisztere megsérti a konkordátumot.

A vallásügyi miniszter nyomást gyakorol a gyulafehérvári koadju-torra és a szatmári püspökre néhány ünnep időpontjának megvál-toztatása céljából.

A magyarországi nuncius véleménye.

A miniszter felhívása a bukaresti érsekhez a magyar jelképekkel és a Szent István-ünnepségekkel kapcsolatban.

112 P.O., 118

N.B. Ez a pozíciószám hiányzik.

113 P.O., 119
Az Antirevizionista Liga gyűlése
1937

A nuncius tiltakozása az Antirevizionista Liga tevékenysége és a gyű-lésen tett kijelentései miatt, amelyek a Katolikus Egyház, a konkordátum és a szerzetesrendek ellen irányulnak.

114 P.O., 119
A keresztény nemzeti Goga-kormány
1937–1938

Választások és politikai pártok. A Goga-Cuza-kormány. A zsidókkal szemben tanúsított magatartás.

Politikai helyzet. Kormányváltás és a kormány törekvései.

Románia

A miniszterelnök lemondása. Miron Cristea pátriárka az új miniszterelnök.

115 P.O., 120
Új alkotmány
1938–1939

Miron Cristea pátriárka új kormánya.

A nuncius értesítése a püspökök eskütételi kötelezettségéről és annak körülményeiről.

Az ország politikai helyzete.

Látogatás a vallásügyi és a belügyminiszternél.

Új közigazgatási törvény.

Új irányzat az oktatásban.

Nemzeti ünnep és az egyházak egysége.

A Nemzeti Újjászületés Frontja; Erdély egyesült görögkatolikus papsága.

116 P.O., 121
NAGYVÁRAD ÉS LUGOS (ORADEA - LUGOJ)
Parókiák
1938

A Keleti Kongregáció értesítése: a rutén parókiák új elrendezése.

A nuncius lépései a kormánynál.

117 P.O., 121
Imádság az uralkodóért
1938

Utasítások a nunciusnak.

A nuncius megbeszélése a külügyminiszterrel.

118 P.O., 121

A nunciust megillető precedencia

1938

Az apostoli nuncius precedenciájáról a diplomáciai testület tagjai között.

Lengyelország nagykövetének megérkezése Bukarestbe. Audiencia a megbízólevél bemutatása alkalmával. Fogadás.

A külügyminiszter biztosítja a nunciust arról, hogy elismeri a precedenciáját.

A román követség nagykövetséggé emeléséről.

119 P.O., 121

Az egyházak egysége

1938–1940

Mons. Zombory tanulmányai az ortodox egyház közeledéséről a Katolikus Egyházhoz.

Jorga professzor beszéde a Katolikus Egyházzal.

A keresztény egyházak egységének jövőjéről.

Mons. Nicolescu levele az ortodoxok visszatéréséről.

120 P.O., 121

Mária királyné halála

1938

Az anyakirályné lelki üdvéért mondott szentmise ügyében.

Táblázatok

Az Apostoli Szentszék egyes kongregációi

A kongregációk elnevezésében 1968-ig szerepelt a „Szent”. 1968-tól ez már nem használatos. A „Szent” szó a magyarban nem pontos. Az eredetiben nem „Sanctus” (angolban „holy”, franciában „saint”), hanem „Sacer, sacra, sacrus” (angolban: „sacred”, franciában „sacré”), ami a „szentség” fogalmát árnyalja. Ezt a különbségtételt a német nem ismeri, mindkét kifejezés a szentségre: „Heilig”. – Ugyanilyen „szekularizáció” következett be a pápa hivatalos megszólításában: nem „Sanctissime Pater”, mint korábban, hanem „Beatissime Pater”.

Apostoli Penitenciária

A Római Kúria legősibb intézménye, kezdetei a XII. századra mennek vissza. Egyben a Katolikus Egyház legfőbb bírósága, a bűnbocsánat terén. Székhelye Rómában a Cancellaria téren van.

1918. március 12. – 1924. december 30.	Oreste Giorgi bíboros
1925. január 8. – 1927. július 31.	Andreas Franz Frühwirth OP bíboros
1927. július 31. – 1941. október 8.	Lorenzo Lauri bíboros

Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja – Sacra Congegazione per gli Affari Ecclesiastici Straordinari (AE, AES, AA.EE.SS)

1814. július 19-én alapította meg VII. Piusz pápa, kibővítve az 1793-ban létrehozott „super Negotiis Extraordinaris Regni Galliarum” kongregációt. 1908-ban X. Piusz pápa megreformálta az Államtitkár-

ságot, melynek Első Szekciójává tette ezt a kongregációt, de megőrizte nevét. 1968-tól VI. Pál pápa a nevét Egyházi Közügyek Tanácsára változtatta, 1988-ban pedig II. János Pál az Államtitkárság Második Szekciójává tette, neve azóta: Államközi Kapcsolatok Szekciója: Sezione per i Rapporti con gli Stati. Ennek levéltára őrzi 1967-ig az AA.EE.SS. anyagát.

Élén: maga a pápa, illetve a bíboros államtitkár

1921. június 28. – 1929. június 7. Francesco Borgongini Duca

1929. június 7. – 1937. december 13. Giuseppe Pizzardo

1937. december 13. – 1952. november 29. Domenico Tardini

Szent Officium (Kongregáció)

1542-ben alapította III. Pál pápa Szent Inkvizíció Kongregációja néven, 1908-ban X. Piusz pápa új nevet adott neki: Sacra Congregazione del Sant'Uffizio. A mai Hittani Kongregáció.

Élén: bíboros titkára (1967-ig prefektus a pápa)

1914. október 14. – 1930. február 26. Rafael Merry del Val
y Zulueta bíboros

1930. július 4. – 1939. április 1. Donato Raffaele Sbarretti Tazza
bíboros

Hitterjesztési – De Propaganda Fide Kongregáció

Élén: Prefektus

1918. március 12. – 1932. augusztus 30. Willem Marinus
van Rossum, C.Ss.R. bíboros

1933. március 16. – 1960. július 12. Pietro Fumasoni Biondi
bíboros

Rítuskongregáció – Sacra Congregatio rituum

1588. január 22-én alapította V. Piusz pápa, az idők folyamán illetékességét részben más, később alapított kongregációknak adta át.

Élén: bíboros prefektus

1915. február 11. – 1929. február 25.	Antonio Vico
1929. március 12. – 1938. szeptember 6.	Camillo Laurenti
1938. szeptember 14. – 1947. október 24.	Carlo Salotti

Keleti Kongregáció: Keleti Egyházügyi Szent Kongregáció – Sacra Congregatio pro Ecclesia Orientali

Mai formájában 1917-től

Élén bíboros titkár (prefektusa maga a pápa), 1967-től bíboros prefektus

1917. november 29. – 1922	Niccolò Marini
1922. augusztus 8. – január 1. 1927	Giovanni Tacci Porcelli
1926. február 6. – 1936. február 7.	Luigi Sincero
1936. június 19. – 1959. november 11.	Eugène Tisserant

Konzisztoriális Kongregáció – Congregazione per l'erezione delle chiese e le provviste concistoriali – Sacra Congregazione Concistoriale

1588. január 22-én alapította V. Szixtus pápa, 1908. június 29-én X. Piusz pápa nagyobb hatáskörrel látta el, 1967. augusztus 25-én VI. Pál pápa új nevet adott neki: Püspöki Kongregáció - Congregazione per i Vescovi

Élén: 1588–1965 között bíboros titkár, 1965-től bíboros prefektus.

1908. október 20. – 1928. október 24.	Gaetano De Lai bíboros
1928. november. 1. – 1930. február 22.	Carlo Perosi bíboros
1930. július 4. – 1948. szeptember 17.	Raffaele Carlo Rossi bíboros

---

**Zsinati Kongregáció – Sacra Congregazione del Concilio
– Congregatio pro executione et interpretatione
concilii Tridentini**

1564. augusztus 2-án alapította IV. Piusz pápa, a Trienti Zsinat helyes értelmezésére.

Élén: bíboros prefektus:

1919. március 28. – 1930. július 4. Donato Raffaele Sbarretti Tazza
1930. július 4. – 1938. július 16. Giulio Serafini
1938. július 22. – 1939. március 10. Luigi Maglione

Szerzetesi kongregáció

Alapította V. Szixtus pápa 1586-ban: „S. Congregatio super consultationibus regularium”. 1601-ben egyesítve a Püspöki Kongregációval: „Congregatio pro consultationibus episcoporum et aliorum praelatorum”. 1908-ban X. Szent Piusz pápa különválasztotta: Congregazione dei Religiosi (Szerzetesi Kongregáció). 1967-ben VI. Pál pápa (*Regimine Ecclesiae Universae* konstitúció) a világi intézmények ügyeinek intézését is rábízta: „Congregazione per i Religiosi e gli Istituti Secolari” (rövidítve: SCRIS). 1988-ban II. János Pál pápa (*Pastor Bonus* konstitúció) a nevét hivatalosan Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjára változtatta („Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica” – CIVCSVA).⁵⁰ – A hétköznapi használatban továbbra is: Szerzetesi Kongregáció. Levéltári anyaga 1908-ig a Vatikáni Apostoli Levéltárban, 1908-tól a Kongregáció székhelyén (Róma, Piazza Pio XII, 3.) található.

Élén: bíboros prefektus

1920. március 6. – 1922. június 25. Teodoro Valfrè di Bonzo
1922. július 5. – 1929. március 12. Camillo Laurenti
1928. december 17. – 1935. december 31. Alexis-Henri-Marie
Lépicier, O.S.M.

---

⁵⁰ Lásd: *Annuario Pontificio*, 2015. 1824; Továbbá Erdő Péter: *Egyházjog*, Budapest 1991. 233.

Szemináriumok és Egyetemek Kongregációja
- Congregazione per i seminari e le Università degli Studi

Alapította V. Szixtus pápa 1588-ban, XII. Leó pápa átalakította 1824-ben: Congregatio studiorum (Egyházi Állam területére), XV. Benedek pápa 1915-ben leválasztotta a szemináriumok felügyeletével foglalkozó szekciót a Zsinati Kongregációról és egyesítette előbbivel.

Élén: titkár

1913. május 15. – 1928. augusztus 19. Giacomo Sinibaldi

1928. október 28. – 1945. október 11. Ernesto Ruffini

Kongregációs szessziók mutatója az egyes sorozatokban⁵¹

Csehszlovákia - *Sessioni*⁵²

1249. szesszió 1922. IV. 12. Nagyszombat. Ap. Korm. kinevezése
8 P.O., 9-11
1268. szesszió, 1923. X. 19. Olmütz érsekének kinevezése
33 P.O., 48
1269. szesszió, 1923. XII. 18. A népnyelv liturgikus használata
69 P.O., 70
1283. szesszió, 1925. II. 24. Ünnepek csökkentése. Husz-émléknap
56 P.O., 54-55
és 61 P.O., 57
1294. szesszió, 1926. VIII. 1. Husz-émléknap
61 P.O., 57
- A „Sokol” [Sólyom] nemzetközi kongr.
77 P.O., 76-80
- Vegyes szesszió, 1934. IV. 23. Lelkipásztori ellátás a hadseregben
66 P.O., 67-68
- Vegyes szesszió, 1926. XII. 19. Eperjes. Püspöki kinevezése
78 P.O., 81
- Vegyes szesszió, 1934. IV. 29. A huszti egyházmegye létrehozásáról
84 P.O., 86-88
1302. szesszió, 1927. IV. 25. Husz-émlékünnep
85 P.O., 89-91
1304. szesszió, 1927. VII. 28. Husz-émlékünnep
85 P.O., 89-91
- Vegyes szesszió, 1927. II. 10. Lelkipásztori ellátás a hadseregben
93 P.O., 93

⁵¹ A kongregációs szessziók kézirásos regisztrumát a Történelmi Levéltár őrzi.

⁵² A Kongregáció nagyobb prelátusai üléseinek anyagát lásd a „Sessioni” sorozatban.

1315. szesszió, 1929. I. 17. Vallási helyzet, prágai főegyházmegye
112 P.O., 139
1337. szesszió, 1931. VI. 8. Modus vivendi, 6. Néhány bíboros álláspontja
97 P.O., 126-129
1357. szesszió, 1934. IV. 29. Modus vivendi, 6. Serédi észrevételei
97 P.O., 126-129
1361. szesszió, 1934. VII. 25. Modus vivendi, 6.
97 P.O., 126-129
1366. szesszió, 1935. V. 13. Hágai per. Modus vivendi, 6.
97 P.O., 126-129
1368. szesszió, 1935. VII. 18. Modus vivendi, 6.
97 P.O., 126-129
1370. szesszió, 1936. VI. 28. Modus vivendi, 6.
97 P.O., 126-129
1370. szesszió, 1936. V. 20. Modus vivendi
134 P.O., 164-172

Magyarország - Sessioni

1262. szesszió, 1923. május 21. Kalocsai és (a magyar oldalon) nagyvárad kanonoki stállumok létesítése
17 P.O., 24-26
- Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációja és a Konzisztoriális Kongregáció vegyes szessziója: 1287. szesszió, 1925. november 26. Egyházi javak
27 P.O., 29-30
1379. szesszió, 1937. szeptember 16. Változások a püspöki székek betöltésére indított eljárásban
74 P.O., 55

Románia - Sessioni

1239. szesszió, 1924. II. 20. Román konkordátum
35 P.O., 10-28

Táblázatok

1280. szesszió, 1924. XII. 19. Az uralkodópár koronázása
37 P.O., 30

Keleti Egyházak Kongregációja

7105. sz. 1922. A rutén görögkat. apostoli korm.

33 P.O., 9

605/31. sz. 1932. V. 9. Érsekválasztás

94 P.O., 102

425/34. sz. 1939. Teológiai karok

110 P.O. 118

Diplomáciai kapcsolatfelvétel az Apostoli Szentszékkal (Vatikánnal)

Az itt vizsgált országokkal a diplomáciai kapcsolatfelvétel tárgyévé (zárójelben az esetleges megszűnés éve):

Ausztria: 1529 óta a német birodalom fővárosába, Bécsbe akkreditált nunciátúra volt illetékes Magyarország esetében is, a kiegyezést követően pedig az Osztrák-Magyar Monarchiában.⁵³

Ausztria:	1920(-1938)
Csehszlovákia:	1920(-1939)
Jugoszlávia:	1920-tól
Lengyelország:	első legátus 1000-ben, első nuncius 1555-től
Magyarország:	első önálló nunciátúra 1920-tól (-1945)
Románia:	1920-tól

*Mai kimutatás szerint:*⁵⁴

Ausztria	1946. augusztus 9. (újrafelvétel dátuma)
Cseh Köztársaság	1990. április 19. (újrafelvétel dátuma)
(Észak)-Macedónia	1994. december 21.
Szlovák Köztársaság	1993. január 1.
Horvátország	1992. február 8.
Lengyelország	1989. július 17. (újrafelvétel dátuma)
Magyarország	1990. február 9.
Románia	1990. május 15. (újrafelvétel dátuma)
Szerbia	1970. augusztus 14. (újrafelvétel dátuma)
Szlovénia	1992. február 8.

⁵³ A bécsi nunciosokra lásd: Squicciarini, Donato: Die apostolischen Nuntien in Wien, Libreria Editrice Vaticana, Vatikán 1999.

⁵⁴ Forrás: http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/documents/rc_seg-st_20010123_holy-see-relations_it.html

Szentszéki követek periódusunkban a tárgyalt államok szerint⁵⁵

A hónap, nap adatok, forrásainktól függően nem egységesek. Állami nyilvántartásokban a kinevezés, a vatikáni nyilvántartásban a megbízólevél átadásának dátuma a mértékadó.

Ausztria szentszéki követei (Gesandter) 1920–1938

1920. március 18. – 1928. szeptember 28. Ludwig von Pastor
1928. december 22. – 1938 Rudolf Kohlruss

Csehszlovákia szentszéki követei 1920–1939

1920. március 22. – 1922 Kamil Krofta (1876–1945)
1922 – 1926 Václav Pallier (1880–1947)
1925 – 1928: Eduard Jelen követségi titkár
ideiglenes ügyvivő (1891–1968)
1928. június 9. – 1939 Vladimír Radimský (1880–1977)

Jugoszlávia (Szerb, Horvát és Szlovén Királyság) szentszéki követei

1920. március 13. – Luigi Bakonić [Bakotić]
1923. szeptember 17. – Josip Smodlaka
1926. augusztus 10. – Jevrem Simić
1936 üresedés
1937. március 31. – Nikola Mirošević-Sorgo
(Mirošević-Sorkočević)

---

⁵⁵ Rómában ezen kívül az olasz államnál, „a Quirinálnál” is volt diplomáciai miszsió, követség vagy nagykövetség.

Lengyelország szentszéki követei

1919. augusztus 2. – 1921. augusztus 30. Józef Wierusz-Kowalski
1921. augusztus 31. – 1937. december 27. Władysław Skrzyński
1924. december 11-től
nagykövet
1937. december 27. – 1939. július 24. Stanisław Janikowski,
ideigl. ügyvivő
1939. július 15. – 1958. október Kazimierz Papée
XII. Piusz pápa halálát
követően
adminisztrátor 1972-től
1979-ben Rómában
bekövetkezett haláláig
a menekült lengyel
kormány nemhivatalos
képviselője.

Magyarország szentszéki követei 1920–1939

1920. július 26. – 1924. szeptember 27. Gr. Somssich József
1924. november 23. – 1925. február 27. Báró Bornemisza Gyula
1925. február 27. – 1926. március 25. Balásy Antal követségi
titkár ideigl. ügyvivő
1926. március 25. – 1927. augusztus 21. Verseghy Nagy Elek
1927. szeptember 22. – 1938. május 25. Barcza György
1938. május 25. – 1939. január 19. Thierry Heribert követ-
ségi titkár ideigl. ügyvivő

Románia szentszéki követei 1920–1947

1920. július 29.–1928. május 23. Dimitrie C. Pennesco [Pennescu]
1928–1929 Dimitrie Jurasco, ideigl. ügyvivő
1930. március 31. – Nicolae Petrescu-Comnen, követ

Táblázatok

1932. július 20. –	Aurelio Giovanni Vassiliu, követ
1939. február 4. –	Nicolae Petrescu-Comnen, nagykövet
1938. december 22-én	nagykövetség rangra emelték.
1940-től	ismét követség.

Apostoli nunciások periódusunkban a tárgyalt államok szerint⁵⁶

N. B. A kinevezés dátuma és a nunciatúra székhelyére érkezés dátuma egymástól rendre eltér

Apostoli nunciások Ausztriában

1920–1922	Francesco Marchetti Selvaggiani
1922–1935	Enrico Sibilìa
1936–1938	Gaetano Cicognani

Apostoli nunciások Csehszlovákiában 1920–1939

1920. május 15. – 1923. május 30.	Clemente Micara
1923. május 30. – 1928. február 13.	Francesco Marmaggi
1928. február 15. – 1934. január 9.	Pietro Ciriaci
1935. augusztus 5. – 1939.	Saverio Ritter

Apostoli nunciások Jugoszláviában 1920–1946

1920. március 2. – 1921. február 15.	Francesco Cherubini
1922. május 29. – 1937. december 13.	Ermengildo Pellegrinetti
1938. április 21. – 1946. január 15.	Ettore Felici

---

⁵⁶ Irodalom: De Marchi, Giuseppe: Le nunziature apostoliche dal 1800 al 1956, Libreria Edirice Vaticana 1957. Újranyomás: 2006.

Apostoli nunciusok Lengyelországban 1919–1939

1919–1921	Achille Ratti (XI. Piusz pápa)
1921–1926	Lorenzo Lauri
1928–1936	Francesco Marmaggi
1936–1939	Filippo Cortesi

Apostoli nunciusok Magyarországon 1920–1945

1920–1925	Lorenzo Schioppa
1925–1930	Cesare Orsenigo
1930–1945	Angelo Rotta

Apostoli nunciusok Romániában 1920–1945

1920. szeptember 1. – 1923. május 30.	Francesco Marmaggi
1923. május 30. – 1933. március 13.	Angelo Maria Dolci
1933. április 3. – 1936. június 3.	Valerio Valeri
1936. június 14. – 1947. június 3.	Andrea Cassulo

Szerzetesrendi generálisok

Az inventáriumban előforduló fontosabb férfirendek legfőbb rendi elöljáróinak listája vonatkozó periódusunkban.

A női rendekre sokkal nehezebb lenne azonosítani, lévén, hogy áttekintésük rendkívül speciális ismereteket igényel. A pápai jogú női szerzetesi intézményekre lásd az *Annuario Pontificio* köteteit. A 2015. évi kiadás a férfi rendeket 87 oldalon, addig a női rendekre 204 oldalon át sorolja fel (egy szerzetesi intézményre öt sor jut!). A kor magyarországi szerzetesrendi közösségeire jól használható a Serédi bíboros által – Az *Annuario Pontificio* mintjára kiadott – Magyar Katolikus Almanach, melynek első kötete 1927-ben, 4/5-ik és utolsó kötete 1930-ban-ben jelent meg. (Utóbbira lásd a hivatkozást alább: Románia, 99. P.O., 104-106.) Interneten csak az első kötet: <https://epa.oszk.hu/03000/03049/00001/pdf/> – A magyarországi apostoli vizitáció során periódusunkban vizitált női rendekre lásd Somorjai Ádám: *Visitatio apostolica Institutorum Vitae consecratae in Hungaria, 1927–1935. A magyarországi szerzetesrendek apostoli vizitációja*, Pannonhalma 2008. (Rendtörténeti Füzetek 13.) 301–424.

C.Ss.R. - Congregatio Sanctissimi Redemptoris - Redemptorista

Alapítás éve: 1732. november 9.

Élén: superiore generale, generális

1909–1947 Patrick Murray

O. Cist. - Ordo Cisterciensis - Ciszterci

Alapítás éve: 1098

Élén: generális apát

1920–1927 Cassian Haid (Wettingen-Mehrerau, Ausztria)

1927–1936 Franciscus Janssens

1936–1950 Edmondus Bernardini (Santa Croce, Roma)

O. P. – Ordo Praedicatorum – Domonkos

Alapítás éve: 1216. december 22.

Élén: maestro generale, Gran Maestro, nagymester

1916–1925	Ludwig Theissling
1926–1929	Buenaventura García de Paredes
1929–1946	Martin Gillet

**O. T. – Ordo Teutonicus – Ordo domus Sanctae Mariae
Theutonicorum Hierosolymitanorum – Német Lovagrend**

Alapítás éve: 1190 (Akkó, mai Izrael)

Élén: Gran Maestro, nagymester

1894–1923	Eugen von Österreich főherceg
1923–1933	Johan Nepomuk Norbert Klein
1933–1936	Paul Heider
1936–1948	Robert Schälzky

**OFM – Ordo Fratrum Minorum – Obszerváns Ferences
– olaszul: „minori”**

Alapítás éve: 1209. február 24. – 1517-től elvált a konventuálisoktól

Élén: ministro generale”: generális miniszter

1921–1927	Bernardinus Klumper
1927–1933	Bonaventura Marrani
1933–1944	Leonardo M. Bello

**OFMConv – Ordo Fratrum Minorum Conventualium
– Konventuális Ferences, Minorita**

Alapítás éve: 1209. február 24. – 1517-től elvált az obszervánsoktól

Élén: ministro generale”: generális miniszter

1919–1924	Domenico Maria Tavani
-----------	-----------------------

Táblázatok

1924–1930	Alfonso Orlich (Orlini)
1930–1936	Domenico Maria Tavani
1936–1953	Beda Maria Hess

OFMCap – Ordo Fratrum Minorum Cappucinatorum – Kapucinus

Alapítás éve: 1528

Élén: ministro generale”: generális miniszter

1920–1926	Giovanni Antonio Bussolari
1926–1932	Melchiorre da Benisa
1932–1938	Vigilio Federico Dalla Zuanna
1938–1946	Donatus von Welle

O. Praem – Ordo Praemonstratensis – Premontrei

Alapítás éve: 1120

Élén: „abate generale”: generális apát.

Nincs adat.	1937-től Róma székhellyel
1937–1962	Hubertus Noots (1881–1967)

OSB – Ordo Sancti Benedicti – Bencés

Alapítás éve: VI. század – Bencés Konföderáció: 1893

Élén 1893 óta: Primás apát

1913 (koadj.)–1947 Fidelis von Stotzingen⁵⁷

A bencés rend sajátos szerkezetű, generálisa az egyes kongregációknak van, amelyek szintén szerzetes rendnek, „ordo monasticus”-nak számítanak. A „Magyar Bencés Kongregáció” kifejezés első álta-

---

⁵⁷ 1893 a Bencés Konföderáció alapítási éve. Az egyes primás apátokra lásd a táblázatot in: *A Bencés Konföderáció*. Szerk. Somorjai Ádám OSB. Bencés Főapátság, Pannonhalma 2009. (Bencés Rendtörténet 1.) 351sk.

lunk ismert előfordulása: 1920. A Pannonhalmi Szent Benedek-rend mint kongregáció 1514 óta áll fenn. Ennek élén áll a Prézes Apát, vagy Főapát.

1920–1932	Bárdos Remig
1929 kormányzó apát	Kelemen Krizosztom
1933 főapát–1950	Kelemen Krizosztom

OSBM - Ordo Sancti Basilii Magni - Bazilita rend

Alapítás éve: 1631
Nincs adat

PSS - Societas Presbyterorum a Sancto Sulpitio - szulpiciánus

Alapítás éve: 1642
Nincs adat

SJ - Societas Jesu - Compagnia di Gesù Jézus Társasága, jezsuita

Alapítás éve: 1534
Élén: generális, „praepositus generalis”, „preposito generale”
1915–1942 Vladimir (Włodzimierz) Ledóchowski

Egyházi terminus technicusok

Vatikáni Államtitkárság – Általános Ügyek Szekciója – Államközi Kapcsolatok Szekciója – Történelmi Levéltár – Konkordátum – Dikasztérium – Vatikáni Apostoli Levéltár – Annuario Pontificio – Püspöki kinevezések – érsekség – metropolia – Főegyházmegye – Püspöki cím, titulus – Koadjutor – Helynök – Ordinárius – Egyházmegyék határai – Parókia, Eparchia – Generális – provinciális – Általános prokurátor – Utasítás – Jelentés – Távirat – Iktatókönyvek – Positio, Posizione – Rapporti delle Sessioni – Stati Ecclesiastici – Fasz cikulusz – Fólió, foglio – Fakultás – vizitáció: kánoni és apostoli.

Az egyházi, a vatikáni adminisztráció ősi, megelőzi az egyes monarchiák, majd nemzeti államok adminisztrációjának kialakulást. Ennek megfelelően terminológiája is ősi. Indokolt, hogy röviden ismertessünk néhány fontosabb fogalmat a kutatás megkönnyítésére, gyakorlati szempontból.⁵⁸

Vatikáni Államtitkárság – Segreteria di Stato, hosszabb elnevezés: Öszentsége Államtitkársága: Segreteria di Stato di Sua Santità. Gyakorlatilag a Köztársasági Elnöki, a Miniszterelnöki és a Külügyminisztériumnak megfelelő ügyek tartoznak ide. – Vatikáni Államtitkárság, Általános Ügyek Szekciója – Sezione Affari Generali della Segreteria di Stato. Illetékessége az Egyház általános ügyei, kifejezetten pedig a Szentatya szava, tanítása, az ő általa aláírt dokumentumok gondozása, fordítása, tárolása, stb. – Vatikáni Államtitkárság, Államközi Kapcsolatok Szekciója – Sezione Rapporti con gli Stati, amelynek illetékességi köréhez tartozik az egyes nemzetközi szervezetekkel (pl. ENSZ, Európai Unió, egyes nemzetközi NGO-szervezetek) való kapcsolattartás is. Az egyes államokkal és nemzetközi szervezetekkel való diplomáciai kapcsolatfelvétel kimutatását táblázatosan megtaláljuk az Állam-

⁵⁸ A kérdésre lásd Erdő Péter: *Egyházjog*. Budapest. 2014. Továbbá: Érszegi Márk Aurél: *Pápa – Szentszék – Vatikán*. Szent István Társulat, Budapest 2014.

titkárság internetes honlapján.⁵⁹ – Vatikáni Államtitkárság, *Államközi Kapcsolatok Szekciójának Történelmi Levéltára* – Archivio Storico della Sezione Rapporti con gli Stati della Segreteria di Stato. Internetes honlapját szintén az Államtitkárságon kell keresni: Vatican.va – Curia Romana – Segreteria di Stato – Archivio Storico...⁶⁰ Itt megtaláljuk a levéltár fondjainak leírását, a levéltár szabályzatát, a konzultáció feltételeit, a nyitvatartás rendjét, a kapcsolatfelvétel módját, a levéltár dokumentumainak nyomtatott feldolgozását és egyéb hirdetések.

Konkordátum: Az Apostoli Szentsek és az egyes államok közt kötött egyezményeket különböző gyakorta indifferenciált elnevezésekkel illetik. A „konkordátum” elnevezés, amely az állam és a katolikus egyház közötti általános szabályzást jelenti, úgy tűnik, lassan alakult ki. Gyakori elnevezések: konvenció (convenzione), „ígéret” („promesse”), eskü (giuramento), megegyezés (accordo), paktum (patto), konkordátum (concordato), (pápai) engedmény (indulto [papale]), stb. A régi egyházi jogi kódex által használt kifejezések: konvenció (convenzione, 3. kánon), paktum (patto concluso, 255. kánon), konkordátum (1471. kánon). Pl. a Lettországgal kötött 1922. évi megegyezést konkordátumnak nevezik, de az *Acta Apostolicae Sedis* „convenzione”-ről szól. Ezeket a kifejezéseket differenciálatlanul használják. Ilyen értelemben használták a konkordátum kifejezést a következő országokra: Bajorország, Lettország, Lengyelország, Olaszország, Baden, Németország és Románia, de már Poroszország esetében, éppen azért, mert kevésbé teljes a kapcsolatok szabályozásában, ünnepélyes konvenciónak hívják (convenzione solenne). A Csehszlovákiával 1928-ban kötött megegyezés csak bizonyos rész kérdésekre tér ki, ezért a neve: „modus vivendi”, az 1927. évi Magyarországgal kötött megegyezés neve: „intesa semplice”, amelyet a két fél

---

⁵⁹ Relazioni bilaterali della Santa Sede: http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/documents/rc_seg-st_20010123_holy-see-relations_it.html – Lásd még alább periódusunkra a nunciosok táblázatos összeállítását.

⁶⁰ http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/sezione-rapporti-stati/archivio-storico/index_it.htm

sohasem hozott nyilvánosságra.⁶¹ Árpád von Klimó "Vereinbarung"-ról, megegyezésről szól. A levéltári források azonban azt bizonyítják, hogy nincs szó sem megegyezésről, sem ratifikált vagy publikált szövegről. A magyar kormány semmiképpen nem akart egy megegyezést. Ebben az esetben kifejezőbb volna „hallgatólagos modus vivendi”-ről beszélni a két fél között.⁶² Franciaország és Portugália esetében a paktumok a liturgikus tisztelet szabályozására vonatkoznak, amelyekkel fogadni kell Franciaország képviselőjét a keleti országokban, illetve az egyházi hierarchiát Kelet-India portugál területein.⁶³ Ezért az első esetben megegyezésről (accordo) van szó, a második esetben pedig konvencióról. Összességében arra gondolhatunk, hogy a konkordátum és az ünnepélyes konvenció kifejezés gyakran azonos tartalmat fejez ki. Így a Romániával kötött konkordátum, amelyet olykor ünnepélyes konvenciónak is neveznek, ténylegesen ünnepélyes konvenciónak tekintendő.⁶⁴ Meg kell jegyezzük, hogy az első cikkelyek mindig ugyanazt a témát tárgyalják, azaz meghatározza azt az államot, amelyben a Katolikus Egyházat ugyanazon jogokkal ismeri el és azt a követelményt, hogy a katolikus vallást szabadon és nyilvánosan lehet gyakorolni, továbbá, hogy az állam elismeri annak jogi személyi mivoltát és hierarchiáját. Míg a katolikus országokban nem ritka egy olyan kitétel elhelyezése is, amely több jogot ad az egyháznak, Románia esetében megelégedtek a klasszikus megfogalmazással. Egyébként nem volt az első nem katolikus ország,

---

⁶¹ Tervezetének szövege és fakszimiléje megjelent in: Ickx, Johan: A Pápai Államtitkárság Második Szekciójának Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok jelentősége a magyar egyháztörténetírás számára, in: Magyarország és a Szent-szék diplomáciai kapcsolatai, 1920–2015. Szerk. Fejérdy András. METEM, Budapest 2015. 45–59.

⁶² Vö. von Klimó, Árpád: Impartialität versus Revisionismus? Zum Verhältnis zwischen dem Heiligen Stuhl und Ungarn in der Zwischenkriegszeit, in Jörg Zedler, Der Heilige Stuhl in den internationalen Beziehungen 1870–1939 (Spreti-Studien, 2), München 2010, 311–332. itt: 319.

⁶³ Utóbbira lásd: Pallath, Paul: *A Katolikus Egyház Indiában*, ford. Váróczi Zsuzsanna, METEM Budapest 2015., 232 lap (Egyetemes Egyház, I.).

⁶⁴ Restrepo, G. M.: *Concordata, regnante Sanctissimo Domino Pio PP. Pio XI inita, latine e gallice reddita*, Roma 1934, 4–7, 1. jegyzet.

amellyel az Apostoli Szentszék megegyezésre jutott: az első világháború előtt Oroszországgal és Szerbiával történt szerződéskötés, de Románia esetében az első megegyezés a világháborút követően történt meg – és ez a különlegessége – egy olyan országgal tehát, amely nem katolikus ugyan, de elismeri a központosított katolikus hierarchiát.⁶⁵

Dikasztérium – Dicastero: az Apostoli Szentszék központi egyházigazgatási szervei, a minisztériumok.

Vatikáni Apostoli Levéltár – Archivio Apostolico Vaticano, mely az Archivio Segreto Vaticano (Titkos Levéltár) elnevezést 2019-ben változtatta meg.⁶⁶

Annuario Pontificio – Pápai Évkönyv: minden év tavaszán megjelenik és az előző tárgyév információit tartalmazza, így: az egyes ordináriusi (érseki, püspöki, címzetes püspöki, stb.) székhelyeket ábécérendben, az Apostoli Szentszék (Vatikán) egyes hivatalainak leírását, az egyes püspökök, főpapok, vatikáni dolgozók nevét és személyi adatait (utóbbit az illető székhelye szerint), az egyes (pápai) férfi és női szerzetesrendek leírását, történeti adatait, rendfőnökeit (generálisait, a provinciálisokat nem), általános prokurátorait, akik az Apostoli Szentszékénél képviselik saját szerzetesi intézményüket. Az *Annuario Pontificio* szerkesztése a Vatikáni Államtitkárságon történik⁶⁷ és a Vatikáni Könyvkiadó (Libreria Editrice Vaticana)⁶⁸ terjeszti.

---

⁶⁵ Vö. Ickx, Johan: Nem, nem, soha! – Én nem politizálok... Lorenzo Schioppa nuncius távozása Budapestről, in: Lorenzo Schioppa első magyarországi nuncius politikai jelentéseiből 1920–1925, Szerk. Somorjai Ádám OSB, Budapest 2020. (Nunciusi jelentések 1.) 26–44. Itt: 37. 52. jegyzet.

⁶⁶ Ferenc pápa 2019. október 22-i dátummal kelt motu proprio-jaival változtatta meg a levéltár nevét. Lásd: http://www.vatican.va/content/francesco/it/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20191022_archivio-apostolico-vaticano.html (az olaszon kívül angol és portugál változatban is).

⁶⁷ Internetes elérhetősége: https://www.libreriaeditricevaticana.va/it/84-publicazioni-periodiche/s-1/categoria-pubblicazioni-periodiche/autore-segreteria_di_stato

⁶⁸ Internetes elérhetősége: <https://www.libreriaeditricevaticana.va/it/>

Püspöki kinevezések: alább az egyes tételek (pozíciók) címadásában a helynév az egyes egyházkörzet székhelyére utal, itt, ahol szükségesnek tűnt megadtuk a régi és a mai nevet. Pl. Trnava (Nagyszombat), Csehszlovákiában (Szlovákiában). Nem adtuk meg az egyes székhelyek latin nevét, ha nem volt szükséges, lévén, hogy inventáriumunkat olasz nyelvből fordítottuk. Ezekre eligazító a pápai évkönyv, az *Annuario Pontificio*.⁶⁹ Van *megyéspüspök* és *segédpüspök*, valamint *címzetes püspök*.

Az *érsekség* (arcidiocesi) és a *metropolia*, az *érsek* (arcivescovo) és a *metropolitita* kifejezések általában szinonimaként szerepelnek, bár nem jelentik teljes mértékben ugyanazt. A metropólia több egyházmegyét átfogó egyházi szervezet, élén a metropolitával, aki általában érsek. Érsek lehet címzetes is, így a nunciások, a lemondott megyéspüspökök is kaphatnak c. érseki kinevezést.

Főegyházmegye – Az olasz általában az egyházmegye: „diocesi” kifejezést használja. Érsekség, illetve metropólia esetén a magyarországi nyelvhasználat szerint a „főegyházmegye” kifejezést használjuk.

Püspöki cím, titulus: A megyéspüspökök és érsekek valamely létező *szék* (latinul: sedes, olaszul: sede)⁷⁰ élére kapnak kinevezést. A címzetes kinevezés valamely elenyészett püspöki szék címét jelenti. Ezeket tételesen felsorolja a pápai évkönyv, az *Annuario Pontificio*.

Koadjutor – coadiutore: VI. Pál pápa 1966-ban rendelte el, hogy a megyéspüspökök, segédpüspökök, 75. életévükben nyújtsák be lemondásukat. Ezt megelőzően a püspökök halálukig hivatalban maradtak, ha képesek voltak hivatalukat ellátni. Ha egészségük meg-

---

⁶⁹ Gyakorlati célokra ajánlható a következő, gondosan ápolott honlap: catholic-hierarchy.org/

⁷⁰ A szék kifejezés fordításához szükséges tudni, hogy az olaszban a szék mint ülőalkalmatosság „seggio”, a pápai, püspöki szék „sede”. Az angolban ugyanilyen sorrendben: „chair” és „see”. A franciában: „chaise” és „siège”. Idegen nyelvű kiadványokban előfordul, hogy a két szót tudatlanságból felcserélik.

romlott, az Apostoli Szentszék kinevezhetett segítőt, koadjutort, aki – általában utódlási joggal: „cum iure successionis” – gyakorolta az ordináriusi jogokat.

Helynök – vicario generale 1. apostoli helynök: a pápa megbízására egy ordinárius oldallagosan ellát egy egyházkormányzati egységet; 2. általános helynök: érseki vagy püspöki helynök, aki az ordinárius megbízásából, az ő nevében kormányoz bizonyos, számára engedélyezett ügyekben; 3. káptalanok helynök: széküresedés esetén a káptalan (kanonokok) választanak prépostot (nagyprépost), aki az ügyeket viszi, míg a széket be nem töltik.

Ordinárius: általában érsek, megyéspüspök, aki a papszentelés teljességének birtokában kormányoz (papot püspök szentel). Lehet *nullius* (területi) apát is: a „nullius” (1983 óta: „területi”) apátok ordináriusi, tehát megyéspüspöki jogokat gyakorolnak, akkor is, ha nincsenek püspökké szentelve. Általában ősi bencés apátságok kaptak ilyen pápai privilégiumot, amelyek saját plébániákon lelkipásztori munkát is végeznek

Egyházmegyék határai: az első világháborút lezáró békekötéseket követően az egyes (új) államok (új, mint Csehszlovákia) arra törekedtek, hogy államhatáraikhoz igazítsák az egyházi közigazgatási határokat is. A határok által szelt egyházmegyék irodalma öröndetesen gyarapodik. Magyar vonatkozásban a Trianoni békekötés 100. évfordulója kapcsán jelent meg több munka.⁷¹

---

⁷¹ Fejérdy András: A katolikus Egyház Trianon után, in: JEL Újság: <https://www.jelujsg.hu/a-katolikus-egyhazi-trianon-utan>; Tóth Krisztina: Trianon egyházkormányzati következményei, in: <https://barankovics.hu/trianon-egyhazi-kormanyzati-kovetkezmenyei/>; korábról lásd: Sebők László: A katolikus egyházszervezet változásai Trianon óta, in: Regio 2 (1991) 3. sz., 65–88; Thoroczky Gábor: Észrevételek A katolikus egyházszervezet változásai Trianon óta című tanulmányhoz, in: Regio 3 (1992/3) 223–227; Gergely Jenő: Az erdélyi görög-katolikus román egyház, in: Regio 2 (1991) 3. sz., 106–117. – Somorjai Ádám OSB: Helyzetkép a trianoni békeszerződés által szelt római és görögkatolikus egyházmegyékről. Elhangzott: Trianoni emlékkonferencia, Esztergom, 2020. szeptember 11. Laskai Osvát Antikvárium szervezésében. Megjelenés alatt.

A *parókia* szó a magyar nyelvben a görög nyelvhasználatot követi és görögkatolikus plébániát jelent. Az olaszban a „*parrocchia*” szó a római rítusú plébániákat is jelenti. – A görögkatolikus egyházmegyék esetében nem egyházmegyét, hanem *eparchia* (*exarchia*) kifejezést kellene használni, de ezekhez forrásaink nem ragaszkodnak, így a görögkatolikus egyházmegyék esetében nem használjuk az *eparchia* kifejezést.

Generális – *Minister generalis*, *ministro generale*, szerzetesrendi főnökök. Beosztottjai a provinciálisok, a tartományfőnökök.

Általános prokurátor – *procurator generalis*. A generális prokurátor a szerzetesjogban és a gyakorlatban megfelel az ügyvivő, az ágens tisztének: „*Stellvertreter einer geschäftsfähigen Person, der zu rechtsgeschäftlichem Handeln (CIC 124) im fremden Namen befähigt und berechtigt ist.*”⁷² Mivel a szerzetesrendek nemzetfeletti, a prokurátor tisztséget általában nem magyar szerzetes tölti be, kivéve a magyar bencéseket. A Pannonhalmi Szent Benedek-rend, vagy a Magyar Bencés Kongregáció prokurátorai e periódusban: Serédi Jusztinián OSB 1920–1927 és Janota Cirill OSB 1928–1942.⁷³

Utasítás – *Dispaccio*: a Vatikáni Államtitkárság nagyobb előjárója, általában a bíboros államtitkár levele a pápai képviselőhöz (*nuncius*-hoz).

---

⁷² Hülskamp, M., *Procurator*, in: *Lexikon für Theologie und Kirche*, 3. kiadás, 8 (1999) 622. Lásd még: Broeck G. van den, *Procuratore Generale*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, VII (1973) 879–880; 881–882; Rincón T., *Procuratore Generale: Il CIC*², in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, VII (1973) 882–883; De Paolis V., *Il procuratore generale*, in: *Informationes SCRIS* 11 (1985) 1. sz., 108–125.

⁷³ Vö. A Magyar Bencés Kongregáció tagjai a római Szent Anzelm kollégiumban, 1888–1998, in: *Sólymos Sz., Pannonhalma élete*, i. m., 306–307. Lásd még, Uő, A Magyar Bencés Kongregáció szerepe a római Szent Anzelm Kollégium és a Bencés Konföderáció létrejöttében, in: *MEV-REGNUM* 7 (1996) 1-2. sz., 134–135.

Jelentés – Rapporto. A pápai képviselő levele az Apostoli Szentszék (Vatikáni Államtitkárság) nagyobb eljárójához, általában a bíboros államtitkárhoz.

Távirat – cifra, cifrato. Rejtjelezett (sifrírozott) távirat.

Iktatókönyvek – Registri: 1925. december 31-ig közös az Államtitkárság Általános Ügyek Szekciójával, ezek az iktatókönyvek a maguk fizikai valóságában az Apostoli Levéltár konzultációs termében lehetők a polcról. 1926-tól saját, ezek a kötetek a Történelmi Levéltárban, de nem a Kutatóteremben vannak. A kutatást elősegíthetik még a cédulák (*schede*), ezek azonban csak az Államtitkárság esetében konzultálhatók az Apostoli Levéltár kutatótermében.

IV. periódus – IV. periodo. A vatikáni levéltárak konzultáció előtti megnyitását jelenti az általunk vizsgált levéltárban használt terminus technicus. Ezt a IV. periódust, tehát XI. Piusz pápa hivatali idejét a Vatikán 2006-ban nyitotta meg a konzultáció számára.⁷⁴

Positio, olaszul *Posizione*. Általában az egyes sorozatok, azaz országok megnevezése, pl. Argentina, Pos. 363, stb.

E bilaterális, azaz államközi (pl. Vatikán–Argentína, Vatikán–Magyarország) kapcsolatokat egészíti ki a *Rapporti delle Sessioni*, azaz a kongregációs ülések, bíborosi bizottság üléseinek beszámoló anyaga, továbbá a *Stati Ecclesiastici* sorozat, amely korábban az Egyházi Állam, újabban a Vatikán városállam anyagát őrzi.⁷⁵ A „Ponenza” szót problémafölvetésnek fordítottuk, ezt általában a dikasztérium vezetője írásban bocsátja a bíborosok rendelkezésére. Az egyes országok anyagába is bekerültek a Szessziókból egyes tételek, esetünkben a legtöbb Csehszlovákiában, de Romániában is.⁷⁶ Az ún. „vegyes szessziók” arra utalnak, hogy nem csupán a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációjának bíboros tagjai voltak hivatalosak, hanem más illetékes kongregáció bíboros tagjai is.⁷⁷

---

⁷⁴ Ennek részleteire lásd: Fejérdy András: A Vatikáni Titkos Levéltár legutóbb megnyílt iratanyagáról. A vatikáni levéltár megnyitása(i), in. Levéltári Szemle 57. évf. 2007. 3. szám, 42–48.

⁷⁵ A Vatikán városállam 1929. február 11-vel alakult meg, XII Piusz pápa és Muscolini megegyezése, a Lateráni egyezmény – *Patti lateranensi* – aláírásával.

⁷⁶ Lásd alább táblázatos kimutatásunkat.

Faszcikulusz. Korábbi periódusokból ismeretes a faszcikulusz kategóriája is. 1939-ig ugyanis zöld színű borítóval ellátott faszcikuluszokba kötötték be az egyes iratcsomókat. Egy-egy faszcikulusz kb. 60–100 számozott fólióból áll. 1939. februárjától ettől a gyakorlattól eltér a levéltár, ugyanis digitális változatban lehet megtekinteni computer képernyőjén.

Fólió, olaszul *foglio*, az egyes levéltári dokumentumok oldalszáma, melyeket kiadványunk nem tüntet fel.

Fakultás – egyházjogi műszó, általában delegált felelősség, ill. engedély értelmében használatos.

A *vizitáció* szó látogatást jelent, adott esetben, egyházi elöljáró (nuncius, püspök) látogatását meg valamely egyházi intézményt (egyházmegyét, szerzesházat), amely az ő illetőségi területe. Megkülönböztetünk *kánoni vizitációt* és *apostoli vizitációt*. Utóbbiról akkor van szó, amikor maga a pápa rendeli el. A kánoni vizitációt az egyházjog (szerzetesek esetében a partikuláris jog) által előírt módon, periodikusan kell végezni, szerzetesházakban a magasabb szerzetesi elöljárók általában háromévente, püspökök vagy apostoli kormányzók, saját egyházmegyéjükben – a gyakorlat szerint – legalább egyszer, szolgálati idejük alatt. A vizitációs jegyzőkönyv hasznos történeti forrás a vizitált helyre.

---

⁷⁷ A Csehszlovákia ügyeiben tartott szessziókról megjelent publikációkról lásd recenziónkat, Somorjai Ádám OSB: *Újabb chrestomátiák az Apostoli Szentszék és Csehszlovákia kapcsolataira 1919–1925 ill. 1917–1928 között*, in: MEV 29 (2017) 1-2. sz., 137–143.

Irodalom

- A Bencés Konföderáció.* Szerk. Somorjai Ádám OSB. Bencés Főapátság, Pannonhalma 2009. (Bencés Rendtörténet 1.) 352 lap.
- Annuario Pontificio,* Pápai Évkönyv, minden évben megjelenik.
- A Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációja Levéltárának (Vatikánváros) a magyarországi egyházakra vonatkozó forrásai 1803–1903).* Összeállította Eördögh István, Szeged 1992.
- A Vatikáni Államtitkárság Államközi Kapcsolatok Szekciója Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok olasz nyelvű inventáriumának hungarika anyagai, 1939. február 10.–1948. december 31.* Szerk. Somorjai Ádám OSB. METEM, Budapest 2020. 108 lap. <http://real.mtak.hu/107228/>
- Broeck G. van den: *Procuratore Generale*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, (Róma) VII (1973) 879–882.
- Dai Rapporti del primo nunzio apostolico in Ungheria S. E. Mons. Lorenzo Schioppa 1920-1925 – Lorenzo Schioppa első magyarországi nuncius politikai jelentéseiből 1920–1925.* Szerk. Somorjai Ádám OSB. METEM, Budapest 2020. 382 lap. (Nunciusi jelentések, 1.)
- Dai Rapporti del nunzio apostolico in Ungheria S. E. Mons. Cesare Orsenigo 1925-1930 – Cesare Orsenigo magyarországi nuncius politikai jelentéseiből 1925–1930.* Szerk. Somorjai Ádám OSB. METEM, Budapest 2021. 252 lap. (Nunciusi jelentések, 2.)
- Dai Rapporti del nunzio apostolico in Ungheria S. E. Mons. Angelo Rotta 1930-1939 – Angelo Rotta magyarországi nuncius politikai jelentéseiből 1930–1939.* Sajtó alá rendezte Csíky Balázs. (Nunciusi jelentések, 3.), előkészületben.
- De Marchi, Giuseppe: *Le nunziature apostoliche dal 1800 al 1956*, Libreria Edirice Vaticana 1957. Újranyomás: 2006. 281 lap.
- De Paolis V., *Il procuratore generale*, in: *Informationes SCRIS*, (Róma) 11 (1985/1) 108–125.
- Erdő Péter: *Egyházjog.* Szent István Társulat, Budapest 1991. 1992. 2003. 2005. 2014. (Szent István kézikönyvek 7.)
- Érszegi Márk Aurél: *Pápa – Szentszék – Vatikán.* Szent István Társulat, Budapest 2014.

- Fejérdy András: A Vatikáni Titkos Levéltár legutóbb megnyílt iratanyagáról. A vatikáni levéltár megnyitásai), in: *Levéltári Szemle* 57 (2007) 3. sz., 42–48.
- Gergely Jenő: Az erdélyi görögkatolikus román egyház, in: *Regio* 1991. 3. sz., 106–117.
- Hülskamp, M.: Prokurator, in: *Lexikon für Theologie und Kirche*, 3. kiadás, 8 (1999) 622.
- Ickx, Johan: A Szentszék külügyi történeti levéltára, különös tekintettel Magyarországra, in: *Levéltári Szemle* 65 (2015) 2. sz., 5–25.
- Ickx, Johan: A Pápai Államtitkárság Második Szekciójának Történeti Levéltárában őrzött dokumentumok jelentősége a magyar egyháztörténetírás számára, in: *Magyarország és a Szentszék diplomáciai kapcsolatai, 1920–2015*. Szerk. Fejérdy András. METEM, Budapest 2015. 45–59.
- Magyar Katolikus Almanach*. Országos Katolikus Szövetség, Budapest 1927. 821 lap. [https://epa.oszk.hu/03000/03049/00001/pdf/Magyar_Katolikus_Almanach](https://epa.oszk.hu/03000/03049/00001/pdf/Magyar_Katolikus_Almanach_II_1928.pdf), II. évf. Országos Katolikus Szövetség, Budapest 1928.
- Magyar Katolikus Almanach*, III. évf. Országos Katolikus Szövetség, Budapest 1929.
- Magyar Katolikus Almanach*, IV-V. évf. Országos Katolikus Szövetség, Budapest 1930.
- Magyarország és a Szentszék kapcsolatának 1000 éve*. Szerk. Zombori István. METEM, Budapest 1996.
- Magyarország és a Szentszék diplomáciai kapcsolata, 1920–2000*. Szerk. Zombori István. Szent István Társulat – METEM, Budapest 2001.
- Magyarország és a Szentszék diplomáciai kapcsolatai, 1920–2015*. Szerk. Fejérdy András. METEM, Budapest 2015.
- Mercati, Angelo: *Raccolta di Concordati su materie ecclesiastiche tra la Santa Sede e le autorità civili*, Tipografia Poliglotta Vaticana, I. kötet (1098–1914): Róma 1919. II. kötet (1915–1954): Città del Vaticano 1954.
- Pallath, Paul: *A Katolikus Egyház Indiában*, ford. Váróczi Zsuzsanna, METEM Budapest 2015.), 232 lap (Egyetemes Egyház, I.).
- Pettinaroli, Laura: *Les sessions de la congrégation des Affaires ecclésiastiques extraordinaires: évaluation générale (1814–1938) et remarques*

- sur le cas russe (1906–1923)*, in: *Mélanges et l'École française de Rome – Italie et Méditerranée modernes et contemporaines*, vol. 122-2. Róma 2010. 493–537.
- Regoli, Roberto: Decisioni cardinalizie ed interventi papali. Il caso della Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari, in: Pettinaroli, Laura (szerk.): *Le gouvernement pontifical sous Pie XI. Pratiques romaines et gestion de l'universel. École française de Rome*, Róma 2013. (Collection de l'École française de Rome, 467) 481–501.
- Rincón T., Procuratore Generale: Il CIC², in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, (Róma) VII. kötet, 1973. 882–883.
- Sebők László: A katolikus egyházszerkezet változásai Trianon óta, in: *Regio 2* (1991) 3. sz., 65–88.
- Somorjai Ádám OSB: *Visitatio apostolica Institutorum Vitae consecratae in Hungaria, 1927–1935. A magyarországi szerzetesrendek apostoli vizitációja*, Pannonhalma 2008. 576 l. (Rendtörténeti Füzetek 13.), <http://mek.oszk.hu/15400/15496>
- Somorjai Ádám OSB: Kétszáz éves a Vatikáni Államtitkárság történeti – „külügyminisztériumi” – levéltára. Módszertani szempontok a magyar vonatkozású források kutatásához, in: *Levéltári Közlemények* 87 (2016) 219–247.
- Somorjai Ádám OSB: Magyar vonatkozású kutatások a Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárában, in: *Levéltári Szemle* 66 (2016) 3. sz., 45–57.
- Somorjai Ádám OSB: Újabb chrestomátiák az Apostoli Szentszék és Csehszlovákia kapcsolataira 1919–1925 ill. 1917–1928 között, in: *MEV* 29 (2017) 1-2. sz., 137–143.
- Somorjai Ádám OSB: Zweihundert Jahre des Archivs der Sektion für die Beziehungen mit den Staaten des Vatikanischen Staatssekretariats – des Außenministeriums des Vatikans. Charakteristika einer spezifischen Quellenlage mit besonderer Rücksicht auf den Pontifikat Pius XI. (1922–10. Februar 1939), in: *MEV* 30 (2018) 3-4. sz., 95–120.
- Somorjai Ádám OSB: *XII. Piusz pápa periódusának megnyitása felé. A vatikáni levéltárak tanulmányi napja*. Róma, Augustinianum, 2020. február 21. In: *MEV* 32 (2020), 1-2. sz., 170–173.

- Somorjai Ádám OSB: *Helyzetkép a trianoni békeszerződés által szelt római és görögkatolikus egyházmegyékről*. Elhangzott: Trianoni emlékkonferencia, Esztergom, 2020. szeptember 11. Laskai Osvát Antikvárium szervezésében. Megjelenés alatt.
- Sólymos Szilveszter: A Magyar Bencés Kongregáció tagjai a római Szent Anzelm kollégiumban, 1888–1998, in: Sólymos Sz., *Pannonhalma élete a XIX. században. Összegyűjtött rendtörténeti tanulmányok*, Főapátság, Pannonhalma 1999. (Rendtörténeti Füzetek 3.) 306–307.
- Sólymos Szilveszter: A Magyar Bencés Kongregáció szerepe a római Szent Anzelm Kollégium és a Bencés Konföderáció létrejöttében, in: *MEV-REGNUM* 7 (1996) 1-2. sz., 134–135.
- Squicciarini, Donato: *Die apostolischen Nuntien in Wien*, Libreria Editrice Vaticana, Vatikán 1999. 320 lap + „Bildteil”, metszetek, festmények az apostoli nunciusokról.
- Sztyahula László: *A csehszlovákiai magyar katolikus egyház története 1918–1950*, Ász Studio, Kéménd 2013. 227 lap. <http://doktori.btk.elte.hu/hist/sztyahulalaszlo/diss.pdf>
- Thoroczkay Gábor: Észrevételek A katolikus egyházszervezet változásai Trianon óta című tanulmányhoz, in: *Regio* 3 (1992/3) 223–227.
- Tóth Krisztina–Tusor Péter: *Inventarium Vaticanum I: A Budapesti Apostoli Nunciatura levéltára (1920–1939)*, Budapest–Róma 2016. 359 lap. – https://institutumfraknoi.hu/inventarium_vaticanum_i_budapesti_apostoli_nunciatura_leveltara_1920_1939
- Vadan, Mariuca, *Le relazioni diplomatiche tra la Santa Sede e la Romania: 1920–1948*. Libreria Editrice Vaticana, Vatikánváros 2001. 312 lap.

További vonatkozó irodalom:

http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state/sezione-rapporti-stati/archiv-io-storico/bibliografia/bibliografia_it.html

Névmutató

j-vel jeleztük, ha jegyzetben fordul elő

- Akšamović, Anton, djakovoi püspök 126, 137
Alaupović, Marko, Mons. vrhbosnai (szarajevói) egyházmegye (1950-től segédpüspök, 1960-tól érsek) 146
Albert (Albrecht), Habsburg-Tescheni, főherceg 156, 158
Aljinović, Ignazio Rev. 121
Angelescu miniszter 259
Antal, Páduai, Szent 92
Apor Vilmos püspök 201
Apponyi Albert gr. 188, 189
Apponyi grófnő 190
Arata, Antonino, nunciatúrai titkár 47, 57, 63, 6669, 103
Atanáz, Szent 159
Aurer, C. 232
- B.** Böske (Böske?) 165
Bahaban, A. Mons. pátriárkai helynök 232
Bakonić [Bakotić], Luigi 275
Balan lugosi püspök 255
Balásy Antal 276
Bangha Béla SJ 176, 197
Banu, Constantin Gheorghe, román szentszéki követ, miniszter 220
Barbić, Vlaho (Biagio), dubrovnikai (Ragusa) segédpüspök 110
- Barcza György szentszéki követ 161, 185, 276
Bärnuțiu, Simion 253
Barthou Louis, francia külügyminiszter 189
Bartolini, Riccardo litvániai nuncius 192
Bauer, Anton, zágrábi érsek 108, 122, 128, 141, 142, 147
Balázs András, Rev. Erdélyi egyházmegye 249
Batha, Rev. 34
Batthyány püspök 22
Bánáss László, Rev. püspökjelölt 256
Bárdos Remig OSB, pannonhalmi főapát 187j, 283
Bea, Augustin SJ 29
Bello, Leonardo M. OFM generális 31, 282
Benedek, XV. pápa 214
Beneš, Edvard külügyminiszter, miniszterelnök, köztársasági elnök 34, 39, 40, 47, 52, 53, 57, 58, 59, 63, 6669, 71, 74, 75, 81, 90, 97, 100, 164
Beran, Rudolf miniszterelnök 103
Bernardini, Edmondus, O. Cist. 281
Bertoli, Paolo, Rev. attasé 114

- Bertram, Adolf, hildesheimi püspök, breslauer érsek, bíboros 77, 95, 96, 101, 102
- Bethlen István gr., miniszterelnök 157, 158, 174, 175, 188
- Bíró Ferenc SJ 162
- Biondi, Pietro Fumasoni bíboros 264
- Bjelik Imre, Rev. nagyvárad apostoli kormányzó 220, 230, 235, 236
- Blaha, Mons. 22, 96
- Blaskovics Ferenc Rev. 220, 237
- Blaustein, Georg, Petrinja 153
- Blomberg báró 241
- Boga Alajos helynök, gyulafehérvári tanfelügyelő kánonok 247, 257
- Bombera Josef, csehszlovák tábori püspök 33, 61
- Bonefaci, Quirinus Clement, spliti püspök 24, 25, 129, 133, 142
- Bonne, Rev. 49
- Boras, Jeronim, OFM mostari 114, 137
- Borgia 10
- Borgongini-Duca, Francesco, itáliai nuncius 36, 39, 126, 165, 200, 246, 264
- Bornemisza Gyula báró 276
- Boromisza Tibor szatmári püspök 235
- Borza, Alexandru, professzor
- Bourbon Antal főherceg 248
- Bourgeois SJ 54
- Bónis Lajos OFM (páter Arkan-
gyal) 178
- Brätianu, Georghe 240
- Breyer István győri püspök 184,
195, 201
- Brém Lőrinc, Mons. várad helynök 230
- Brocchi, Igino kommandátor 185
- Broeck G. van den 291j
- Budanovi, Lajčo (Budanovich Lajos), bácskai apostoli kormányzó, c. püspök 118, 120, 160, 162
- Burcovic, A. Mons. püspökjelölt 256
- Bubnič [Bubnic], Michal, roznyói apostoli kormányzó, majd püspök 62, 76, 83, 84, 90, 94, 96
- Buri, Viktor, senj(-modrus)i [Rijeka-Senj] püspök 148
- Bussolari, Giovanni Antonio OFM^{Cap} generális 283
- Butorac, Pavao, kotori püspök 146
- Budkiewicz, Konstanty Romuald (Lettül: Konstantins Romuald Budkevics), Rev. 106
- Burek, Rev. Hradec Králové-i egyházmegyes pap 48
- Burzio, Giuseppe, Mons. 97
- Buttykay Antal OFM, definitor generalis 177
- Buzalka, Michal, nagyszombati segédpüspök 44, 45

- Calavassy, Georges, c. püspök,
a konstantinápolyi görög-
katolikusok exarchája 165
- Calinescu, Armand román sze-
nátor 228
- Cardon, Dionigi, Mons. 110
- Carević, Josip Marija, Mons.
dubrovniki (ragusai) püs-
pök 136
- Čársky [Csárszky], Jozef, püs-
pök, kassai apostoli kor-
mányzó 46, 57, 62, 193
- Cassulo Andrea, c. érsek, román-
iai nuncius 160, 242, 245,
248, 258, 280
- Catargiu, Lascar, miniszterel-
nök 165
- Cazaco [Cazacu], P. 238
- Čech, Antonin, litoměřicei se-
gédpüspök 44
- Čekada, Franjo Smiljan,
vrhbosznai (szarajevói)
püspök 148
- Černý, Rev. 40, 41
- Chandan (Chantitch-Chandan),
Krsta S. 147
- Cherubini, Pietro 279
- Chokolich, [John], Rev. 152
- Chomyszyn [Khomyshyn], Gri-
gorij, Mons. 218
- Ciano, Galeazzo, külügyminisz-
ter 190
- Cicognani, Gaetano 279
- Ciriaci, Pietro prágai nuncius
71, 77, 78, 79, 81, 83, 85, 88,
90, 184, 279
- Cisar, Alexandru Theodor, bu-
karesti érsek 160, 219, 229,
232, 233, 257
- Ciurcia, Rev. 113
- Coandă, Constantin, tábornok
212
- Coltor, Mons. 221
- Comnen: Petrescu-Comnen, Ni-
colae
- Cortesi, Filippo 280
- Cristea, Miron, pátriárka, mi-
niszterelnök 261
- Csáky Imre, a romániai magyar
követség titkára 207
- Csáky István, Gr. külügymi-
niszter 190, 203
- Csáky Károly váci püspök 175
- Csernoch János bíboros prímás,
esztergom-budapesti érsek
17, 158, 163, 167, 169, 182,
192
- Csárszky, lásd Čársky
- Cuza, Alexandru C., román po-
litikus 260
- Da Benisa, Giovanni OFM Cap
generális 283
- dalla Torre, G. 191
- Dalla Zuanna, Vigilio Federico
OFM Cap generális 283
- Damaskin, Prof., szakadár püs-
pök 70
- Danisovic, OFM 92
- Darányi Kálmán miniszterelnök
197
- Daruváry miniszter 168

- De Carlow, G. gr. 103
De Lai, Gaetano, bíboros, a
    Konzisztoriális Kongregá-
    ció titkára 158, 160, 181,
    265
De Paolis V. 291j
Dellepiane, Giovanni nuncius
De Llobet, Gabriel-Roch, avig-
    noni érsek 179
De Marchi, Giuseppe 279j
Devine, Alexander (Alex) 109
di Bonzo Teodoro Valfrè bíbo-
    ros 266
di Garno, Dionisio, Báró 110
Dimitrije/Démétriosz szerb pát-
    riárka 140
Dobrečić, Nicola M. bari érsek,
    Szerbia prímása 113, 122
Dolanský miniszter 65
Dolci, Angelo Maria, c. érsek,
    bukaresti nuncius 185, 192,
    219, 225, 227, 236, 242, 243,
    247, 252, 255, 280
Dollfuss, Engelbert kancellár 27,
    28, 29, 30
Dositej ortodox püspök 32
Dragomir miniszter, kisebbség-
    ügyi biztos 251
Drehmanns, CSsR, Rev. 73
Dréhr-per 189
Drobobenski, Mons. 117
Ducić-ügy 138
Dudás Miklós OSBM püspök
    201, 202
Duca, Ion Georghe 220, 253
Eden, Anthony, külügyminisz-
    ter 190
Edelsheim-Gyulai Ilona 203
Eördögh István 12
Erdő Péter bíboros 266j, 285j
Esterházy Móric, Gr. 126, 161
Eugen von Österreich főherceg
    282
Érszegi Márk Aurél 285j
Farský Karel 33
Fáy László 183
Fejérdy András 187j, 287j, 290j,
    292j
Felici, Ettore, c. érsek, belgrádi
    nuncius 113, 113j, 152, 279
Ferdinánd, I. román király 205,
    211, 220, 223, 240
Ferenc pápa 288j
Fetser Antal győri püspök 186,
    195
Fiedler István, egyesített Szat-
    már-Váradai egyházmegye
    püspöke 242, 245, 247
Fischer-Colbrie Ágoston kassai
    püspök 24, 57, 172
Fodor Ferenc 207
Forni, Raffaele, Mons. 97
Förster Gyula, 18
Frangeš, Oto(n) [Otto von], me-
    zőgazdasági miniszter 139
Frențiu, Valeriu Traian, Mons.
    212, 243
Frigyes (Friedrich), Habsburg-
    Lotaringiai, főherceg 155

- Frühwirth, Andreas Franz, penitenciárius bíboros 103, 131, 263
- Fumasoni, lásd Biondi, Pietro 264
- Funczik, Dr. 91
- Gahs, Aleksandar Karlo, Rev. professzor 141-142
- Gall, Stanislaw, lengyelországi tábori püspök 180
- García de Paredes Buenaventura 282
- Garić, Josip, banja lukai püspök 128
- Gasparri, Pietro bíboros 52, 71, 142, 146, 162, 165, 166, 169, 170, 171, 172, 174, 177, 179, 183, 185, 220, 221, 222
- Gay, Francisque, a Temps Présent” hetilap alapítója 199
- Gebé [Ghebey, Ghebi] Péter munkácsi püspök 44, 67
- Gergely Jenő 290j
- Gerinczy Pál jászói (Jasov) apát 223
- Ghika, Vladimir, herceg, Rev. 225, 232, 248
- Gillet, Martin 282
- Girolamo, San, római Szent Jeromos (horvát) Kollégium 135
- Giulitta, Szent, templom 216, 217
- Gnidovec, Rev. 113
- Gemelli, Agostino, OFM 108
- Ghibu Onişifor professzor 222, 226, 249, 257
- Gillet OP, Rev. P. 97
- Giorgi, Oreste, penitenciárius bíboros 263
- Glattfelder Gyula csanádi püspök 120, 185, 185j, 186, 190, 223, 224
- Goga, Octavian, román politikus 260
- Gojdič, Pavol Peter, bazilita szerzetes, eperjesi görögkatolikus püspök 40, 44, 67, 68
- Gokian, Sahag, bécsi mechitarista, örmények apostoli kormányzója 245
- Goldis, Vasile kultuszminiszter 211, 221
- Goldschmied József 45
- Gömbös Gyula miniszterelnök 188, 189, 190
- Grabowski, A. Mons. helynök 240, 244
- Gresinszky Antal szatmári kanonok, nagyprépost 247
- Grimmenstein G. olmützi kanonok 55
- Gyárfás Elemér Csík megye szenátora Bukarestben 222, 249, 250
- Gyetven Pál plébános 25, 65j
- Gyulay Endre 185j
- H. Lajos 165
- Habsburg Ottó főherceg 188

- Haid, Cassian, O. Cist. 281
Hamvas Endre püspök 201
Hartsar, Rev. kassai káptalani helynök 57
Haupt-Stummer, A. 90
Havas-ügynökség 174
Hácha, Emil, köztársasági elnök 103
Hász István tábori püspök 186, 187
Heidler, Rev. 64
Heider, Paul 282
Heller Ernő káplán 25
Henlein, Konrad 93
Hess, Beda Maria OFMConv 283
Héderváry kultuszminiszter 185
Hilgenreiner, prof. 93
Hirschler József, kolozsvári plébános, koadjutor 233, 234, 239
Hitler Adolf 100, 190
Hlinka, Andrej 34, 90
Hlond August bíboros, gnieznói és poznanzi érsek, Lengyelország prímása 142, 189, 221
Hodža, Milan 63
Hoffinger, Max, osztrák szentszéki követ 126
Hohenberg hercegek 20
Horthy István, Nagybányai 203
Horthy Miklós, Nagybányai, kormányzó 174
Horthy Paula, Nagybányai 183
Horváth Győző/Viktor kalocsai segédpüspök 162, 179
Hossu, Iuliu, gyulafehérvári általános helynök, majd gherlai (Armenopoli, szamosujvári) püspök, majd máramarosi apostoli kormányzó 208, 210, 218, 222, 251
Hrdy, Szerbia apostoli kormányzója 18
Hrnčir, V. Dr. 83
Hozsanna, Andreasi, Mantovai, Boldog 139
[Hozsanna, Kotori, Boldog (Kosic Katalin)]
Hudal, Alois, 26, 28
Husz (Hus), János (Jan) 58, 66, 67, 103, 269
Huyn, Pavel, alexandriai pátriárka 16
Hülskamp, M. 291j
Iamandi belügyi államtitkár (miniszter) 257
Ickx, Johan 9j, 287j, 288j
Ileana román hercegnő 248
Illés József 17, 86
Imets, C. Rev. 214
Imre, Szent
Imrédy Béla miniszterelnök 203
Ince, XI. pápa 193
Inetsko Lajos Rev. 161
Illés-Illyasevics György görög-katolikus lelkész 176
Ilona, Szent, templom 233

- Innitzer, Theodor bíboros 20,
29, 30
Istenes Szent János 167j
István király, Szent 203
- Janikowski, Stanislaw 276
Janjić, Vojislav ortodox pap, dr.,
vallásügyi miniszter 111,
121
Janota Cirill OSB 291
Janssens, Franciscus O. Cist. 281
Jantausch, Pavol, pozsony-
nagyszombati apostoli kor-
mányzó, c. püspök 36, 37,
46, 78, 83, 91, 94, 96, 160
Jatsch, Rev. 38
János Pál pápa II. Szent 266
Jeglić, Anton Bonaventura,
ljubljanai püspök 109, 126,
136, 140, 149
Jehlička, František, Rev. 40, 41,
79, 82
Jelen Edvard szentszéki ügy-
vivő 58, 74, 275
Jerolimek plébános 85
Jevtić, Bogoljub, miniszterelnök
139
Jorga, Nicolae 228, 249
Jozafát, lásd Szent Jozafát
József, Szent 211
Juga, Mons. a román követség
egyházi tanácsosa 217
Jurasco, Dimitrie 276
Jurić, Engelbert, Rev. 110
- Kacsur B. A. irgalmasrendi 167
Karlin, Andrej, (trsti [trieszti] és
koperi püspök), maribori
püspök, apostoli kor-
mányzó 20, 111, 119, 128
Kašpar, Karel, Hradec Králové-i
püspök, Prága érseke, bí-
boros 33, 35, 39, 61, 75, 82,
87, 88, 90, 95, 103
Katalinić, Anton 24, 25
Kánya Kálmán külügyminiszter
203
Karl, Kaiser 160
Károly császár, Habsburg-Lot-
haringiai, I. 24, 160
Károly román herceg 236, 240
Károly király, Habsburg-Lotha-
ringiai, IV. 24
Károly román király, II. 97, 227
Kelemen Krizosztom OSB, pan-
nonhalmi főapáti koadju-
tor, majd főapát 187j, 194,
283
Kerner István spirituális 201
Klebelsberg Kunó gr. kultusz-
miniszter 185
Klein, Johan Nepomuk Norbert,
O. T., brünni [Brno] püs-
pök, a Német Lovagrend
nagymestere 59, 60, 282
Klinda Teofil kanonok 182
Klumper Bernardinus, OFM ge-
nerális 131, 177, 282
Kmet'ko, Karol, nyitrai püspök,
majd érsek 34
Koch Róbert, Rev. 181

- Kohlruss, Rudolf 275
Koletsy, Mons. 113
Kollányi Ferenc váradi kanonok 230
Kop, dr. 96
Kordač, František, Prága érseke 32, 63, 81, 85, 88, 90
Korošec, Anton, miniszterelnök 107, 125, 152
Kozar képviselő 82
Kókay, Rev. 214
Krnyevitch, Juraj, horvát politikus 109
Krno miniszter 100
Kriston Endre segédpüspök 169
Krisztus Király 175
Krofta, Kamil, cseh történész és diplomata, külügyminiszter 35, 54, 69, 71, 74, 84, 91, 95, 96, 97, 275
Krnyevitch J. dr. horvát képviselő 109
Kupka, Josef, brnói segédpüspök, majd püspök 44, 66, 87
Kury püspök 32
Lacsny Ince, OPraem, Rozsnyó 57
Lapedatu, Alexandru, a román szenátus elnöke, kultuszminiszter 221, 227
Laskai Osvát 290j
Laurenti, Camillo bíboros 265, 266
Lauri, Lorenzo, lengyelországi nuncius, bíboros főpenitenciárius 156, 203, 263, 280
László, Szent, Egyesület 232, 254
Ledóchowski, Wladimir, SJ generális 88, 144, 283
Ledóchowski, Siegmund olmützi kanonok 88
Leó, XII. pápa 267
Lépicier, Alexis-Henri-Maria, O.S.M. bíboros 266
Liandansky, Valentin, Prof. Dr. 120
Lindenberger János helynök 184, 186, 236
Loretói Madonna/Szűz Mária templom Rómában 214, 216, 217
Lónyay Elemér herceg 174
Lukács, Szent, Akadémia Rómában 215
Luther Márton 175
Luttor Ferenc, Mons. 199, 203
Macaveiu, Victor kanonok, Balázsfalva 255
Maccarone, Michele, Rev. Prof. 75
Maček, Vladko, horvát politikus 149
Madarász István püspök 201
Maglione, Luigi, franciaországi nuncius, Zsinati Kongregáció prefektusa, bíboros államtitkár 173, 185, 266

- Maguth, papnövendék 34
Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök 190, 197, 206, 209, 211, 218, 219, 221, 234, 239, 249, 249, 256
Maniu, Iuliu, miniszterelnök 236, 244
Mantica, A. Rev. olasz misszionárius 256
Marini, Niccolò 265
Mária Margit 157
Mária román királyné 223, 235
Maritain, Jacques 199
Marmaggi, Francesco c. érsek, bukaresti, majd csehszlovákiai, majd lengyelországi nuncius 47, 48, 58, 59, 74, 75, 211, 213, 219, 279, 280
Marrani, Bonaventura OFM generális 178, 282
Martina, Szent, templom Rómában 215
Masaryk Tomáš Garrigue 34, 52, 63, 72, 93
Masaryk asszony 34
Matyaczko, Theodor, az ungvári káptalan prépostja 38, 38j
Mattyasovszky J. Rev. szepesi egyházmegye 65
Mayer Antal, váradi apostoli kormányzó 235, 241, 244
Mária (Szentséges) Neve templom Rómában 216
Máté, Szent 132
Medek, Mons., a tábori ordinárius helynöke 74
Medvecký, Karol A. 42
Mercati, Angelo 75j
Merklen, Léon, Rev. 199
Merry del Val y Zulueta, Rafael bíboros 264
Mester István, Mons. 181
Meszlényi Zoltán esztergomi segédpüspök 18, 184
Micara, Clemente, c. érsek, prágai nuncius 47, 164, 279
Miedia, Lazzaro, lásd Mjeda, Lazer
Mihalovics Zsigmond 193, 200
Mihály román király, I. 227, 240
Mikes János püspök 162
Miklós István hajdúdorogi püspök 171, 192, 218
Mileta, Jeronim Marija, šibeniki püspök 25, 113, 125, 153
Mirošević-Sorgo (Mirošević-Sorkočević), Niko[la], szentszéki követ 151, 275
Mišić, Alojzije Stjepan, OFM mostari(-duvnoi[-trebinje-mrkani]) püspök 136, 137
Mitrović, Lorenzo, ipeki plébános 140
Mjeda, Lazer (Miedia, Lazzaro), skodrai [szkutari] érsek 20, 25, 113
Monti, Carlo, báró, Itáliai szentszéki követe 218
Montini, Giovanni Battista, VI. Pál pápa 199

- Moreno, E. 259
Muckerman SJ 97
Murray, Patrick, CSsR 281
Mussolini, Benito 107, 174, 189,
292j
Napholcz Pál SJ 231
Neggia, Rev. 133
Negwer, Joseph kanonok 77
Netzhammer, Raymund OSB,
bukaresti püspök 207, 211,
232
Néri Szent Fülöp 119, 119j
Nichava püspök 166
Nicolescu, Alexandru lugosi
(Lugoj) püspök 207, 212,
226, 243, 252, 254, 255, 262
Niederle, Miloslav követségi ta-
nácsos 56
Ninčić, Momčilo, külügyminisz-
ter 130
Noots, Hubertus OPraem gene-
rális apát 283
Novák István eperjesi görögka-
tolikus püspök 40
Nyárádi Dénes križevci (kőrösi)
görögkatolikus püspök 15,
40, 53, 67, 70, 100, 117, 135,
151, 201
Odescalchi ház 149
Odescalchi, Innocenzo, herceg
149, 161
Olbrich, Reinhard, alezredes 49
Oranik Rev. nagyszombati püs-
pökjelölt 89
Orlich (Orlini) Alfonso OFM-
Conv generális 283
Orsenigo budapesti nuncius
156, 163, 170, 172, 174, 177,
179, 180, 181, 182, 184, 186,
187, 187j, 280
Oslay Oswald OFM 190
Pacelli, Eugenio bíboros 26, 27,
28, 63, 97, 100, 114, 144,
163, 173, 178, 186, 196, 199,
200
Pacha, Augustin, Temesvár
apostoli kormányzója 224,
237, 245, 257
Paclisian, Dr. 220
Pajitni P. B. 235
Pallath, Paul 287j
Pallier, Václav csehszlovák
szentszéki követ 36, 56, 58,
275
Panico, Giovanni, pápai diplo-
mata, nuncius, bíboros 81,
90
Papen, Franz von 30
Papp Antal munkácsi püspök,
c. érsek 17, 44, 174, 176, 177
Pârvan, Vasile, professzor 215
Paschek püspök 32
Pašić, Nikola, miniszterelnök
106
Pataki dr. 48
Pavlič Rev. képviselő 107, 108
Pawlikowski, Mons. 21
Pál régensherceg 148
Pál, VI. pápa 263, 266, 289

- Páli Szent Vince, lásd Vince
Pálffy gr. 161
Papée, Kazimierz 276
Peclisan úr 244
Pellegrinetti, Ermengildo nunci-
cius 114, 118, 126, 128, 130,
133, 135, 136, 137, 138, 139,
141, 142, 144, 145, 146, 147,
148, 150, 151, 279
Pennesco, Dimitrie, román
szentszéki követ 220, 221,
224, 228, 241, 276
Perosi, Carlo bíboros 265
Pesthy Pál igazságügyminiszter
177
Petrescu-Comnen, Nicolae,
román politikus 251, 276,
277
Petrelli limai nuncius 161
Péter, Szent, Alapítvány 219
Péter szerb/jugoszláv király 124
Pfeiffer Miklós, kassai kanonok
193
Pícha, Mořic, kanonok, Hradec
Kralové-i püspök 70, 87
Pilepić, Anton, Rev.
Pintér képviselő 175
Piusz, IV. pápa 266
Piusz, V. pápa 265
Piusz, VII. pápa 263
Piusz, IX. pápa 173
Piusz, X. pápa, Szent 263, 264,
265, 266
Piusz, Pio XI. pápa 10, 15, 32,
48, 105, 155, 189, 222, 252,
287j, 292j
Pius, XII. pápa 148
Pizzardo, Giuseppe, Mons. 146,
163, 170, 186, 188, 200, 264
Pobozsny Róbert, Rev. (1948-
ban titokban szentelt püs-
pök, rozsnyói apostoli kor-
mányzó) 76
Podraczky István rozsnyói káp-
talani helynök, apostoli
protonotárius 46
Pop, Valeriu, szentszéki követ
249, 250
Prečan, Leopold, olműtzi érsek
19, 50
Pribicević, Svetozar, belügymi-
niszter 109
Prohászka Ottokár püspök 189
Procházka, Gustav Adolf 33
Protulipac-ügy 139
Pulišić, Vinko (Vincent), zadari
(zárai) érsek 115
Pušić, Miho, hvari püspök 129
Quirico és Giulitta, Szent, temp-
lom Rómában 216, 217
Radimský, Vladimír miniszter
75, 95, 275
Radnai Farkas püspök 22, 172,
189
Radić (Raditch), Stjepan (Step-
hen), horvát politikus 106,
109, 111, 130, 130
Ratti, Achille 280
Reibel, Michail, Rev. 186
Resetylo, OSBM 34, 73

- Restrepo, G. M. 287j
Révay, Rev. 203
Révész István tábori püspök
179, 180, 186
Rincón T. 291j
Ritter, Georg, Rev. 30
Ritter Rev. P. 202
Ritter, Saverio, ügyvivő, majd c.
érsék 73, 74, 96, 279
Robu, Mihai, jászvásári püspök
234
Rodić, Ivan Rafael OFM, belg-
rádi érsek 21, 120, 121, 134,
150
Roger, N. 214
Rossi, Raffaele Carlobíboros, a
Konzisztoriális Kongregá-
ció titkára 186, 265
Rott Nándor veszprémi püspök
189, 197, 200, 201
Rotta, Angelo, budapesti nun-
cius 162, 169, 173, 178, 180,
182, 184, 186, 187, 187j, 188,
192, 196, 200, 203, 280
Rozić kinevezésének ügye Ju-
goszlávia tábori püspöke
180
Rožman, Gregor, ljubljanoi püs-
pök 136, 141
Ruch, Charles-Joseph-Eugène,
strasbourgi püspök 179
Ruffini, Ernesto 267
Rukavina 108
Rulyk OSBM 73
Rusu 245
Rückl, Dr. 84
Salis-Seewis, Franjo, kanonok,
zágrábi segédpüspök 130
Salotti, Carlo 265
Sanda, prof. 32
Sancho di Palma, Antonio kano-
nok, palmai nagyprépost
175, 176
Sapieha, Adam Stefan, krakkói
metropolita 147, 155
Sărășeanu, Constantin, román
régens 227
Šarić, Ivan, vrhbosnai (szarajevói)
érsék 25, 111, 125, 131, 147
Sarjanović, Nikola hvari segéd-
püspök 121
Saruga, Mattia, Rev. 152
Sándor király, I. 106, 124, 139,
146, 147
Schachinger, Norbert OSB 29
Schachleiter, Alban, bencés apát
(Prága, Emaus) 194
Schinzel, Josef, olmützi segéd-
püspök 44
Schioppa, Lorenzo nuncius 24,
156, 157, 161, 162, 163, 169,
170, 172, 181, 185, 192, 280,
288j
Schälzky, Robert 59, 282
Schönburg-Hartenstein herceg
49
Schuschnigg, Karl, kancellár 190
Sebők László 290j
Selbicky, Mons., litoměřicei
káptalani helynök 87
Selvaggiani, Francesco Mar-
chetti 279

- Sensi, Mons. 258
Serafini, Giulio bíboros 266
Serédi Jusztinián OSB, bíboros,
prímás, esztergomi érsek
64, 68, 77, 96, 164, 172, 176,
181, 182, 183, 184, 187, 190,
191, 193, 249, 270, 281, 291
Shaneff, P. 166
Shvoy Lajos püspök 164, 180,
181, 254
Sibilia, Enrico, érsek 194, 279
Simić, Jevrem miniszter, Ju-
goszlávia szentszéki kö-
vete 110, 131, 275
Sincero, Luigi bíboros 176, 191,
216, 246, 265
Sinibaldi, Giacomo 267
Skirmunt, Kazimierz Mons. 118
Skrzyński, Władysław 276
Smodlaka, Josip 275
Somorjai Ádám OSB 10j, 12, 12j,
13, 187j, 281, 283j, 288j,
290j, 293j
Somssich József gr. 157, 158,
161, 276
Sólymos Szilveszter OSB 291j
Squicciarini, Donato, bécsi nun-
cius 273j
Šrámek, Mons. 34, 46, 82
Srebrnić, Josip, krki (vegliai)
püspök 25, 108, 111, 136,
145
St. Florian 30
Starčević, Ivan, senj-modrusi
püspök 141
Starek SJ 50
Stavěl, Jan, olmützi segédpüs-
pök 44
Stefánia belga hercegnő. Ló-
nyay herceg felesége 24,
194, 195
Stein, Emanuel 160
Steinbach, Mons. helynök, majd
apostoli kormányzó 240
Steimann, Steinmann, Mons.
133, 237
Stepinac, Alojzije, Boldog 141,
142, 150, 1539
Stefano, Rev. 138
Stipanovic, Rev. 109
Stojadinović, Milan, miniszter
149
Stojan, Antonín Cyril, olmützi
érsek 42, 48
Stojka [Sztojka], Alexander
[Sándor], munkácsi görög-
katolikus püspök 70
Strausz István képviselő 158
Strnad, F., Rev. 89
Suciu, Vasile (Basile), balázs-
falvi (Blaj) (fogarasi és gyu-
lafehérvári) román görög-
katolikus metropolita érsek
191, 209, 210, 226, 231, 237,
238, 255
Švehla, Antonín, miniszterel-
nök, miniszter 58, 62, 63, 71
Svoboda, František (Svoboda
Ferenc) ungvári apostoli
kormányzó 93

- Szabó István, szatmári káptalani helynök, majd apostoli kormányzó 242
- Szabó V., Rev. püspökjelölt 195
- Szabó S., Rev. 214
- Szabó, káptalani helynök Szatmár 185
- Szállasi Ferenc 203
- Szelecz Arnold OSB 161
- Széchenyi Miklós győri, majd váradi püspök 230
- Székely Gyula helynök 184, 186
- Szent Jozafát 48
- Szent László Egyesület 232
- Szentirmai Sándor/Alexander 182
- Szili Vince plébános 25, 65, 65j
- Szixtus, V. pápa 265, 266, 267
- Szmrecsányi Lajos egri érsek 169, 179, 186
- Sztranyavszky Sándor képviselő 190
- Sztyahula László 36j, 65j
- Szüllő úr, gazdatiszt, Esztergomi Főegyházmegye 78
- Szvoboda Ferenc ungvári apostoli kormányzó 93
- Tacchi Venturi, Pietro, SJ 133
- Tacci Porcelli, Giovanni bíboros 176, 265
- Tahy Ábrahám apostoli kormányzó 45
- Takács Menyhért OPraem jászói apát 36
- Talalov-Truta, Mons. 25
- Tamás úr 214
- Tardini, Domenico, Mons. 199, 264
- Tarr asszony 189
- Tătărescu, Georghe 253
- Taut kanonok, Balázsfalva, segédpüspökjelölt 255
- Tavani, Domenico Maria OFM-Conv generális 283
- Tazza, Donato Raffaele Sbarretti bíboros 264, 266
- Teleki Pál gr. miniszterelnök 203
- Terzitch jogtanácsos 163
- Theissling, Ludwig 282
- Thierry Heribert 276
- Thoroczkay Gábor 290j
- Thun Hohenstein herceg 94
- Tichay, dr. a kalocsai érsekség ügyvédje 162, 163
- Tiso, Jozef, Rev. 100, 103
- Tisserant, Eugène bíboros 265
- Timpanaro, Giuseppe, Oratorianus 119
- Titulescu, Nicolae, román külügyminiszter 221, 249, 250
- Tomazić, Ivan Josip, lavanti/maribori püspök 144
- Tomcsányi Lajos SJ, 18, 158
- Tormay Cécile 165
- Tóth Krisztina 13, 290j
- Tóth Tihamér, veszprémi koadjutor püspök 189, 197, 201
- Traianus fóruma 214, 216
- Tusor Péter 13

- Uccellini-Tice, Franjo, kotori
(Cattaro) püspök 111, 145
- Ujčić, Josip Antun, belgrádi
érsek 150
- Uzunović, Nikola, miniszterel-
nök 106, 107
- Vaida-Voevod, Alexandru,
román politikus, miniszter-
elnök, kül-, majd bel-
ügyminiszter 227, 253
- Vais, J. plébános 19
- Valeri, Valerio, c. érsek, román-
iai nuncius 192, 242, 252,
253, 280
- Van Rossum, Willem Marinus,
C.SS.R., a Propaganda Fide
Kongregáció bíboros pre-
fektusa 41, 264
- Vanecek, Mons. apostoli proto-
notárius
- Varga Béla, Mons. 202
- Vassiliu, Aurelio Giovanni mi-
niszter 247, 277
- Vass József Mons. miniszter
159, 183
- Váróczy Zsuzsanna 287j
- Vécsey, Mons. 195
- Vencel, Szent 85
- Verdier, Jean, PSS, bíboros, pá-
rizsi érsek
- Verseghy Nagy Elek 276
- Vico, Antonio 265
- Viktor Emánuel király 147
- Vince, Páli, Szent 22, 80, 167,
251, 259
- Virág Ferenc pécsi püspök 167
- Višošević Mons. 123
- Vojtaššák, Ján, szepesi püspök
23, 64, 78
- Volosin, Mons. 100
- von Doerr R. asszony 81
- Von Klimó, Árpád 287, 287j
- Von Österreich, Eugen 282
- von Pastor, Ludwig 21, 275
- von Preysing, Konrad, eichs-
tátti, majd berlini püspök,
bíboros 100
- Von Stotzingen, Fidelis, OSB prí-
másapát 182, 194, 199, 283
- Von Welle, Donatus OFMCap
generális 283
- Voneš, Augustin, tábori püspök
33
- Vorbuchner Adolf, gyulafehér-
vári püspök 160, 250, 251,
256
- Vujnovic, Mariano, trebinjei
plébános 126
- Vukić, Rev. 113
- Waitz, Sigismund 26
- Weirich úr 83
- Weber, Antonin Alois, litoměř-
cei püspök 87, 87
- Wéber Pál kanonok, irodaigaz-
gató, veszprémi püspökség
197
- Wierusz-Kowalski, Józef 276
- Winter, Ernst Karl, 30
- Wolff Károly képviselő 177, 177
- Wüst úr 64

Zadravec István tábori püspök 170, 177, 178	Zita, Bourbon-Pármái, királyné 164
Zadrima, Gaspar, SJ 129	Zitzmann, Mons. váradi kano- nok 247
Zahradník 32	
Zapletal, František, Mons. vysehradi társaskáptalan nagyprépostja 45, 46	Zlepko, C. jelöltség a bukovinai rutének apostoli kormány- zója tisztségre 217
Zichy Gyula pécsi püspök, majd kalocsai érsek 23, 135, 162, 167, 171, 172, 175, 210	Zogu, I. albán király 190
Zichy János, gr. A. C. világi társelnöke 193	Zombory László kanonok 234, 235, 262
	Zsuzsanna, Szent, templom, Ró- mában 214, 215, 216

Helynévmutató

Melléknévi alakban is: Róma, római;
j-vel jeleztük, ha jegyzetben fordul elő

- Alba Iulia lásd Gyulafehérvár
Alba Regia lásd Székesfehérvár
Albánia 129
Alexandria 16
Aegina 96
Amasea 88
America Septemtrionalis,
Észak-Amerika 179
Amerika, America 33, 34, 141,
142, 166
Amerikai Egyesült Államok,
USA 11j, 100, 109, 231, 254
Anazarbus 232
Anglia 100
Angora, Ankara 165
Antivar, lásd Bar (nem Bari)
Arad 222
Arbe (Rab) 19
Argentína 11j, 292
Árva 11
Austria-Ungheria 157j
Ausztria 11, 21, 22, 25, 26, 27,
29, 30, 70, 161, 182, 191,
194, 212, 273, 275, 279
Ausztria-Magyarország 11, 12,
13, 15
- Baden** 286
Bajorország 286
Balatonzamárdi 157
- Balázsfalva, Blaj 191, 209, 213,
215, 233, 243, 255, 259
Balkán 253
Bar (nem Bari), Antivar 111,
113, 114, 118
Bazin 80
Banja Luka 110, 128
Bácska 20, 21, 106, 118, 120, 123,
126, 133, 135, 145, 160, 162,
163
Bánát 21
Bánság 106, 110, 118, 120, 133,
134, 150
Bec 137
Belgium, Belgique 11j, 58, 202
Belgrád, Beograd 106, 107, 108,
109, 110, 111, 113, 113j, 120,
121, 133, 134, 138, 139, 142,
144, 145, 147, 149, 150, 162,
163
Benešov 38
Benkovac 152
Berchtesgaden 190
Berlin 44, 76, 97, 100, 199, 200,
220
Bern 159
Besszarábia, Bessarabie 207,
231, 238
Besztercebánya 22
Bécs, Wien 16, 24, 28, 30, 52, 82,
118, 159, 173, 226, 273, 273j

- Bitola 116
 Blaj lásd Balázsfalva
 Bosznia 114, 118, 123, 131, 132,
 134, 138
 Böhmisch-Röhren, České Žleby
 51
 Bräila 233
 Bratislava, lásd Pozsony
 Braunau, Broumov, bencés
 apátság 43
 Brazília 11j, 161
 Brescia 133
 Breslau, Breslavia, Bratislava
 Vratislaviensis, Wrocław
 39, 60, 76, 77, 78, 87j, 95
 Brno, Brünn 44, 46, 59, 64, 66,
 69, 87, 89, 101
 Břevnov, bencés apátság 31
 Bruntál, Freudentahl, ciszterci
 monostor
 Brüsszel 164
 Buda 190
 Budapest 24, 54, 56, 64, 68j, 76,
 77, 95, 96, 100, 102, 103,
 158, 161, 162, 163, 164, 165,
 166, 167, 168, 169, 170, 171,
 172, 173, 174, 175, 176, 177,
 178, 179, 180, 181, 182, 183,
 184, 185, 186, 187, 187j, 188,
 189, 190, 191, 192, 193, 195,
 197, 198, 199, 200, 201, 203,
 207, 226, 228, 254, 285j,
 287j, 288j
 Budějovice, Budweis, lásd
 České Budějovice
 Budweis, Budějovice, lásd
 České Budějovice
 Bukarest, Bucarest 47, 166, 167,
 168, 169, 170, 185, 192, 205,
 206, 207, 211, 213, 216, 219,
 220, 224, 226, 228, 229, 232,
 232, 233, 236, 238, 244, 253,
 254, 256, 258, 259, 262
 Bukovina 213, 217, 218, 221, 231,
 240, 243
 Bulgária, Bulgarie 11j, 117
 Burgenland 17, 26, 30
 Čakovec lásd Csáktornya
 Cancelleria tér, Róma 263
 Carei lásd Nagykároly
 Cassovia, lásd Kassa
 Castua lásd Kastav
 Cattaro lásd Kotor
 Cernăuți lásd Csernovic
 Cesena 152
 České Budějovice, Budweis 19,
 41, 51, 101, 102
 České Žleby, lásd Böhmisch-
 Röhren
 Cheb
 Chicago 121
 Cieszyn lásd Teschen
 Città del Vaticano lásd Vatikán
 Cizico, lásd Küzikosz
 Cluj, Kolozsvár 53, 165, 214,
 233, 239, 250
 Crisio, lásd Kőrös
 Csanád 184, 185j, 186, 190, 202,
 223, 224, lásd még Szeged-
 Csanád

Helynévmutató

- Csatószeg 250
Csáktornya, Čakovec 149
Cseh Szilézia 68
Csehország, Cseh Köztársaság
16, 41, 43, 55, 61, 65, 273
Csehszlovákia, Cseh-Szlovákia
13, 17, 19, 20, 22, 23, 25, 31,
33, 34, 35, 36, 41, 44, 45, 46,
47, 50, 51, 52, 54, 56, 58, 59,
62, 63, 64, 66, 68, 69, 70, 74,
75, 77, 78, 79, 82, 83, 85, 87j,
88, 90, 92, 93, 93j, 96, 97, 98,
99, 100, 102, 103, 161, 174,
269, 273, 275, 279, 286, 289,
290, 292, 293
Csernek-hegy, Cerneca Gora
100
Csernovic, Cernăuți 218, 243
Csíkszentsimon 250
Cyzicus, lásd Küzikosz
- Dalmácia 107, 117, 125, 127, 130
Dél-Szlávia 21
Devin, lásd Dévény
Dévény 101
Ditró, Ditrau 251
Djakovo, Diakovár, Deákóvár
109, 111, 133, 134, 160
Djevdjelje lásd Gyevgyelija
Dubrovnik, Ragusa 133, 136
- Eger, Erlau, Magyarország 17,
167, 169, 173, 179, 186
Eger, Cheb, Csehország 82
Egyesült Államok, lásd Ameri-
kai Egyesült Államok
- Egyházi állam 11j
Emmausz, Emaus, bencés apát-
ság Prágában 58, 194
Eperjes, Prešov, 40, 44, 53, 67,
176, 269
Equator 11j
Erdély 160, 165, 183, 190, 209,
213, 220, 229, 261
Erzsébetváros, Elisabetin,
Dumbrăveni 225
Espagne 199, lásd még: Spa-
nyolország
Eszék, Osijek 110
Esztergom 64, 68j, 76, 77, 95,
102, 158, 161, 169, 170, 172,
173, 178, 181, 182, 183, 184,
195, 290j
Észak-Afrika 152
Észak-Macedónia 116, 116j, 273
Európa, Europe 166, 222
- Feldsberg, Valtice 52
Fiume, Rijeka 148, 158, 160
Fogaras, Făgăraș 237, 252, 255
Franciaország 11j, 24, 100, 180,
185, 287
Freudentahl, Bruntál, ciszterci
monostor 50
- Galícia 53
Garella 140
Genf, Genève 106, 112, 147, 164,
165
Genève lásd Genf
Genova, Gêna 34, 109
Germania 199

- Gherla, Szamosújvár 53, 218,
233, 239
- Gianicolo domb, Róma 217, 252j
- Gniezno 221
- Gorizia 108
- Gornji Grad 111
- Gospić-Senj Egyházmegye 132,
141
- Gratzen, lásd Nové Hradý
- Graz 118, 119
- Gurk 119
- Gyevgyelija, Djevdjelje 117, 151
- Győr 186, 195
- Gyulafehérvár, Alba Iulia 84,
160, 197, 206, 208, 209, 210,
211, 213, 219, 221, 222, 234,
236, 237, 238, 239, 241, 244,
247, 248, 249, 250, 251, 251,
252, 253, 254, 255, 256, 260
- Hajdúdorog 16, 159, 171, 176,
191, 192, 201, 202
- Hága 77, 81, 181, 185
- Hercegovina 130, 136
- Hohenfurth 41
- Hollandia 24, 124, 170, 181
- Hongrie 147, 164, lásd még: Ma-
gyarország
- Horvátország 25, 109, 140, 149,
273
- Hódság, Odžac 163
- Hradec Králové, Königgrätz 33,
35, 39, 48, 61, 87, 101
- Hungaria 60, 199
- Huszt 70, 71, 269
- Hvar, Lesina 121, 129
- Iași, Jászvásár 220, 232, 234, 234j
- Igló, Spišská Nová Ves 55
- Innsbruck 27, 226
- Ipek, Peć, Peja 106, 140
- Isztambul, lásd Konstantiná-
poly
- Isztria 107
- Italia 177
- Jászó, Jasov, premontrei apát-
ság 36, 41, 46, 89, 223
- Jászvásár, Iași 220, 221, 234,
234j, 243, 244
- Jugoszlávia 13, 19, 20, 23, 24, 34,
105, 106, 108, 109, 110, 111,
112, 113j, 114, 118, 119, 122,
124, 126, 127, 128, 131, 132,
137, 140, 144, 144j, 145, 147,
152, 153, 160, 162, 166, 180,
220, 226, 253, 273, 275, 279
- Kalocsa 162, 167, 179, 188, 210,
270
- Karlsbad, Karlovy Vary 73
- Kárpátalja 17, 34, 40, 44, 48, 53,
73, 86, 98, 102, 103
- Kassa, Košice, Cassovia 24, 47,
56, 57, 73, 96, 102, 160, 172,
193
- Kastav, Castua 119, 140
- Katowice 78
- Kárpátalja 100
- Kelet-India 287
- Kéménd 36j
- Kistapolcsány 25, 65j

Helynévmutató

- Kolozsvár, Cluj 53, 165, 208,
209, 210, 211, 214, 231, 233,
239, 248, 251
Kolumbia 12j
Komárom, Komárno 50, 53, 99,
100
Konstantinápoly 165
Korcsula 110
Korinthosz 152
Košice, lásd Kassa
Košljun 127
Kotor, Cattaro 111, 138, 139,
145, 146
Koszovo 137
Körmend 190
Kőrös, Crisio, Križevci 15, 40,
53, 70, 112, 117, 121, 123,
135, 151
Krakkó 147, 155
Kremsmünster, bencés apátság
29
Križevci, lásd Kőrös
Krk, Veglia 19, 25, 67, 107, 111,
112, 119, 126, 127, 133, 136,
146
Küzikosz, Cyzicus, Cizico 44

La Haye, lásd Hága
La Trappe 128j
Laterán 292j
Lausitz, Lusatia, Lusazia 37, 72
Lavant (Maribor) 20, 107, 128,
144

Lebedosz 237
Leitmeritz, lásd Litoměřice
Lemberg, lásd Lvov
Lengyelország 11, 13, 40, 41, 53,
73, 101, 102, 103, 155, 156,
169, 180, 240, 258, 262, 273,
275, 280, 286
Lesina lásd Hvar
Lettország 286
Léva 160
Lima 161
Linz 102
Litoměřice, Leitmeritz 32, 44,
57, 80, 81, 87, 91, 102
Litvánia 192
Ljubljana 106, 109, 111, 112, 119,
124, 136, 140, 141, 145, 148,
149, 152
London 158
Loreto 255
Loretói Szűz Mária templom,
Róma 214, 216, 217
Lugos, Lugoj 16, 207, 212, 215,
226, 255, 261
Lusatia, lásd Lausitz
Lusazia, lásd Lausitz
Lvov 243

Macedónia 112, 116, 116j, 132,
134, 138, 166, 273
Magyarkanizsa lásd Stara Kan-
jiža

- Magyarország 11, 12, 13, 17, 18, 23, 24, 25, 39, 44, 50, 51, 57, 89, 94, 95, 96, 100, 101, 102, 119j, 156, 157, 157j, 158, 159, 161, 162, 164, 168, 172, 173, 174, 176, 177, 180, 181, 183, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 199, 200, 202, 204, 207, 208, 209, 210, 213, 224, 230, 249, 258, 260, 273, 275, 280, 286, 292
- Makarska 149
- Mallorca 176
- Mantova 139
- Maribor 20, 106, 107, 111, 144
- Marienburg, Mariánské Lázně 60
- Marosvásárhely, Târgu Mureș 208, 257
- Marseille 82, 146
- Máramaros, Maramureș 231, 245
- Mária Szentséges Neve-templom
- Meissen 72
- Melk, bencés apátság 212, 223
- Mexikó 175
- Milánó 108
- Miskolc 176, 177
- Modrus, Senj-Modrus 140, 141, 148
- Mohács 174
- Moldva 211
- Monastir 116
- Montenegro 113, 117, 135
- Mostar 110, 114, 136, 137
- Moszkva 99
- Munkács, Munkačevo, Mukačevo 17, 44, 53, 69, 70, 84, 160, 176, 202, 230
- Muravidék 119, 144j
- München 100, 287j
- Nagybánya 183, 203
- Nagyemőke, Vel'ké Janíkovce, 25, 65, 65j
- Nagykároly, Carei 253
- Nagymagyarország 158
- Nagyszeben 237, 238, 249
- Nagyszombat, Trnava 36, 44, 46, 47, 78, 87, 89, 91, 94, 102, 159, 160, 184, 269, 289
- Nagyszöllös 25
- Nagytapolcsány, Vel'ké Topolčany 62, 90
- Nagyvárad, Oradea Mare 16, 169, 183, 184, 185, 191, 212, 222, 223, 230, 236, 241, 244, 247, 259, 261
- Nerezine 116
- Neuilly 165
- Neusohl, lásd Besztercebánya
- Nevidjane 132
- New York 161
- Németország 12j, 63, 98, 100, 101, 149, 190, 286
- Nicea 226
- Nin, Nona 153
- Nis 18
- Nona, lásd Nin
- Nové Hradý, Gratzen 7
- Novi Sad lásd Újvidék
- Nyitra 22, 31, 38, 44, 90, 101, 182

Helynévmutató

- Odžac lásd Hódság
Olaszország 34, 100, 106, 133,
140, 142, 149, 152, 161, 168,
174, 200, 211, 286
Olmütz, Olomouc 19, 35, 42, 44,
48, 49, 50, 55, 64, 80, 86, 88,
101, 269
Oradea Mare, lásd Nagyvárad
Oroszország 158, 189, 288
Osijek, lásd Eszék
- Ödenburg, lásd Sopron
Österreich, lásd Ausztria
- Palma 175
Pancsova 121
Pannonhalma, S. Monte Panno-
niae 94, 96, 99, 187, 187j,
189, 194, 281, 283j, 284, 291
Paris, lásd Párizs
Passau 102
Párizs, Paris 39, 100, 106, 158,
168, 169, 170, 185, 186
Peć, lásd Ipek
Peru 161
Petrinja 153
Petržalka, Pozsonyligetfalu 101
Pezinok, lásd Bazin
Pécs, 23, 118, 167, 171, 172, 174,
210
Piazza Pio XII, 3. Róma 266
Pilsen 19
Poroszország 286
Portugália 82, 83, 90, 287
Poštorná 52
Poznań, Posen 43, 221
Pozsony, Bratislava 80, 87, 88,
91, 92, 159, 160
Pozsonyligetfalu, lásd Petržalka
Póla 107, 108
Prága, Praha, Prague 16, 22, 31,
32, 38, 45, 47, 48, 49, 52, 54,
57, 58, 60, 61, 66, 68, 71, 72,
75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83,
84, 85, 86, 87, 88, 92, 95, 96,
97, 98, 99, 100, 101, 103,
160, 164, 182, 184, 185, 194,
218, 226, 270
Prešov, lásd Eperjes
Pribram szent hegye 47
Priene 46
Prizren 107, 113
Przemysł 43
- Quirinál, Quirinale 28, 275j
- Rab 127
Ragusa lásd Dubrovnik
Regensburg 102
Románia, Roumanie, Romanie
13, 45, 90, 158, 164, 165,
166, 167, 170, 185, 190, 205,
206, 209, 210, 211, 213, 214,
215, 216, 217, 218, 219, 220,
222, 223, 224, 225, 226, 228,
229, 232, 246, 251, 253, 254,
257, 258, 260, 273, 275, 280,
281, 286, 287, 288, 292
Rozsnyó, Rožňava 46, 47, 57, 62,
76, 84, 90, 94, 96, 102, 204,
212, 234

- Róma, Roma 28, 38, 50, 52, 71,
74, 75j, 82, 106, 109, 112,
118, 131, 139, 144, 158, 159,
174, 176, 187j, 189, 202, 203,
207, 214, 215, 226, 234, 252,
263, 266, 275j, 287j, 291j
- Ruténföld 102
- Sabaria, lásd Szombathely
- Saint-Germain en Laye 155, 164
- Salsomaggiore 175
- San Girolamo degli Schiavoni
templom
- Santo Domingo 12j
- Sarajevo lásd Szarajevo
- Satu Mare, lásd Szatmár
- Scheyern 194
- Scutari lásd Skodra
- Sebenico, lásd Šibenik
- Selci 129
- Senj-Modrus 139, 140, 141, 148
- Serbe-croate-slovène, État
- Šibenik, Sebenico, 25, 117, 120,
125, 153
- Šibiu lásd Nagyszeben
- Sinaia 248, 253, 258
- Siret lásd Szeret(vásár)
- Sirmium lásd Szerémség
- Skodra, Scutari 113, 122
- Slavia Meridionale 21
- Slovacia, lásd Szlovákia
- Sofia, lásd Szófia
- Sombor, lásd Zombor
- Sopron 17
- Spalato, lásd Split
- Spanyolország 150, Lásd Es-
pagne alatt is
- Spiš, lásd Szepes
- Spišská Nová Ves, lásd Igló
- Split, Spalato 21, 24, 115, 119,
129, 132, 133, 134, 139, 142
- Srijem lásd Szerém, Szerémség
- St. Pölten 102
- Stará Boleslav 61
- Stara Kanjiža, Magyarkanizsa
160
- Ston 108
- Strigonium lásd Esztergom
- Suceava lásd Szucsáva
- Sura 186
- Susak 142
- Svatý-Hostýn 84
- Svájc 12j, 49, 60, 94, 164, 166
- Syene 59
- Szamosújvár, Gherla 53, 218,
222, 231, 233, 239**
- Szarajevo 108, 110, 125, 147, 148
- Szatmár, Satu Mare 38, 45, 53,
93j, 184, 185, 219, 222, 229,
232, 235, 241, 242, 245, 247,
248, 253, 260
- Szeged 184, 185j, 186, 190, 223,
lásd még Szeged-Csanád
- Szeged-Csanád 185, 185j, 186,
190, 223
- Szentföld 109
- Szent József székesegyház, Bu-
karest
- Szent Martina-templom, Róma

Helynévmutató

- Szent Máté plébánia, Gospić-Senj Egyházmegye
Szent Péter-bazilika, Róma 131
Szent Quirico és Giulitta templom, Róma 216, 217
Szent Zsuzsanna-templom, Róma 214, 215, 216
Szepes(ség), Spiš 11, 34, 37, 64, 65, 78, 155
Szerbia 18, 21, 23, 49, 106, 113, 122, 131, 134, 138, 273, 288
Szeret(vásár), Siret 218
Szerém, Szerémség, Srijem, Sirmium 111, 149
Székesfehérvár, Alba Regia 180, 181
Szilézia 68
Szkopje 25, 107, 110, 112, 113, 122, 137, 140
Szlovákia, Szlovák Köztársaság 22, 23, 34, 40, 41, 42, 44, 51, 54, 56, 60, 62, 65, 67, 68, 79, 82, 92, 94, 98, 102, 103, 273, 289
Szlovénia 110, 134, 144j, 273
Szombathely, Sabaria 17, 119, 144j, 159, 179
Szovjetunió 99, 245
Szófia, Sofia 166
Szucsáva, Suceava, Szőcsvásár 257
Szudéta-vidék, Sudetendeutsch 93, 94, 101, 102
Tabor 48
Tagora 46
Tapolca, apátság 176
Târgu Mureș lásd Marosvásárhely
Tchécoslovaquie, lásd Csehszlovákia
Temesvár, Timișoara 167, 185j, 186, 213, 223, 224, 237, 245, 248
Teplá, Tepl, premontrei apátság 41, 60
Teschen, Cieszyn 156
Thrace, Trákia
Törökország 12j
Transylvanie, Erdély 165, 219, 248, 249
Trianon 11, 165, 175, 185, 213, 290
Trebinje 126
Trieszt 107
Trnava, lásd Nagyszombat
Ungheria 12, 13, 157, 157j
Ungvár, Uzshorod 38, 84, 93
USA lásd Amerikai Egyesült Államok
Újvidék, Novi Sad 163
Vajdaság 20, 21
Valtice, lásd Feldsberg
Varsó 258, 259
Vatikán, Città del Vaticano, Vaticana 9, 9j, 10, 10j, 12j, 13, 21, 27, 30, 39, 52, 63, 75j, 108, 138, 219j, 273, 279j, 285, 285j, 288, 291, 292, 292j
Vatikánváros 12

- Vác 175
Várad 207, 219, 220, 221, 222,
227, 228, 232, 235, 236, 241,
242, 243, 244, 245, 247, 248,
lásd még: Nagyvárad
Veglia, lásd Krk
Velehrad 43, 103
Velká 86
Vel'ké Janíkovce, lásd Nagy-
emőke
Vel'ké Topolčany, lásd Nagyta-
polcsány
Venezia-Giulia 107
Veszprém 188, 197, 200
Vis 129
Vrhbosna, 110, 125, 147, 148
Vyšehrad 45, 80
Washington 200j
Warnsdorf 48
Weidenau 101
Wien 273j
Wrocław, Breslau 39
Zadar, Zara 115, 116, 132, 143,
146
Zágráb, Zagreb 107, 108, 116,
119, 122, 128, 130, 139, 141,
142, 143, 145, 149, 150, 151,
153
Zenta 146
Zirc, ciszterci apátság 79, 158
Zombor, Sombor 106

A Vatikáni Államtitkárság Történeti Levéltárának anyaga köztörténeti szempontból a legfontosabb vatikáni források közé tartozik – lévén a Vatikáni Államtitkárság a mindenkori pápa titkársága, amely a pápák elé kerülő legfontosabb kérdésekben illetékes – ráadásul áttekinthető terjedelemben. Az inventárium nemcsak az egyháztörténet kutatóinak nyújt felbecsülhetetlen értékű segítséget, hanem mindazoknak, akik az 1922–1939 közötti időszak magyar történelmét kutatják, és vizsgálódásaikba szentszéki források bevonását is tervezik. A kötetet Somorjai Ádám pannonhalmi bencés szerkesztette, aki 2009–2016 között ennek a levéltárnak volt munkatársa.